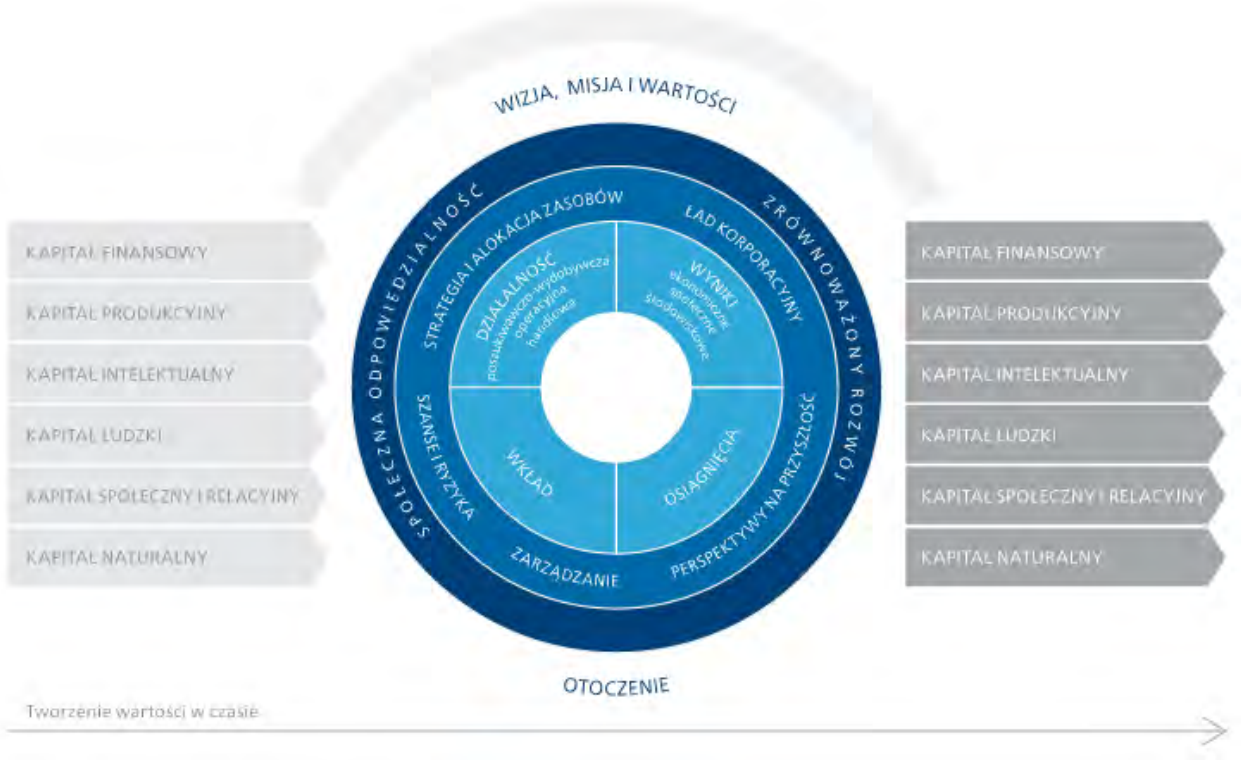
Strategia wzrostu wartości

Strategia wzrostu wartości

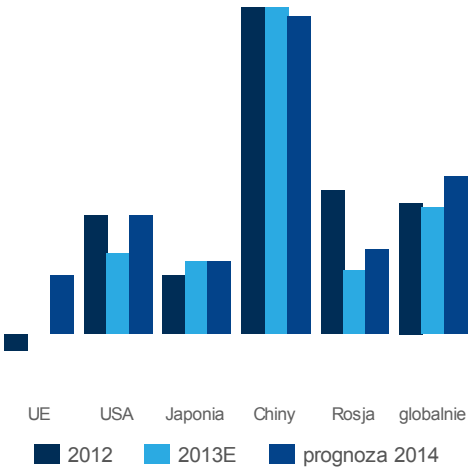
Nadrzędny cel strategiczny Grupy Kapitałowej LOTOS stanowi budowa wartości dla akcjonariuszy poprzez optymalne wykorzystanie dostępnych zasobów intelektualnych i materialnych oraz realizację programów rozwojowych w obszarach: poszukiwawczo-wydobywczym, przerobu ropy oraz handlowym. Przyjęliśmy, iż rozwój ten będzie odbywał się z poszanowaniem idei zrównoważonego rozwoju, którą definiujemy, jako dążenie do stałego ograniczania oddziaływania na środowisko przy jednoczesnym docenieniu kapitału intelektualnego i doświadczenia pracowników.

Budowa wartości LOTOSU

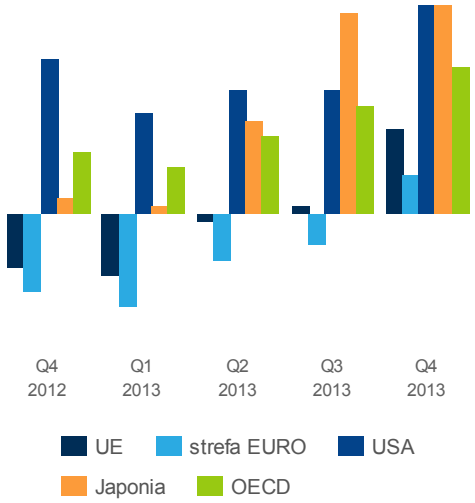
Sytuacja makroekonomiczna na świecie

Dynamika PKB w latach 2012-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IMF (październik 2013 r., styczeń 2014 r.)

Dynamika PKB w latach 2012-2013 (zmiana roczna)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostat, OECD, MFW.

Sytuacja w globalnej gospodarce kształtowała się w 2013 r. poniżej oczekiwań rynku. Kluczowe gospodarki świata utrzymały wzrost gospodarczy, często o niższej dynamice niż w latach poprzednich.

Pozytywne oddziaływanie na gospodarkę w krajach rozwiniętych osiągnięto poprzez kontynuację łagodnej polityki monetarnej i utrzymanie płynności rynków.

Globalna gospodarka w 2013 r. kontynuowała trend wzrostowy, jednak uzyskana dynamika zmian (3,0%) jest niższa niż oczekiwano w prognozach z kwietnia oraz lipca 2013 r, ale jednocześnie nieznacznie wyższa niż w szacunkach z października 2013 r. Podobna korekta (0,1 pp. w górę) dotyczy prognozy na 2014 r. i wskazuje na oczekiwane tempo wzrostu PKB na poziomie 3,7%.

Pomimo szeregu podjętych działań naprawczych w krajach członkowskich, w 2013 r. odnotowano spadek PKB w krajach strefy Euro na poziomie (-)0,4%. Jednocześnie oczekuje się, że w 2014 r. strefa Euro odnotuje dodatnią dynamikę PKB [(1)].

W celu dalszego pobudzenia wzrostu gospodarczego w krajach rozwiniętych można oczekiwać utrzymania wsparcia ze strony polityki monetarnej (bez jej dalszego poluzowywania), zrównoważonej polityki fiskalnej oraz dalszych reform strukturalnych, umożliwiających między innymi walkę z bezrobociem.

[(1)] World Economic Outlook, MFW, kwiecień 2013 r., styczeń 2014 r.

Sytuacja makroekonomiczna w Polsce

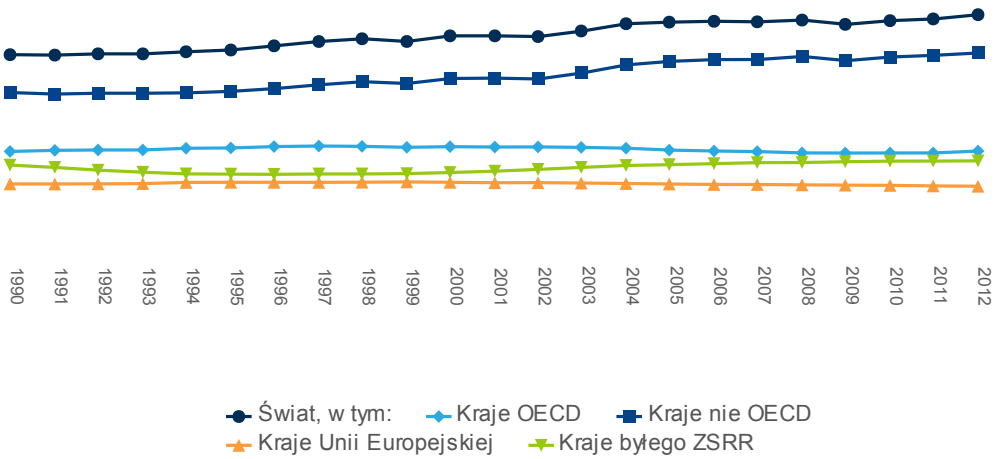
Rok 2013 był kolejnym okresem spowolnienia gospodarczego w Polsce. Według wstępnych szacunków realny PKB w porównaniu z 2012 r. wzrósł o 1,6%. Jest to najniższe tempo wzrostu od 2009 r. Główną przyczyną takiej sytuacji było osłabienie dynamiki popytu krajowego, nieznaczny wzrost produkcji sprzedanej w przemyśle oraz spadek produkcji budowlano-montażowej. Jednocześnie inflacja wyraźnie wyhamowała do poziomu 0,9%.

Wraz z niższym wzrostem gospodarczym w 2013 r. zakłada się zwiększenie bezrobocia w Polsce. Rynek szacuje, że stopa bezrobocia na koniec 2013 r. wyniosła 13,4%, tj. tyle samo, co na koniec roku poprzedzającego. Jednocześnie w 2013 r. płace w sektorze przedsiębiorstw wzrosły w porównaniu z 2012 r. o niecałe 3%.

Globalny rynek rafineryjny

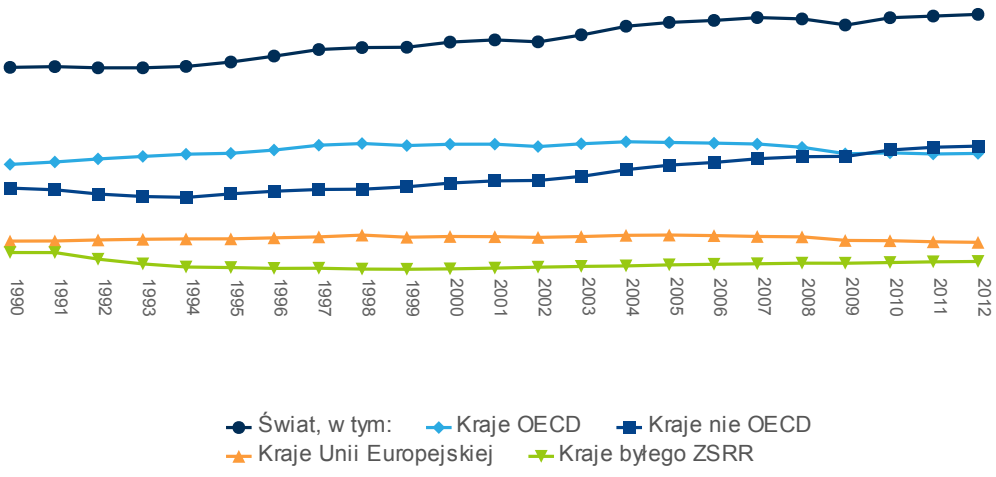
W ujęciu globalnym w 2013 r. wzrastała zarówno produkcja ropy, jak i jej przerób w kierunku paliw. W przypadku konsumpcji paliw motorem napędowym wzrostu konsumpcji są kraje rozwijające się, przede wszystkim Chiny, Indie, ale również Brazylia i Rosja. Konsumpcja paliw w krajach należących do OECD zmniejsza się. Globalne zapotrzebowanie na ropę naftową zaspokajane jest głównie przez producentów spoza OECD. Jednocześnie w ostatnich latach odnotowywany jest wzrost produkcji ropy naftowej w grupie krajów należących do OECD. Za wzrost ten odpowiedzialne jest zwiększające się wydobycie ropy łupkowej w USA. Wydobycie ropy w krajach Unii Europejskiej stale zmniejsza się, co negatywnie wpływa na bezpieczeństwo energetyczne całej Wspólnoty.

Produkcja ropy (mln ton/rok)

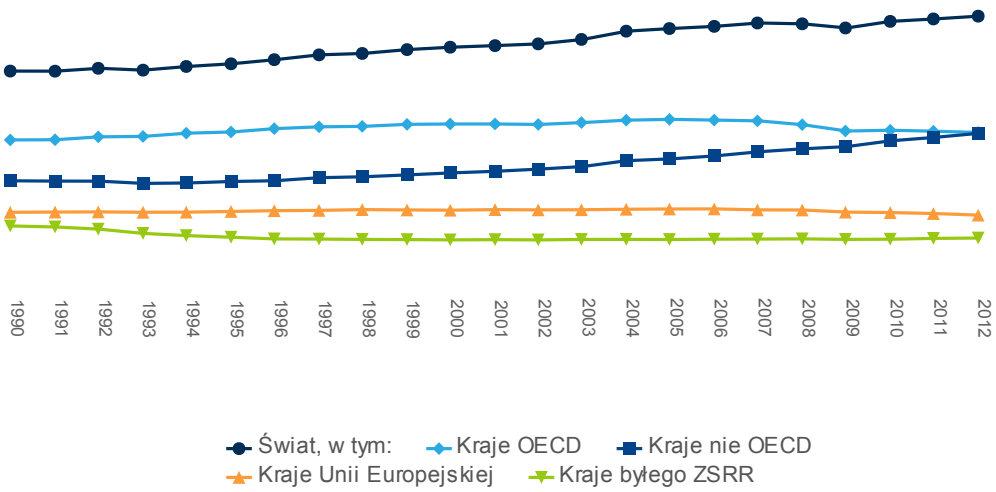
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP.

Przerób ropy w rafineriach (tys. baryłek/dzień)

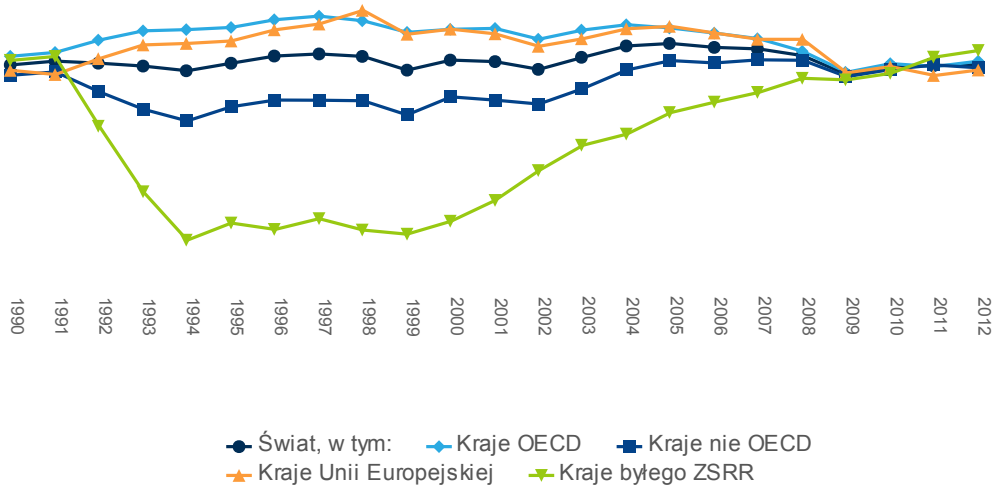
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP.

Konsumpcja paliw (mln ton/rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP.

Wykorzystanie rafineryjnych mocy przerobowych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BP.

Rok 2013 upłynął pod znakiem dalszego wzrostu ogólnoświatowego popytu na ropę naftową, przy zachowaniu dysproporcji w dynamice pomiędzy poszczególnymi kontynentami. Szacowany przyrost popytu wyniósł 0,9 mln baryłek/dzień, przy czym popyt na ropę w Europie spadł o 0,22 mln baryłek/dzień, co było konsekwencją przedłużającego się kryzysu gospodarczego w kilku krajach regionu. W 2013 r. miał miejsce wzrost podaży światowej ropy naftowej. Przyrost ten szacowany jest na 1,2 mln baryłek/dzień, z czego ok. 1 mln baryłek/dzień stanowiła zwiększone wydobycie ze Stanów Zjednoczonych i Kanady. W Unii Europejskiej produkcja ropy naftowej uległa zmniejszeniu.

Do najistotniejszych czynników kształtujących koniunkturę sektora rafineryjnego zaliczyć można: rewolucję po stronie podażowej w Ameryce Północnej oraz wzrost popytu w krajach nienależących do OECD. Wzrost podaży przy jednocześnie spadającej konsumpcji krajowej spowodowały, że Stany Zjednoczone przekształciły się z największego światowego importera produktów rafineryjnych w największego eksportera netto. Rewolucja łupkowa oraz niskie ceny gazu ziemnego zwiększyły konkurencyjność amerykańskich rafinerii.

Europejski rynek rafineryjny

Globalny kryzys finansowy w 2008 r. znacząco zmienił sytuację europejskiego sektora rafineryjnego. Spadek popytu na produkty naftowe, który dotknął Europę w 2009 r., doprowadził do redukcji przerobu w europejskich rafineriach. Zbiegło się to z budową kilku projektów technologicznych dotyczących konwersji, co spowodowało, że różnica między niskomarżowymi a wysokomarżowymi produktami się zwężała. Ponadto Stany Zjednoczone, największy odbiorca benzyny z Europy, zmniejszyły import dzięki dużemu wzrostowi wydobycia ropy z łupków. Wszystkie te wydarzenia miały negatywny wpływ na ekonomikę europejskich producentów. W rezultacie, sektor przetwórstwa ropy naftowej w Europie przechodzi głęboki kryzys.

Od 2009 r. zamkniętych zostało w Europie szereg rafinerii o łącznych mocach przerobowych ok. 3,7 mln baryłek/dzień. Jednakże wielkość ta wydaje się niewystarczająca, gdyż wiele europejskich rafinerii ma nadal niską rentowność, a ich wykorzystywane moce przerobowe są wciąż dość niskie.

Na europejskie rafinerie nałożono szereg obciążeń wynikających z prawodawstwa unijnego i z tego też powodu stają się one mniej konkurencyjne w stosunku do zlokalizowanych poza Unią. W efekcie notujemy większą obniżkę produkcji niż popytu.

> Zamykanie europejskich rafinerii niesie za sobą ryzyko dla bezpieczeństwa energetycznego regionu. Może ono spowodować, że kraje Unii Europejskiej będą bardziej zależne od importu produktów rafineryjnych, zwiększy się podatność na zakłócenia oraz zależność od terminali importowych i magazynów przechowywania produktów rafineryjnych.

Zamknięcia rafinerii w Europie w latach 2011-2013*

Rafineria	Właściciel	Kraj	Moce przerobowe (tys. b/d)	Data
Harburg	Shell	Niemcy	110	2013
Gela	Eni	Włochy	105	2013
Falconara	API	Włochy	83	2013
Porto Marghera	Eni	Włochy	80	2013
Coryton	Petroplus	Wielka Brytania	220	2012
Petit Couronne	Petroplus	Francja	162	2012
Lisichansk	Rosneft	Ukraina	160	2012
Arpechim	Petrom	Rumunia	70	2012
Paramo	Unipetrol	Czechy	20	2012
Rome	Total	Włochy	86	2012
Cremona	Tamoil	Włochy	90	2011

* Źródło: www.platts.com, Insight, grudzień 2013 r.

Wskaźnik wykorzystania mocy rafineryjnych w Europie wyniósł średnio 71% (stan na październik 2013 r.) i spadł poniżej 9 mln baryłek dziennego przerobu, osiągając jeden z najniższych poziomów w ciągu ostatnich lat. Zjawisko to było konsekwencją obniżenia się marż rafineryjnych, do którego doszło w drugiej połowie 2013 r., pomimo dużej liczby postojów remontowych przeprowadzanych w rafineriach zachodniej Europy (szczególnie w Belgii i Szwecji). Pod koniec 2013 r. sytuacja marżowa w Europie była na tyle zła, że nawet najbardziej efektywne rafinerie notowały ujemne marże.

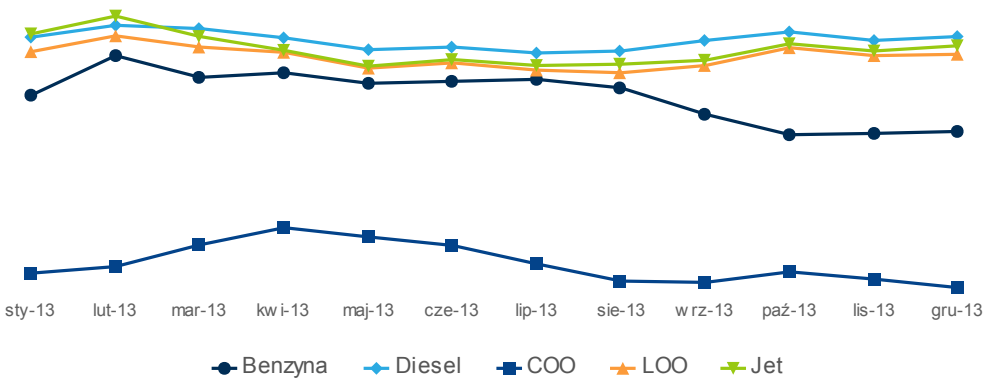
Wskaźnik wykorzystania mocy rafineryjnych w Stanach Zjednoczonych wyniósł średnio 88,4% (stan na listopad 2013 r.), uwzględniając w tym kilka rafinerii uruchomionych po postojach remontowych.

Pogorszenie się marż z przerobu nie rozkładała się równomiernie na poszczególne produkty. Najsłabszą marżą (crackiem produktowym) na rynkach produktowych okazał się crack benzynowy, na skutek słabych wyników makroekonomicznych spływających z rynku amerykańskiego (m.in. spadek konsumpcji paliw). Najniższa marża z notowań na benzynie wyniosła 88,84 USD/t (10 października 2013 r.), zaś najwyższa 245,73 USD/t (19 lutego 2013 r.) – roczna dynamika zmiany wyniosła -8,4%, tj. -12,9 USD/t.

Marża z notowań dla pozostały produktów w 2013 r.:

- Diesel – najniższa 96,18 USD/t (28 lutego), najwyższa 141,86 USD/t (14 stycznia) – roczna dynamika zmiany +26,9%, tj. +29,3 USD/t;
- Jet – najniższa 120,75 USD/t (3 maja) najwyższa 213,16 USD/t (11 lutego) – roczna dynamika zmiany +9,8%, tj. +16,3 USD/t;
- Lekki Olej Opałowy – najniższa 69,25 USD/t (3 maja), najwyższa 133,49 USD/t (15 lutego) – roczna dynamika zmiany +30,2%, tj. +26,3 USD/t;
- Ciężki Olej Opałowy – najniższa -293,11 USD/t (6 września), najwyższa -170,37 USD/t (17 kwietnia) – roczna dynamika zmiany +4,3%, tj. +11,6 USD/t.

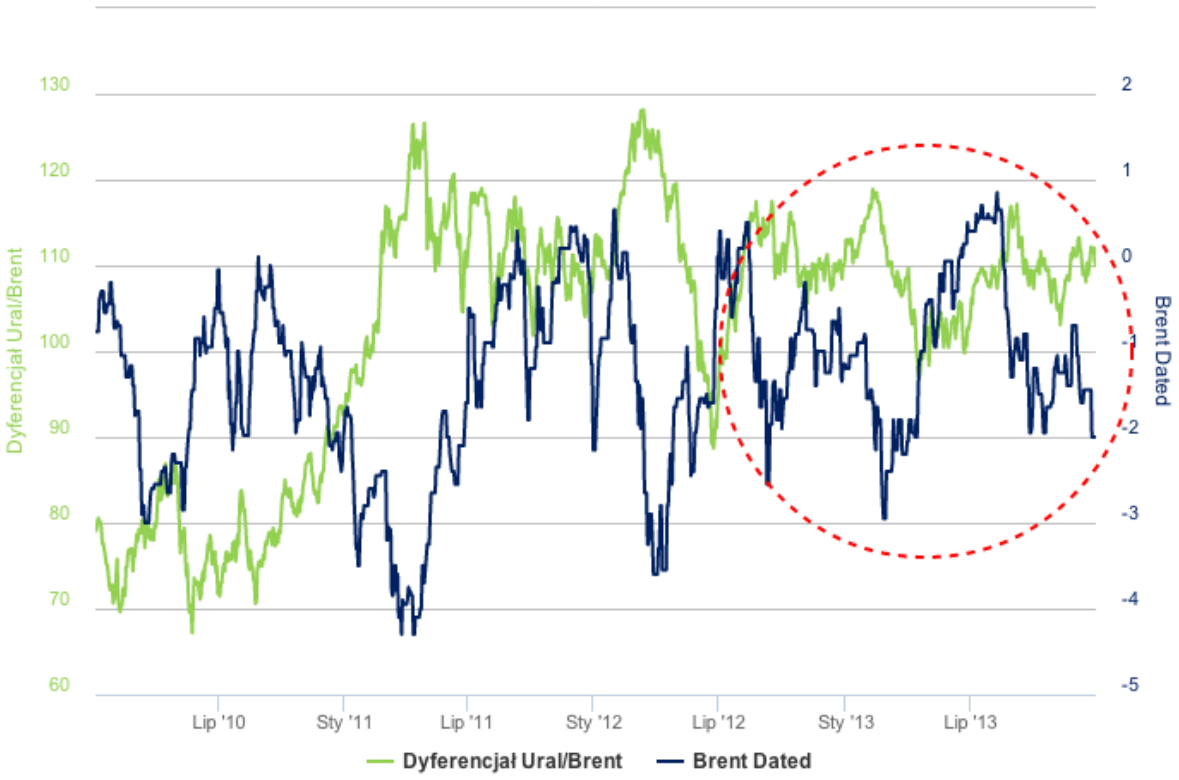
Marża z notowań na produktach w 2013 r. (USD/t)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters.

Grupa LOTOS, jako główny surowiec wykorzystuje ropę rosyjską REBCO *(ang. Russian Export Blend Crude Oil)*. W porównaniu z globalnym benchmarkiem Brent, REBCO jest ropą cięższą – ma wyższą gęstość oraz wyższą zawartość siarki. Pozwala wyprodukować więcej cennych tzw. średnich destylatów (diesel, paliwo lotnicze), zawiera jednak więcej frakcji pozostałościowych zużywanych do produkcji taniego ciężkiego oleju opałowego. Dla ekonomiki przerobu ropy w naszej rafinerii istotne znaczenie ma wskaźnik różnicy w notowaniach (dyferencjał) ropy Brent i REBCO. Ze względu na nieco gorsze parametry jakościowe ropy REBCO przez większość czasu jest ona nieco tańsza niż ropa Brent. Jednak wartość dyferencjału zmienia się w czasie i wykazuje tendencję sezonową. Przy dużym ujemnym dyferencjale rafinerie przerabiające głównie ropę REBCO notują zwiększenie marży rafineryjnej.

Dyferencjał Ural/Brent w latach 2010-2013

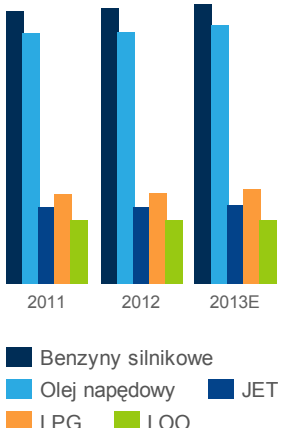

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Thomson Reuters.

Prognozy branżowych analityków dla sektora rafineryjnego w Europie nie są optymistyczne. Przewidywany jest dalszy spadek konsumpcji paliw. Ten negatywny trend stwarza dodatkową presję na rafinerie, by ograniczały koszt przerobu surowca. Tym ważniejsza staje się efektywność produkcji paliw zarówno pod względem konfiguracji rafinerii (głębokość przerobu ropy), jak i optymalizacji posiadanych instalacji.

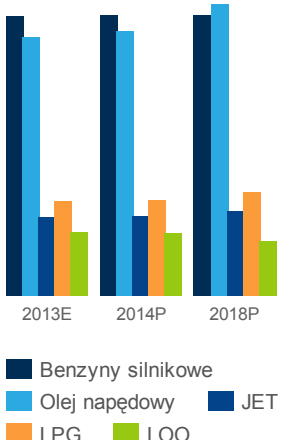
Międzynarodowy rynek paliw (1)

Konsumpcja paliw na świecie (tys. b/d)

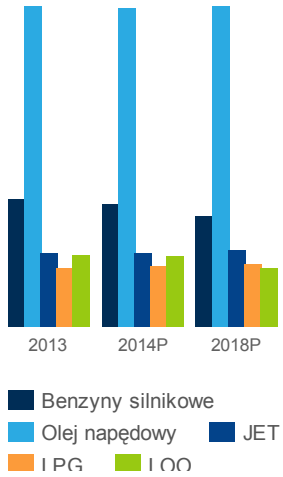
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, listopad 2013 r.

Prognozowana konsumpcja paliw na świecie (tys. b/d)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, listopad 2013 r.

Prognozowana konsumpcja paliw w Europie (tys. b/d)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych JBC, listopad 2013 r.

Szacuje się, że zapotrzebowanie na produkty rafinacji ropy wzrosło w 2013 r. globalnie o 1,1%. Wzrost popytu był odnotowany zarówno w segmentach benzyn silnikowych (1,0%), jak i oleju napędowego (2,5%). Zwiększyło się także szacunkowe zużycie LPG (3,3%) oraz paliwa lotniczego JET (1,2%). Nieznacznie mniejsze natomiast było zapotrzebowanie na lekki olej opałowy (-1,5%).

Prognozuje się ogólny wzrost konsumpcji produktów rafineryjnych na świecie o ponad 5% do 2018 r. Silny wzrost – w odniesieniu do 2013 r. - szacuje się w odniesieniu do zapotrzebowania na olej napędowy (12%), LPG (11%) oraz paliwo lotnicze JET (8%). Globalna konsumpcja benzyn powinna utrzymać się na zbliżonym do obecnego poziomie. Prognozuje się także spadek zużycia lekkiego oleju opałowego (-13%).

Na rynku europejskim szacuje się zmniejszenie popytu na produkty naftowe w 2013 r. o niecałe 1,5%. Szacuje się, iż wzrost zużycia dotyczył LPG (2,8%) oraz oleju napędowego (0,2%) i lekkiego oleju napędowego (0,1%). Spadek konsumpcji nastąpił w grupach produktowych: benzyn silnikowych (-4,0%) oraz paliwie lotniczym JET (-0,7%). Niewielka dynamika wzrostu konsumpcji w Europie jest odzwierciedleniem wciąż nierozwiązanych problemów gospodarczych w wybranych krajach UE oraz strefy Euro.

Do 2018 r. prognozowany jest spadek popytu na produkty rafinacji w Europie o 3,7%. Według szacunków, jednym z powodów będzie znaczący spadek konsumpcji benzyn o ponad 13%. Zmniejszenie zużycia szacuje się także dla rynku lekkiego oleju opałowego (-16%). Jednocześnie oczekuje się wyraźnego wzrostu konsumpcji paliwa lotniczego JET (3,0%) oraz LPG (4,8%).

W 2013 r. na europejskim rynku samochodowym odnotowano niemal 2% spadek rejestracji nowych samochodów osobowych, do poziomu 12,3 mln sztuk. Natomiast w segmencie pojazdów użytkowych odnotowano 1% wzrost (do 1,8 mln sztuk). W grupie rejestrowanych nowych samochodów osobowych utrzymuje się zwiększone zainteresowanie pojazdami napędzanymi olejem napędowym – ich udział w rejestracjach krajów Europy Zachodniej wynosi ponad 55% - w porównaniu z 46% w 2009 r. (2)

(1) Mid-Term Oil Market Outlook 2013-2018, JBC Energy, listopad 2013 r.

(2) Stowarzyszenie Europejskich Producentów Pojazdów Samochodowych, www.acea.be.

Rynek paliw w Polsce

Popyt na paliwa na krajowym rynku jest pochodną ogólnej sytuacji gospodarczej kraju i regionu. Krajowy rynek paliw w ostatnich dwóch latach zmagał się z rozwojem szarej strefy wywołanym wysokimi cenami paliw oraz dekoniunkturą gospodarczą. W szarej strefie dokonuje się przede wszystkim obrotu olejem napędowym, który do Polski sprowadzany jest z pominięciem procedur, a co za tym idzie nie jest rejestrowany w oficjalnych statystykach. Oficjalny poziom konsumpcji oleju napędowego w 2013 r. wyniósł 11,3 mln ton i było o 6% niższy niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Szacunki POPiHN wskazują, że rozmiar szarej strefy w obrocie paliwami w 2013 r. mógł wynosić nawet 12%. Pomimo niekorzystnych trendów na krajowym rynku, olej napędowy w dalszym ciągu był głównym paliwem transportowym w Polsce, a jego udział w konsumpcji krajowej paliw transportowych wyniósł w 2013 r. 65%.

Konsumpcja paliw w Polsce (tys. ton)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPiHN.

W 2013 r. krajowy rynek benzyn odzwierciedlał tendencje zachodzące w pozostałych częściach Europy i kontynuował spadek. Zapotrzebowanie na benzynę spadło o ponad 2% (84 tys. ton), do poziomu 3,7 mln ton i podobnie jak w latach poprzednich było wynikiem utrzymywania się wysokiego poziomu cen detalicznych. Dodatkowo niekorzystne tendencje gospodarcze, takie jak wysoki poziom bezrobocia i związana z tym mniejsza mobilność kierowców oraz wzrost efektywności parku samochodów związany z odnawianiem floty, przyczyniły się do spadku zapotrzebowania na ten produkt.

W obliczu utrzymujących się wysokich cen benzyny w 2013 r. na popularności zyskało tańsze paliwo substytucyjne, jakim jest LPG. W 2013 r. szacowane zużycie paliwa wynosiło 2,3 mln ton (4% wzrost r/r), a wzrost zapotrzebowania odnotowano zarówno w segmencie sprzedaży autogazu, jak i w segmencie sprzedaży gazu na inne potrzeby, w tym grzewcze.

W przypadku lekkiego oleju opałowego 2013 r. był okresem kontynuowania trendu spadkowego z poprzednich lat i spadku popytu o kolejne 10%, do poziomu 843 tys. ton. Spadek zainteresowania lekkim olejem opałowym wynika głównie z rosnącej popularności alternatywnych paliw grzewczych.

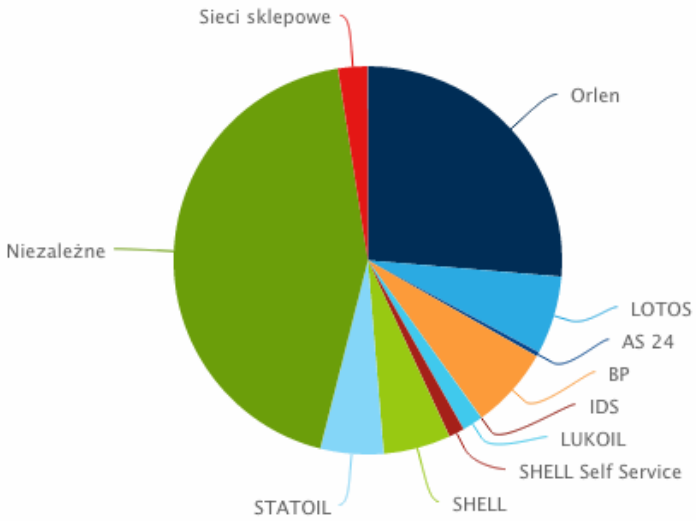
W 2013 r. odnotowano zwiększone zapotrzebowanie na paliwo lotnicze. Ponad 10% wzrost zapotrzebowania to skutek rosnącej konkurencji na krajowym rynku paliwa lotniczego i przełamania dominacji jednego dostawcy (Petrolotu), co wpłynęło na wzrost konkurencyjności polskiego rynku paliwa lotniczego w stosunku do alternatywnych rynków zaopatrzenia w paliwo lotnicze.

W 2013 r. nastąpiło zmniejszenie konsumpcji o 4% r/r dla sumy paliw silnikowych (benzyna, olej napędowy i LPG).

Detaliczny rynek paliw w Polsce

W 2013 r. na krajowym rynku paliw funkcjonowało 6,7 tys. stacji paliw. Podobnie jak w latach poprzednich, jedną trzecią stacji paliw stanowiły obiekty krajowych operatorów, 21% stacji paliw funkcjonowało pod marką koncernu zagranicznego, a blisko 44% stacji należało do niezależnych operatorów. Rozwój sieci stacji koncernów odbywał się poprzez rozbudowę w oparciu zarówno o stacje własne, gdzie największy przyrost liczby stacji odnotował Shell, który poprzez zakup sieci stacji Neste powiększył sieć o 88 obiektów, jak i franczyzowe. Na tle konkurencji LOTOS jest drugą po Shellu najszybciej rozwijającą się siecią stacji w Polsce.

Stacje paliw w Polsce w 2013 r.

Źródło: POPiHN.

W dalszym ciągu widoczny jest trend do wzrostu liczby stacji w sieciach koncernowych przy jednoczesnej konsolidacji i kurczeniu się sieci stacji operatorów niezależnych.

Tendencje te, z uwagi na wejście z początkiem 2014 r. w życie zapisów rozporządzenia Ministerstwa gospodarki nakazującego modernizację zbiorników na stacjach paliw i dostosowanie ich do obowiązujących przepisów, będą szczególnie widoczne w kolejnym roku.

Wraz z rozwojem sieci autostrad w Polsce postępował wzrost liczby stacji autostradowych. Na koniec 2013 r. roku liczba Miejsc Obsługi Podróżnych (MOP) w kraju wynosiła 55 [(1)], a 14 spośród tych stacji działało pod marką LOTOS.

Przyjęta przez nas w ostatnich latach strategia rozwoju marki w oparciu o dwa segmenty – premium i ekonomiczny zaowocowała wzrostem liczby stacji LOTOS Optima o kolejne 50 obiektów.

Co trzeci obiekt w sieci LOTOS to stacja Optima.

(1) Według danych POPiHN.

Cele strategiczne

Priorytety działalności Grupy Kapitałowej LOTOS określają zapisy strategii biznesowej na lata 2011-2015, strategii społecznej odpowiedzialności na lata 2012-2015 oraz kierunki rozwoju do 2020 r.

Strategiczne cele biznesowe do 2015 r.

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza	Poszerzenie własnej bazy surowcowej w celu wykorzystania prognozowanego w długim okresie wysokiego poziomu marż w sektorze **Cele strategiczne:** ● wydobycie 24 tys. boe/d - ekwiwalent 1,2 mln ton ropy rocznie w 2015 r. ● zwiększenie wydobycia węglowodorów zgodnie z priorytetami polityki energetycznej Polski do 2030 r.
Działalność operacyjna	Wykorzystanie rozbudwanych mocy przerobowych, zwiększanie stopnia konwersji, wykorzystanie synergii między przemysłem rafineryjnym i energetyką. **Cele strategiczne:** ● osiągnięcie światowych standardów produkcyjnych i utrzymanie wysokiej konkurencyjności wśród rafinerii europejskich, ● optymalne wykorzystanie aktywów posiadanych i obejmowanych w wyniku działań rozwojowych, ● zapewnienie bezpiecznej i stabilnej pracy instalacji produkcyjnych i pomocniczych mierzonej dostępnością minimum 98% w ciągu roku, ● zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca.
Działalność handlowa	Rozwój sieci detalicznej i struktur handlowych w oparciu o rozbudowaną sieć dystrybucji i efektywną logistykę produktów. **Cele strategiczne:** ● utrzymanie 30% udziału w krajowym rynku paliw, ● sprzedaż paliw przewyższająca o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii, ● uzyskanie 10% udziału w krajowym rynku detalicznym, ● rozwój sieci stacji paliw i intensyfikacja sprzedaży w sieci istniejącej, ● utrzymanie pozycji lidera na krajowym rynku olejów smarowych.

Cele kluczowe strategii społecznej odpowiedzialności do 2015 r.

Inwestowanie w zasoby ludzkie.

Zapewnienie wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz udoskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.

Etyka i przeciwdziałanie nadużyciom.

Doskonalenie sposobu zarządzania poprzez dbałość o etykę postępowania i transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem nieprawidłowości.

Bezpieczeństwo w sektorze energii.

Udział w inicjatywach nakierowanych na podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska.

Wzmacnianie sfery zdrowia i bezpieczeństwa.

Podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.

Zarządzanie zasobami naturalnymi w procesie produkcji.

Ograniczania ryzyka środowiskowego w działalności oraz do stałego minimalizowania stopnia oddziaływania na środowisko naturalne.

Partnerskie relacje z otoczeniem rynkowym.

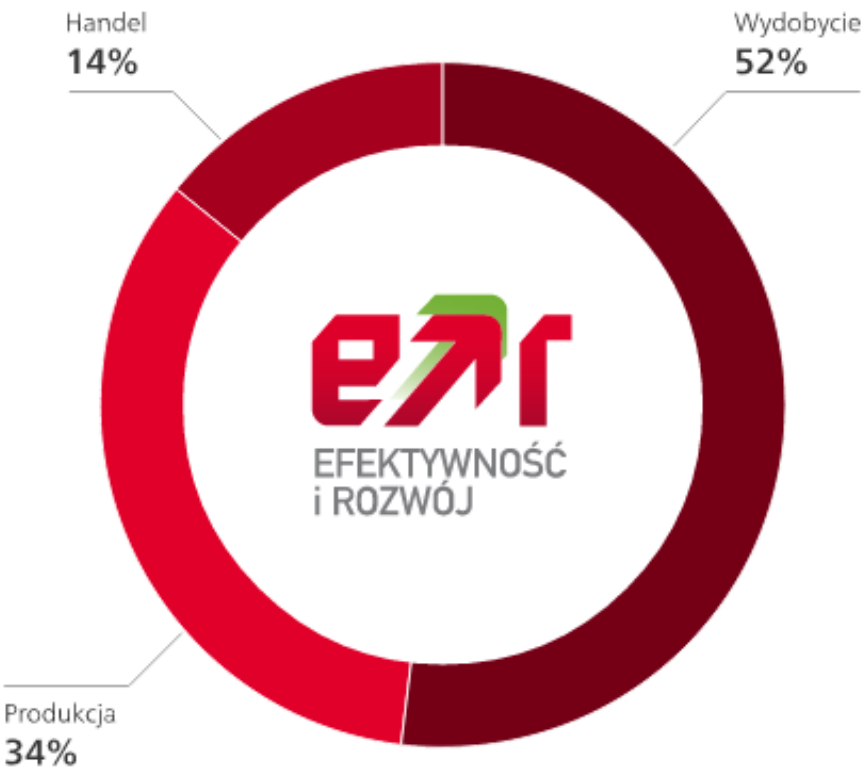
Trwałe relacje z klientami, do których dążymy poprzez zrozumienie ich potrzeb oraz zapewnienie oczekiwanej jakości i bezpieczeństwa produktów.

Integracja z lokalnym otoczeniem.

Podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania problemów społecznych i środowiskowych istotnych dla otoczenia lokalnego.

Komunikacja.

Zapewnienie pracownikom terminowej i dostosowanej do ich zróżnicowanych potrzeb komunikacji oraz wykształcenie kultury organizacyjnej opartej o wielokierunkową, otwartą komunikację, w tym rozwój systemu konsultacji społecznych w grupie kapitałowej.

Dążąc do pełnej realizacji strategii, w 2013 r. przystąpiliśmy do wdrażania Programu Efektywność i Rozwój. W jego ramach opracowaliśmy szereg uzasadnionych ekonomicznie projektów rozwojowych, skupionych na podstawowej działalności firmy. Umożliwią one osiągnięcie znaczących korzyści nie tylko naszej grupie kapitałowej, akcjonariuszom i potencjalnym partnerom w inwestycjach, ale także przyczynią się bezpośrednio do rozwoju regionów kraju, w których projekty te będą realizowane.

Zakładane korzyści

1. Innowacyjny program inwestycyjny

2. Wzrost zatrudnienia

3. Inwestycja w kapitał ludzki i know how

4. Większa integracja pionowa biznesu

5. Zwiększenie przychodów

6. Zwiększenie strumienia dywidend

7. Zwrot na kapitale i wzrost wartości

Wyższe wpływy podatkowe do budżetu

Podobnie jak program 10+, realizacja planowanego programu inwestycyjnego spowoduje znaczący wzrost przychodów

Efektem będzie wzrost przychodów z podatku dochodowego, podatku od kopalin oraz nieruchomości o ok. 550 mln zł rocznie po 2016 r.

Dzięki zwiększeniu wolumenu sprzedaży Spółki istotnie wzrosną także przychody z akcyzy

Dywersyfikacja działalności

Inwestycje w segment wydobywczy oraz petrochemiczny zwiększą integrację pionową grupy

Większa dywersyfikacja to niższe ryzyko działalności, stabilniejsze marże i silniejsza pozycja wobec konkurencji na rynku krajowym i zagranicznym

Bezpieczeństwo energetyczne

52% programu inwestycyjnego przeznaczone będzie na poszukiwanie złóż ropy naftowej, z czego większość (73%) - w basenie Morza Bałtyckiego

Dzięki przeprowadzonym inwestycjom zwiększy się dywersyfikacja źródeł dostaw ropy naftowej co pozytywnie wpłynie na bezpieczeństwo energetyczne kraju

Wzrost zatrudnienia w regionie

Realizacja programu inwestycyjnego spowoduje wzrost zatrudnienia w Grupie LOTOS oraz u operatorów stacji partnerskich o ok. 1700 pracowników

70% nakładów inwestycyjnych zostanie wydatkowane w regionie i na Morzu Bałtyckim

Zaawansowane technologicznie projekty przyczynią się do znaczącego wzrostu know-how i kapitału ludzkiego regionu

Podejmowane działania rozwojowe oraz realizacja zidentyfikowanych projektów proefektywnościowych koncentrują się na zwiększaniu wartości Grupy Kapitałowej LOTOS, poprzez innowacyjny i zrównoważony rozwój z poszanowaniem zasad i wartości reprezentowanych przez interesariuszy.

- uwzględniania kwestii społecznych i środowiskowych w procesach decyzyjnych,
- ponoszenia odpowiedzialności za wpływ podejmowanych decyzji i działań na społeczeństwo i środowisko,
- budowania modeli biznesowych wpływających na tworzenie dodatkowej wartości dla firmy i jej interesariuszy,
- integrowania celów biznesowych z istotnymi kwestiami społecznymi i środowiskowymi.

Główne kierunki rozwoju do 2020 r.:

Dalsza optymalizacja modelu zarządzania w celu osiągnięcia najwyższej efektywności.

Dysponowanie w 2020 r. wydobywalnymi, potwierdzonymi zasobami węglowodorów na poziomie ok. 330 mln boe.

Zwiększenie wydobycia do ok. 100 tys. boe/dzień (ekwiwalent 5 mln ton ropy rocznie).

Utrzymanie minimum 30% udziału w krajowym rynku paliw.

Utrzymanie sprzedaży przewyższającej o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii Grupy LOTOS.

Utrzymanie minimum 10% udziału w krajowym rynku detalicznym.

Dalsza poprawa efektywności ekonomicznej przerobu surowca zapewniająca pełne wykorzystanie posiadanych aktywów.

Dążenie do optymalizacji gospodarki energetycznej rafinerii poprzez rozszerzenie powiązań z innymi systemami energetycznymi.

Efektywność i Rozwój. Wywiad z Prezesem Zarządu

Biznes społecznie odpowiedzialny to….

Podejście Grupy LOTOS do społecznej odpowiedzialności biznesu zostało ukształtowane u początku historii firmy i ma charakter fundamentalny, bo mówiąc o CSR, mamy na myśli robienie biznesu. Uważamy, że największą odpowiedzialnością biznesu jest właśnie dobre prowadzenie biznesu. Przed laty laureat Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii Milton Friedman powiedział, że największą odpowiedzialnością biznesu jest generowanie zysku. Dziś można powiedzieć, że największą odpowiedzialnością jest bycie efektywnym, ponieważ tak naprawdę dla interesariuszy nie ma nic gorszego niż współpraca z firmą nierentowną, która nie płaci w terminie, a jej pracownicy ze względu na słabą kondycję biznesu nie mogą pracować w godziwych warunkach. W moim osobistym podejściu do CSR kluczowa jest odpowiedź na pytanie o to, jak wypracowujemy zyski, jak wywiązujemy się z zobowiązań i jak zarządzamy wpływem naszej działalności, by zapewnić firmie rozwój w długiej perspektywie z korzyścią dla niej i jej otoczenia. Inaczej - w jaki sposób robimy ten biznes, by był to dobry biznes - o którym podobnie, jak o człowieku można by było powiedzieć, że tak działa porządna firma. Z jednej strony jest efektywna ekonomicznie, z drugiej porządnie realizuje swoje zadania i powinności. Definiując CSR, można wiele powiedzieć o odpowiedzialności, uczciwości i wielu innych cechach, które przyporządkowujemy zarówno ludziom, jak i firmom. W LOTOSIE bycie porządnym w dobrze prowadzonym, zyskownym biznesie to podstawa podejścia do CSR.

LOTOS przywiązuje szczególną wagę do kwestii zrównoważonego rozwoju. Czym przejawia się to podejście?

Gdy mówimy, że prowadzenie firmy odbywa się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, oznacza to dla nas taki sposób, który uwzględnia potrzeby i interesy środowiska przyrodniczego oraz społeczności, w jakiej funkcjonujemy. Kwestie środowiskowe w naszej działalności są jedną z najważniejszych przesłanek zarówno w codziennym działaniu, w prowadzeniu procesu produkcyjnego, jak również w naszej działalności

inwestycyjnej i planach rozwojowych. W pracy koncernu stosujemy takie rozwiązania, które pozwalają nam jak najmniej wpływać na środowisko i w jak najlepszy sposób wykorzystać zasoby naturalne. Stosujemy tę zasadę poprzez wykorzystanie najlepszych możliwych technik, przyjętych przez społeczność międzynarodową, zwłaszcza na forum Unii Europejskiej. Stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju oznacza także zobowiązanie do wytwarzania produktów, które w największym stopniu ograniczają uciążliwości dla środowiska w czasie stosowania ich przez naszych klientów.

Istotą społecznej odpowiedzialności biznesu jest także dążenie do zrównoważonego rozwoju przy poszanowaniu praw człowieka, budowaniu dobrych relacji z sąsiadami, lokalną społecznością, ale przede wszystkim z pracownikami. Angażując się w różne aktywności, poprawiamy jakość życia naszych pracowników, a stwarzając nowe miejsca pracy wpływamy na jakość życia całego społeczeństwa. Odpowiedzialnie traktujemy wszystkich interesariuszy wewnątrz i na zewnątrz organizacji. Poczucie odpowiedzialności jest dla koncernu naftowego kluczowe, gdyż swoimi decyzjami wpływamy na przyszłość ludzi i środowiska. Klienci otrzymują lepsze produkty, społeczność ma sąsiada, który wspiera lokalny dobrobyt i rozwój młodego pokolenia, a gospodarka narodowa zyskuje bezpieczne podstawy swego funkcjonowania.

Grupa LOTOS jest sygnatariuszem Deklaracji polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju. W 2013 r. Spółka angażowała się w prace nad doskonaleniem towarzyszącej deklaracji Wizji 2050 w obszarze energii. Ale to nie jedyna płaszczyzna współpracy na rzecz wyzwań, przed jakimi stoi ten sektor?

Nasze zaangażowanie w dialog z kluczowymi dla branży interesariuszami i to nie tylko na poziomie krajowym, ale i w obszarze międzynarodowym, potwierdziliśmy wielokrotnie. Ostatnio w kwietniu 2014 r. podczas szczytu energetycznego „29+1"w Bukareszcie, jednego z cyklicznych spotkań przedstawicieli firm sektora energii z Europy Środkowej z komisarzem Unii Europejskiej ds. energii Guentherem Oettingerem. Spotkania te są organizowane przez stowarzyszenie Central Europe Energy Partners, którego jesteśmy jednym z inicjatorów. Tym razem głównymi tematami były m.in. ceny energii oraz cele klimatyczne Wspólnoty, uderzające w konkurencyjność jej gospodarki, a także bezpieczeństwo w sektorze energii w świetle obecnych wydarzeń na Ukrainie. Jako Prezes Grupy LOTOS wyraziłem przekonanie, że musimy zdecydowanie zmniejszyć zależność Europy Środkowej od dostaw gazu z jednego kierunku, a także działać na rzecz ochrony i rozwoju naszego przemysłu, aby sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. W memorandum bukareszteńskim, przyjętym na zakończenie spotkania, jego uczestnicy wskazali m.in., że Unia Europejska nie powinna dążyć do eliminacji paliw kopalnych, tylko sprzyjać inwestycjom w efektywniejsze rozwiązania technologiczne prowadzące do obniżania emisji dwutlenku węgla.

Dostrzegalne na szeroką skalę efekty polityki klimatycznej możliwe będą tylko wtedy, gdy działania prośrodowiskowe obejmą cały świat. Kreując cele polityki klimatycznej, musimy obserwować, w jakim kierunku podążają konkurencyjne światowe gospodarki. W pełni popierając unijny cel 20-20-20, zamierzamy propagować optymalne podejście do realizacji unijnych celów w zakresie ochrony klimatu, zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa w sektorze energii. Oznacza to wsparcie wspólnej i wszechstronnej polityki UE uwzględniającej interesy krajów Europy Środkowej, w tym takich inicjatyw, jak tworzenie wewnętrznego rynku energii czy budowa środkowoeuropejskiego korytarza energetycznego i transportowego korytarza Północ-Południe. Nie mniej ważne będzie wyznaczenie nowych celów klimatyczno-energetycznych do 2030 roku oraz przyjęcie nowych wytycznych w zakresie poszukiwań i eksploatacji gazu łupkowego.

Kraje Europy Środkowej muszą w skuteczny i zdecydowany sposób rozwijać przemysł i w efekcie tworzyć nowe miejsca pracy. Aby to osiągnąć, potrzebują taniej energii, której produkcja bazuje w głównej mierze na najłatwiej dostępnych rodzimych surowcach energetycznych. Jako CEEP konsekwentnie opowiadamy się za utrzymaniem równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym Unii, a polityką klimatyczną. Jednak tempo osiągania celów tej ostatniej nie może być odbiegać od realiów zarówno państw członkowskich Wspólnoty, jak i uwarunkowań globalnych. Uważamy, że polityka sektora energii, która nie uwzględnia różnic w poziomie rozwoju gospodarczego poszczególnych krajów, jest szkodliwa dla państw Europy Środkowej. Realizacja celów polityki klimatycznej, zwłaszcza w zakresie ograniczania emisji dwutlenku węgla, powinna ulec modyfikacji, jeśli zależy nam także na konkurencyjności Unii Europejskiej, jako całości.

Czy ogłoszony przez LOTOS w połowie 2013 r. Program Efektywność i Rozwój to odpowiedź na wyzwania współczesnej gospodarki?

Zapoznając naszych interesariuszy z założeniami tego strategicznego projektu, użyłem słów: Większość myśli jak przetrwać obecny czas. My wiemy jak wygrać przyszłość. W pełni je dziś podtrzymuję. Najbardziej efektywnie na rynku działają firmy, które potrafią szybko reagować na zmiany oraz są ekspertami w konkretnych dziedzinach. Taki model biznesowy pozwala lepiej skupić się na realizowanych zadaniach i gromadzić umiejętności, wyróżniające przedsiębiorstwo spośród innych podmiotów. Tym przekonaniem kierowaliśmy się, przygotowując Program Efektywność i Rozwój 2013-2015, który polega na wewnętrznej rekonstrukcji i ekspansji biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS. Stanowi on kolejny etap naszego rozwoju i jest gwarancją jeszcze większej efektywności i sprawności działań. Skupiając się na kluczowych obszarach kompetencji, koncentrujemy się na naszym podstawowym biznesie, upraszczamy strukturę grupy kapitałowej i uwalniamy środki do realizacji założonych celów. Uwzględniamy przy tym interesy kluczowych grup interesariuszy, ponieważ jesteśmy świadomi wpływu wywieranego na otoczenie zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i społecznym oraz środowiskowym.

Czy w osiąganiu zakładanych celów Grupa LOTOS upatruje swoich szans w otwartej komunikacji z rynkiem?

Nasz obecny Zintegrowany Raport Roczny stanowi już piątą publikację tego typu. W 2010 r. podjęliśmy decyzję o integracji sprawozdań prezentujących interesariuszom podejście do zarządzania oraz wyniki osiągane we wszystkich aspektach działalności. Raporty ukazują skalę i charakter naszego oddziaływania na otoczenie, ale także udzielają odpowiedzi, w jaki sposób ograniczając ryzyko, podchodzimy do maksymalizacji szans dla biznesu w dłuższej perspektywie. Odpowiedzialnie gospodarując powierzonym kapitałem produkcyjnym, finansowym, naturalnym czy ludzkim, konsekwentnie wdrażamy strategię budowy wartości. Otwarcie i transparentnie komunikując rynkowi uwarunkowania naszej działalności, osiągane wyniki i plany dajemy dowód, że jesteśmy partnerem godnym zaufania. Potwierdza to dokonana w 2013 r. wysoka ocena komunikacji LOTOSU ze środowiskiem rynku kapitałowego, który analizuje podejście Spółki do przedstawiania kwestii społecznych, środowiskowych i ładu korporacyjnego. Bez wątpienia stanowi to poważny czynnik wpływający na wartość firmy.

Podstawowe dane

Grupa LOTOS - wybrane dane *

DANE FINANSOWE	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2013	Za rok zakończony 31.12.2012	Zmiana
			(dane przekształcone)	
Przychody ze sprzedaży	tys.zł	26.697.179	31.071.896	-14%
Zysk/(Strata) operacyjny/(a)	tys.zł	(352.799)	558.637	-163%
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	tys.zł	(77.525)	968.808	-108%
Zysk/(Strata) netto	tys.zł	(14.774)	836.431	-102%
Całkowite dochody ogółem	tys.zł	83.242	1.218.911	-93%
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	tys.zł	733.621	468.311	57%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	tys.zł	51.026	68.335	-25%
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	tys.zł	(597.916)	(747.851)	-
Przepływy pieniężne netto razem	tys.zł	186.731	(211.205)	-
Podstawowy/(a) zysk/(strata) netto na jedną akcję	zł	(0,11)	6,44	-102%
Darowizny na cele społeczne	tys.zł	1.811	1.389	30%
Inwestycje proekologiczne	tys.zł	63.012	67.606	-6,8%

DANE FINANSOWE	Jednostka	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2012	Zmiana
			(dane przekształcone)	
Aktywa razem	tys.zł	15.559.412	15.978.614	-3%
Kapitały własne	tys.zł	7.135.595	7.052.353	1%

DANE POZAFINANSOWE	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2013	Za rok zakończony 31.12.2012	Zmiana
			(dane porównywalne)	
Pracownicy (1)	liczba zatrudnionych	1.334	1.323	0,8%
Skala rotacji zatrudnienia	%	11,8	9,2	2,6 pp.
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin) (2)		4,5	4,3	-
Całkowity pobór wody	m^3	3.737.302	3.721.330	0,4%
Emisja CO_2	tys.ton/rok	1.689	1.979	-14,6%

Grupa Kapitałowa LOTOS -wybrane dane skonsolidowane **

Grupa Kapitałowa LOTOS -wybrane dane skonsolidowane **

DANE FINANSOWE	Jednostka	Za rok zakończony 31.12.2013	Za rok zakończony 31.12.2012	Zmiana
			(dane przekształcone)	
Przychody ze sprzedaży	tys. zł	28.597.342	33.111.000	-14%
Zysk operacyjny	tys. zł	146.494	312.756	-53%
Zysk/(Strata) przed opodatkowaniem	tys. zł	(61.979)	366.341	-117%
Zysk netto	tys. zł	39.428	927.876	-96%
Zysk netto przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	tys. zł	39.415	927.849	-96%
Zysk netto przypisany udziałom niekontrolującym	tys. zł	13	27	-52%
Całkowite dochody ogółem	tys. zł	123.450	1.284.223	-90%
Całkowite dochody ogółem przypisane akcjonariuszom Jednostki Dominującej	tys. zł	123.439	1.284.210	-90%
Całkowite dochody ogółem przypisane udziałom niekontrolującym	tys. zł	11	13	-15%
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	tys. zł	1.436.496	1.347.080	7%
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	tys. zł	(938.414)	(838.051)	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	tys. zł	(251.102)	(883.278)	-
Przepływy pieniężne netto razem	tys. zł	246.980	(374.249)	-
Podstawowy zysk netto na jedną akcję	zł	0,3	7,14	-96%
Darowizny na cele społeczne	tys. zł	2.131	1.551	37%
Inwestycje proekologiczne	tys. zł	66.348	75.515	-12%

DANE FINANSOWE	Jednostka	Stan na 31.12.2012	Stan na 31.12.2011	Zmiana
			(dane przekształcone)	
Aktywa razem	tys. zł	20.299.617	20.027.565	1%
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej	tys. zł	9.189.307	9.065.725	1%
Udziały niekontrolujące	tys. zł	289	699	-59%
Kapitał własny razem	tys. zł	9.189.596	9.066.424	1%

DANE POZAFINANSOWE	j.m.	Za rok zakończony 31.12.2013	Za rok zakończony 31.12.2012	Zmiana
			(dane porównywalne)	
Pracownicy (1)	liczba zatrudnionych	4.773	4.748	0,5%
Wskaźnik wypadkowości LTIF (na 1 mln przepracowanych godzin) (2)		4,4	3,3	-
Udział w rynku paliw	%	33,4	34	0,6 pp
Wydobycie ropy naftowej	tys. ton	219,1	262,3	-16%
Wydobycie gazu	mln Nm3	16	20,9	-23%

* Wyniki finansowe Grupy LOTOS zostały zaprezentowane w Sprawozdaniu finansowym Grupy LOTOS (Więcej informacji)
** Wyniki finansowe Grupy Kapitałowej LOTOS zostały zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej LOTOS (Więcej informacji)
(1) Średnie zatrudnienie w roku.
(2) Wskaźnik LTIF – liczba wypadków powodujących niezdolność do pracy x10^6/liczba roboczogodzin, liczony dla średniego zatrudnienia w roku.

List Wiceprezesa Zarządu

Szanowni Interesariusze,

Rok 2013 był czasem istotnych wyzwań dla dalszej realizacji strategii Grupy Kapitałowej LOTOS. Intensywnie przyspieszając realizację zadań w zakresie wdrażania naszej strategii w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym, obserwowaliśmy jednocześnie pogorszenie się zewnętrznych warunków w obszarze produkcji i sprzedaży paliw. Warunki działania europejskiego sektora rafineryjnego są pod presją napływu tańszych produktów rafineryjnych z różnych części świata oraz rosnących wyzwań w zakresie konkurencyjności produktów na rynkach eksportowych.

Odpowiedzią na tą sytuację były działania realizowane w 2013 roku, które potwierdziły naszą gotowość do reagowania na dynamiczne zmiany w otoczeniu. Rafineria w Gdańsku została uznana za jedną z najnowocześniejszych rafinerii na świecie w prestiżowym rankingu firmy Solomon Associates, co potwierdziło skuteczność realizacji Programu 10+. Celem dalszego zwiększania jej efektywności rozpoczęliśmy prace przygotowawcze do budowy instalacji opóźnionego koksowania (DCU). Dzięki niej rafineria w Gdańsku stanie się zakładem o pełnej konwersji, tzn. będzie mogła produkować tylko wysokomarżowe produkty i będzie przygotowana do stawienia czoła nasilającej się presji na marże rafineryjne. Utrudnione warunki działania w segmencie rafineryjnym, zbiegły się z przyspieszeniem realizacji naszej strategii w segmencie wydobywczym. Akwizycja aktywów wydobywczych na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, porozumienie w sprawie złoża YME, przyspieszenie prac w zakresie zagospodarowania złoża B8, a także prace przygotowawcze zmierzające do zagospodarowania złóż gazowych B4 i B6, to najistotniejsze posunięcia w tym segmencie, przybliżające nas do realizacji strategii i poprawienia zbilansowania modelu biznesowego Grupy Kapitałowej LOTOS.

Nasza sytuacja w 2013 roku była dodatkowo utrudniona z uwagi na postój remontowy w gdańskiej rafinerii, który wiązał się z zatrzymaniem pracy instalacji rafineryjnych, skutkującym obniżeniem wolumenu

całorocznej produkcji o około 8%. W minionym roku Grupa Kapitałowa LOTOS osiągnęła niższy poziom przychodów niż w roku 2012. Po 12 miesiącach wypracowaliśmy skonsolidowane przychody ze sprzedaży blisko 29 mld zł, o 14% niższe niż w 2012 roku. Zysk operacyjny wyniósł 146 mln zł, zaś wynik operacyjny po wyeliminowaniu zaburzających go zdarzeń jednorazowych, amortyzacji i z uwzględnieniem efektu LIFO wyniósł 1,3 mld zł, w porównaniu do 2,0 mld zł w 2012, co potwierdza naszą zdolność do generowania wysokich przepływów pieniężnych, mimo niesprzyjających warunków operacyjnych oraz niskiego poziomu marż na światowych rynkach paliw.

Celem wsparcia realizacji strategii biznesowej, w 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS rozpoczęła realizację Programu „Efektywność i Rozwój 2013-15", który zakłada przede wszystkim poprawę wskaźników finansowych, dalszy rozwój poprzez realizację inwestycji w podstawowych obszarach działalności oraz reorganizację grupy kapitałowej. Stawiamy na koncentrację na podstawowej działalności, ograniczając zaangażowania osób zarządzających w działalność pomocniczą oraz uproszczenie struktury grupy kapitałowej. Dla spółek zależnych, niezwiązanych z podstawowym obszarem działalności, Program „Efektywność i Rozwój 2013-2015" oznacza poszukiwanie inwestora, który uwolni ich potencjał rozwojowy oraz ułatwi dostęp do nowych źródeł finansowania.

W segmencie poszukiwawczo – wydobywczym Grupa Kapitałowa LOTOS konsekwentnie realizuje plan inwestycji i rozwoju, czego potwierdzeniem było zawarcie z Centrica Norge umowy nabycia udziałów w 14 koncesjach na Norweskim Szelfie Kontynentalnym (pakiet Heimdal). Transakcja w perspektywie roku 2016 pozwoli na odzyskanie 2/3 posiadanego przez LOTOS aktywa podatkowego. Wydobycie w Norwegii (przypadające na przejęte przez LOTOS udziały) kształtuje się na poziomie ok. 240 tys. toe rocznie (5 tys. boe/d), z czego 70% stanowi gaz ziemny, a 30% kondensat (lekka ropa naftowa). Dodatkowo, w wyniku nabycia udziałów w koncesjach norweskich, zasoby LOTOSU zwiększyły się o 9 mln boe w zakresie zasobów eksploatacyjnych potwierdzonych i prawdopodobnych oraz o 31 mln boe w zakresie zasobów warunkowych.

W 2013 roku trwały prace związane z uruchomieniem komercyjnego wydobycia ze złoża B8 na Morzu Bałtyckim, które planujemy rozpocząć w 2015 roku. Złoże B8 posiada potencjał wydobywczy na poziomie 3,5 mln ton ropy naftowej. Warto przypomnieć również, o podpisaniu w październiku 2013 roku umowy z Polskim Inwestycjami Rozwojowymi (PIR) dotyczącej współfinansowania tego projektu. Zakończony w październiku 2013 roku remont platformy wydobywczej PG -1 umożliwi zwiększenie wydobycia ze złoża B3 średniorocznie o 15 tys ton (ropa Rozewie). Trwają prace nad zagospodarowaniem złóż gazowych B4 i B6 (potencjał wydobywczy na poziomie 4 mld m3) we współpracy z CalEnergy Resources. Potwierdzeniem zwiększonej aktywności w segmencie poszukiwawczo-wydobywczym był zakup w grudniu 2013 roku samopodnośnej platformy wiertniczej GSF Monitor (ang. jack-up). Platforma ta będzie prowadzić wiercenia na koncesjach poszukiwawczych na obszarze Morza Bałtyckiego.

W segmencie produkcji i handlu najważniejszym wydarzeniem był postój remontowy, zrealizowany wiosną tego roku. Był to pierwszy postój remontowy przeprowadzony po rozbudowie rafinerii w ramach Programu 10+. W efekcie całkowity przerób ropy w roku 2013 wyniósł 8,6 mln ton, co oznacza średnioroczne wykorzystanie zdolności przerobowych rafinerii w 2013 roku na poziomie około 82%.

W 2013 roku kontynuowano prace przygotowawcze do budowy tzw. instalację opóźnionego koksowania (DCU), która bezpośrednio wpłynie na wzrost efektywności przerobu ropy, poprzez eliminację nieopłacalnego w produkcji i sprzedaży ciężkiego oleju opałowego. Produkcja wysokomarżowych paliw motorowych wzrośnie wskutek realizacji projektu o 900 tys. ton rocznie. Ponadto pojawi się nowy produkt - koks naftowy w wolumenie ok. 350 tys. ton rocznie. Planowane oddanie instalacji DCU określamy na 2017 rok.

Rozpoczęte w 2012 roku prace nad nowym projektem rozwojowym – dywersyfikacją naszej działalności w kierunku potencjalnego rozwoju segmentu petrochemicznego (wspólnie z Grupą Azoty S.A.) były w roku ubiegłym konsekwentnie prowadzone. W wyniku przeprowadzonych prac, w ramach wstępnego studium opłacalności projektu budowy kompleksu petrochemicznego, został zarekomendowany wariant rozwoju polegający na budowie krakingu parowego. Kolejnym etapem projektu jest wykonanie pełnego studium wykonalności, którego rezultat spodziewany jest na koniec 2014 roku.

W ubiegłym roku kontynuowaliśmy dynamiczny rozwój sieci stacji paliw, zwłaszcza w segmencie ekonomicznym. Zgodnie z założeniami szybki rozwój sieci stacji paliw pozwoli Grupie LOTOS osiągnąć zapisany w strategii 10-procentowy udział w rynku sprzedaży detalicznej paliw.

W ciągu całego 2013 roku Grupa Kapitałowa LOTOS odpowiadała na coraz trudniejsze warunki stawiane przez otoczenie rynkowe. Dzięki dywersyfikacji działalności i przyspieszeniu rozwoju w segmencie poszukiwań i wydobycia węglowodorów pokazaliśmy, że staramy się reagować na coraz trudniejsze warunki rynkowe. W 2014 roku oraz latach kolejnych będziemy intensyfikować działania ukierunkowane na wzrost znaczenia segmentu wydobywczego oraz osiągnięcie doskonałości operacyjnej w segmencie rafineryjnym. Dotychczasowe działania udowadniają, że LOTOS jest firmą nastawioną na dalszy wzrost, w warunkach zacieśniającej się konkurencji. Wierzymy, że praca nad umacnianiem fundamentów dla dalszego wzrostu przyczyni się do zwiększenia wartości dla naszych akcjonariuszy i zapewni Grupie Kapitałowej LOTOS adekwatny rozwój w nadchodzących latach.

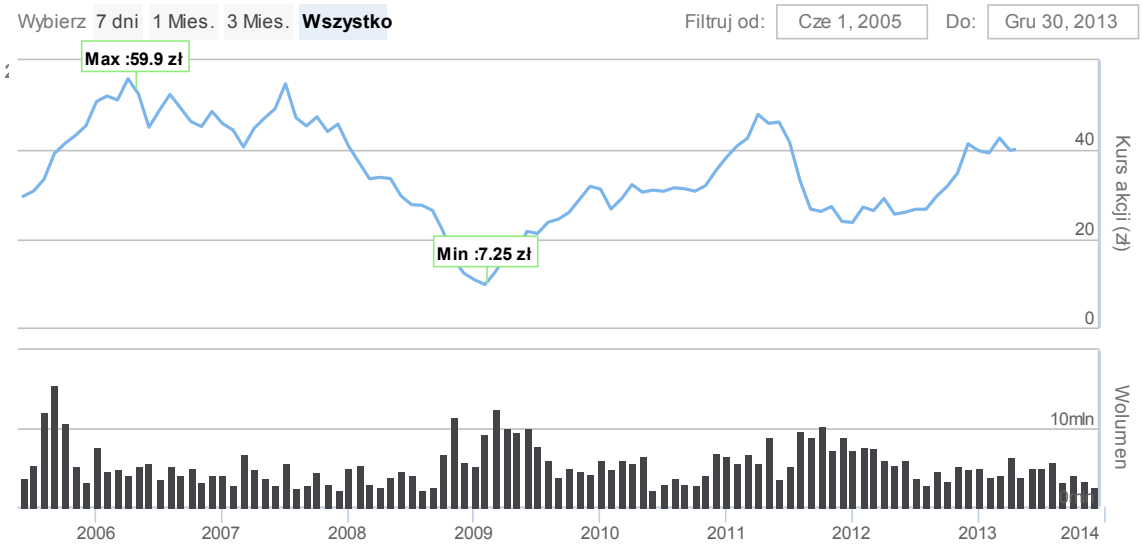
Z wyrazami szacunku,

Mariusz Machajewski
Wiceprezes Zarządu
Dyrektor ds. Ekonomiczno–Finansowych
Grupa LOTOS S.A.

Rynek kapitałowy

Kurs akcji Grupy LOTOS (zł) i wolumen obrotu (szt.) od dnia debiutu na GPW

Grupa LOTOS zadebiutowała na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) 9 czerwca 2005 r. Obecnie łączna liczba papierów wartościowych Spółki to 129.873.362.

Kurs akcji na tle indeksów

Rok 2013 był korzystny dla inwestorów na rynku akcji – akcje okazały się najlepszą klasą aktywów inwestycyjnych, zwłaszcza na rynkach rozwiniętych. Indeksy giełdowe w Stanach Zjednoczonych, największej gospodarce świata, rosły o ponad 30% - NASDAQ +35% i S&P500 ok. +30%, natomiast na europejskich rynkach rozwiniętych najsilniejszy okazał się niemiecki indeks DAX +26%.
Główne indeksy GPW zakończyły rok niewielkimi zmianami. Indeks obejmujący wszystkie spółki notowane na Głównym Rynku – WIG - wzrósł o 8%, zaś roczna zmiana indeksu WIG-20 wyniosła -7%.

> We wrześniu 2013 r. zadebiutował nowy indeks warszawskiej giełdy – WIG30, który obejmuje trzydzieści największych i najbardziej płynnych spółek GPW.

WIG30 zanotował spadek o prawie 2% na koniec roku. Największą stopę zwrotu na warszawskim parkiecie osiągnęły indeksy małych i średnich spółek - mWIG40 oraz sWIG80 wzrosły odpowiednio o 31% i 37%.
W ujęciu branżowym największy wzrost odnotował WIG-BUDOWNICTWO +33%, natomiast indeks WIG-PALIWA należał do tych indeksów sektorowych, które zanotowały największe spadki (-10%).
Indeks spółek odpowiedzialnych społecznie RESPECT Index spadł o ponad 4% w ciągu 2013 r.
Notowania akcji Grupy LOTOS w 2013 r. poruszały się zgodnie z trendem rynkowym. Cena walorów Spółki w ciągu roku kształtowała się w przedziale 33,15-44,95 zł, a rok kalendarzowy zamknęła na poziomie 35,45 zł. Średnio w analizowanym okresie podczas jednej sesji giełdowej 229.877 akcji Spółki zmieniało właściciela, tj.

o 18% mniej niż w poprzednim roku. Łączna wartość obrotów wyniosła ponad 2,2 mld zł, stanowiąc 1% wszystkich obrotów na GPW, zaś średnia liczba transakcji na sesję wynosiła 877 transakcji. Kapitalizacja rynkowa Grupy LOTOS na koniec 2013 r. wyniosła nieco ponad 4,6 mld zł.

Dane dotyczące akcji Grupy LOTOS w latach 2011-2013.*

	2011	2012	2013
Liczba akcji w obrocie giełdowym (mln szt.)	**129,87**	**129,87**	**129,87**
Kształtowanie się kursu akcji (zł)			
Kurs minimalny	22,26	21,3	32,97
Kurs maksymalny	49,5	43,78	45,45
Kurs zamknięcia	23,3	41,2	35,45
Stopa zwrotu na koniec okresu (%)	-35,9	76,82	-13,96
Obroty na akcjach			
Wartość obrotów (mln zł)	3.299,07	2.013,15	2 211,43
Udział w obrotach (%)	1,31	1,07	1,00
Średni wolumen na sesję (szt.)	377.048	282.163	229.877
Średnia liczba transakcji na sesję	967	810	877
Wycena Spółki			
Kapitalizacja rynkowa na koniec okresu (mln zł)	3.026,00	5.351,00	4.603,89
Wartość księgowa (mln zł)	7.782,40	9.066,40	9.189,60
EV** (mln zł)	10.032,87	11.472,60	10.311,89
Wskaźniki wyceny akcji			
Zysk na jedną akcję (zł)	5,03	7,14	0,30
P/E*** (x)	4,66	5,80	118,00
P/BV**** (x)	0,38	0,59	0,50
EV/EBITDA***** (x)	6,04	11,89	12,85

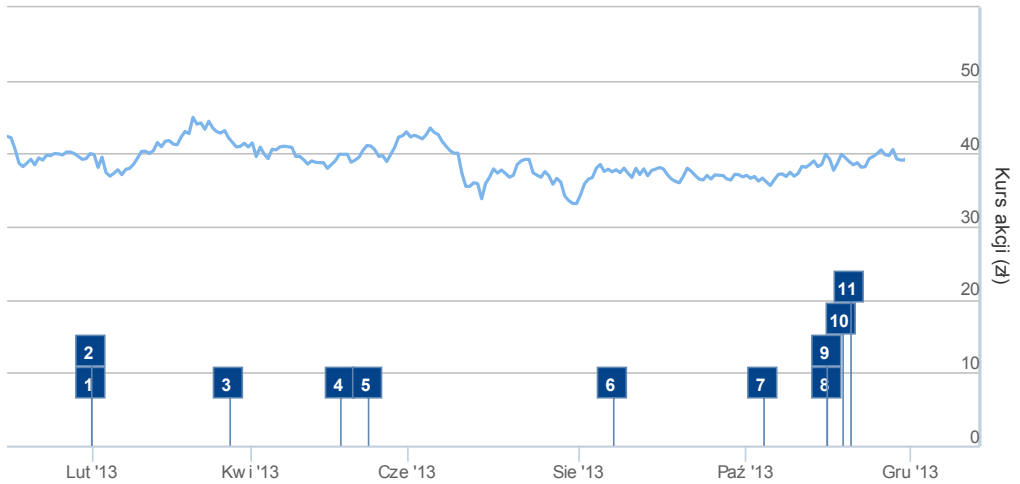
* Opracowanie własne na podstawie danych GPW i Spółki.
**EV (ang. Enterprise Value) tj. Wartość Przedsiębiorstwa - suma kapitalizacji rynkowej i długu, powiększona o udziały akcjonariuszy mniejszościowych i akcje uprzywilejowane oraz pomniejszona o środki pieniężne i ich ekwiwalenty.
***P/E (ang. Price/Earnings) – Cena / Zysk.
****P/BV (ang. Price/Book Value) – Cena / Wartość Księgowa.
*****EV/EBITDA - Wartość Przedsiębiorstwa / Zysk operacyjny powiększony o amortyzację.

Kształtowanie się ceny akcji Grupy LOTOS w 2013 r. (zł)

Kształtowanie się ceny akcji Grupy LOTOS w 2013 r. (zł)

Ważne wydarzenia w Spółce na tle notowań akcji Grupy LOTOS w 2013 r.

Notowania akcji Grupy LOTOS na tle indeksów giełdowych w 2013 r. [1]

[1] Wykres rebazowany, 100=zamknięcie sesji 28 grudnia 2012 r.

Polityka dywidendy

Wypłaty dywidendy z zysków lat objętych strategią na lata 2011-2015 podporządkowane są optymalizacji struktury finansowania Grupy Kapitałowej LOTOS. Strategia finansowa zakłada wypłatę dywidendy na poziomie do 30% zysku netto.
Zarząd Grupy LOTOS zarekomendował całość zysku netto za 2012 r. wyłączyć z podziału pomiędzy Akcjonariuszami Spółki. Uwzględniając rekomendację Zarządu, 28 czerwca 2013 r. Walne Zgromadzenie zdecydowało o przeznaczeniu zysku za 2012 r. na:

- kapitał zapasowy w wysokości 834 931 320,89 zł,
- zasilenie Funduszu Celowego na finansowanie przedsięwzięć społecznych w wysokości 1 500 000,00 zł.

Dywidenda i stopa dywidendy *

Rok obrotowy	Dywidenda (zł)	Dywidenda na akcję (zł)	Cena akcji na koniec roku (zł)	Stopa dywidendy** (%)
2005	0,00	0,00	44,20	-
2006	40.932.000,00	0,36	49,30	0,73
2007	0,00	0,00	44,50	-
2008	0,00	0,00	11,95	-
2009	0,00	0,00	31,80	-
2010	0,00	0,00	36,35	-
2011	0,00	0,00	23,30	-
2012	0,00	0,00	35,45	-

* Opracowanie własne na podstawie danych Spółki.
** Stopa dywidendy - stosunek wartości dywidendy przypadającej na jedną akcję do ceny akcji.

Historyczne dywidendy na akcję *

Rok obrotowy	Dywidenda na akcję (zł)	% zysku netto	Dzień prawa do dywidendy**	Dzień wypłaty dywidendy***
2005	0,00	0,00	-	-
2006	0,36	10,06	11.06.2007	nie później niż 31.07.2007
2007	0,00	0,00	-	-
2008	0,00	0,00	-	-
2009	0,00	0,00	-	-
2010	0,00	0,00	-	-
2011	0,00	0,00	-	-
2012	0,00	0,00	-	-

* Opracowanie własne na podstawie danych Spółki.
** Dzień prawa do dywidendy - dzień, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy.
*** Dzień wypłaty dywidendy - dzień, w którym wypłaca się dywidendę akcjonariuszom Spółki.

Rekomendacje

Rekomendacje dla akcji Grupy LOTOS wydaje 13 domów inwestycyjnych (w tym domy maklerskie i banki inwestycyjne).

Domy inwestycyjne

Domy inwestycyjne	
z siedzibą w Polsce	**z siedzibą za granicą**
DM mBanku	Societe Generale
DM BZ WBK	Erste Bank
DM IDM	Wood & Co.
DM PKO BP	Deutsche Bank
DM BDM	Raiffeisen Centrobank
DI Investors	
ING Securities	
Espirito Santo Investment Bank	

Zgodnie z wiedzą Spółki w 2013 r. wydano 25 rekomendacji biur maklerskich, w tym:

- 4 rekomendacje „Kupuj”*,
- 9 rekomendacji „Trzymaj”**,
- 3 rekomendacje „Redukuj”***,
- 9 rekomendacji „Sprzedaj”****,

z czego:

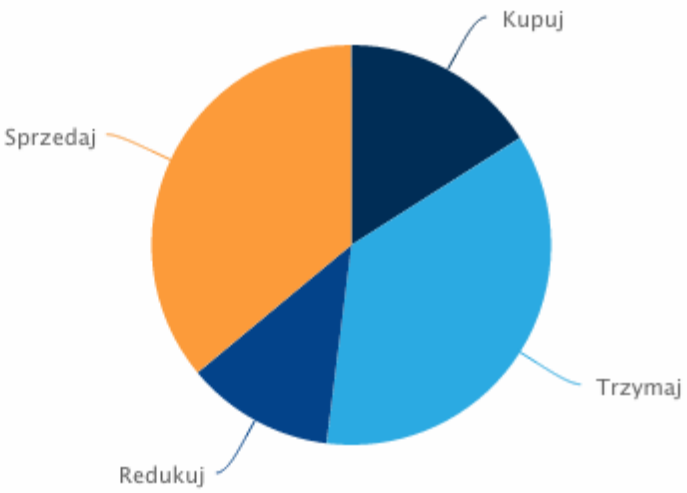
- 6 rekomendacji podwyższonych (ang. Upgrade),
- 10 rekomendacji podtrzymanych (ang. Maintained),
- 5 rekomendacji obniżonych (ang. Downgrade),

dodatkowo,

- 1 rozpoczęcie rekomendowania (ang. coverage initiation),
- 3 wznowienie rekomendowania (ang. coverage re-initiation).

* Kupuj (ang. Buy) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji przekroczy 15% w ciągu dwunastu miesięcy
** Trzymaj (ang. Hold) – całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do +5% w ciągu dwunastu miesięcy
*** Redukuj (ang. Reduce) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie od -5% do -15% w ciągu dwunastu miesięcy
**** Sprzedaj (ang. Sell) - całkowita oczekiwana stopa zwrotu z inwestycji wyniesie powyżej -15% w ciągu dwunastu miesięcy.

Struktura rekomendacji biur maklerskich dla akcji Grupy LOTOS w 2013 r. (%)

Cena docelowa akcji Grupy LOTOS wyceniana przez biura maklerskie wahała się w przedziale 29,50-56,30 zł wobec 19,40-38,90 zł w roku poprzednim. W 2013 r. akcje wyceniane były średnio na poziomie 37,70 zł wobec 26,80 rok wcześniej. Rynkowa wycena akcji Spółki wahała się w przedziale 33,15-44,95 zł. Rok 2013 walory Grupy LOTOS zamknęły na poziomie 35,45 zł.

Wydane rekomendacje i średnia cena docelowa na tle notowań akcji Grupy LOTOS w 2013 r.

* Prosta średnia krocząca – średnia arytmetyczna cen docelowych z rekomendacji za 12 miesięcy (z wyłączeniem aktualizacji rekomendacji starszych niż 6 miesięcy).

Grupa LOTOS w RESPECT Index

Nieprzerwanie od 19 listopada 2009 r. jesteśmy uczestnikiem indeksu firm społecznie odpowiedzialnych na warszawskiej GPW - RESPECT Index *(ang. Responsibility, Ecology, Sustainability, Participation, Environment, Community, Transparency)*.

> RESPECT Index obejmuje swoim portfelem polskie i zagraniczne spółki z Głównego Rynku GPW, działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych.

W 2013 r. Spółka była dwukrotnie poddana zewnętrznej weryfikacji w celu potwierdzenia, że spełnia kryteria dopuszczające do uczestnictwa w indeksie. Od 23 grudnia 2013 r. jesteśmy zaliczeni do składu indeksu, grupującego rekordową liczbę 23 spółek. Weryfikacja liderów odpowiedzialnego biznesu w Polsce w ostatniej VII edycji projektu RESPECT odbyła się na nowych zasadach. Najistotniejsze ze zmian dotyczyły pytań zawartych w ankiecie konkursowej, które przypisane zostały do trzech grup czynników: Environmental (wyniki środowiskowe), Social (wyniki społeczne) oraz Governance (wyniki zarządcze). Ponadto wymagania RESPECT Index rozszerzono o kryteria wynikające ze specyfiki branżowej firm. Od 2014 r. badanie dojrzałości spółek odbywać się będzie raz w roku.

Kapitał naturalny i produkcyjny

Kapitał naturalny LOTOSU

- **Źródła energii:** ropa naftowa (powstające z jej przerobu gaz opałowy i oleje opałowe), gaz ziemny, produkowana i kupowana energia elektryczna;
- **Surowce procesowe:** ropa naftowa, gaz ziemny;
- **Komponenty środowiska/media używane w procesach:** woda (do produkcji pary i chłodnicza), powietrze (jako medium sterujące);
- **Komponenty będące pod bezpośrednim i pośrednim wpływem środowiskowym w związku z prowadzoną działalnością:**
  - powietrze;
  - woda;
  - gleba;
  - ekosystemy i bioróżnorodność;
  - społeczności lokalne i pracownicy;
  - krajobraz.

Nasze cele w zakresie gospodarowania kapitałem naturalnym:

- Zapewnienie funkcjonowania w zgodności z prawem środowiskowym;
- Zapewnienie postrzegania organizacji jako świadomej lokalnych i globalnych korzyści płynących odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych i ochrony przyrody;
- Dążenie do prowadzenia działalności z poszanowaniem zasad odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych i dobrych praktyk środowiskowych.

Kluczowe działania:

- Monitorowanie środowiska i przyrody oraz wpływu na nie w sposób wykraczający poza wymagania prawne;
- Dążenie do ciągłego ograniczania negatywnego oddziaływania na środowisko i przyrodę;
- Uwzględnianie i stosowanie najlepszych dostępnych technik oraz praktyk środowiskowych zarówno w procesie projektowania nowych, jak również eksploatacji i modernizacji istniejących instalacji;
- Ograniczanie ryzyka związanego z wystąpieniem nagłego skażenia środowiska (zapobieganie awariom);
- Wspieranie działań prośrodowiskowych instytucji zewnętrznych – ochrona środowiska i przyrody w miejscach niebędących pod bezpośrednim wpływem organizacji;
- Edukacja ekologiczna – budowa świadomości dobrych praktyk środowiskowych i odpowiedzialnego korzystania z zasobów naturalnych wśród pracowników i społeczności lokalnej.

Uzyskiwane wyniki:

Zwiększenie udziału gazu ziemnego w systemie energetycznym firmy

Ograniczenie emisji niezorganizowanych do powietrza

Sukcesywna modernizacja instalacji na stacjach paliw

Minimalizowanie zużycia wody – stosowanie obiegów zamkniętych i utrzymywanie możliwie największego stopnia recyrkulacji

Znaczące zmniejszenie wielkości emisji do powietrza z instalacji rafinerii w Gdańsku: dziesięciokrotne w zakresie SO_2, dwukrotne w zakresie NO_x i prawie czterokrotnie w zakresie pyłu w stosunku do 2011 r.

Utrzymywanie średniorocznych parametrów emitowanych ścieków poniżej 50% wartości dopuszczalnych

Monitorowanie jakości osadów dennych i wody morskiej w obrębie miejsc wydobycia ropy i gazu

Przykładanie coraz większej wagi do zagadnień związanych z bioróżnorodnością podczas procesów oceny oddziaływania na środowisko

Zakończenie przygotowań do przeprowadzenia wielkoobszarowej inwentaryzacji przyrodniczej na terenie rafinerii w Gdańsku i w jej otoczeniu

Sukcesywne zmniejszanie ilości gazu ze złóż spalanego na platformach

Osiągnięcie współczynnika emisyjności CO_2 charakteryzującego najlepsze europejskie rafinerie

Zakończenie budowy i uruchomienie instalacji odzysku gazów zrzutowych z pochodni – 6000 Mg wyemitowanego CO_2 mniej oraz dodatkowa ilość medium w systemie energetycznym

Przeprowadzenie kampanii edukacyjnej w grupie kapitałowej dotyczącej segregowania odpadów

Kapitał produkcyjny LOTOSU

- **Poszukiwanie:** obszary koncesji, infrastruktura poszukiwawcza (platformy wiertnicze);
- **Wydobycie:** infrastruktura wydobywcza (platformy wydobywcze, linie przesyłowe);
- **Produkcja:** infrastruktura produkcyjna (rafineria, zakłady produkcyjne, ropociągi port-rafineria, rurociąg gazu, elektrociepłownie);
- **Logistyka pierwotna:** bazy produktowe, nalewaki auto i kolejowe, infrastruktura kolejowa, położenie geograficzne;
- **Sprzedaż i dystrybucja wtórna:** sieci dystrybucyjne, infrastruktura drogowa, infrastruktura kolejowa, położenie geograficzne, sieć stacji paliw

Nasz cel w zakresie gospodarowania kapitałem produkcyjnym:

- Osiągnięcie poziomu produkcyjnego i technologicznego zgodnego ze światowymi tendencjami w przemyśle petrochemicznym przy jednoczesnym spełnianiu norm środowiskowych.

Kluczowe działania:

- Poszerzanie własnej bazy surowcowej na podstawie złóż w rejonach o niskim i umiarkowanym poziomie ryzyka;
- Rozwój działalności na Morzu Bałtyckim, Norweskim Szelfie Kontynentalnym oraz na obszarach lądowych w Polsce i Litwie, w szczególności poprzez:
    - Polska: wzrost wydobycia z posiadanych złóż, pełne rozpoznanie potencjału poszukiwawczego Morza Bałtyckiego, rozwój działalności na koncesjach lądowych;
    - Norwegia: poszukiwanie, zagospodarowywanie i produkcja na posiadanych koncesjach morskich, zakup złóż produkcyjnych;
    - Litwa: pełne zagospodarowanie posiadanych koncesji lądowych.
- Modernizacja infrastruktury poszukiwawczo-wydobywczej;
- Optymalne wykorzystanie aktywów posiadanych oraz aktywów obejmowanych w wyniku działań rozwojowych:
- Zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca;
- Rozbudowa ciągów technologicznych rafinerii (instalacja koksowania);
- Efektywne wykorzystanie rozbudowanych poprzez Program 10+ mocy przerobowych rafinerii;
- Utrzymanie wysokiej niezawodności instalacji rafineryjnych - zapewnienie bezpiecznej i stabilnej pracy instalacji produkcyjnych i pomocniczych mierzonej dostępnością minimum 98% w ciągu roku,
- Rozbudowa sieci sprzedaży paliw, olejów i asfaltów.

Uzyskiwane wyniki:

Wzrost poziomu wydobycia surowca

Pozyskanie nowych koncesji

Wzrost poziomu i efektywności produkcji

Osiągnięcie technicznej dostępności instalacji rafinerii na poziomie 99,7% - najwyższej w historii firmy, dającej jeden z najlepszych wyników na świecie

Zwiększenie udziału w rynku detalicznym

Łączny poziom inwestycji przeznaczonych na realizację celów działalności poszukiwawczo-wydobywczej w latach 2011-2015 to 3,9 mld zł, co stanowi prawie 70% łącznych inwestycji Grupy Kapitałowej LOTOS w tym okresie.

Wypowiedź Zbigniewa Paszkowicza

Wiceprezesa Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobycia Grupy LOTOS

> Rok 2013 to czas intensywnego rozwoju segmentu poszukiwań i wydobycia Grupy Kapitałowej LOTOS – najszybszego w jego dotychczasowej historii. Jest to sukces tym większy, że osiągnęliśmy go mimo nie zawsze sprzyjającego otoczenia makroekonomicznego. Pod koniec 2013 roku potencjał wydobywczy naszego segmentu przekroczył poziom 0,5 mln ton rocznie. To ponad 40% celu strategicznego, jaki planujemy osiągnąć do końca 2015 roku.

Zbigniew Paszkowicz
Wiceprezes Zarządu ds. Poszukiwań i Wydobycia Grupy LOTOS

Rok 2013 to czas intensywnego rozwoju segmentu poszukiwań i wydobycia Grupy Kapitałowej LOTOS – najszybszego w jego dotychczasowej historii. Jest to sukces tym większy, że osiągnęliśmy go mimo nie zawsze sprzyjającego otoczenia makroekonomicznego. Pod koniec 2013 roku potencjał wydobywczy naszego segmentu przekroczył poziom 0,5 mln ton rocznie. To ponad 40% celu strategicznego, jaki planujemy osiągnąć do końca 2015 roku.

Jedno z głównych źródeł tego sukcesu to kompetencje i zaangażowanie naszych załóg – pracowników spółek należących do segmentu poszukiwań i wydobycia. Te merytoryczne kompetencje, a także determinacja w dążeniu do zaplanowanych wyników to najcenniejszy kapitał, jakim dysponujemy. Będziemy go rozwijać, inwestując w podnoszenie szeroko rozumianych kwalifikacji naszych pracowników.
Przegląd najważniejszych wydarzeń minionego roku trzeba zacząć od rozwiązania – z naszej inicjatywy i dzięki naszym działaniom – kwestii projektu YME. Podpisane w marcu 2013 roku porozumienie między operatorem złoża, a właścicielem stojącej na nim platformy zdjęło z LOTOSU gorset, który ograniczał nam swobodę i hamował rozwój segmentu. Wymierne efekty przyszły bardzo szybko.

Spółka LOTOS Norge zakupiła udziały w pakiecie 14 koncesji Heimdal na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Zgodnie z norweskim prawem podatkowym rozpoczęliśmy dzięki tej transakcji odzyskiwanie środków zainwestowanych w złoże Yme. Przewidujemy, że do roku 2016 tylko w efekcie tej transakcji odzyskamy 2/3 kapitału zainwestowanego w ten projekt.
Na Bałtyku wydobyliśmy więcej ropy, niż zakładaliśmy w planach na rok 2013. To m.in. rezultat przywrócenia do produkcji platformy PG-1 na złożu B3. Był to projekt sprawnie zaplanowany i bezpiecznie (bez wypadków) przeprowadzony. Skala sukcesu jest tym większa, że remont PG-1 to przedsięwzięcie bardzo złożone i trudne technicznie.

Rynek kapitałowy zauważył i pozytywnie ocenił te osiągnięcia. Cieszymy się pełnym zaufaniem instytucji finansowych, co ułatwia nam skuteczne pozyskiwanie kapitału na kolejne inwestycje.

W grudniu 2013 roku LOTOS Petrobaltic kupił platformę wiertniczą GSF Monitor. Po wejściu do eksploatacji – pod nazwą LOTOS PETROBALTIC – umożliwi nam ona odkrycie do końca wszystkich zasobów węglowodorów pod dnem Morza Bałtyckiego. Zwłaszcza tych, które dotychczas były niedostępne, ponieważ znajdują się pod dnem morza o głębokości powyżej 90 m.
Nowa platforma wiertnicza przejmie zadania platformy Petrobaltic, która zostanie przebudowana na centrum produkcyjne na złożu B8. Warto podkreślić, iż projekt zagospodarowania tego złoża jest tak dobrze przygotowany, że spółka Polskie Inwestycje Rozwojowe wybrała go – spośród wielu innych – jako pierwszy,

w którym postanowiła wziąć udział. Potwierdza to przedstawione wyżej tezy o wysokich kompetencjach merytorycznych naszych załóg i o zaufaniu, jakim cieszymy się w instytucjach finansowych.

Przeprowadziliśmy badania sejsmiczne na sześciu koncesjach na powierzchni ponad 1,2 tys. km2 na Bałtyku. Po raz pierwszy od wielu lat prowadzimy poszukiwania węglowodorów na taką skalę. To dobra inwestycja w przyszłość – podobnie jak dwie nowe koncesje, które uzyskaliśmy w 2013 roku. Jesteśmy coraz bliżej finalnej decyzji o sposobie zagospodarowania gazowych złóż B4 i B6. Łączymy w tym projekcie naszą znajomość Morza Bałtyckiego z kompetencjami i potencjałem partnera – firmy CalEnergy.
Umacniamy naszą pozycję na Bałtyku, a wspólnie z PGNiG pracujemy na koncesjach lądowych. Zaczęliśmy w roku 2013 od Kamienia Pomorskiego i Górowa Iławeckiego, przygotowujemy się do poszerzenia wspólnych działań. Na Litwie ustabilizowaliśmy wydobycie na poziomie bliskim planowanego, a badania sejsmiczne i wiercenia 5 otworów produkcyjnych, które przeprowadziliśmy w 2013 roku, przyniosą wzrost produkcji w przyszłości.

Realizując program „Efektywność i Rozwój", w 2013 roku przeprowadziliśmy w spółkach segmentu reorganizację i restrukturyzację. Spółki prowadzące działalność podstawową – poszukiwania i wydobycie – mogą teraz w większym stopniu koncentrować się na tych działaniach. Zasoby i kompetencje o charakterze pomocniczym przenosimy do innych spółek – przede wszystkim z naszej Grupy Miliana.

Stworzyliśmy w 2013 roku mocny fundament pod jeszcze szybszy i bardziej efektywny rozwój segmentu w przyszłości. W 2014 roku po raz pierwszy w historii wartość inwestycji w segmencie poszukiwań i wydobycia LOTOSU w ciągu jednego roku przekroczy 1,5 mld zł, a na samym Bałtyku sięgnie miliarda złotych. Systematycznie i konsekwentnie dążymy do naszego strategicznego celu: potencjału wydobywczego na poziomie 1,2 mln ton na koniec 2015 roku.

Działalność poszukiwawczo-wydobywcza

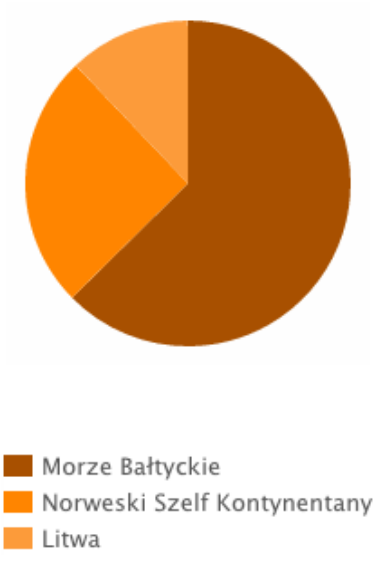
Grupa LOTOS prowadzi działalność poszukiwawczo-wydobywczą za pośrednictwem Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic S.A. na terenie:

- **Polski** – LOTOS Petrobaltic wraz ze spółkami zależnymi;
- **Litwy** – AB LOTOS Geonafta wraz ze spółkami zależnymi;
- **Norwegii** – LOTOS Exploration and Production Norge AS.

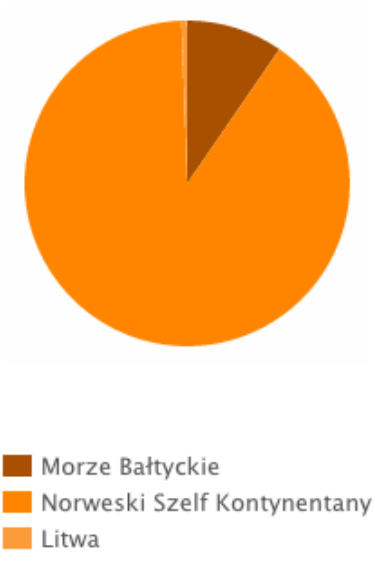
W grupie kapitałowej funkcjonują także spółki pełniące działalność pomocniczą: Grupa Miliana i Energobaltic Sp z o.o. Działalność Grupy Miliana obejmuje usługi logistyki morskiej świadczone na rzecz LOTOS Petrobaltic. Spółka Energobaltic powstała w celu zagospodarowania gazu towarzyszącego przy wydobyciu ropy naftowej na złożu B3 oraz w przyszłości z innych złóż węglowodorów na Morzu Bałtyckim. W ramach zakładu Elektrociepłownia Władysławowo produkuje energię elektryczną, cieplną, LPG i kondensat gazowy, wykorzystując gaz towarzyszący z morskiej kopalni ropy B3.

> Na koniec 2013 r. zasoby ropy naftowej Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic klasyfikowane w kategorii 2P wyniosły 8,08 mln ton (62,08 mln boe), a w kategorii 2C 1,80 mln ton (13,63 mln boe), natomiast zasoby gazu ziemnego klasyfikowane w kategorii 2P wyniosły 1,09 mld m^3, a w kategorii 2C 6,49 mld m^3.

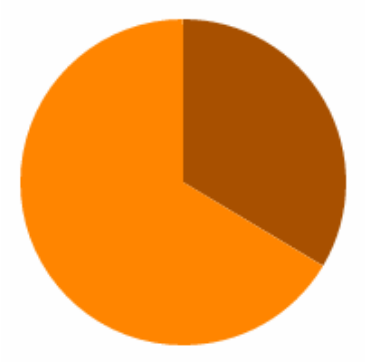
Zasoby ropy 2P (tys. ton)

Zasoby ropy 2C (tys. ton)

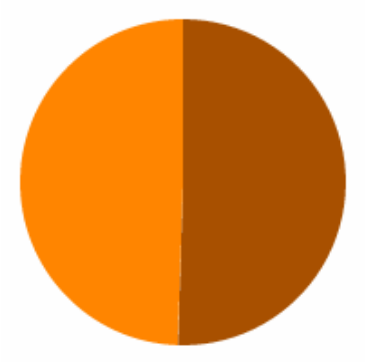

Zasoby gazu 2P (mld m^3)

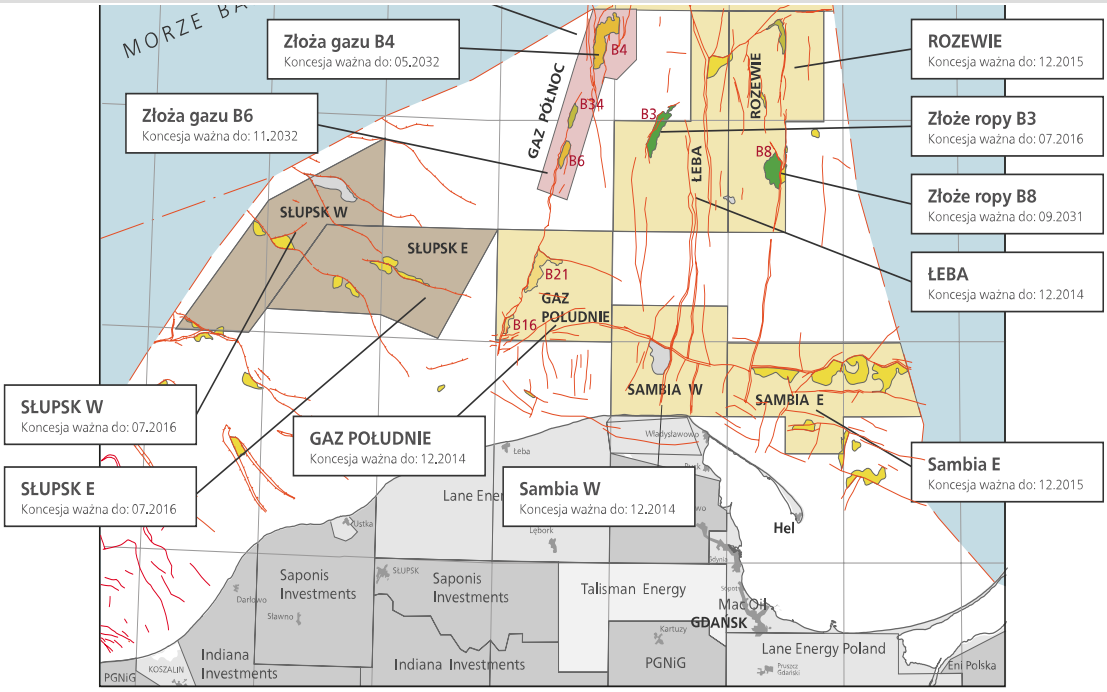
Morze Bałtyckie
Norweski Szelf Kontynentany

Zasoby gazu 2C (mld m^3)

Morze Bałtyckie
Norweski Szelf Kontynentany

Polska - Morze Bałtyckie

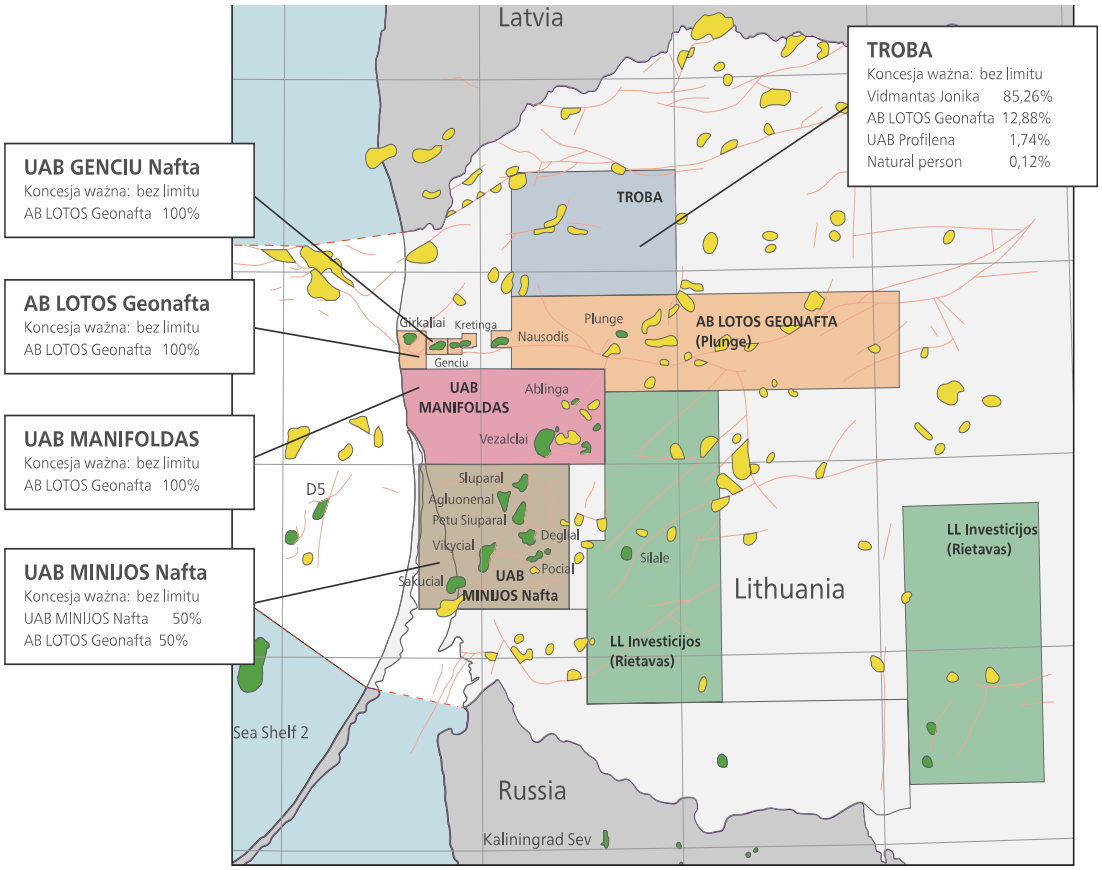
LOTOS Petrobaltic to jedyna polska firma prowadząca od 2005 r. działalność wydobywczą w obrębie polskiej strefy ekonomicznej Morza Bałtyckiego. Na koniec 2013 r. spółka była właścicielem:

- dziewięciu koncesji złóż ropy naftowej i gazu na poszukiwanie i rozpoznanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, z których dwie - Słupsk E i Słupsk W pozyskano w 2013 r. Łączna powierzchnia to ponad 8,5 tys. km^2;
- czterech koncesji na wydobycie węglowodorów:
  - na złożu B3 na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, zlokalizowana 73 km na północ od Rozewia; obecnie trwa proces wydłużenia jej obowiązywania do 2026 r.;
  - na złożu B8 na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego jej gazu ziemnego, zlokalizowana 70 km na północ od Jastarni; złoże jest w trakcie zagospodarowania;
  - na złożach B4 i B6 na wydobywanie gazu ziemnego, zlokalizowane na północ od Łeby; trwa przygotowanie do ich zagospodarowania we współpracy z CalEnergy Resources Poland;
  - nie wystąpiono o przedłużenie ważności obowiązywania koncesji Gaz Północ, której termin upływał w kwietniu 2014 r.

W 2013 r. na Morzu Bałtyckim LOTOS Petrobaltic realizował eksploatację złoża B3.

> Łączne w 2013 r. wydobycie ropy naftowej ze złóż bałtyckich wyniosło 145,6 tys. ton (1 128,2 tys. bbl). Wydobycie towarzyszącego gazu ziemnego wyniosło 16 mln Nm^3.
> Na koniec 2013 r. zasoby ropy naftowej na Morzu Bałtyckim klasyfikowane w kategorii 2P wyniosły 5,06 mln ton (39,28 mln bbl), a w kategorii 2C 0,17 mln ton (1,44 mln bbl), natomiast zasoby gazu ziemnego klasyfikowane według kategorii 2P 0,37 mld m^3, a w kategorii 2C 3,28 mld m^3.

Litwa

Na terenie Republiki Litewskiej LOTOS Petrobaltic prowadzi działalność za pośrednictwem grupy kapitałowej swojej spółki zależnej AB LOTOS Geonafta, która poszukuje, wydobywa i sprzedaje ropę naftową oraz świadczy usługi wiertnicze. Łącznie eksploatuje 14 złóż naftowych.

> Wydobycie ropy naftowej ze złóż litewskich wyniosło w 2013 r. 73,5 tys. ton (563,8 tys. bbl). Na koniec 2013 r. zasoby ropy naftowej na Litwie klasyfikowane w kategorii 2P wyniosły 0,98 mln ton (7,5 mln bbl).

Norwegia – Norweski Szelf Kontynentalny

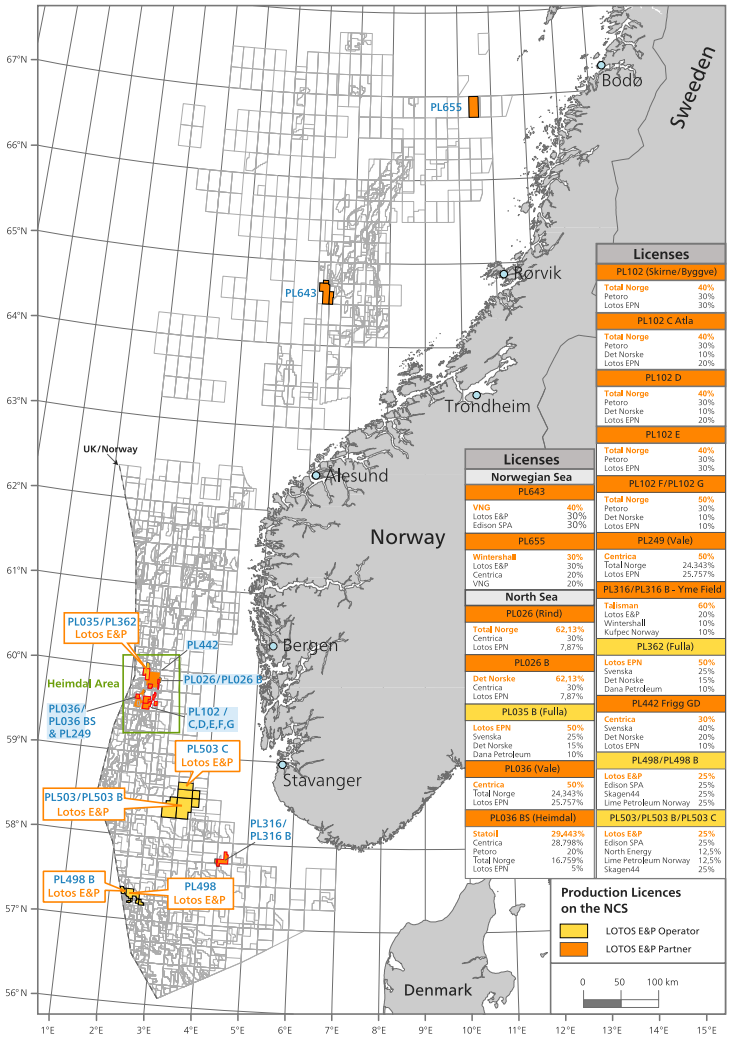
Za rozwój działalności na Norweskim Szelfie Kontynentalnym odpowiada LOTOS Exploration and Production Norge AS (LOTOS Norge) z siedzibą w Stavanger. Na koniec 2013 r. spółka była udziałowcem w 24 koncesjach na poszukiwanie i wydobycie ropy naftowej: PL 316, PL316B, PL 455, PL 498, PL 497, PL497B, PL 503, PL503B, PL 643, PL 655 oraz w koncesjach nabytych w ramach pakietu Heimdal: PL026, PL026B, PL035B, PL036BS, PL036, PL102, PL102D, PL102E, PL102G, PL102F, PL102C, PL249, PL362, PL442. Na 6 licencjach LOTOS Norge pełniło funkcję operatora: PL035B i PL362 (od 16.01.2014 r.) oraz PL455, PL 498, PL 503, PL503B.

21 stycznia 2014 r. LOTOS Norge otrzymała w rundzie APA 2013 (Awards in Pre-defined Areas) dwie nowe koncesje poszukiwawcze na Morzu Północnym na Norweskim Szelfie Kontynentalnym PL 503 C oraz PL 498 B, w których spółka będzie pełniła funkcję operatora.

Spółka zrezygnowała 23 stycznia 2014 r. z koncesji PL 497 i PL 479B oraz 1 marca 2014 r. z PL 455 ze względu na brak perspektyw wydobywczych.

W wyniku wspomnianych zmian spółka na dzień sporządzenia niniejszego Raportu jest udziałowcem w 23 koncesjach na Norweskim Szelfie Kontynentalnym, w 7 z nich pełni funkcję operatora.

LOTOS Norge ma 20% udziałów w koncesji PL316/316B (YME), w której w ramach konsorcjum rolę operatora pełni Talisman Energy.

30 grudnia 2013 r. przejęto własność złóż produkcyjnych Vale, Atla, SkirneByggve na Norweskim Szelfie Kontynentalnym. Wydobycie ze złóż produkcyjnych dla udziału LOTOS Norge wynosi ok. 5 tys. boe/dzień, tj. ok. 240 tys. toe (ton ekwiwalentu ropy) w perspektywie roku.

> Na koniec 2013 r. zasoby ropy naftowej ze złóż norweskich klasyfikowane w kategorii 2P wyniosły 2,04 mln ton (15,3 mln bbl), a w kategorii 2C 1,61 mln ton (12,11 mln bbl), natomiast zasoby gazu ziemnego w kategorii 2P wyniosły 0,72 mld m^3, a w kategorii 2C 3,21 mld m^3.

Dokonania

Do najważniejszych osiągnięć w działalności poszukiwawczo-wydobywczej w 2013 r. zaliczamy:

W Polsce

Przywrócenie produkcji z węzła PG-1

Terminowo zakończono remont platformy PG-1 i przywrócono produkcję na bałtyckim złożu ropy i gazu B3.

Zagospodarowanie złoża B8

Terminowo zrealizowano projekt zagospodarowania złoża B8. Przeprowadzono prace wiertnicze na otworze B8-5K, dokonano wyboru kontraktora kluczowego kontraktu na projektowanie, kontraktację i zarządzanie pracami stoczni oraz projekt budowlany na przebudowę platformy Petrobaltic na centrum produkcyjne. W październiku 2013 r. Polskie Inwestycje Rozwojowe i LOTOS Petrobaltic zawarły porozumienie dotyczące finansowania projektu inwestycyjnego związanego z zagospodarowaniem bałtyckiego złoża ropy naftowej B8.

Zagospodarowanie złóż gazowych B4/B6

Prowadzono dalsze prace w celu przygotowania do zagospodarowania złóż gazowych B4/B6 we współpracy z CalEnergy Resources Poland. Po zgodzie Ministerstwa Środowiska w marcu 2013 r. do spółki przeniesiono koncesje na Gaz Północ oraz koncesje na wydobywanie B4 i B6. W kwietniu 2013 r. CalEnergy przystąpił jako komandytariusz do spółki celowej Baltic Gas Sp. z o.o. i Wspólnicy Spółka Komandytowa, utworzonej wcześniej przez LOTOS Petrobaltic w celu realizacji umowy inwestycyjnej zawartej z CalEnergy w 2012r. W 2013 r. wykonano badania sejsmiczne 3D na koncesji Gaz Północ. Prowadzono prace mające na celu wybór koncepcji zagospodarowania, w tym dokonano oceny możliwości wykorzystania istniejącej infrastruktury morskiej i lądowej oraz prowadzono rozmowy z potencjalnymi odbiorcami gazu ziemnego.

Badania sejsmiczne na Morzu Bałtyckim

Prowadzono prace poszukiwawcze i rozpoznawcze. Na obszarach koncesyjnych: Gaz Południe, Gaz Północ, Łeba, Rozewie, Sambia W oraz Sambia E przeprowadzono badania sejsmiczne 2D na powierzchni 400 kmb i 3D na powierzchni ponad 870 km^2. Potencjał wydobywczy Bałtyku to 30 mln toe węglowodorów. Potencjalne obiekty złożowe zlokalizowane są pod dnem morza o głębokości powyżej 90 m.

Nowe koncesje w Polsce

Ministerstwo Środowiska udzieliło LOTOS Petrobaltic na 3 lata dwóch nowych koncesji na poszukiwanie złóż ropy i gazu ziemnego w polskiej strefie ekonomicznej Morza Bałtyckiego: Słupsk W i Słupsk E. Powierzchnia obszaru koncesji Słupsk W to 1.021 km^2, a koncesji Słupsk E 1.139 km^2. Obecnie łączna powierzchnia koncesji poszukiwawczo-rozpoznawczych na Morzu Bałtyckim wynosi ponad 8,5 tys. km^2.

Zakup platformy wiertniczej

Zawarto umowę zakupu platformy wiertniczej GSF Monitor typu jack-up (samopodnośna). Platforma otrzyma nazwę LOTOS Petrobaltic. W 2014 r. przejmie prace wiertnicze po przebudowie platformy wiertniczej Petrobaltic na centrum produkcyjne na złożu B8. Platforma może prowadzić wiercenia na wodach o głębokości 105 m, a po ewentualnym przedłużeniu jej nóg na głębokości do 120 m.

Współpraca z PGNIG

W celu rozwoju działalności na koncesjach lądowych w sierpniu 2013 r. zawarto z PGNIG umowę o wspólnych operacjach na koncesji Kamień Pomorski. Koncesja ta jest położona na terenie woj. zachodniopomorskiego i jest jedną z bardziej perspektywicznych w rejonie. Powierzchnia obszaru koncesyjnego to 217 km^2. Zaplanowane prace poszukiwawcze umożliwią partnerom ocenę wielkości zasobów i podjęcie decyzji o rozpoczęciu ich ewentualnej eksploatacji.

W Norwegii

Projekt YME - porozumienie z SBM

W celu odzyskania kapitału zainwestowanego w projekt YME w marcu 2013 r. osiągnięto porozumienie pomiędzy spółką Talisman Energy (operatorem złoża YME) i SBM Offshore (producentem platformy wydobywczej) w sprawie usunięcia wadliwej platformy ze złoża YME. SBM Offshore zapłacił członkom konsorcjum 470 mln USD. Talisman Energy, działając w imieniu udziałowców koncesji, zobowiązał się do wykonania niezbędnych prac przygotowawczych na platformie i usunięcia jej ze złoża. Do SBM Offshore będzie należało przetransportowanie platformy do portu oraz jej utylizacja. Jednocześnie udziałowcy konsorcjum przejmą prawo własności do elementów podwodnej infrastruktury na złożu YME, dostarczonej przez SBM Offshore.

Zakup pakietu Heimdal

W październiku 2013 r. spółka LOTOS Norge zawarła umowę z firmą Centrica na nabycie aktywów poszukiwawczo-wydobywczych Heimdal. Transakcja dotyczy 14 koncesji w centralnej części Morza Północnego, obejmujących: hub gazowy Heimdal (operator Statoil), trzy złoża produkcyjne (Byggve/Skirne, Atla, Vale), trzy złoża do zagospodarowania (Frigg GammaDelta, Fulla, Rind) oraz potencjał poszukiwawczy. Potwierdzone rezerwy w złożach produkcyjnych zgodnie z efektywną datą transakcji 1 stycznia 2013 r. to 9 mln boe, natomiast rezerw warunkowe w złożach do zagospodarowania to 31 mln boe. Wartość transakcji wyniosła 175,8 mln USD.

Na Litwie

Przygotowania do zagospodarowania koncesji

W celu pełnego zagospodarowanie posiadanych koncesji lądowych realizowano program wierceń produkcyjnych. Zakończono wiercenie 5 nowych otworów oraz prowadzono analizy możliwości zwiększenia wydobycia przy zastosowania technik zwiększających wydobycie EOR (Enhanced Oil Recovery). Realizowano program badań sejsmicznych w obszarach Kłajpeda, Ablinga i Lizai/Auksoras.

> W konsekwencji podjętych działań, w szczególności realizacji transakcji z firmą Centrica i akwizycji pakietu Heimdal roczny potencjał wydobywczy segmentu poszukiwawczo-wydobywczego to obecnie 0,5 mln ton, co stanowi 42% poziomu realizacji celu strategicznego określonego w tym zakresie do końca 2015 r.

Wyzwania w perspektywie realizacji strategii do 2015 r.

Nadrzędny cel strategiczny dla segmentu poszukiwań i wydobycia zakłada zwiększenie potencjału wydobywczego do poziomu 24 tys. boe (barrel of oil equivalent) dziennie (ekwiwalent 1,2 mln ton ropy rocznie) w 2015 r. W ramach realizacji strategii zakładamy w 2014 r. następujące kluczowe działania:

Polska

- Kontynuacja wydobycia ze złoża B3 na Morzu Bałtyckim z wykorzystaniem platformy PG-1.
- Realizacja projektu zagospodarowania złoża B8.
- Realizacja prac poszukiwawczo-rozpoznawczych w celu pełnego rozpoznania potencjału wydobywczego Morza Bałtyckiego.
- Kontynuacja prac zmierzających do zagospodarowania złóż gazowych B4/B6 przy współpracy z CalEnergy Resources Poland.
- Dalsza współpraca z PGNIG w celu udziału w poszukiwaniu i rozpoznawaniu złóż konwencjonalnych i niekonwencjonalnych gazu i ropy na koncesjach lądowych.

Norwegia

- Realizacja wydobycia oraz zagospodarowania złóż pozyskanych w pakiecie Heimdal.
- Realizacja działań w celu odzyskania kapitału zainwestowanego w projekt YME.
- Analiza dalszych możliwości akwizycji aktywów na Norweskim Szelfie Kontynentalnym.

Litwa

- W celu pełnego zagospodarowania posiadanych koncesji lądowych planowana jest realizacja planów wierceń produkcyjnych i poszukiwawczych.
- Analiza możliwości pozyskania nowych koncesji na Litwie.
- Zakończenie analiz możliwości zwiększenia wydobycia przy pomocy technik zwiększających wydobycie (EOR) i wdrożenie ich efektów.

Perspektywy rozwoju do 2020 r.

Kierunki rozwoju do 2020 r. zakładają zwiększenie potencjału wydobywczego do ok. 100 tys. boe dziennie (ekwiwalent 5 mln ton ropy rocznie) oraz dysponowanie w 2020 r. wydobywalnymi, potwierdzonymi zasobami węglowodorów na poziomie ok. 330 mln boe.

W latach 2016-2020 planujemy pełne rozpoznanie potencjału Morza Bałtyckiego. Jednocześnie będziemy prowadzić działania w celu zwiększenia aktywności na lądzie. Na rynkach międzynarodowych planujemy budowę zrównoważonego portfela aktywów i stopniowe zwiększanie rozwoju organicznego. Zakładamy także badanie możliwości zaangażowania w działalność niekonwencjonalną.

Rozwój segmentu poszukiwawczo-wydobywczego w latach 2016-2020 w Polsce będzie realizowany w oparciu o:

- Kontynuację wydobycia ropy naftowej ze złóż B3 oraz B8 na Morzu Bałtyckim.
- Rozpoczęcie wydobycia gazu ziemnego ze złóż B4/B6 na Morzu Bałtyckim.
- Pełne rozpoznanie potencjału Morza Bałtyckiego.
- Przygotowanie i realizację zagospodarowania rozpoznanych obiektów na Morzu Bałtyckim.
- Wydobycie ze złóż lądowych, rozszerzenie działalności na lądzie poprzez zdynamizowanie zagospodarowania odkrytych obiektów.
- Badanie efektywności ekonomicznej zaangażowania się w działalność niekonwencjonalną.

Plany rozwoju działalności międzynarodowej w latach 2016-2020 zakładają:

- Realizację projektów zagospodarowania rozpoznanych złóż.
- Akwizycje aktywów produkcyjnych oraz aktywów rozpoznanych przed zagospodarowaniem z możliwością rozpoczęcia wydobycia w perspektywie roku 2020 r.
- Kontynuację i rozwój wydobycia na Litwie, m.in. poprzez stosowanie technik zwiększenia wydobycia i zagospodarowanie nowych rozpoznanych prospektów.
- Analizę możliwości rozwoju w nowych obszarach geograficznych.

Wypowiedź Marka Sokołowskiego

Wiceprezesa Zarządu Grupy LOTOS, Dyrektora ds. Produkcji i Rozwoju

W działalności rafineryjnej w 2013 roku kluczowe było dostosowywanie profilu produkcji do oczekiwań rynkowych przy ponoszeniu jak najmniejszych kosztów operacyjnych i jak najlepszym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego.

Marek Sokołowski
Wiceprezes Zarządu Grupy LOTOS, Dyrektor ds. Produkcji i Rozwoju

W działalności rafineryjnej w 2013 roku kluczowe było dostosowywanie profilu produkcji do oczekiwań rynkowych przy ponoszeniu jak najmniejszych kosztów operacyjnych i jak najlepszym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego.

Zrealizowane przez nas działania ukierunkowane były przede wszystkim na:

- maksymalizację wykorzystania gazu ziemnego jako źródła energii oraz surowca do produkcji wodoru, zwłaszcza że gaz ziemny był przez cały 2013 rok najtańszym dostępnym paliwem;
- optymalizację wykorzystania instalacji rafineryjnych. Dużym sukcesem było zwiększenie współczynnika konwersji na jednej z instalacji hydrokrakingu (MHC), wybudowanej w ramach Programu 10+. Osiągnięty w sierpniu 2013 roku współczynnik konwersji na poziomie 90% oznacza wzrost z typowego poziomu 85% realizowanego w roku 2012 i ogromny postęp w stosunku do projektowej wartości 60%. Znalazło to swoje odzwierciedlenie we wzroście średniorocznego współczynnika konwersji do 85,7% z 83,8% w roku 2012;
- maksymalizację produkcji najbardziej marżowych produktów, szczególnie olejów napędowych i paliwa lotniczego.

Ważnym aspektem efektywności rafinerii jest niezawodność urządzeń i całych instalacji. By w dłuższym okresie możliwe było zapewnienie bezawaryjnej pracy, konieczne jest okresowe prowadzenie dużych remontów. Wiosną 2013 roku przeprowadziliśmy w rafinerii w Gdańsku duży postój remontowy, który po raz pierwszy realizowany był w obecnej konfiguracji, wynikającej z Programu 10+. Mimo znacznego rozszerzenia zakresu remontu w stosunku do poprzednich postojów remontowych, wykorzystaliśmy możliwości, jakie niesie posiadanie dwóch niezależnych ciągów destylacji ropy – remont prowadzony był na dwóch ciągach technologicznych z pewnym przesunięciem w czasie. W związku z tym okres całkowitego braku przerobu surowca był w czasie ostatniego remontu krótszy niż w przypadku poprzednich.

Ważnym aspektem efektywności pracy rafinerii jest jej efektywność energetyczna. Nasza rafineria od dłuższego czasu należała do najbardziej efektywnych energetycznie w Europie. Niemniej każda poprawa efektywności energetycznej daje wymierne korzyści po stronie kosztów operacyjnych. W roku 2013 wymieniliśmy trzy piece technologiczne. Wyeksploatowane piece o niskiej sprawności zastąpiono nowoczesnymi piecami wyposażonymi w układy odzysku ciepła, co zapewnia dalszą poprawę efektywności energetycznej.

W 2013 roku kontynuowaliśmy realizację projektów opartych na wprowadzeniu do rafinerii zasilania gazem ziemnym, w tym dostosowanie trzeciego kotła elektrociepłowni do opalania gazem. Modernizacja ostatniego kotła zakończy się w roku 2014 i od tego momentu wszystkie kotły naszej elektrociepłowni będą przystosowane do spalania gazu ziemnego. W roku 2013 rozpoczęliśmy także projekt budowy Węzła Odzysku Wodoru. W jego wyniku z niskociśnieniowych

gazów rafineryjnych, dotychczas spalanych w piecach w postaci gazu opałowego, zostanie odzyskany wodór, LPG oraz benzyna surowa. Odzyskanie wodoru i skierowanie go do procesów rafineryjnych obniży ogólny koszt produkcji wodoru i umożliwi pogłębienie procesu przeróbki ropy naftowej. Pozostałe odzyskane strumienie zostaną skierowane na rynek w formie produktów handlowych - LPG i benzyny do pirolizy. Projekt zostanie zrealizowany w latach 2013-2016.

W celu dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy uruchomiliśmy projekt Kolejowego Frontu Rozładunku Ropy Naftowej, który stworzy możliwość przyjęcia i rozładunku ropy naftowej dostarczonej cysternami kolejowymi na teren rafinerii w Gdańsku. Wybudowanie infrastruktury do rozładunku ropy z cystern kolejowych pozwoli zasilać instalacje ropą wydobywaną w kraju.

Kontynuujemy także plan działań nakierowanych na realizację celu strategicznego, jakim jest zwiększenie stopnia konwersji i pogłębienie przerobu surowca poprzez wybudowanie kompleksu koksowania, mającego przerabiać ciężką pozostałość ropy naftowej na produkty wysokowartościowe. Faza projektu bazowego kompleksu koksowania zakończyła się w sierpniu 2013 roku. W ramach niej wybrano i zakupiono licencję na proces koksowania, technologie procesów towarzyszących oraz przygotowano szereg niezbędnych analiz technicznych. Rozpoczęto procesy wyboru dostawców mediów i odbiorców produktów, a także podjęto działania zapewniające inwestycji odpowiednie finansowanie. Budowa instalacji koksowania będzie realizowana do 2017 roku.

W roku 2012 Grupa Azoty i Grupa LOTOS podpisały porozumienie o wykonaniu wstępnego studium opłacalności projektu budowy kompleksu petrochemicznego. W wyniku przeprowadzonych prac w ramach tego studium został zarekomendowany wariant rozwoju polegający na budowie krakera parowego. Zarządy obu spółek zawarły w grudniu 2013 roku porozumienie, w którym określiły zasady współpracy i finansowania dalszych prac. Wykonanie studium wykonalności jest kolejnym etapem projektu budowy kompleksu petrochemicznego. Studium wykonalności ma odpowiedzieć na pytania, czy inwestycja jest opłacalna oraz jakie przyniesie korzyści ekonomiczne.

W 2013 roku nasza rafineria była po raz kolejny uczestnikiem studiów porównawczych przemysłu rafineryjnego firmy Solomon Associates. Porównaniu podlegały lata 2011-12. Dla celu udziału w studiach benchmarkingowych rafineria jest wirtualnie dzielona na część produkującą paliwa (rafineria paliwowa) i część produkującą oleje smarowe (rafineria olejowa). Rafineria paliwowa bierze udział w studium Europe, Africa & The Middle East Fuels Refinery Performance Analysis, a więc grupę odniesienia stanowią rafinerie z regionu geograficznego. W 2013 roku było to 107 rafinerii. Rafineria olejowa uczestniczy w studium Worldwide Paraffinic Lube Refinery Performance Analysis, w którym w 2013 roku wzięły udział 42 rafinerie.
Rok 2012 był pierwszym rokiem ocenianym w systemie benchmarkingu, kiedy pracowała pełna konfiguracja rafinerii po zakończeniu Programu 10+. Pozycja rafinerii paliwowej Grupy LOTOS w grupie porównywanych rafinerii była bardzo dobra. Dzięki wybudowaniu nowoczesnych instalacji poprawił się wyraźnie wskaźnik efektywności energetycznej. W tej chwili rafineria Grupy LOTOS jest wśród najbardziej efektywnych energetycznie rafinerii w Europie – tylko ok. 5% rafinerii ma lepszy wynik w tej kategorii. Dalszą poprawę zanotowano też we wskaźniku efektywności personelu. Program 10+ wyraźnie zwiększył moce produkcyjne rafinerii, jednak zatrudnienie wzrosło nieznacznie. Od 2006 roku poprawa we wskaźniku efektywności personelu wyniosła ok. 30%.
Najbardziej syntetyczny wskaźnik zwrotu z kapitału zaangażowanego plasuje rafinerię paliwową Grupy LOTOS wśród 25% najlepszych rafinerii w analizowanym regionie.

Działalność operacyjna

Działalność operacyjna w Grupie Kapitałowej LOTOS skoncentrowana jest na prowadzeniu działalności rafineryjnej i dostarczaniu na rynek wysokiej jakości produktów przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu potencjału produkcyjnego i minimalizacji niekorzystnego wpływu na środowisko.

Segment operacyjny obejmuje działalność rafinerii w Gdańsku – największego zakładu produkcyjnego w grupie kapitałowej oraz spółek zależnych o charakterze produkcyjnym i wspierającym. Do spółek tych zaliczają się: LOTOS Infrastruktura, LOTOS Serwis, LOTOS Lab, LOTOS Straż i LOTOS Ochrona.

Dokonania

Najważniejszym wydarzeniem w rafinerii Grupy LOTOS był postój remontowy, zrealizowany wiosną 2013 r. Był to pierwszy postój remontowy przeprowadzony po rozbudowie rafinerii w ramach Programu 10+. Prowadzenie postojów remontowych ma na celu przywrócenie pełnej sprawności urządzeń rafineryjnych, by mogły one bezpiecznie pracować. Tylko podczas postoju remontowego możliwe jest przeprowadzenie wielu inspekcji wymaganych przez Urząd Dozoru Technicznego. W trakcie postoju remontowego możliwe jest również przeprowadzenie modernizacji wymagających zatrzymania instalacji rafineryjnych. W rafinerii Grupy LOTOS postoje remontowe prowadzone są co cztery lata.

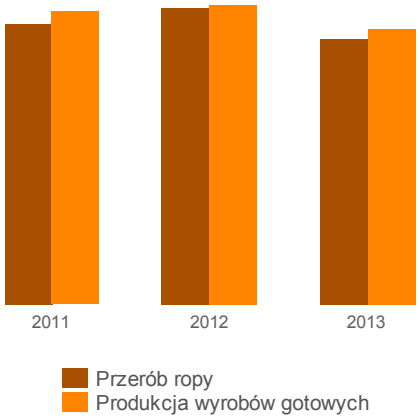
Postój remontowy 2013 zrealizowany został w założonym zakresie. Harmonogram postoju remontowego został przygotowany w oparciu o benchmarking przemysłu rafineryjnego – zakładany czas trwania remontu dla kluczowych instalacji nie był dłuższy niż średnia w Europie. Dodatkowo wykorzystano obecną konfigurację rafinerii – dwa niezależne ciągi destylacji ropy naftowej remontowane były z pewnym przesunięciem w czasie. Skróciło to okres całkowitego braku przerobu ropy w rafinerii. Dzięki temu wpływ zatrzymania rafinerii na rynkową dostępność produktów był mniejszy niż podczas poprzednich remontów.

Postój remontowy rafinerii wykorzystano do zrealizowania szeregu inwestycji optymalizujących procesy rafineryjne oraz odtworzeniowych, poprawiających sprawność urządzeń. Największe z nich to:

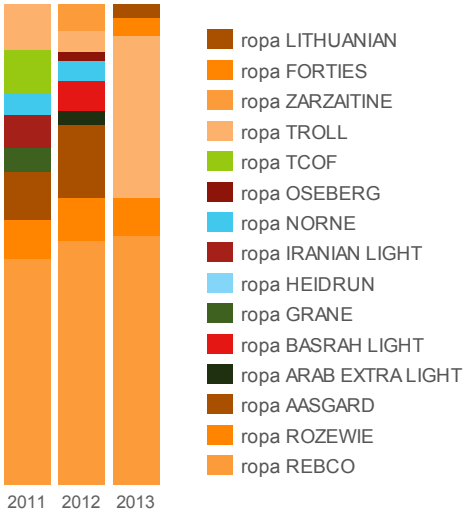
- modernizacja instalacji rozdziału gazów płynnych, dzięki czemu zwiększono zdolność przerobową instalacji i uzyskano lepszą jakość strumieni gazów płynnych,
- modernizacja kolumny na instalacji hydroodsiarczania i rozdziału benzyn, której bezpośrednim efektem było zwiększenie możliwości przerobu benzyny surowej w kierunku istotnie droższej benzyny gotowej oraz poprawa efektywności tego procesu,
- uruchomienie instalacji odzysku gazów zrzutowych, której celem było energetyczne zagospodarowanie gazów węglowodorowych spalanych wcześniej na pochodni. Wdrożenie projektu poprawiło efektywność energetyczną, zmniejszyło obciążenie środowiska (emisja CO_2, hałas) i wpłynęło na poprawę wizerunku firmy,
- wymiana wyeksploatowanych pieców na instalacjach hydroodsiarczania benzyn oraz rafinacji olejów. Nowe piece charakteryzują się wysoką sprawnością energetyczną i lepszymi parametrami operacyjnymi, dzięki czemu instalacje zasilane z tych pieców mogą uzyskiwać lepsze efekty produkcyjne.

Brak przerobu ropy niemal przez 30 dni wpłynął na obniżenie całkowitego przerobu ropy w 2013 r. w stosunku do roku poprzedniego. Przerób ropy wyniósł 8,7 mln ton. Oznacza to średnioroczne wykorzystanie zdolności przerobowych rafinerii na poziomie 82,9 %. W trakcie roku obciążenie rafinerii dostosowywane było do bieżącej sytuacji rynkowej, która przez niemal cały 2013 r. była trudna.

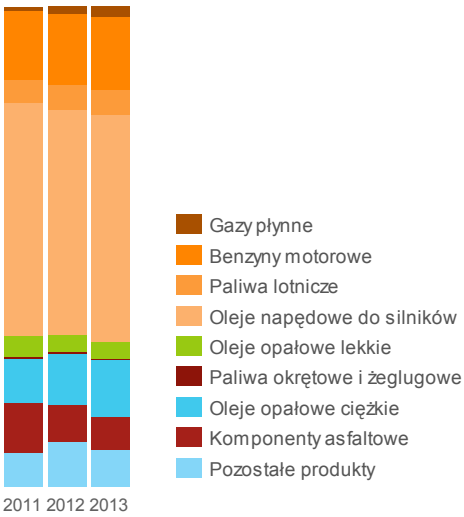
Przerób ropy i produkcja wyrobów gotowych w rafinerii Grupy LOTOS (mln ton)

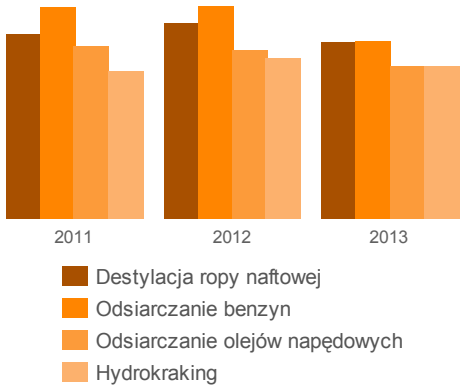
Udział poszczególnych rodzajów ropy naftowej w przerobie (%)

Struktura produkowanych wyrobów gotowych (%)

Wykorzystanie mocy przerobowych instalacji rafinerii (%)

Dominującym gatunkiem przerabianej ropy, podobnie jak w latach ubiegłych, była rosyjska ropa REBCO. Jej udział wyniósł ok. 90,4% i był zbliżony do poprzednich lat. Pozostałą część surowca stanowiła ropa naftowa importowana drogą morską, w tym ok. 140 tys. ton ropy Rozewie dostarczonej przez LOTOS Petrobaltic. Nowym surowcem przerabianym w rafinerii w Gdańsku była ropa z Litwy, dzięki akwizycji spółki AB Geonafta przez LOTOS Petrobaltic. W 2013 r. do naszej rafinerii trafiło ok. 48 tys. ton ropy litewskiej. W trakcie całego roku nie było zakłóceń w dostawach surowca, które mogłyby wpłynąć na realizowany przerób ropy.

Przez cały 2013 r. sytuacja marżowa i popytowa preferowała maksymalizację produkcji tzw. średnich destylatów – olejów napędowych, paliwa lotniczego i lekkiego oleju opałowego. Suma tych produktów stanowiła niemal 56% całkowitej produkcji rafinerii.

Postój remontowy wpłynął na obniżenie współczynników wykorzystania zdolności przerobowych instalacji rafineryjnych. Jednak w przypadku instalacji hydrokrakingu zrealizowane w 2013 r. obciążenia były bardzo zbliżone do tych sprzed roku. Wynik ten jest w największym stopniu efektem bardzo krótkiego postoju instalacji hydrokrakingu 930 – instalacji wybudowanej w ramach Programu 10+. Instalacja ta została uruchomiona w 2011 r. i nie było potrzeby wykonywania znaczących prac remontowych.

Przez cały 2013 r. maksymalizowane było wykorzystywanie gazu ziemnego jako paliwa oraz surowca do produkcji wodoru. Zużycie gazu ziemnego wyniosło 372 tys. ton i było o 75% wyższe niż w 2012 r. Konsekwencją tego było zwiększenie produkcji gazów płynnych, benzyn i oleju opałowego – produktów, które były zużywane w rafinerii zanim uzyskano dostęp do gazu ziemnego.

Badania i rozwój

Nasza działalność badawczo-rozwojowa związana była z dalszą optymalizacją technologii produktów z bloku olejowego gdańskiej rafinerii. Najważniejszym osiągnięciem w dziedzinie badań i rozwoju technicznego w 2013 r. było opracowanie technologii produkcji oraz wyprodukowanie i sprzedaż oleju typu Bright Stock o podwyższonym wskaźniku lepkości nie niższym niż 95. Podwyższenie wskaźnika lepkości uzyskano poprzez zastosowanie pozostałości z frakcji parafinowej.
W 2013 r. w zakresie technologii produkcji asfaltów drogowych oraz olejów:

- dokonano przemysłowej walidacji nowego wyrobu MODBIT 45/80-55 CR - asfaltu modyfikowanego polimerami z dodatkiem gumy odzyskanej z odpadów gumowych, przeznaczonego do budowy trwałych i ekologicznych dróg;
- przeprowadzono laboratoryjną walidację wyrobu MODBIT 25/55-60 CR - asfaltu minimalizującego skutki usztywnienia się konstrukcji drogowej w bardzo niskiej temperaturze;
- zakończono badania olejów hydraulicznych L-HV na zgodność z wymaganiami Denison HF-0 celem pozyskania Aprobaty;
- prowadzono badania eksploatacyjne olejów do stacjonarnych silników zasilanych gazem ziemnym pod kątem uzyskania formalnego dopuszczenia ich do stosowania przez wybranych producentów silników;
- wprowadzenie nowych klas olejów silnikowych i przemysłowych w celu dostosowania ich do zróżnicowanych warunków klimatycznych na rynkach eksportowych;
- przedłużono 27 Aprobat i uzyskano 16 Aprobat dla nowych olejów smarowych.

Wyzwania w perspektywie realizacji strategii do 2015 r.

Działania realizowane w 2013 r. wpisywały się w założenia strategii biznesowej oraz społecznej odpowiedzialności do roku 2015. W najbliższych latach kontynuowane będą prace mające na celu dalsze zwiększanie efektywności rafinerii w Gdańsku. Kluczowe plany na najbliższe lata to:

- Zwiększenie efektywności produkcji wodoru w rafinerii poprzez budowę instalacji Węzła Odzysku Wodoru;
- Modernizacja czwartego kotła rafineryjnej elektrociepłowni do spalania paliwa gazowego;
- Kontynuowanie prac nad projektem kompleksu koksowania;
- Dopracowanie koncepcji produkcji wysokiej jakości baz olejowych na bazie frakcji parafinowej z instalacji hydrokrakingu MHC;
- Dalsze prace nad projektem kompleksu petrochemicznego;
- Budowa instalacji do rozładunku ropy naftowej z cystern kolejowych.

Perspektywy rozwoju do 2020 r.

Kierunki działań do 2020 r. w segmencie operacyjnym dotyczą przede wszystkim już rozpoczętych projektów, których efektem będzie poprawa efektywności ekonomicznej przerobu surowca w rafinerii w Gdańsku. Najważniejszymi wyzwaniami w tym obszarze będą:

projektu jest już dosyć zaawansowana. Wyzwaniem będzie zapewnienie finansowania tego projektu oraz sprawna realizacja jego kolejnych faz. Doświadczenia zdobyte w trakcie realizacji Programu 10+ będą pomocnew sprawnej realizacji projektu koksowania.

- Projekt kompleksu petrochemicznego, który obecnie jest w fazie studiów wykonalności. Jeżeli projekt okaże się atrakcyjny ekonomicznie oraz dostępny pod względem możliwości jego sfinansowania, to jego realizacja będzie wielkim wyzwaniem i otworzy nowy rozdział w działalności Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wypowiedź Marcina Bodio

Dyrektora Biura Relacji Międzynarodowych Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze bezpieczeństwa w sektorze energii

> Zgodnie ze strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011-2015 naszym celem jest zwiększanie roli, jaką odgrywamy w umacnianiu bezpieczeństwa sektora energii Polski poprzez intensyfikację działań związanych ze wzrostem wydobycia węglowodorów i zwiększeniem konwersji przerobu ropy, poprawę bilansu paliwowego kraju oraz wykorzystanie efektu synergii między przemysłem rafineryjnym, a innymi branżami z sektora energii.

Marcin Bodio
Dyrektor Biura Relacji Międzynarodowych Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR w obszarze bezpieczeństwa w sektorze energii

Zgodnie ze strategią biznesową Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011-2015 naszym celem jest zwiększanie roli, jaką odgrywamy w umacnianiu bezpieczeństwa sektora energii Polski poprzez intensyfikację działań związanych ze wzrostem wydobycia węglowodorów i zwiększeniem konwersji przerobu ropy, poprawę bilansu paliwowego kraju oraz wykorzystanie efektu synergii między przemysłem rafineryjnym, a innymi branżami z sektora energii.

Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w sektorze energii w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa i środowiska jest także jednym z celów kluczowych naszej strategii społecznej odpowiedzialności na lata 2012-2015. To jedna z przyczyn, dla których jesteśmy sygnatariuszem deklaracji towarzyszącej „Wizji zrównoważonego rozwoju dla polskiego biznesu 2050". O znaczeniu sektora energii może świadczyć fakt, że jest to jeden z sześciu obszarów wskazanych w tym dokumencie, jako tych, w których konieczne jest podjęcie działań przez biznes, administrację i inne środowiska w celu zapewnienia pomyślnego rozwoju kraju w długiej perspektywie.

Zgodnie z przyjętą strategią, w oparciu o transparentne zasady postępowania uczestniczymy jako eksperci w działaniach podejmowanych przez państwo, mających na celu poprawę bezpieczeństwa w sektorze energii. Jesteśmy aktywni w procesie legislacyjnym w Polsce i w Unii Europejskiej w zakresie regulacji dotyczących spraw kluczowych dla tego sektora. Na forum wyspecjalizowanych polskich i międzynarodowych organizacji działamy na rzecz tworzenia płaszczyzn do współpracy między przedsiębiorstwami i administracją publiczną.

Propagowanie społecznej odpowiedzialności biznesu odzwierciedla potrzebę wystąpienia w obronie wspólnych wartości. Stąd Grupa LOTOS aktywnie angażuje się w działania na arenie międzynarodowej, służące budowie silnej pozycji nie tylko biznesowej, ale także z zakresu CSR. W sposób szczególny warto zwrócić uwagę na naszą współpracę w ramach dwóch organizacji międzynarodowych - Central Europe Energy Partners (CEEP) oraz Rady Atlantyckiej (Atlantic Council).

Grupa LOTOS jest inicjatorem i członkiem założycielem CEEP. To regionalne stowarzyszenie o charakterze non-profit działa na rzecz wspierania integracji środkowoeuropejskiego sektora energii w ramach wspólnej polityki energii oraz bezpieczeństwa w sektorze energii UE. Obecnie CEEP reprezentuje 22 przedsiębiorstwa z 6 państw Europy Centralnej, które zatrudniają ponad 300 tysięcy pracowników. Członkostwo w tej organizacji zapewnia nam możliwość skutecznego artykułowania interesów na forum Unii Europejskiej. Z kolei Atlantic Council jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych amerykańskich think-tanków na świecie, realizującym programy dotyczące sektora energii, środowiska, światowej gospodarki i ekonomii. Współdziałanie z organizacją o zasięgu transatlantyckim otwiera przed nami szerokie możliwości współpracy na rzecz wzrostu bezpieczeństwa międzynarodowego i globalnego dobrobytu gospodarczego.

Bezpieczeństwo w sektorze energii

W 2013 r. dla działań Grupy LOTOS ukierunkowanych na bezpieczeństwo w sektorze energii najważniejsze było zapewnienie stabilnych dostaw paliw i energii po akceptowanych przez gospodarkę i społeczeństwo cenach, przy założeniu optymalnego wykorzystania krajowych zasobów surowców energetycznych. W związku z tym umacnianie bezpieczeństwa w sektorze koncentrowało się na działaniach w dwóch głównych obszarach, tj.:

- dynamicznym rozwoju segmentu poszukiwawczo-wydobywczego oraz aktywnym udziale Grupy LOTOS w tworzeniu prawa wspierającego poszukiwanie i wydobycie węglowodorów;
- kształtowaniu polskiej i europejskiej polityki w sektorze energii - przekonywaniu i zwracaniu uwagi zarówno przedstawicieli rządów, parlamentów, jak i opinii publicznej, że bezpieczeństwo w sektorze energii powinno uwzględniać rachunek ekonomiczny i koszty społeczne.

W 2013 r. Grupa LOTOS i Central Europe Energy Partners (CEEP) uczestniczyły w promowaniu polityki bezpieczeństwa w sektorze energii, szczególnie kwestii dostępnej cenowo energii i wspierania pozyskiwania surowców z krajowych źródeł.

Podczas trzeciego Europejskiego Kongresu Gospodarczego w Katowicach wraz z CEEP zorganizowaliśmy panel dyskusyjny *Rola energii w konkurencyjnej Europie*. Główną myślą panelu było wskazanie, że najważniejszym wyzwaniem jest konieczność ożywienia i rozwijania przemysłu w celu przywrócenia naszych gospodarek na ścieżkę wzrostu i tworzenia nowych miejsc pracy. Nie będzie to jednak możliwe, jeżeli m.in. koszty pozyskania energii będą rosły.

Wielu polityków i przedsiębiorców uczestniczyło w panelu *Wewnętrzny rynek energii UE – szansa dla Europy Centralnej?*, zorganizowanym przez CEEP podczas 23. Forum Ekonomicznego w Krynicy. Uczestnicy jednomyślnie zgodzili się, że utworzenie jednolitego wewnętrznego rynku energii stawia przed Europą Centralną wiele możliwości, szczególnie w zakresie polityki spójności i konkretnych wyzwań, które muszą być monitorowane i uwzględniane w trakcie procesu tworzenia wewnętrznego rynku energii.

Przedstawiciele Grupy LOTOS i CEEP brali udział także w konferencji Global Security Forum w Bratysławie. To było istotne wydarzenie realizowane w ramach polskiej prezydencji w Grupie Wyszehradzkiej. Podczas konferencji został zaprezentowany raport *What Energy, Price, Growth* , jaki Roland Berger Consultants przygotowała na zlecenie CEEP. Zwrócono uwagę, że proponowana w Brukseli jednolita polityka w sektorze energii, która nie uwzględnia różnic w rozwoju gospodarczym i specyfiki sektora energii jest szkodliwa dla krajów Europy Centralnej.

Jednym z kluczowych wydarzeń inaugurujących litewską prezydencję w Unii Europejskiej była debata 29+1, która odbyła się w Wilnie. Formułę szczytu energetycznego 29+1 sprawdzono już z powodzeniem w 2012 r. w Budapeszcie. Przedstawiciele 29 wiodących firm sektora energii z Europy Centralnej, które uczestniczyły w spotkaniu miały możliwość przedstawienia poglądów i omówienia pojawiających się problemów z Guentherem Oettingerem, Komisarzem UE ds. energii. Ideą, która przyświeca spotkaniom 29+1 jest praca na rzecz współkształtowania przez firmy sektora energii Europy Centralnej, wspólnego stanowiska UE i polityki bezpieczeństwa w sektorze energii.

Grupa LOTOS brała także udział w Stole Rafineryjnym organizowanym przez Dyrektoriat Komisji Europejskiej ds. Energii (DG Energy), zwracając uwagę m.in. na wpływ uregulowań UE na konkurencyjność sektora rafineryjnego.

Jako członek CEEP braliśmy w 2013 r. udział w opracowywaniu stanowiska w ramach konsultacji społecznych w UE w następujących tematach:

- Międzynarodowe porozumienie w sprawie zmiany klimatu planowane na 2015 r.: Kształtowanie międzynarodowej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu po 2020 r.;
- Poszukiwanie i wydobycie węglowodorów niekonwencjonalnych w Europie;
- Ceny energii w Europie.

Wypowiedź Wojciecha Blewa

Dyrektora ds. rozwoju technologii Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji

W polityce środowiskowej LOTOSU od lat realizujemy zobowiązania zawarte w Zasadach Global Compact. Potwierdziliśmy to w 2012 r., podpisując Deklarację polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju. Zapisy obu dokumentów stosujemy zarówno w odniesieniu do zapewnienia codziennego prowadzenia instalacji produkcyjnych w pełnej zgodności z najostrzejszymi wymogami ochrony środowiska, jak i w uwzględnianiu w naszych planach rozwojowych innowacyjnych projektów technologicznych. Wdrażamy takie rozwiązania techniczne, które z punktu widzenia oddziaływania środowiskowego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych spełniają restrykcyjne wymagania najlepszych dostępnych technik.

Wojciech Blew
Dyrektor ds. rozwoju technologii Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR w obszarze zarządzania zasobami naturalnymi w procesie produkcji

W polityce środowiskowej LOTOSU od lat realizujemy zobowiązania zawarte w Zasadach Global Compact. Potwierdziliśmy to w 2012 r., podpisując Deklarację polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju. Zapisy obu dokumentów stosujemy zarówno w odniesieniu do zapewnienia codziennego prowadzenia instalacji produkcyjnych w pełnej zgodności z najostrzejszymi wymogami ochrony środowiska, jak i w uwzględnianiu w naszych planach rozwojowych innowacyjnych projektów technologicznych. Wdrażamy takie rozwiązania techniczne, które z punktu widzenia oddziaływania środowiskowego i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych spełniają restrykcyjne wymagania najlepszych dostępnych technik.

Zależy nam na takim kształtowaniu i prowadzeniu procesów produkcyjnych, aby w pierwszej kolejności realizowana była zasada prewencji – zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń i innych uciążliwości u źródła – a jeżeli nie wystarcza to do minimalizacji oddziaływań, podejmujemy niezbędne inwestycje w ochronę środowiska. Taki sposób podejścia odzwierciedlany jest w również w strategii biznesowej Grupy Kapitałowej Grupy LOTOS w celu działalności operacyjnej, jaki stanowi ograniczenie ryzyka środowiskowego oraz dążenie do stałego minimalizowania stopnia negatywnego oddziaływania na środowisko oraz we wspomagającej realizację celów biznesowych CSR.

Stopień realizacji zapisanego w strategii biznesowej innego celu, jakim jest osiągnięcie najlepszych światowych standardów produkcyjnych oraz utrzymanie wysokiej konkurencyjności wśród rafinerii europejskich dobrze charakteryzują zaprezentowane w 2013 r. wyniki studia porównawczego Solomon Associates. W kategorii „efektywność energetyczna" wśród rafinerii na świecie jesteśmy na początku pierwszego kwartylu i na 1. miejscu w Europie Środkowej i Południowej. Pracujący w rafinerii Grupy LOTOS hydrokraking (MHC), dzięki twórczej myśli gdańskich inżynierów, osiąga stopień konwersji 90% przy zakładanej przez licencjodawcę wartości dla tego rodzaju wsadu na poziomie 60%.

Realizacja celu kluczowego strategii CSR, czyli ograniczenie ryzyka środowiskowego oraz dążenie do stałego minimalizowania stopnia negatywnego oddziaływania działalności na środowisko przebiega na bezpiecznym poziomie.

W całym 2013 r. rozszerzano skutecznie zakres stosowania gazu ziemnego w sieci rafineryjnego gazu opałowego. Znaczące zwiększenie zastosowania błękitnego paliwa w systemie energetycznym rafinerii LOTOSU oraz jako surowca do produkcji wodoru, wymiana starych mało efektywnych pieców na dwóch

instalacjach produkcyjnych, zawracanie gazów zrzutowych do sieci opałowej – wszystko to pozwoliło na osiągnięcie wyników lepszych od zakładanych w realizacji celu strategii CSR dotyczącego emisji dwutlenku węgla. Średnia w 2013 r. wyniosła 30,4 kg CO_2/CWT, wobec planowanych 33,8 kg CO_2/CWT na koniec roku.

Działamy na rzecz upowszechniania standardów i dobrych praktyk środowiskowych zarówno wśród naszych pracowników, jak i społeczności lokalnej. Aktywność w tym obszarze obejmuje prowadzenie takich działań jak organizacja spotkań, zjazdów, debat i konferencji oraz publikacje w mediach wewnętrznych, a także bezpośrednie docieranie do pracowników z informacją wspomagającą szerzenie wiedzy o środowisku i upowszechniającą dobre praktyki i standardy środowiskowe. Wśród wydarzeń zrealizowanych w 2013 r. na uwagę zasługuje przeprowadzenie szerokiego badania wśród pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS, które z jednej strony pozwoliło ocenić stopień świadomości ekologicznej pracowników w pracy i w domu, a z drugiej spełniało rolę edukacyjną. Jako ważne wydarzenie uznać należy zorganizowanie przez nas pierwszego spotkania integrującego specjalistów ds. ochrony środowiska z dużych zakładów Pomorza. Spotkanie poświęcone było zarządzaniu środowiskowemu – awariom przemysłowym i ograniczaniu ryzyka wystąpienia awarii przemysłowych, implementacji dyrektywy IED do polskiego prawa, monitorowaniu oddziaływania na przyrodę. Kontynuowaliśmy też przyjmowanie na terenie rafinerii wycieczek mających na celu popularyzowanie informacji o ograniczaniu wpływu zakładu na środowisko, a także prowadziliśmy akcje edukacyjne.

Niezmiennie monitorujemy oddziaływanie obiektów grupy kapitałowej na środowisko w sposób wykraczający poza obowiązkowe działania w tym zakresie. W celu ograniczenia ryzyka niekontrolowanego oddziaływania na środowisko kontynuowaliśmy zapoczątkowany w 2012 r. przegląd dokumentacji stacji paliwowych. W 2013 r. objął on 70% stacji (rok wcześniej 30%). Wytypowaliśmy również stacje, dla których zlecona zostanie ocena oddziaływania na otoczenie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000.

W 2013 r. wybraliśmy wykonawcę wielkoobszarowej inwentaryzacji przyrodniczej dla rafinerii w Gdańsku i terenów ją otaczających. Wyniki tego przedsięwzięcia, które zakończy się na początku 2015 r., dostarczą informacji na temat stanu przyrody na terenie i wokół zakładu.

Stale dążymy również do utrzymywania poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych strumieniach oczyszczonych ścieków i wód na możliwie najniższym poziomie. W 2013 r., tak jak w latach wcześniejszych, średnioroczny stosunek ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do Rozwójki i Martwej Wisły do wielkości dopuszczalnej, przy każdym z monitorowanych wskaźników, poza jednym, nie przekroczył dopuszczalnej wartości. Wspomnianym wyjątkiem była zawartość boru, który dodano do naszego pozwolenia z uwagi na rozpoczęcie przyjmowania ścieków z składowiska odpadów Eko Dolina. Osiągana wartość tego wskaźnika, wyższa od 50% wartości dopuszczalnej, wynika z charakteru ścieków dostarczanych z zewnątrz.

Wpływ środowiskowy

✓ - dane podlegały weryfikacji Zobacz pełen tekst Niezależnego Raportu Atestującego

W Grupie Kapitałowej LOTOS, analizując swój wpływ środowiskowy, szczególną wagę przykładamy do emisji gazów do atmosfery, będących najistotniejszym źródłem uciążliwości środowiskowej zarówno dla bezpośredniego otoczenia naszych zakładów, jak i terenów położonych w większej odległości. Podejście do emisji gazów cieplarnianych - dwutlenku węgla (CO_2), metanu (CH_4), tlenku diazotu (N_2O), węglowodorów fluorowanych (HFC_s), węglowodorów perfluorowanych (PFC_s) oraz heksafluorku siarki (SF_6) - z roku na rok staje się coraz istotniejszym elementem oceny tego, czy firma działa zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności biznesu. Także zainteresowanie interesariuszy zwiększyło się w ostatnim czasie, zwłaszcza po zorganizowanej przez Polskę dziewiętnastej edycji tzw. Konferencji stron *(Conference of Parties, COP19)*, podczas której przedstawiciele krajów z całego świata debatowali w sprawie ryzyka związanego ze zmianami klimatu, przygotowania się do tych zmian i ewentualnego przeciwdziałaniu im.

W Grupie LOTOS, w związku z uczestnictwem firmy we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (EU ETS) oraz poczuciem istotnego wkładu w realizację polityki klimatycznej państwa, przywiązujemy ogromną wagę do problematyki emisji tych gazów w wyniku procesów prowadzonych w naszych instalacjach. W trakcie wszystkich przedsięwzięć konsekwentnie stosujemy politykę uwzględniania i wdrażania najlepszych dostępnych technologii (BAT) do stosowanych procesów.

Jedynym emitowanym z instalacji Grupy LOTOS gazem cieplarnianym jest CO_2. ✓ Podobnie jak w roku poprzednim nie prowadziliśmy pomiarów ciągłych wielkości emisji dwutlenku węgla - kontynuowaliśmy stosowanie metodyki opartej na obliczeniach.

Rok 2013 był pierwszym, w którym sposób monitorowania wielkości emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych uregulowany został centralnie – na szczeblu unijnym. Sytuacja ta wymogła na nas pewne zmiany w podejściu do ocen niepewności pomiarowych oraz ryzyka w procesie monitorowania. Zużycie paliw i materiałów wsadowych zaliczanych do głównych strumieni, czyli gazów opałowego i ziemnego oraz olejów opałowych, mierzone jest z zastosowaniem najbardziej zaawansowanych i dokładnych przepływomierzy masowych typu Coriolis, które zapewniają dotrzymywanie najwyższych poziomów dokładności. Natomiast analizy parametrów (tzw. współczynników obliczeniowych) tych paliw i materiałów wykonywane są w akredytowanym laboratorium LOTOS Lab. Nieznacznie zmieniły się też referencyjne współczynniki obliczeniowe, które stosujemy dla niektórych pomniejszych strumieni paliw i materiałów. Zarówno te wymienione, jak i wszystkie pozostałe zmiany w sposobie monitorowania wielkości emisji dwutlenku węgla co roku konsultujemy z renomowanym, akredytowanym weryfikatorem EU ETS.

Źródłem emisji gazów cieplarnianych na platformach są silniki spalinowe na olej napędowy systemu energetycznego, kotłów parowych i silników dźwigów. Źródłem emisji gazów na platformie Baltic Beta są turbiny napędzane gazem odseparowanym z ropy naftowej. Dodatkowym źródłem gazów cieplarnianych jest również spalany gaz na spalarkach gazowych po odseparowaniu z ropy naftowej. Na platformie Baltic Beta, ze względu na sprężanie gazu i wysyłanie go na ląd oraz wykorzystanie do napędu turbin, spalanie gazu jest znikome. Podczas eksploatacji na platformie Petrobaltic cały gaz spalany jest w spalarkach, które zostały tak zaprojektowane, aby przy spalaniu powstawało jak najmniej szkodliwych związków. Całość emisji CO_2 pochodzi ze spalania gazu ziemnego oraz oleju opałowego w procesie produkcji energii elektrycznej i ciepła.

Gaz ziemny pochodzący z dna Morza Bałtyckiego nie zawiera w swoim składzie związków chemicznych i substancji mogących podczas jego spalania powodować emisje gazów cieplarnianych innych niż CO_2. Metan wchodzący w skład gazu opałowego ulega spaleniu i nie jest emitowany do atmosfery. Pozostałe produkty separacji gazu (LPG i KGN) nie zawierają gazów cieplarnianych, a ich używanie przez odbiorców końcowych nie prowadzi do emisji innych niż CO_2 gazów.

Działalność wydobywcza LOTOS Geonafta na Litwie jest źródłem stosunkowo niskiej emisji substancji szkodliwych, dlatego nie jest prowadzony w niej monitoring poziomu emisji. Natomiast LOTOS Norge nie prowadziła w 2013 r. działalności operacyjnej, mogącej być źródłem emisji gazów cieplarnianych.

Emisja CO_2 w 2013 r.	j.m.	Ilość
LOTOS Petrobaltic*	t	17599
Energobaltic	t	11784

* Emisje bez działalności morskiej – działalność w rejonie Polskiej Strefy Ekonomicznej nie podlega raportowaniu KOBiZE.

Podczas przerwy remontowej, do której doszło w 2013 r. w gdańskiej rafinerii, wprowadziliśmy wiele niskoemisyjnych udoskonaleń, znajdujących pozytywne odzwierciedlenie w uzyskiwanych wynikach.

Rodzaj emisji CO_2 w Grupie LOTOS [tys. t/rok]

Rodzaj emisji	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Bezpośrednia	2045	1979	1689
Pośrednia	365	400	373
Razem	**2 410**	**2 379**	**2062**

Redukcję poziomu emisji dwutlenku węgla i zanieczyszczeń do powietrza osiągnęliśmy także dzięki przeprowadzonym w 2013 r. następującym przedsięwzięciom:

- **Wymianie pieców w obrębie instalacji hydroodsiarczania benzyn oraz rafinacji olejów** – nowe urządzenia charakteryzują się dużo większą efektywnością energetyczną w porównaniu z wysłużonymi jednostkami;
- **Modernizacji trzeciego kotła w naszej elektrociepłowni** i umożliwienia zasilania go zamiennie gazem ziemnym;
- **Ukończeniu budowy systemu odzysku gazów zrzutowych z pochodni**, który od początku września do końca roku skierował do sieci gazu opałowego 45% objętości wszystkich gazów wysłanych do spalenia na pochodniach.

Jedynym istotnym źródłem emisji pośrednich w Grupie LOTOS jest zakup i wykorzystywanie energii elektrycznej. Warto zaznaczyć, że w 2013 r. znacznie ograniczyliśmy zużycie ciężkiego oleju opałowego jako paliwa - zamiast niego, jako surowiec do produkcji ciepła wykorzystano mniej uciążliwy środowiskowo gaz opałowy, którego głównym składnikiem jest gaz ziemny.Jedynym istotnym źródłem emisji pośrednich w Grupie LOTOS jest zakup i wykorzystywanie energii elektrycznej. Warto zaznaczyć, że w 2013 r. znacznie

ograniczyliśmy zużycie ciężkiego oleju opałowego jako paliwa - zamiast niego, jako surowiec do produkcji ciepła wykorzystano mniej uciążliwy środowiskowo gaz opałowy, którego głównym składnikiem jest gaz ziemny.

> Inwestycje pozwoliły na redukcję wielkości emisji dwutlenku węgla w 2013 r. o ok. 185 tys. ton.

Poza dwutlenkiem węgla, Grupa LOTOS jest zobowiązana do monitorowania wielkości emisji takich substancji, jak dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu (NOx) oraz pył zawieszony (PM). W porównaniu do roku system pomiarów on-line, który w sposób ciągły, podaje średnie stężenia emitowanych tlenków i pyłu. Emisje z rafinerii wylicza się w oparciu o okresowe pomiary.

Emisje zanieczyszczeń w Grupie LOTOS [t/rok]:

Substancja	2011 E_S	2011 E_d	2012 E_S	2012 E_d	2013 E_S	2013 E_d
SO_2	5708	7137	3370	6342	548	5169
NO_2	1620	2650	1308	2501	843	2264
PM	344	556	264	461	91	366

E_S - rzeczywista wielkość emisji z instalacji Grupy LOTOS.
E_d - dopuszczalna wielkość emisji.

W LOTOS Petrobaltic emisja substancji powstających w procesie spalania paliw, takich jak tlenki azotu i siarki wynika głównie ze spalania paliw olejowych. Podkreślić jednocześnie należy, że emisje z działalności wydobywczej Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic nie zawierają substancji zubożających warstwę ozonową.

Emisje zanieczyszczeń w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic w 2013 r. [t]

Substancja	j.m.	Ilość
LOTOS Petrobaltic		
SO_x	t	4,53
NO_x	t	26,88
Pył	t	2,88
LOTOS Geonafta		
SO_x	t	0,46
NO_x	t	2,95
VOC (lotne związki organiczne)	t	69,54
Pył	t	0,29
Energobaltic		
SO_x	t	0,004
NO_x	t	11,23
Pył	t	0,005

W 2013 r. uruchomiliśmy w rafinerii Grupy LOTOS w Gdańsku instalację odzysku gazów zrzutowych kierowanych do spalenia na pochodniach. System urządzeń zainstalowany został na jednym z dwóch duktów zrzutów prowadzących do pochodni 3500. Aby zapewnić możliwie największą redukcję uciążliwości środowiskowej, przy jednoczesnym zapewnieniu opłacalności projektu, na miejsce przyłączenia instalacji wybrano dukt, przez który przepływa zdecydowana większość gazów zrzutowych powstających w Grupie LOTOS.

Wielkość zrzutu – ilość gazów skierowanych do spalenia w Grupie LOTOS [tys. m^3/rok]

Źródło	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Pochodnia 3500	tys. m^3	21036	19 388	16 363
Pochodnia 3550	tys. m^3	10819	3 603	5499
Razem	**tys. m^3**	**31 855**	**22 991**	**21 862**

Bardzo duże ilości gazów zrzutowych powstają podczas zatrzymywania i rozruchów instalacji. Ze względu na liczne rozruchy instalacji wskaźnik: stosunek gazów spalonych do produkcji byłby istotnie zaburzony, dlatego nie jest on wykazywany w powyższym zestawieniu.

W związku z tym, że nasza rafineria przeszła w 2013 r. postój remontowy, można było się spodziewać, że sumaryczna ilość gazów spalonych na pochodniach, w porównaniu do lat poprzednich będzie dużo większa. Jednak budowa instalacji odzysku gazów zrzutowych oraz liczne mniejsze udoskonalenia dały efekt w postaci mniejszej rocznej sumy zrzutów.

Skalę zmniejszenia naszej uciążliwości środowiskowej oddają także dane obrazujące redukcję wielkości emisji substancji do powietrza.

	Redukcja wielkości emisji w 2013 r. [t]*			
Działanie	**CO_2**	**SO_2**	**Pył**	**NO_x**
Zastąpienie oleju opałowego dostrzykiem gazu ziemnego do sieci gazu opałowego	35000	1960	150	190
Zastąpienie oleju opałowego gazem ziemnym w elektrociepłowni	68 000	1420	60	220
Zastąpienie benzyny lekkiej/LPG gazem ziemnym w HGU	82 000	0	0	0
Łącznie	**185 000**	**3 380**	**210**	**410**

* w porównaniu warunków produkcji z 2011 r.

W 2013 r., podobnie jak w latach poprzednich, nie stosowaliśmy substancji zubożających warstwę ozonową. Nie wprowadziliśmy też do oferty produktów, których używanie powodowałoby emisję tych związków do atmosfery.

W kolejnych latach planujemy kontynuować działania mające na celu sukcesywne obniżanie emisji dwutlenku węgla i zanieczyszczeń do powietrza poprzez dalsze:

- zwiększanie udziału gazu ziemnego w sieci naszego gazu opałowego;
- zmniejszanie zużycia ciężkiego oleju opałowego poprzez zastępowanie go gazem opałowym.

Efektywność energetyczna

Wysoką efektywność energetyczną instalacji produkcyjnych Grupy LOTOS traktujemy jako jeden z priorytetów. Systematyczna poprawa w tym zakresie odzwierciedlana jest w studiach porównawczych rafinerii, prowadzonych przez firmę Solomon Associates.

> W ostatnim studium Solomona za rok 2012 Grupa LOTOS w zakresie efektywności energetycznej osiągnęła najlepszy wynik wśród rafinerii paliwowych z Europy Środkowej i Południowej, a także jeden z najlepszych wyników w całej Europie.

Stale podejmujemy inicjatywy, których efektem jest dalsza poprawa efektywności energetycznej rafinerii. W 2013 r. najważniejszą spośród nich była wymiana pieców technologicznych na dwóch instalacjach rafineryjnych - instalacji hydroodsiarczania benzyn oraz instalacji rafinacji olejów.

> Nowe piece charakteryzują się wysoką efektywnością energetyczną - powyżej 90%. Zastosowanie w nich nowoczesnych wysokosprawnych rozwiązań technologicznych pozwoliło także obniżyć zużycie energii pierwotnej, w porównaniu do takich samych okresów produkcyjnych w 2012 r., o 28% w przypadku instalacji z zakładu paliwowego i o 30% w przypadku instalacji z zakładu olejowego.

W wyniku prac przeprowadzonych w czasie postoju remontowego, a także wskutek racjonalnej gospodarki mediami, w 2013 r. uzyskano trwały efekt zmniejszenia zapotrzebowania rafinerii na sprężone powietrze (sterujące) o 20%.

W 2013 r. podjęliśmy także działania mające na celu zmniejszenie pośredniego zużycia energii w rafinerii. Przeprowadzona została modernizacja rozdzielnic niskiego napięcia, połączona z instalacją falowników na zasilaniu silników wentylatorów wszystkich chłodni wentylatorowych jednej z instalacji wody chłodniczej. Działanie to pozwala na optymalizację wydajności procesu chłodzenia oraz oszczędność energii elektrycznej poprzez płynną regulację prędkości obrotowej silników poszczególnych chłodni. Przekazanie systemu do eksploatacji nastąpiło z końcem 2013 r. Dodatkowo kontynuowaliśmy próbną eksploatację oświetlenia LED.

Paliwa produkowane w rafinerii Grupy LOTOS skomponowane są z wykorzystaniem nośników energii odnawialnej - biokomponentów. Wynika to z wymagań określonych poprzez Ustawę o biokomponentach i biopaliwach ciekłych. W benzynach używanymi biokomponentami są etanol oraz eter etylowo-tert-butylowy, natomiast w olejach napędowych stosowane są estry metylowe kwasów tłuszczowych. Aktualne wymagania jakościowe dla paliw płynnych dopuszczają w benzynie zawartość etanolu na poziomie do 5% obj. oraz eteru etulowo-tert-butylowego na poziomie do 15 % obj., natomiast w oleju napędowym zawartość estrów metylowych kwasów tłuszczowych na poziomie do 7% obj. Całkowita wymagana zawartość biokomponentów w paliwach motorowych określana jest przez państwo. W 2013 r. wydane zostało Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowych Celów Wskaźnikowych na lata 2013-2018, w którym na lata 2013-2016 określono Narodowy Cel Wskaźnikowy na 7,10%, co oznacza, że 7,10% wartości energetycznej paliw wprowadzonych na rynek musi pochodzić z biokomponentów. Taki poziom realizowany jest w Grupie LOTOS.

Bezpośrednie zużycie energii w Grupie LOTOS według pierwotnych źródeł energii w 2013 r. [GJ]

Wyszczególnienie	j.m.	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny	GJ	7943 250	0	0	7943 250
Gaz opałowy	GJ	0	9 542 926	140807	9 402 119
Olej opałowy HSFO+Bleed	GJ	0	0	0	0
Olej opałowy LSFO	GJ	0	1952 920	0	1952 920
Olej opałowy lekki (HON)	GJ	0	25043	0	25043
Energia elektryczna	GJ	0	0	0	0
Energia cieplna	GJ	0	0	118 054	-118 054
Gaz resztkowy	GJ	0	3 258 653	0	3 258 653
Razem		**7 943 250**	**14 779 542**	**258 861**	**22 463 931**

Pośrednie zużycie energii w Grupie LOTOS według pierwotnych źródeł energii

Rok	j.m.	Ilość energii zakupionej z KSE
2011	**GJ**	4 163 239
2012	**GJ**	4 407590
2013	**GJ**	4 036 944

Głównym źródłem energii wykorzystywanym w działalności platform wiertniczych jest olej napędowy – dostarczany statkami na jednostki oraz gaz ziemny wydobywany wraz z ropą.

Na platformie wiertniczej Petrobaltic energia wytwarzana jest przez zespół silników i generatorów prądu, które napędzane są olejem napędowym. Spełnia on wymagania dotyczące zawartości siarki poniżej 1%. Tak wytworzona energia, poprzez urządzenia elektryczne, rozdzielana jest na potrzeby całej platformy. Na platformie Baltic Beta energia wytwarzana jest dodatkowo przez turbiny gazowe napędzane gazem odseparowanym z wydobywanego płynu złożowego, którego głównym składnikiem jest ropa naftowa. W LOTOS Geonafta energia na wiertniach wytwarzana jest przez generator zasilany paliwem diesla.

Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii w LOTOS Petrobaltic w 2013 r.

Wyszczególnienie	j.m.	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny	GJ	0	53 048	25139	27910
Olej napędowy	GJ	106 733	0	0	106 733
Razem	**GJ**	**106 733**	**53 048**	**25 139**	**134 643**

Bezpośrednie zużycie energii według pierwotnych źródeł energii w LOTOS Geonafta 2013 r.

Wyszczególnienie	j.m.	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny	GJ	2 521	0	0	2 521
Gaz opałowy	GJ	0	17056	0	17056
Olej napędowy	GJ	24 874	0	0	24 874
Razem	**GJ**	**27 395**	**17 056**	**0**	**44 451**

Bezpośrednie zużycie energii w Energobaltic w 2013 r. według pierwotnych źródeł energii

Wyszczególnienie	j.m.	Bezpośrednie, zakupione źródła energii	Bezpośrednie, wyprodukowane źródła energii	Bezpośrednie, sprzedane źródła energii	Bezpośrednie, całkowite zużycie energii
Gaz ziemny typu E (GZ 50)	GJ	17679	0	0	17679
Gaz ziemny opałowy (suchy)	GJ	262 519	0	0	262 519
Olej opałowy lekki	GJ	116	0	0	116
Energia elektryczna	GJ	0	50033	47968	2 065
Energia cieplna	GJ	0	134 163	102 275	31887
Razem	**GJ**	**280 314**	**184 196**	**150 243**	**314 266**

Pośrednie zużycie energii w LOTOS Petrobaltic w 2013 r. według pierwotnych źródeł energii

	j.m.	Ilość
Ilość energii zakupionej na potrzeby funkcjonowania bazy lądowej.	GJ	5948

Pośrednie zużycie energii w LOTOS Geonafta w 2013 r. według pierwotnych źródeł energii

Wyszczególnienie	j.m.	Ilość
Ilość energii zakupionej na potrzeby administracyjne	GJ	1256
Ilość energii na cele produkcyjne	GJ	11826
Razem	**GJ**	**13 082**

Pośrednie zużycie energii w Energobaltic w 2013 r. według pierwotnych źródeł energii

	j.m.	Ilość
Ilość zakupionej energii elektrycznej	GJ	26 539

Zużycie surowców i materiałów

Surowcami wykorzystywanymi w działalności poszukiwawczo-wydobywczej są substancje używane w procesie wiercenia i eksploatacji. Do głównych surowców wykorzystywanych podczas wierceń należą:

- komponenty (materiały) wchodzące w skład płuczki wiertniczej,
- cement używany do zespojenia rur z calizną przewierconych skał.

LOTOS Petrobaltic do prowadzonych wierceń nie stosuje płuczek olejowych. Płuczki używane na platformie wiertniczej są przygotowywane na bazie wody. Materiały na płuczkę przewożone są na platformę, gdzie dodawane są do wody w celu uzyskania płuczki wiertniczej o wymaganych właściwościach fizykochemicznych. Głównymi składnikami płuczki są bentonit lub sole metali (KCl, NaCl) oraz baryt lub galena używane, jako obciążenie płuczki. Do tego składu dodawane są różnego rodzaju substancje chemiczne w celu uzyskania wymaganych właściwości.

Do głównych surowców wykorzystywanych podczas eksploatacji należą również:

- substancje chemiczne (materiały) dodawane do systemu zatłaczania wody złożowej i produkowanej,
- materiały wykorzystywane jako wkład do filtrów na systemach (antracyt, zielone łupki orzechów, żwir o różnej granulacji, wkłady filtrowe metalowo-włókniste.

Woda złożowa to nasycona solanka, głównie chlorkowo – sodowo - wapniowa.

Z punktu widzenia ochrony środowiska wtłaczanie wody do złoża nie powoduje żadnych zagrożeń, ponieważ stosowane ciśnienie nie przekracza ciśnień szczelinowania skał i nie narusza ich struktury. Pojawienie się wody w wydobywanej surowej ropie ze złoża powoduje jednak problem jej utylizacji bądź wykorzystania w dalszym procesie technologicznym. Dotychczasowy sposób gospodarowania silnie zmineralizowanymi wodami złożowymi, wydobywanymi wraz z ropą naftową, polegał na oddzieleniu w separatorach wody złożowej i zrzucaniu jej do morza po uprzednim oczyszczeniu w instalacji do poziomu nie przekraczającego 15 ppm składników ropopochodnych (zgodnie z wymogami Konwencji MARPOL 73/78 i HELCOM).

W celu ochrony Morza Bałtyckiego oraz spełnienia wymogów stawianych w *Bałtyckim Planie Działania*, w tym wymogów dotyczących całkowitego zakazu zrzucania wód, także oczyszczonych wód złożowych bezpośrednio do morza, LOTOS Petrobaltic zrealizował projekt instalacji systemu zatłaczania produkowanej wody złożowej z powrotem do złoża. Dzięki temu woda złożowa w całości tłoczona jest z powrotem razem z wodą morską do złoża. Takie rozwiązanie nie narusza systemu środowiska morskiego oraz warstw złożowych, z których eksploatowana jest ropa, wymieniając jedynie wypełniające je medium.

Parametry wody w okolicach platform są na bieżąco monitorowane w celu potwierdzenia zgodności z wymaganiami środowiskowymi. Prowadzony jest systematyczny monitoring m.in. zawartości węglowodorów w wodzie, badania wskaźników chemicznego i biologicznego zapotrzebowania tlenu, chlorków, siarczków, bakterii oraz substancji powierzchniowo czynnych.

W procesie cementowania zaczyn cementowy przygotowywany jest na bazie wody z dodatkami substancji chemicznych opóźniających czas wiązania. Ma on za zadanie scalić rury okładzinowe z calizną

W celu ochrony Morza Bałtyckiego oraz spełnienia wymogów stawianych w *Bałtyckim Planie Działania*, w tym wymogów dotyczących całkowitego zakazu zrzucania wód, także oczyszczonych wód złożowych bezpośrednio do morza, LOTOS Petrobaltic zrealizował projekt instalacji systemu zatłaczania produkowanej wody złożowej z powrotem do złoża. Dzięki temu woda złożowa w całości tłoczona jest z powrotem razem z wodą morską do złoża. Takie rozwiązanie nie narusza systemu środowiska morskiego oraz warstw złożowych, z których eksploatowana jest ropa, wymieniając jedynie wypełniające je medium.

Parametry wody w okolicach platform są na bieżąco monitorowane w celu potwierdzenia zgodności z wymaganiami środowiskowymi. Prowadzony jest systematyczny monitoring m.in. zawartości węglowodorów w wodzie, badania wskaźników chemicznego i biologicznego zapotrzebowania tlenu, chlorków, siarczków, bakterii oraz substancji powierzchniowo czynnych.

W procesie cementowania zaczyn cementowy przygotowywany jest na bazie wody z dodatkami substancji chemicznych opóźniających czas wiązania. Ma on za zadanie scalić rury okładzinowe z calizną przewierconych poziomów, zapobiec kontaktowaniu się przewiercanych pokładów skalanych o różnym gradiencie ciśnienia oraz zapewnić szczelność w strefie pozarurowej, aby nie następował tam w czasie wierceń przepływ płuczki, a w etapie eksploatacji - medium złożowego. Parametry są monitorowane przed oraz po zakończeniu wierceń, jak również w trakcie prowadzenia prac zgodnie z decyzjami środowiskowymi i zezwoleniami w tym zakresie. Pewne różnice wynikają jedynie z przepisów danego kraju. Bałtyk jest obszarem szczególnie wrażliwym i obowiązują tu bardziej rygorystyczne wymagania.

Wykorzystane surowce i materiały w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic w 2013 r. według wagi i objętości [t]

LOTOS Petrobaltic	
Woda zatłaczana i złożowa	**ilość**
Biocydy	10,17 [t]
Koagulanty	1,69 [t]
Deemulgatory	8,84 [t]
Pozostałe	15,16 [t]
Razem	**35,9 [t]**
Płuczka	**ilość**
Bentonit	19,3 [t]
Sole (płuczka i płyn nadpakerowy)	78,8 [t]
Wodorotlenki	2,9 [t]
Pozostałe do utrzymania odpowiednich właściwości (lepkość, filtracja itp.)	22,8 [t]
Razem	**123,8 [t]**
Zaczyn cementowy	**ilość**
Cement	430,6 [t]
Środki obrabiające	14,4 [t]
Razem	**445,0 [t]**

Zużycie całkowite	**604,7 [t]**
Substancje zużyte w procesie tłoczenia gazu z platformy rurociągiem do Władysławowa	**ilość**
Metanol	**8,08 [t]**
LOTOS Geonafta	
Substancje wykorzystywane w procesie wiercenia	**Ilość**
Inhibitory kwasów	6,95 [t]
Dodatki płuczkowe	111,40 [t]
Polimery	48,31 [t]
Blokery	29,25 [t]
Lubrykanty	1,40 [t]
Cement	162,42 [t]
Dodatki ekstrakcyjne	111,40 [t]
Razem	**471,13 [t]**
Substancje wykorzystywane w procesie eksploatacji	**ilość**
Inhibitory korozji	2,16 [t]
Deemuglatory	29,28 [t]
Utleniacze	0,20 [t]
Razem	**31,65 [t]**
Zużycie całkowite	**502,78 [t]**
Energobaltic	
Etap I - Stacja Sprężania Gazu	**ilość**
Surowiec wejściowy: gaz odpadowy	9 790 352 [Nm^3]
Materiał pośrednio produkcyjny: metanol	10 200 [l]
Etap II - Stacja Separacji Gazu z Surowca Wejściowego	**Ilość**
Surowiec wejściowy: gaz ziemny odpadowy (mokry) do produkcji LPG	4 966,58 [t]
Surowiec wejściowy: kondensat gazu naturalnego	1613,51 [t]
Uzyskany gaz ziemny opałowy (suchy) jako paliwo do produkcji energii cieplnej i elektrycznej	5 250 374 [Nm^3]

Wykorzystane surowce i materiały w Grupie LOTOS według wagi i objętości [t]

Surowce	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ropa naftowa	**t**	9 163 836	9 673 647	8 702 622
Surowce i komponenty	**t**	1 062 156	833 610	834 114
Dodatki uszlachetniające	**t**	2 254	2 091	1994

Zużycie wody

Jedynym źródłem wody powierzchniowej, z którego korzystamy, jest przepływająca nieopodal rafinerii rzeka Motława. W związku z ryzykiem występowania słonych wlewów wód morskich w rejonie naszego ujęcia, dla zabezpieczenia odpowiedniej ilości słodkiej wody, pobór z rzeki odbywa się do zbiornika retencyjnego o objętości 350.000 m^3, wykonanego w starorzeczu Motławy. Woda podziemna pobierana jest z utworów kredowych i czwartorzędowych. Istotnym strumieniem jest woda z poziomów kredowych ujmowana poprzez dwie studnie. Woda kredowa wykorzystywana jest na cele socjalno-bytowe. Woda z poziomów

czwartorzędowych ze względu na jakość jest wykorzystywana jedynie na cele przemysłowe. Z uwagi na niewielki pobór wód z tych formacji, kwalifikujemy to źródło jako nieistotne.

Korzystanie ze środowiska, w tym zasobów wód odbywa się w oparciu o posiadane pozwolenia wodnoprawne oraz pozwolenie zintegrowane zawierające pozwolenie na pobór wód ze studni kredowych. W trakcie uzyskiwania pozwoleń, każdorazowo przeprowadza się analizę wpływu poboru wód na środowisko. Inwentaryzacje przeprowadzane w rejonie ujęć wód podziemnych oraz ujęcia wód powierzchniowych potwierdzają, że nasza działalność związana z poborem wód nie wpływa na funkcjonowanie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo.

> Pobór wód konsekwentnie utrzymywany jest dużo poniżej dopuszczalnych wielkości. W 2013 r. rafineria pobrała 28,9% dopuszczalnej objętości wody powierzchniowej, natomiast w przypadku wód czwartorzędowych i kredowych było to odpowiednio 0,4% i 59,2%.

Całkowity pobór świeżej wody w Grupie LOTOS wg źródeł [m^3/rok]

Źródło wody	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Podziemna	m^3	202 429	189 217	162 511
Powierzchniowa	m^3	3 607 427	3 532 113	3 574 791
Razem	m^3	**3 809 856**	**3 721 330**	**3 737 302**

Procesy w Grupie LOTOS zużywające duże ilości wody

Źródło wody	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
elektrociepłownia - produkcja mediów	m^3/rok	2 929 811	2 936 080	2 778 592
rafineria - woda chłodnicza obiegowa	m^3/rok	1 386 304	1 503 995	1 418 925

Woda słodka na potrzeby działalności platform LOTOS Petrobaltic pobierana jest ze studni głębinowej, dla której posiadane jest stosowne zezwolenie, a pobrane ilości są ściśle monitorowane i nie przekraczają wartości ujętych w zezwoleniu. Ilość wody pobrana z Morza Bałtyckiego na potrzeby platform jest znikoma w stosunku do występujących zasobów wodnych Bałtyku – 21.727 km^3 i wynosi 30.3121 m^3. Także działalność pozostałych spółek Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic nie wpływa na zubożenie źródeł wody z uwagi na nadmierny jej pobór.

Woda na platformach wykorzystywana jest do celów socjalno-bytowych, a także procesów technologicznych. Oprócz wody słodkiej do celów produkcyjnych m.in. do systemu zatłaczania wody, wykorzystywana jest woda morska pobierana bezpośrednio pompami głębinowymi z morza.

Pobór świeżej wody w LOTOS Petrobaltic w 2013 r. według źródła [m^3]

Źródło	j.m.	Ilość pobranej wody
Słodka woda – ujęcie własne	**m^3**	27645
Słodka woda – sieć miejska	**m^3**	2 467
Morska woda	**m^3**	303 121
Woda złożowa	**m^3**	94 366
Razem	**m^3**	**427 599**

Pobór świeżej wody w LOTOS Geonafta w według źródła w 2013 r. [m^3]

Źródło	j.m.	Ilość pobranej wody
Słodka woda	**m^3**	3 012
Woda na cele technologiczne	**m^3**	1855
Razem	**m^3**	**4 867**

Pobór świeżej wody w Energobaltic według źródła w 2013 r. [m^3]

Źródło	j.m.	Ilość pobranej wody
Woda z sieci miejskiej	**m^3**	4853

W Grupie LOTOS zwiększamy ilość odzyskanych wód i ścieków. Naszym celem jest utrzymanie rosnącej tendencji udziału wody podlegającej recyklingowi w całkowitej ilości wody używanej podczas procesów produkcyjnych. Dzięki temu ograniczamy do niezbędnego minimum korzystanie z zasobów środowiska. Od wielu lat nasze działania dają wymierne efekty w postaci wzrostu wskaźnika procentowego udziału strumieni odzyskanych w ogólnym bilansie zapotrzebowania zakładu na wodę. Jako wodę podlegającą recyklingowi uznajemy wodę gospodarczą produkowaną z oczyszczonych ścieków oraz kondensat powrotny zawracany do strumienia wody kotłowej.

Objętość wody podlegającej w Grupie LOTOS recyklingowi [m^3]

	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
produkcja wody gospodarczej z oczyszczonych ścieków	**m3**	1 179 317	1 254 556	1 368 844
ilość oczyszczonego kondensatu	**m3**	2 030 131	2 207 217	2 237 300

Łączna objętość wody podlegającej w Grupie LOTOS recyklingowi

	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
całkowita objętość wody z recyklingu	**m^3**	3 209 448	3 461 773	3 606 144
procent wody podlegającej recyklingowi	**%**	45,7	48,2	49,1

Ścieki z zakładowej oczyszczalni Grupy LOTOS są odprowadzane po oczyszczeniu do Martwej Wisły. Odbiornik ten historycznie jest częścią Wisły Leniwki. W wyniku wybudowania w XIX w. przekopu Wisły i śluzy w Przegalinie został odcięty od głównego nurtu Wisły. Wody Martwej Wisły na wysokości rafinerii są sklasyfikowane, jako morskie wody wewnętrzne.
Drugim strumieniem odprowadzanym z zakładu są oczyszczone wody drenażowe i wody opadowe czyste. Ich odbiornikiem jest Rozwójka, która stanowi element systemu melioracyjnego Żuław Gdańskich i jest dopływem Martwej Wisły.

Żaden z tych odbiorników nie jest objęty formą ochrony przyrody ani nie posiada w rejonie zrzutów znaczącej wartości dla bioróżnorodności. Wieloletnie badania monitoringowe potwierdzają, że ścieki zrzucane przez Grupę LOTOS nie powodują istotnego wpływu na ich wody. Nie zaobserwowano również, aby wieloletnie funkcjonowanie rafinerii wpływało istotnie na siedliska znajdujące się w pobliżu zrzutów.

Rozdzielne ciągi oczyszczania pozwalają nam na prawie całkowite zawracanie oczyszczonych wód opadowych zaolejonych do produkcji wody gospodarczej i zawracanie jej do zakładu w celu ponownego wykorzystania. Jedynie nadmiar oczyszczonych wód opadowych zaolejonych zrzucany jest ze ściekami procesowymi i sanitarnymi do odbiornika.

Całkowita objętość ścieków z Grupy LOTOS według jakości i docelowego miejsca przeznaczenia [m3]

	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Rozwójka	m^3	3 874 089	4 305 910	4 220 723
Martwa Wisła	m^3	1 354 015	1 293 596	1 273 851
Razem	m^3	5 228 104	5 599 506	5 494 574

Oczyszczone ścieki z Grupy LOTOS zrzucane do Martwej Wisły

Wskaźnik	j. m.	2011 W_r	2011 W_d	2012 W_r	2012 W_d	2013 W_r	2013 W_d
pH	-	7,81	6,50-9,00	7,79	6,50-9,00	7,56	6,50-9,00
BZT	mg O_2/dm^3	2,68	25,00	2,56	25,00	2,99	25,00
ChZT	mg O_2/dm^3	34,00	125,00	30,20	125,00	44,10	125,00
Zawiesiny ogólne	mg/dm^3	7,89	35,00	6,38	35,00	7,89	35,00
Fenole lotne	$\mu g/dm^3$	1,00	100,00	<5,00*	100,00	<0,005*	100,00
Substancje ekstrahujące się eterem naftowym	mg/dm^3	0,58	50,00	0,74	50,00	0,73	50,00
Węglowodory ropopochodne	mg/dm^3	0,83	5,00	1,93	5,00	0,23	5,00
Azot ogólny	mg/dm^3	2,90	30,00	2,40	30,00	4,30	30,00
Fosfor ogólny	mg/dm^3	1,07	3,00	1,03	3,00	0,57	3,00
Siarczki	$\mu g/dm^3$	2,00	200,00	6,00	200,00	9,00	200,00
Nikiel	$\mu g/dm^3$	10,10	500,00	10,20	500,00	17,50	500,00
Wanad	$\mu g/dm^3$	36,30	2000,00	28,90	2000,00	19,10	2000,00
Glin	$\mu g/dm^3$	92,20	3000,00	62,40	3000,00	69,00	3000,00

W_r - rzeczywista wartość średnioroczna
W_d - dopuszczalna wartość średnioroczna
* wynik poniżej granicy oznaczalności stosowanej w danym roku metody analitycznej

Oczyszczone ścieki z Grupy LOTOS zrzucane do Rozwójki

Wskaźnik	j. m.	2011 W_r	2011 Wd	2012 W_r	2012 W_d	2013 W_r	2013 W_d
Zawiesiny ogólne	**mg/dm^3**	11,92	35,00	10,71	35,00	9,50	35,00
Węglowodory ropopochodne	**mg/dm^3**	1,64	5,00	2,15	5,00	0,74	5,00

W_r - rzeczywista wartość średnioroczna
W_d - dopuszczalna wartość średnioroczna

Na platformach LOTOS Petrobaltic wszystkie ścieki zawierające olej składowane są w specjalnych zbiornikach, a później przewożone na ląd w celu utylizacji. Ścieki sanitarne przechodzą przez stację oczyszczania biologicznego, skąd wypuszczane są do morza. Stan wody morskiej wokół platform jest codziennie monitorowany. Także w LOTOS Geonafta żadne ze ścieków nie są odprowadzane z obszaru działalności wiertni bezpośrednio do naturalnych zbiorników wodnych (rzeki i jeziora). Wszystkie ścieki technologiczne oraz socjalno-bytowe są magazynowane, a następnie transportowane do oczyszczalni ścieków.

Objętość ścieków według miejsca przeznaczenia w 2013 r. [m^3]

LOTOS Petrobaltic	j.m.	Ilość
Ścieki socjalno-bytowe	**m^3**	7546
LOTOS Geonafta	**j.m.**	**Ilość**
Ścieki socjalno-bytowe	**m^3**	3 012
Energobaltic	**j.m.**	**Ilość**
Ścieki socjalno-bytowe	**m^3**	617

W LOTOS Petrobaltic cała woda złożowa powstała w procesie produkcji jest wstrzykiwana z powrotem do miejsca pochodzenia.

Objętość i sposób pozbywania się wody złożowej i wody powstałej w procesie produkcji w 2013 r. w LOTOS Petrobaltic

Wyszczególnienie	j.m.	Ilość
Stopień zaolejenia wody złożowej	ppm	7,64
Woda zatłoczona z powrotem do złoża	m^3	94 366

Objętość i sposób pozbywania się wody złożowej i wody powstałej w procesie produkcji w 2013 r. w LOTOS Geonafta

	j.m.	Ilość
Woda złożowa	m^3	246 333

W LOTOS Geonafta woda złożowa, która powstaje głównie podczas operacji wydobycia, jest magazynowana na terenie wiertni i przekazywana w całości do utylizacji.

Gospodarka odpadami

Gospodarowanie wytworzonymi w Grupie LOTOS odpadami odbywa się zgodnie z przepisami unijnymi i krajowymi, zapewniającymi możliwie największe bezpieczeństwo dla środowiska. Za sprawą prac przeprowadzonych podczas postoju remontowego w 2013 r., wytworzono wprawdzie zauważalnie więcej odpadów, ale były to w większości odpady inne niż niebezpieczne.

Odpady wytworzone w Grupie LOTOS - ilość [t/rok]

Odpady wytworzone w Grupie LOTOS	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Odpady zmagazynowane na koniec roku poprzedniego	2 244	2 195	1 777
Wytworzone odpady niebezpieczne	7338	6 784	6 478
Wytworzone odpady inne niż niebezpieczne	5046	5574	6 659
Suma wytworzonych odpadów	**12 384**	**12 358**	**13 137**
Wartości dopuszczone w pozwoleniu zintegrowanym	89 627	89 627	89 627
Odpady wytworzone przez wykonawców usług	b.d.	4 154	3 170

Potwierdzeniem naszego dążenia do proekologicznego gospodarowania odpadami jest fakt, iż w 2013 r. udało nam się zapewnić odzysk wszystkich wytworzonych w rafinerii Grupy LOTOS odpadów.

Sposób postępowania z odpadami w Grupie LOTOS - ilość [t/rok]

Sposób postępowania	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Odpady poddane odzyskowi	12 428	12 749	13 504
Odpady unieszkodliwione	4	28	0
Spalanie	4	27	0
Usunięcie na składowisko	0	1	0
Odpady zmagazynowane na miejscu na koniec roku	2 196	1777	1410
niebezpieczne	1977	1503	1376
inne niż niebezpieczne	219	274	34

Jedynym odpadem niebezpiecznym wysyłanym przez Grupę LOTOS poza granicę kraju są zużyte katalizatory. Firmy zagraniczne mają odpowiednio zaawansowane technologie, które umożliwiają ich przyjazne środowisku zagospodarowanie.

Rodzaj odpadów niebezpiecznych w Grupie LOTOS

Rodzaj odpadów	j.m.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Odpady niebezpieczne transportowane ze źródeł zewnętrznych (spoza grupy kapitałowej) do rafinerii	t	21	0	0
Odpady niebezpieczne transportowane z rafinerii do źródeł zewnętrznych w kraju	t	6 286	7258	6 352
Odpady niebezpieczne transportowane z rafinerii do źródeł zewnętrznych poza granicami kraju	t	119	0	253
Suma transportowanych odpadów niebezpiecznych	t	6 426	7258	6 605
Procent odpadów niebezpiecznych przemieszczanych transgranicznie	%	2	0	3,8

W 2013 r. w rafinerii Grupy LOTOS doszło do dwóch incydentów z udziałem substancji niebezpiecznej, jednak skala potencjalnego oddziaływania ograniczona była jedynie do bezpośredniego otoczenia i żaden z nich nie skutkował zanieczyszczeniem środowiska, co potwierdzono badaniami w toku kontroli przeprowadzonej przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

W działalności Grupy Kapitałowej LOTOS Petrobaltic w 2013 r. nie odnotowano istotnych wycieków do środowiska naturalnego.

W czasie procesu wiercenia głównym odpadem są zwierciny (rozdrobniona skała podczas drążenia świdrem), które po wyniesieniu na powierzchnię są kierowane do systemu oczyszczania płuczki. W swoim składzie nie zawierają one substancji wymienionych w załączniku nr 1 do Konwencji Helsińskiej. Zwierciny z płuczką z I i II stopnia oczyszczania, po separacji i przemyciu ich w systemie oczyszczania, są zrzucane na dno morza. Natomiast zwierciny z III stopnia oczyszczania są wywożone na ląd i przekazane do odpowiedniego odbiorcy odpadów. Każda partia wywożonych zwiercin podlega badaniu na zawartość składników toksycznych. Płuczka jest tak obrabiana, aby mogła być wykorzystana podczas wiercenia następnych odwiertów. Jeżeli nie nadaje się już do dalszego wykorzystania, przewożona jest na ląd i kierowana do odpowiedniego odbiorcy.

Odpady wytworzone w LOTOS Petrobaltic - ilość [t/rok]

Odpady wytworzone *	2013 r.
Wytworzone odpady niebezpieczne	38
Wytworzone odpady inne niż niebezpieczne	644
Suma wytworzonych odpadów	682

* Nie zawierają odpadów komunalnych.

Odpady wytworzone w LOTOS Geonafta - ilość [t/rok]

Odpady wytworzone	2013 r.
Wytworzone odpady niebezpieczne	22
Wytworzone odpady inne niż niebezpieczne	3966
Suma wytworzonych odpadów	3988

Odpady wytworzone w Energobaltic - ilość [t/rok]

Odpady wytworzone *	2013 r.
Odpady zmagazynowane na koniec roku poprzedniego	0,07
Wytworzone odpady niebezpieczne	0,42
Wytworzone odpady inne niż niebezpieczne	0,808
Suma wytworzonych odpadów	1,30

* Nie zawierają odpadów komunalnych.

Sposób postępowania z odpadami w LOTOS Petrobaltic - ilość [t/rok]

Sposób postępowania	2013 r.
Odpady poddane odzyskowi	141
Usunięcie na składowisko	541
Odpady zmagazynowanie na miejscu na koniec roku, w tym:	0
niebezpieczne	0
inne niż niebezpieczne	0

Sposób postępowania z odpadami w LOTOS Geonafta - ilość [t/rok]

Sposób postępowania	2013 r.
Odpady unieszkodliwione	3 988
Usunięcie na składowisko	0
Odpady zmagazynowane na miejscu na koniec roku, w tym:	0
niebezpieczne	0
inne niż niebezpieczne	0

Sposób postępowania z odpadami w Energobaltic - ilość [t/rok]

Sposób postępowania	2013 r.
Odpady unieszkodliwione	0,65
Odpady poddane odzyskowi	0,40
Usunięcie na składowisko	0,25
Odpady zmagazynowane na miejscu na koniec roku, w tym:	0,146
niebezpieczne	0,101
inne niż niebezpieczne	0,045

W LOTOS Petrobaltic całkowita ilość powstałej płuczki wiertniczej i zwiercin jest wyprodukowana przy użyciu wodnego płynu wiertniczego. W procesie wiercenia otworu odbierane są z płuczki zwierciny, w skład których wchodzą okruchy przewiercanej skały z domieszką 5-10% płuczki. Ilość zwiercin jest różna w zależności od interwału wiercenia i jego średnicy.

O składzie chemicznym zwiercin i ich wpływie na środowisko decyduje rodzaj płuczki stanowiącej ich domieszkę. W celu całkowitego wyeliminowania chemicznej aktywności odpadów zaprojektowano użycie najbardziej prostego rodzaju płuczek. Płuczki te zostały przebadane pod względem ich wpływu na środowisko morskie (opracowanie Politechniki Gdańskiej pt. Określenie potencjalnego wpływu płuczki wiertniczej na środowisko wód Bałtyku) i uznane jako nietoksyczne dla środowiska.

W LOTOS Geonafta w procesie wydobycia używano tylko płuczki na bazie wody. Większość składników płuczki jest biodegradowalna. Woda technologiczna, płuczka oraz zwierciny są przekazywane w całości do utylizacji.

Odpady powstałe w 2013 r. - Zwierciny [t] (LOTOS Petrobaltic)

Zwierciny	j.m.	Całkowita waga
przekazane jako odpad	t	94
zrzucone do morza	t	1054
Razem	**t**	**1 148**

Odpady powstałe w 2013 r. [t] (LOTOS Petrobaltic)

Płuczka	j.m.	Całkowita waga
w obiegu	t	1141
przekazana jako odpad	t	340
przekazana do ponownego wykorzystania	t	144
Razem	**t**	**1 625**

Odpady powstałe w 2013 r. [t] (LOTOS Geonafta)

	j.m.	Całkowita waga
Zwierciny	t	1601
Płuczka i wody technologiczne	t	2 322
Razem	**t**	**3 924**

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w poszczególnych spółkach grupy kapitałowej zlecono organizacjom odzysku wykonywanie obowiązków w zakresie odzysku i recyklingu opakowań wprowadzanych na rynek krajowy.

W **Grupie LOTOS**, **LOTOS Oil i LOTOS Paliwa** łączne wskaźniki odzysku odpadów opakowaniowych były zgodne z wymaganiami ustawowymi i wyniosły w 2013 r. w przypadku odzysku 58,5%, zaś w przypadku recyklingu 50%.

Produktem **LOTOS Asfalt** sprzedawanym do połowy 2013 w opakowaniach były papy asfaltowe. Łącznie wskaźnik odzysku odpadów po zużytych opakowaniach wyniósł 58,5%, a wskaźnik recyklingu 15,8%.

Transport

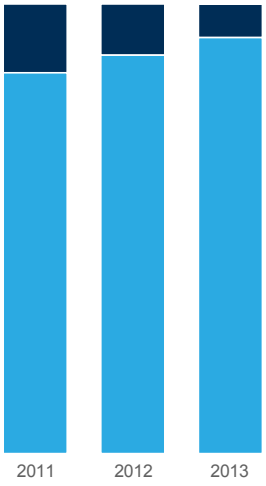
Równie ważny obszar naszych działań ukierunkowanych na minimalizowanie negatywnego wpływu na środowisko stanowią usługi transportowe.

Transport asfaltu i ciężkiego oleju opałowego w kraju w całości koordynowany jest przez LOTOS Asfalt. W 2013 r. autocysterny przewiozły produkty w ilości blisko 510 tys. ton, przejeżdżając przy tym ponad 11,5 mln km i zużywając ponad 3,5 mln litrów paliwa. W celu ograniczenia emisji szkodliwych spalin produkty spółki są w pierwszej kolejności dostarczane do baz dystrybucyjnych koleją, skąd następnie trafiają do poszczególnych odbiorców przy użyciu autocystern. Przeładunek produktów odbywa się w nowoczesnych terminalach załadunkowo-rozładunkowych, które do minimum zmniejszają emisję szkodliwych oparów do atmosfery.

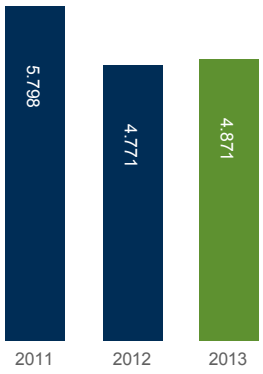
LOTOS Kolej, która świadczy usługi transportowe m.in. dla spółek Grupy Kapitałowej LOTOS, w trosce o środowisko z roku na rok zwiększa udział przewozów realizowanych trakcją elektryczną w miejsce wykorzystywania lokomotyw spalinowych. Na koniec 2013 r. spółka wykorzystywała 91 lokomotyw, w tym 54 stanowiły lokomotywy elektryczne.

Ze względu na uwarunkowania trakcyjne nadal część pracy przewozowej i manewrowej wykonywana jest przy zastosowaniu lokomotyw spalinowych.

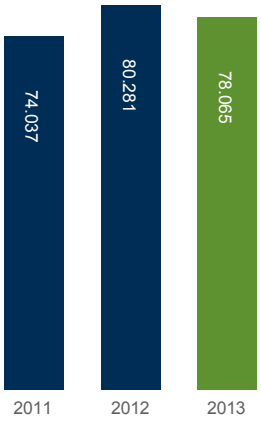
Udział przewozów realizowanych trakcją elektryczną i trakcją spalinową (%)

Zużycie oleju napędowego przez lokomotywy spalinowe w LOTOS Kolej (w tys. litrów)

Zużycie energii trakcyjnej przez lokomotywy elektryczne w LOTOS Kolej (w MWh)

W LOTOS Paliwa w 2013 r. przetransportowano cysternami kolejowymi 7% ogółu sprzedanych paliw, zaś cysternami drogowymi 26%. Pozostałe sprzedane ilości zostały odebrane z baz magazynowych transportem własnym klientów. W 2013 r. nie odnotowano przypadków wycieku paliwa w transporcie drogowym ani kolejowym.

Ograniczanie wpływu

Rafineria

Wpływ produktów Grupy LOTOS na środowisko jest nieunikniony. Rolą paliw jest dostarczenie energii, która jest uwalniana w procesie spalenia, czego konsekwencją jest uwolnienie do środowiska spalin. Efektywność zamiany energii chemicznej paliwa na energię użyteczną (mechaniczną, cieplną) wynika z konstrukcji urządzenia zużywającego paliwo, a nie od samego paliwa. Podejmujemy jednak działania, by dostarczane przez nas paliwa oddziaływały na środowisko w umiarkowanym stopniu.

Wszystkie produkowane przez Grupę LOTOS paliwa spełniają wymagania jakościowe wynikające z przepisów prawa. Jednak w niektórych aspektach, istotnych z punktu widzenia oddziaływania na środowisko, paliwa z gdańskiej rafinerii są lepsze niż wymagania prawne.

- Zawartość siarki - zarówno benzyny, jak i oleje napędowe charakteryzują się zawartością siarki na poziomie wyraźnie niższym niż wymagania prawne. Średnioroczna zawartość siarki w benzynach motorowych za 2013 r. to 3,3 ppm, w olejach napędowych 5,5 ppm. Są to wartości znacznie niższe niż wymagane 10 ppm. W konsekwencji oznacza to zmniejszenie emisji dwutlenku siarki do atmosfery.
- Zawartość związków aromatycznych - również w tym przypadku paliwa produkowane w Grupie LOTOS charakteryzują się zawartością związków aromatycznych na poziomie wyraźnie niższym niż wymagania prawne. W przypadku benzyny bezołowiowej 95 średnia zawartość związków aromatycznych w 2013 r. wyniosła 29,7% obj. - mniej niż dopuszcza prawo (35% obj.). W olejach napędowych limitowana jest zawartość wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, których może być maksymalnie 8% wag. Średnia zawartość WWA w oleju napędowym B7 w 2013 r. wyniosła zaledwie 0,8 % wag. Konsekwencją jest mniejsza skłonność do tworzenia sadzy w trakcie spalania paliwa, co przekłada się na emisję cząstek stałych w spalinach.

Zawartość benzenu, siarki i ołowiu w paliwach wyprodukowanych w Grupie LOTOS

Substancja	j.m.	2012 r. - ilość	2012 r. - ilość (średnio)	2013 r. - ilość	2013 r. - ilość (średnio)
Benzen (w benzynach)	% V/V	0,5 - 1,0	0,8	0,4 - 1,0	0,9
Siarka (w benzynach)	mg/kg	1,0 - 9,9	3,9	0,1 - 7,9	3,3
Siarka (w oleju napędowym)	mg/kg	1,4 - 9,5	5,5	2,0 - 10,0	5,5
Ołów (w benzynach)	mg/kg	0	0	0	0

Szczegółowe informacje na temat właściwości i składu produktów paliwowych udostępniamy klientom w serwisie informacyjnym www.lotos.pl (link), gdzie są dostępne opisy poszczególnych produktów oraz ich Karty Charakterystyk. Karty są także udostępniane na życzenie na stacjach paliw LOTOS.

Stosowanym od wielu lat sposobem zmniejszania wpływu paliw na środowisko jest używanie do ich produkcji biokomponentów, które mają znamiona odnawialnych źródeł energii. Tym samym zmniejszają całkowity wpływ na środowisko wynikający ze spalenia paliwa.

Innym aspektem wpływu produktów na środowisko jest logistyka - zmniejszenia wpływu na środowisko poprzez zmniejszenie strat produktu do otoczenia. W 2013 r. uruchomiliśmy w rafinerii w Gdańsku nową instalację VRU *(Vapor Recovery Unit)* do odzysku oparów benzyn. Dzięki niej bardziej skuteczne jest usuwanie oparów benzyn z powietrza wypychanego z cystern kolejowych w trakcie napełniania ich benzyną. Nowa instalacja ma również trzykrotnie wyższą wydajność (3.000 m^3/h) od poprzedniej. Dzięki tej inwestycji zmniejsza się wpływ na środowisko operacji logistycznych nalewu benzyn do cystern kolejowych poprzez minimalizację emisji do atmosfery węglowodorów.

Asfalty

Podejmujemy działania mające na celu eliminację emisji węglowodorów z procesów produkcji, magazynowania oraz ekspedycji asfaltów, które powodują uciążliwość zapachową zwłaszcza w obrębie zakładów produkcyjnych. Inwestycje już zakończone, które realizują tę strategię to przede wszystkim:

- w Jaśle: budowa termicznego dopalacza gazów procesowych, hermetyzacja zbiorników, podłączenie zhermetyzowanych zbiorników i nalewaków asfaltów do dopalacza termicznego,
- w Gdańsku: włączenie wszystkich nalewaków autocystern i cystern kolejowych asfaltem do systemu odciągu oparów, hermetyzacja zbiorników, podłączenie umożliwiające utylizację odciągów w dopalaczach termicznych, wybudowanie rezerwowej stacji utylizacji odciągów z nalewu w adsorberach z węglem aktywnym.

Po całkowitym zakończeniu inwestycji w 2013 r. nastąpiła zdecydowana poprawa warunków aerosanitarnych.

Kolej

W 2013 r. zakończyliśmy modernizację i remont nowoczesnej oczyszczalni cystern kolejowych w Gdańsku, należącej do LOTOS Kolej. Poza halą oczyszczalni, na wydzielonym oddzielnym stanowisku, na specjalnie zaprojektowanym i wykonanym torze, powstało nowe, dodatkowe stanowisko czyszczenia z resztek LPG pozostałych w cysternie połączone ze spalaniem przy pomocy pochodni. Dodatkowo powiększono ofertę usług o czyszczenie powierzchni wewnętrznej cysterny poprzez śrutowanie.

Oleje

W 2013 r. w Oddziale produkcyjnym LOTOS Oil w Czechowicach-Dziedzicach prowadziliśmy prace mające na celu ograniczenie przedostawania się surowców do gruntu oraz wód powierzchniowych i gruntowych. W ramach tych działań wyznaczone zbiorniki zostały wyposażone w drugie dna.

Paliwa

W 2013 r. kontynuowaliśmy inwestycje na rzecz ograniczenia wpływu działalności na środowisko na istniejących stacjach paliw sieci LOTOS. Były to działania m.in. w zakresie modernizacji instalacji paliwowych w ramach budowy instalacji pochłaniających opary benzyn, budowy urządzeń do pomiaru i monitorowania stanów magazynowych produktów naftowych, służące do sygnalizacji wycieku produktów naftowych do wód powierzchniowych i gruntowych oraz wymiany zbiorników jednopłaszczowych na dwupłaszczowe.

Wydobycie

Jednym z najważniejszych działań służących minimalizowaniu wpływu działalności wydobywczej na środowisko jest zabezpieczenie przed możliwością zanieczyszczenia morza wydobywaną ropą i

Wydobycie

Jednym z najważniejszych działań służących minimalizowaniu wpływu działalności wydobywczej na środowisko jest zabezpieczenie przed możliwością zanieczyszczenia morza wydobywaną ropą i towarzyszącymi temu procesowi substancjami oraz ograniczenie do minimum skutków wpływu na środowisko, jeżeli awaryjnie sytuacja taka miałaby miejsce. Aby być gotowym i zminimalizować skutki ewentualnego rozlewu, corocznie przeprowadzamy obowiązkowe ćwiczenia dotyczące zwalczania rozlewów olejowych. W 2013 r. zostały przeprowadzone ćwiczenia w Zatoce Gdańskiej, w których brały udział jednostki SAR i Urzędu Morskiego w Gdyni. LOTOS Petrobaltic w 2013 r. zaktualizował swój *Plan zwalczania rozlewów olejowych powstałych w następstwie prac poszukiwawczych i wydobywczych prowadzonych w obszarze koncesji*, będący częścią składową *Krajowego planu zwalczania zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska morskiego*.

Jednym z ważniejszych działań prowadzonych dla zapewnienia czystości środowiska i minimalizowania negatywnego wpływu jest jego monitoring polegający na badaniu środowiska przed rozpoczęciem działalności, w trakcie i po jej zakończeniu. Dotyczy to głównie badań wody morskiej i osadów dennych. Ważne jest także prawidłowe zarządzanie odpadami w oparciu o zasadę zero zrzutów z platform jakichkolwiek odpadów i zanieczyszczeń zarówno bytowych, jak i produkcyjnych.

Używane w procesie wiercenia chemikalia są w obiegu zamkniętym i nie stykają się z środowiskiem. Aby zapewnić wykonanie uzgodnień zawartych w *Bałtyckim Planie Działania*, LOTOS Petrobaltic wyposażył w 2013 r. platformę wydobywczą w instalację do zatłaczania zaolejonych wód złożowych.

Bioróżnorodność

Środowisko morskie

Pod koniec 2013 r. na polskich obszarach morskich LOTOS Petrobaltic posiadał osiem koncesji, na których ma prawo do poszukiwania i wydobywania ropy i gazu. Dotychczas tylko jedna z nich - SAMBIA W - sąsiadowała z chronionymi obszarami przybrzeżnymi Bałtyku, których ochrona wynika z Dyrektywy „Ptasiej". Obecnie nowo nabyte koncesje Słupsk W i Słupsk E sąsiadują z Ławicą Słupską, która jest morskim obszarem NATURA 2000 określonej w Dyrektywie „Ptasiej" i „Siedliskowej".

Jednym z najważniejszych elementów minimalizujących wpływ produktów na środowisko w działalności poszukiwawczo-wydobywczej, jest zabezpieczanie morza przed możliwością zanieczyszczenia wydobywaną ropą i towarzyszącymi temu procesowi substancjami oraz ograniczanie do minimum skutków wpływu na środowisko w przypadku sytuacji awaryjnych.

Badania wykazały, że na przeważających powierzchniach dna morskiego środkowego Bałtyku zachodzą procesy degradacyjne, wywołane głównie akumulacją nierozkładalnej materii organicznej, a także mniejszą zawartością tlenu na głębokości ponad 60 m. W rejonie tym nieregularnie i bardzo rzadko może pojawiać się morświn. W 2013 r. próbki w zakresie badania bioróżnorodności pobierane były przez nas razem z próbkami osadów dennych. Pobrane próbki zawierały zbyt mało materiału w zakresie fauny i flory w celu zbadania bioróżnorodności.

Nasza działalność na Bałtyku obejmuje poszukiwanie i wydobycie ropy z dna morskiego. W działaniach poszukiwawczych można wyróżnić dwa etapy:

1. Badania sejsmiczne, które pokazują, gdzie może znajdować się złoże;
2. Odwiert próbny, na podstawie którego można wstępnie oszacować wielkość złoża i jego zasoby, co pozwala ocenić opłacalność wydobywczą.

Badania sejsmiczne polegają na wywołaniu drgań akustycznych, które oddziałują na faunę morską. Na wykonanie prac niezbędna jest Decyzja środowiskowa wydawana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Opinię w tej sprawie wydaje również Dyrektor właściwego terytorialnie Urzędu Morskiego. Decyzja określa uwarunkowania, jakie należy spełnić przy prowadzeniu zaplanowanych prac. W tej kwestii LOTOS Petrobaltic skrupulatnie przestrzega wszystkich procedur i wymagań stawianych w przepisach. Dla prac sejsmicznych stosowane są procedury tzw. *Soft Entrance*, polegające na stopniowym dochodzeniu do pełnego poziomu zaplanowanych działań tak, by ryby i morświny znajdujące się w rejonie mogły spokojnie odpłynąć z obszaru prowadzonych prac.

Złoża ropy na Bałtyku są złożami niskociśnieniowymi. Jednak w trakcie rozpoznania złoża, podczas wykonywania otworu próbnego należy brać pod uwagę możliwość wystąpienia erupcji. Dlatego też działania są tu szczegółowo dopracowywane. Brane są pod uwagę wszelkie zabezpieczenia wynikające z najlepszej praktyki i najlepszej technologii, aby w jak największym stopniu wyeliminować ryzyko powstania erupcji. Rozlew spowodowałby ujemne skutki, szczególnie dla ptactwa. Dzięki temu jednak, że wydobywana na Bałtyku ropa jest ropą lekką i około 30% jej lotnych frakcji odparuje w pierwszych kilku godzinach po rozlewie, jak również to, że HELCOM zaleca mechaniczne zbieranie zanieczyszczeń olejowych z powierzchni morza, a jednocześnie ogranicza stosowanie dyspergentów powodujących zbrylanie i zatapianie cząstek ropy, skutki oddziaływania rozlewu na środowisko będą maksymalnie zminimalizowane.

Podstawowym produktem w procesie wydobywczym jest płyn złożowy, który na platformie przechodzi proces separacji, w wyniku którego jako główne składniki otrzymywana jest ropa, gaz ziemny i wody złożowe zatłoczone z powrotem do złoża na odpowiedni poziom celem podtrzymania ciśnienia złożowego. Gaz jest kierowany do LOTOS Energobaltic, gdzie jest przetwarzany na energię elektryczną. Jest to pozytywne działanie również dla ochrony powietrza, co jest w zgodzie z Załącznikiem VI Konwencji MARPOL 73/78 oraz *Bałtyckim Planem Działania*.

Obszary koncesyjne, na których LOTOS Petrobaltic ma prawo prowadzić działalności polegającą na poszukiwaniu i wydobywaniu ropy i gazu znajdują się poza tzw. Bałtyckimi Obszarami Chronionymi. W związku z tym działalność poszukiwawcza i wydobywcza w ramach koncesji na obszarach złożowych stanowi dla obszarów chronionych, jak i dla środowiska morskiego minimalne zagrożenie. Bałtyckie Obszary Chronione są priorytetowe dla zwalczania rozlewów olejowych na wodach morskich, gdzie najważniejszą zasadą jest niedopuszczenia do wejściem zanieczyszczeń na ten obszar.

Obszary lądowe, będące w gestii LOTOS Geonafta, znajdują się w odległości ok. 700 m od terenów NATURA 2000. Spółka kompleksowo podchodzi do zarządzania spływem wód powierzchniowych, m.in. poprzez odpowiedni system kanałów melioracyjnych. Badany jest także poziom zanieczyszczenia powietrza oraz wód gruntowych. Wszelkie projekty inwestycyjne poprzedzane są raportami środowiskowymi, a danych do oceny wpływu dostarcza stały monitoring. Prowadzone cyklicznie analizy nie wykazały oddziaływania działalności poszukiwawczo-wydobywczej na poziom bioróżnorodności przyległych terenów chronionych.

Otoczenie rafinerii

Konsekwentnie dążymy do tego, aby kwestie ochrony bioróżnorodności zajmowały należne im miejsce we wszystkich procesach inwestycyjnych, które prowadzimy i planujemy przeprowadzić. Każde większe

przedsięwzięcie mogące znacząco wpływać na środowisko, w ramach procesu uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, wymaga przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W toku oceny przygotowuje się obszerny raport (tzw. Raport o oddziaływaniu na środowisko), w którym obowiązkowo porusza się kwestie dotyczące bioróżnorodności i wpływu na nią. W Grupie LOTOS, mając na uwadze ideę społecznej odpowiedzialności biznesu, wychodzimy ponad wymagane prawem minimum, poświęcając w raporcie kwestiom bioróżnorodności możliwie najwięcej miejsca.

Kolejnym potwierdzeniem naszego zaangażowania w ograniczanie negatywnego wpływu na faunę i florę jest to, że w 2014 r., za jako jeden z głównych celów w naszej działalności prośrodowiskowej postawiliśmy przeprowadzenie wielkoobszarowej, kompleksowej inwentaryzacji przyrodniczej na terenie rafinerii w Gdańsku i w jej obrębie. Zebrane dane planujemy wykorzystać jako fundament pod działania mające umożliwić nam rozpoczęcie zarządzania ryzykiem względem bioróżnorodności wokół zakładu.

W stosunku do poprzednich lat nie zmieniła się w 2013 r. nasza sytuacja dotycząca powodowania ryzyka dla gatunków zakwalifikowanych do któregoś ze stopni zagrożenia w Czerwonej Księdze Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) (link). Jedynymi jak dotąd zidentyfikowanymi chronionymi gatunkami zwierząt bytujących w bezpośrednim otoczeniu rafinerii są sokół wędrowny i pustułka zwyczajna.

W 2013 r. na platformie zainstalowanej na kominie elektrociepłowni gdańskiej rafinerii swoje gniazdo uwiła para sokołów wędrownych – ptaków będących pod ścisłą ochroną krajową, i których liczbę par gniazdujących co roku w Polsce szacuje się tylko na ok. 70.

Na terenie rafinerii obserwujemy coraz więcej gniazdujących par pustułek. W 2013 r. zaobserwowano dwa przypadki gnieżdżenia się tych ptaków na instalacjach rafineryjnych. Pierwsze z gniazd znaleziono na jednej z naszych pochodni, natomiast drugie zbudowane zostało na podporze duktu spalin z pieca instalacji rafinacji olejów. Godna zaznaczenia jest druga sytuacja, ponieważ wokół duktu planowano przeprowadzenie modernizacji w związku z zapowiadaną przez nas w zeszłym roku wymianą wspomnianego pieca. Nie chcąc przeszkadzać chronionym ptakom w wyprowadzaniu młodych z gniazda, przesunęliśmy termin prac o prawie miesiąc.

Tereny stacji paliw

W 2013 r. do sieci stacji paliw LOTOS włączyliśmy 34 obiekty działające w systemie ajencyjnym. Dwanaście z tych stacji to nowo wybudowane obiekty wyposażone w nowoczesną instalację zapewniającą bezpieczną dla środowiska eksploatację. Na etapie planowania budowy nowych stacji paliw - zgodnie z obowiązującymi przepisami - przeprowadzono dla tych obiektów postępowania oceniające zakres oddziaływania na środowisko, w którym zbadano potencjalne oddziaływanie planowanego obiektu na sąsiednie tereny, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i terenów o wysokim poziomie bioróżnorodności. Wszystkie te obiekty zostały dopuszczone do eksploatacji i nie mają wpływu na obszary chronione.

Pozostałe 22 obiekty zostały pozyskane z rynku od prywatnych przedsiębiorców i dostosowane do standardów obowiązujących w sieci LOTOS nie tylko pod względem wizualizacji i jakości usług, ale również pod względem technologicznym.

Wszystkie stacje paliw, które wytypowano do włączenia do sieci stacji LOTOS, zostały poddane badaniu, w którym zweryfikowano rozwiązania techniczne oraz dokumentację z zakresu ochrony środowiska. Sprawdzeniu podlegało również położenie obiektu względem obszarów chronionych lub obszarów o dużej wartości pod względem bioróżnorodności oraz wykonano analizę ryzyka związanego z ewentualnym oddziaływaniem przejmowanej stacji na środowisko. Na podstawie analizowanej dokumentacji oraz przeprowadzanych wizji lokalnych stwierdzono, że przejęte do sieci LOTOS obiekty są zlokalizowane głównie na terenie miast poza obszarami podlegającymi ochronie.

Na koniec 2013 r. w sieci stacji funkcjonowało 256 obiektów, będących własnością LOTOS Paliwa. Aby ograniczyć ryzyko niekontrolowanego oddziaływania stacji na środowisko, zaplanowaliśmy monitorowanie oddziaływania zarządzanych obiektów na środowisko w sposób wykraczający poza obowiązkowe działania w tym zakresie. Zgodnie z założeniami strategii CSR przyjętej na lata 2012-2015 przeprowadzono przegląd dokumentacji archiwalnej dla wszystkich obiektów. W 2012 r. dla 30% obiektów i w 2013 r. dla pozostałych 70% stacji.

Dla wytypowanych przypadków zaplanowano wykonanie operatów określających ich oddziaływanie na najbliższe otoczenie i obszary chronione. Działania te będą rozłożone na dwa lata, przy czym w pierwszym roku będą obejmowały dodatkowo pozyskanie podwykonawców – ekspertów posiadających odpowiednią wiedzę i doświadczenie w ocenie obiektów typowych dla branży paliwowej. Założono wykonanie opracowań, które pozwolą uzyskać szczegółową wiedzę o lokalizacji obiektów w stosunku do obszarów chronionych oraz identyfikację możliwych dla obszarów chronionych oraz zagrożeń generowanych przez stacje paliw dla ok. 50 obiektów.

W 2013 r. na obszarach, którymi zarządza spółka LOTOS Paliwa nie prowadzono działań rewitalizacyjnych.

Szersza charakterystyka terenów będących własnością Grupy Kapitałowej LOTOS została przedstawiona w Raporcie za 2012. (link)

Nakłady na ochronę środowiska

Znaczący spadek wysokości opłat za korzystanie ze środowiska jest wymiernym argumentem świadczącym o tym, że przeprowadzane przez nas zmiany owocują znaczącym obniżeniem negatywnego oddziaływania środowiskowego lokalizacji spółek Grupy Kapitałowej LOTOS.

			Koszty i nakłady [tys. zł]
Pozycja	**2011**	**2012**	**2013**
Grupa LOTOS			
Koszty			
Koszty związane z zarządzaniem środowiskiem	2 685	3 143	2 137
Wydatki na ochronę środowiska	20011	23 555*	22 336
Finansowanie działań prośrodowiskowych instytucji zewnętrznych	285	525	509
Nakłady			
Inwestycje proekologiczne	12 116	67606	63 012
Inwestycje rzeczowe**	114 733	141913	202 314
Grupa Kapitałowa LOTOS			
Koszty			
Koszty związane z zarządzaniem środowiskiem	25450	4 729	4 695
Wydatki na ochronę środowiska	34 564	26 716	28 336

Finansowanie działań prośrodowiskowych instytucji zewnętrznych	295	547	509
Ubezpieczenie środowiskowe***	104	105	194
Nakłady			
Inwestycje proekologiczne	34 709	75515	66 348
Inwestycje rzeczowe**	805265	814 264	1130446

* W 2013 r. nastąpiła zmiana w naszym podejściu do wyliczania wydatków na ochronę środowiska, które poszerzyliśmy o koszty związane m.in. z zapewnieniem poprawnego funkcjonowania kanalizacji na terenie rafinerii w Gdańsku. W związku z tym, aby umożliwić porównanie niniejszych danych rok do roku, zaktualizowaliśmy wydatki na ochronę środowiska za 2012 r.

** W 2012 r. nastąpiła zmiana podejścia i prezentowane są inwestycje rzeczowe zgodnie ze sprawozdaniem finansowym.

*** Opłata za ubezpieczenie środowiskowe wnoszona jest dla całej grupy kapitałowej.

			Wydatki [tys. zł]
Pozycja	**2011**	**2012**	**2013**
Grupa LOTOS			
Emisja zanieczyszczeń do powietrza	4 268	2 980	1256
Pobór wody	144	140	162
Odprowadzanie ścieków	313	298	316
Składowanie odpadów	0	0	0
Razem	**4 725**	**3 418**	**1 734**
Grupa Kapitałowa LOTOS			
Emisja zanieczyszczeń do powietrza	4 805	3 218	1651
Pobór wody	210	173	240
Odprowadzanie ścieków	487	388	511
Składowanie odpadów	0	0	0
Razem	**5 502**	**3 779**	**2 402**

Wyzwania w perspektywie realizacji strategii do 2015 r.

Zrealizowane w 2013 r. działania inwestycyjne (modernizacja jednego kotła elektrociepłowni z jego przystosowaniem do spalania gazu ziemnego, nowe bardziej efektywne energetycznie piece technologiczne na dwóch instalacjach, system zawracania gazów zrzutowych) w pełni wpisują się w osiągnięcie celu kluczowego strategii społecznej odpowiedzialności w obszarze Zarządzanie zasobami naturalnymi w procesie produkcji, jakim jest *ograniczenie ryzyka środowiskowego oraz dążenie do stałego minimalizowania stopnia negatywnego oddziaływania działalności na środowisko*.

Działania ograniczające negatywne oddziaływanie będą kontynuowane. W 2014 r. przystosowany zostanie ostatni, czwarty kocioł elektrociepłowni Grupy LOTOS do spalania gazu ziemnego. Realizacja tego zadania w pełni pozwoli nam spełniać bardzo ostre standardy emisyjne z dużych instalacji spalania paliw (elektrowni/elektrociepłowni), jakie będą obowiązywały od 1 stycznia 2016 r.

Perspektywy rozwoju do 2020 r.

Dalsze obniżanie negatywnego wpływu na otoczenie będzie możliwe dzięki realizacji kolejnych dwóch celów środowiskowych, wytyczonych na najbliższe lata, do których zaliczamy:

- poprawę efektywności energetycznej systemu ogrzewania parowego rurociągów międzyobiektowych;
- obniżenie zużycia energii pierwotnej przez rafinerię Grupy LOTOS dzięki modernizacji kolejnych pieców technologicznych.

Zadania te wpisują się w dalsze poprawianie efektywności energetycznej, a przez to zgodne są w celem, jakim jest ograniczanie wpływu naszej działalności na środowisko.

Kapitał relacyjny

Kapitał relacyjny LOTOSU

- Trwałe kanały sprzedaży i satysfakcjonujący klientów system dystrybucji;
- Stabilna pozycja rynkowa;
- Reputacja wiarygodnego dostawcy najwyższej jakości produktów;
- Wysoka jakość obsługi klienta;
- Wypracowane zaufanie i zaangażowanie, które prowadzą do ochrony relacji z klientami, dostawcami i partnerami biznesowymi;
- Zrównoważony łańcuch dostaw.

Nasze cele w zakresie gospodarowania kapitałem relacyjnym:

- Maksymalizacja efektu ekonomicznego poprzez optymalne wykorzystanie zasobów i możliwości rynkowych i w konsekwencji budowa wartości dla akcjonariuszy.
- Zbudowanie trwałych relacji z klientami poprzez koncentrację na zrozumieniu ich potrzeb oraz zapewnienie im wysokiej jakości i bezpieczeństwa produktów.

Kluczowe działania:

- Umacnianie reputacji wiarygodnego dostawcy produktów.
- Poprawa satysfakcji klientów ze współpracy poprzez m.in. doskonalenie procesów obsługi i sprzedaży zgodnie z ich oczekiwaniami, w tym ujednolicenie procesu reklamacyjnego dla całej grupy kapitałowej, opracowanie projektu wdrożenia systemu ewidencji i aktywnego zarządzania kontaktami z klientami, rozwój sieci stacji segmentu ekonomicznego LOTOS Optima.
- Optymalne zarządzanie łańcuchem dostaw (planowanie, zaopatrzenie, produkcja oraz dystrybucja).
- Kontynuacja polityki dywersyfikacji kierunków i źródeł dostaw ropy.

Uzyskiwane wyniki:

Systematyczny wzrost poziomu satysfakcji klientów ze współpracy

Eksport produktów marki LOTOS do 75 krajów świata

Dynamiczny rozwój sieci stacji paliw segmentu ekonomicznego

Upowszechnianie dobrych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw

Pozycja lidera w kluczowych kategoriach produktów

Wypowiedź Pawła Maślakiewicza

Dyrektora ds. zarządzania sprzedażą Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze partnerstwa z otoczeniem rynkowym w celu zbudowania trwałych relacji z klientami

> Grupa LOTOS jest jednym z największych przedsiębiorstw produkcyjnych w naszym kraju. Codziennie przerabiamy tysiące ton ropy naftowej i dostarczamy tysiące ton produktów na rynek. Zapewniamy milionom klientów mobilność. Dotarcie do nich bezpośrednio byłoby niemożliwe, zatem kluczowe dla nas jest umacnianie trwałych relacji z partnerami, którzy poprzez swoje sieci dystrybucji mają możliwość dostarczenia naszych produktów do końcowych odbiorców. Mamy przyjemność współpracować z największymi i najlepszymi w branży oraz - co równie ważne - całą rzeszą mniejszych klientów, którzy gwarantują stabilne zaopatrzenie rynku w produkty LOTOSU.

Paweł Maślakiewicz
Dyrektor ds. zarządzania sprzedażą Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR
w obszarze partnerstwa z otoczeniem rynkowym w celu zbudowania trwałych relacji z klientami

Grupa LOTOS jest jednym z największych przedsiębiorstw produkcyjnych w naszym kraju. Codziennie przerabiamy tysiące ton ropy naftowej i dostarczamy tysiące ton produktów na rynek. Zapewniamy milionom klientów mobilność. Dotarcie do nich bezpośrednio byłoby niemożliwe, zatem kluczowe dla nas jest umacnianie trwałych relacji z partnerami, którzy poprzez swoje sieci dystrybucji mają możliwość dostarczenia naszych produktów do końcowych odbiorców. Mamy przyjemność współpracować z największymi i najlepszymi w branży oraz - co równie ważne - całą rzeszą mniejszych klientów, którzy gwarantują stabilne zaopatrzenie rynku w produkty LOTOSU.

Niezwykle istotnym elementem budowy trwałych relacji z klientami jest kreowanie i umacnianie naszego wizerunku jako wiarygodnego, odpowiedzialnego dostawcy, który z jednej strojny uważnie wsłuchuje się w potrzeby rynku i za nimi podąża, a z drugiej proponuje nowatorskie rozwiązania pozytywnie kształtujące standardy obowiązujące w naszym przemyśle. Ważne jest demonstrowanie naszej dojrzałości w podejściu nie tylko do zagadnień komercyjnych, ale również tych związanych z naszą rolą jako jednej z największych firm na rynku.

W 2013 roku podczas dorocznego spotkania z kluczowymi partnerami zaprezentowaliśmy strategię LOTOSU w obszarze społecznej odpowiedzialności oraz pokazaliśmy nasze dokonania umacniające wizerunek firmy, jako odpowiedzialnego partnera w biznesie. Z satysfakcją chcę powiedzieć, że prezentacja ta spotkała się z bardzo życzliwym przyjęciem. Pokazaliśmy, w jaki sposób, łącząc nasze kompetencje biznesowe z pomysłami i ideami z innych obszarów życia, jesteśmy w stanie wygenerować nową jakość. Nasze działania w obszarze wspierania kultury, sportu czy ochrony przyrody powodują, że dla naszych klientów stajemy się partnerem z wyboru.

W ubiegłym roku mieliśmy również przyjemność zaprezentowania Kodeksu etyki Grupy Kapitałowej LOTOS, który porządkuje nasz system wartości. To ważne wydarzenie zakomunikowane jasno setkom naszych partnerów biznesowych pozwala na ustalenie transparentnej platformy, na której możemy wspólnie działać i jest dla nas istotnym narzędziem budowania relacji z otoczeniem rynkowym.

Warto również podkreślić rolę, jaką odgrywamy wspierając organy państwa w kształtowaniu prawa w obszarze nas dotyczącym. Aktywnie uczestniczymy w konsultacjach obejmujących zmiany w Ustawie o zapasach obowiązkowych czy Prawie energetycznym, gorąco również wspieraliśmy wprowadzenie rozwiązań prawnych pozwalających na eliminację działań przestępczych w naszej branży.

Dzięki podejmowanym działaniom marka LOTOS kojarzy się nie tylko z najwyższej jakości produktami wytwarzanymi w naszej rafinerii, ale również z bezpieczeństwem, odpowiedzialnością za środowisko i odpowiedzialnością za rynek, na którym operujemy.

Działalność rynkowa

Działalność rynkową prowadzimy w kraju (sprzedaż do koncernów zagranicznych) oraz w eksporcie drogą morską i lądową. W ramach Grupy Kapitałowej LOTOS w 2013 r. działania w zakresie produkcji oraz sprzedaży skierowanej do branż: paliwowej, olejowej oraz asfaltowej realizowaliśmy poprzez:

- Grupę LOTOS oraz
- spółki zależne: LOTOS Paliwa, LOTOS Oil, LOTOS Asfalt, LOTOS-Air BP Polska.

Realizowaliśmy także usługową działalność logistyczną zarówno w ramach Grupy LOTOS (zarządzanie pojemnościami magazynowymi), jak i spółki LOTOS Kolej (logistyka pierwotna).

W zakresie paliwa lotniczego w listopadzie 2013 r. sfinalizowaliśmy transakcję joint venture ze spółką BP Europe SE dotyczącą sprzedaży 50% udziałów w LOTOS Tank. W jej wyniku powstała spółka LOTOS-Air BP Polska.

Dokonania

Poziom realizacji celów strategicznych w 2013 r. w zakresie działań segmentu handlowego był zgodny z przyjętymi założeniami.

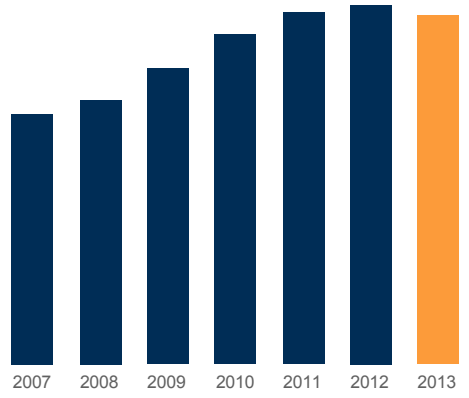
Grupa Kapitałowa LOTOS osiągnęła udział w **krajowym rynku paliw na poziomie 33,4%**, co przewyższa o 3,4 pp poziom wyznaczony w strategii biznesowej dla 2015 r. Udział ten był niższy od zrealizowanego w 2012 r. o 0,9 pp, co jest konsekwencją wzmożonej aktywności szarej strefy, której działalność w 2013 r. szacowana jest na ok. 1,6 mln ton.

Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w **krajowym rynku detalicznym paliw wyniósł 8,5%**- co odzwierciedla plan realizacji celu strategicznego na 2015 r. Udział w rynku detalicznym zrealizowany w 2013 r. był o 0,5 pp wyższy w stosunku do 2012 r. Wykonanie celu strategicznego, tj. osiągnięcie 10% udziału w krajowym rynku detalicznym paliw w 2015 r. będzie realizowane zarówno poprzez zrównoważony rozwój sieci stacji w dwóch segmentach: premium i ekonomicznym, jak i poprzez wzrost sprzedaży w już istniejącej sieci.

Prognozowana na koniec 2013 r. **sprzedaż przewyższająca potencjał produkcyjny paliw została zrealizowana na poziomie 8,7%** - co jest zbieżne z planem dojścia do celu 15% w 2015 r.

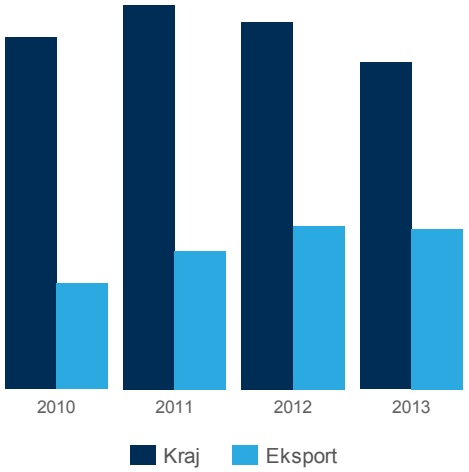
W 2013 r. Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedała 9,3 mln ton produktów, o 8,1% mniej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Spadek sprzedaży odnotowany był głównie w segmencie sprzedaży krajowej oleju napędowego, na który wpływ miał spadek popytu spowodowany dużą aktywnością szarej strefy oraz spowolnienie gospodarcze, które spadek popytu pogłębiało. Spadek sprzedaży eksportowej wynikał głównie z postoju remontowego realizowanego w pierwszej połowie roku w naszej rafinerii oraz bieżącej optymalizacji struktury sprzedaży wynikającej z poziomu marż rafineryjnych na poszczególnych produktach.

Udział Grupy Kapitałowej LOTOS w krajowym rynku paliw płynnych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych POPiHN.

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS (tony)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

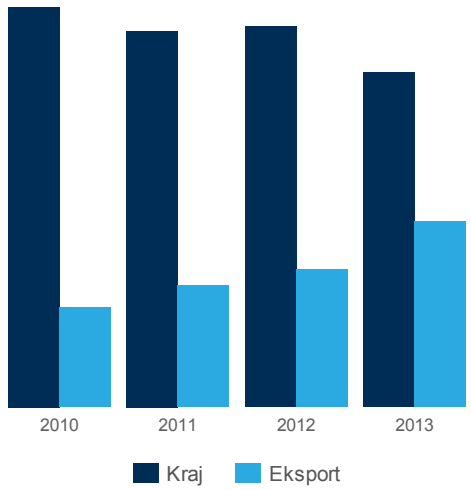
Łańcuch wartości

Sprzedaż paliw silnikowych

Sprzedaż Grupy Kapitałowej LOTOS wyniosła 1,5 mln ton benzyny, o 0,4% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W stosunku do 2012 r. nastąpiła zmiana struktury sprzedaży benzyny – z uwagi na dekoniunkturę i trend spadkowy popytu na benzynę widoczny w ostatnich latach na rynku krajowym, produkt kierowany był na chłonne rynki eksportowe - do Holandii, Szwecji, Wielkiej Brytanii.

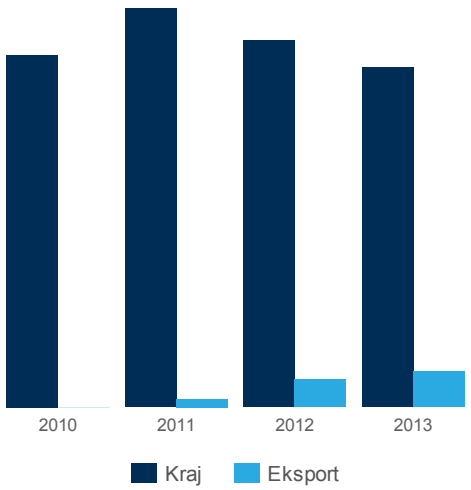
W 2013 r. w wyniku 6% spadku popytu na olej napędowy całkowita sprzedaż tego paliwa przez Grupę Kapitałową LOTOS spadła o 4,8%. Duża część spadku sprzedaży krajowej została skompensowana sprzedażą eksportową, która wzrosła rok do roku o 25%. Głównymi odbiorcami tego produktu były Niemcy, Wielka Brytania, Holandia, Francja, Dania i Czechy.

Sprzedaż benzyny (tony)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Sprzedaż oleju napędowego (tony)

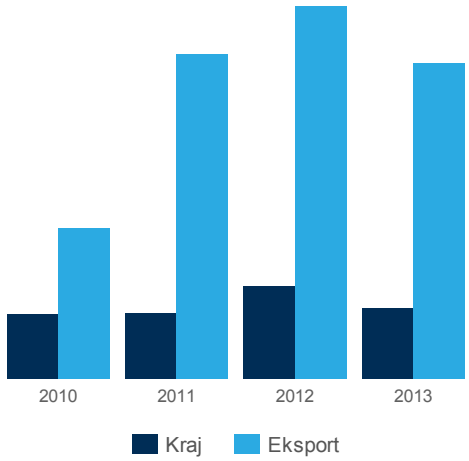

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Sprzedaż paliwa lotniczego

W 2013 r. Grupa Kapitałowa LOTOS odnotowała 17,1% spadek sprzedaży paliwa lotniczego, w dalszym ciągu pozostając głównym krajowym eksporterem tego paliwa. Eksport produktu odbywał się głównie w ramach wymiany wewnątrzwspólnotowej, a głównymi odbiorcami była Szwecja, Republika Czeska, Finlandia, Dania i Szwajcaria. Sprzedaż krajowa realizowana była w ramach dwóch kanałów dystrybucji: into plane oraz hurt. W ramach sprzedaży into plane dostarczano paliwo do linii lotniczych operujących na krajowych lotniskach: w Gdańsku, Warszawie i Krakowie. W kanale hurtowym istotnym odbiorcą był przemysł lotniczy.

Sprzedaż paliwa lotniczego (tony)

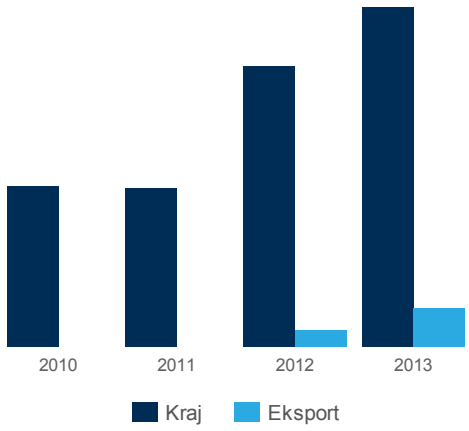

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Sprzedaż LPG

W 2013 r. Grupa LOTOS kolejny rok z rzędu odnotowała wzrost sprzedaży gazu płynnego zarówno w kraju, jak i w eksporcie. Wzrost sprzedaży LPG był pochodną uruchomienia w 2012 r. możliwości wykorzystania gazu ziemnego w procesie produkcji. Krajowy rynek LPG charakteryzuje się wysokim deficytem - blisko 90% konsumpcji LPG w Polsce pochodzi z importu - w związku z tym zwiększona produkcja LPG została skierowana na polski rynek. Eksport LPG realizowany był do Niemiec i Serbii.

Sprzedaż LPG (tony)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Ocenę wpływu naszych paliw na zdrowie i bezpieczeństwo prowadzimy na etapie ich wytwarzania. Dla każdego gatunku paliwa jest opracowana karta charakterystyki substancji niebezpiecznej, w której zawierane są informacje o zagrożeniach związanych ze stosowaniem paliw oraz wymaganych środkach ostrożności. Karty te są udostępniane klientom bezpośrednio (odbiorcy hurtowi) lub na stacjach LOTOS (klienci indywidualni).

Z uwagi na to, że część paliw jest dostarczana do klientów transportem drogowym lub kolejowym zostały opracowane wewnętrzne procedury mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa i ograniczenie negatywnego wpływu na zdrowie w transporcie. Transport kolejowy do odbiorców jest realizowany i nadzorowany pod względem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przez LOTOS Kolej. Transport drogowy paliw jest realizowany w całości przez podmioty zewnętrzne na zasadach outsourcingu usług. Nad bezpieczeństwem tego etapu dystrybucji prowadzimy nadzór. Kierowcy autocystern realizujących przewóz paliw otrzymują instrukcję opisującą zasady postępowania z transportowanym paliwem oraz jego klasyfikację pod względem zagrożeń.

W ramach prowadzonego nadzoru aspektu zdrowia i bezpieczeństwa w transporcie drogowym prowadzimy systematyczne kontrole w terenie. Monitorowane są m.in.:

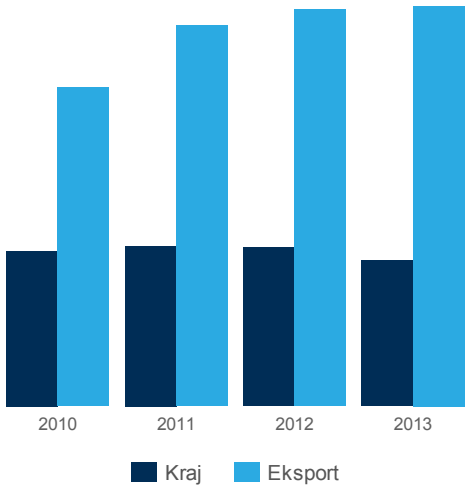
- załadunek w bazach,
- bezpieczny przejazd cysterny na kontrolowanej trasie, w tym poprawność oznakowania ładunku wymaganego przepisami,
- bezpieczeństwo miejsc rozładunku,
- rozładunek zgodnie z ustaloną procedurą postępowania oraz wskaźnik jej realizacji,
- postępowanie w przypadku rozlania, awarii.

Sprzedaż produktów olejowych

Grupa Kapitałowa LOTOS w 2013 r. sprzedała 254 tys. ton produktów olejowych. Sprzedaż na rynku krajowym prowadzona była poprzez kanał hurtowy oraz kanał sprzedaży bezpośredniej. W eksporcie głównymi odbiorcami produktów olejowych były kraje Unii Europejskiej, Azji Centralnej i Środkowej, Bliskiego Wschodu i Afryki. W 2013 r. do grona odbiorców produktów LOTOS Oil pozyskano partnerów z Chin, Francji, Holandii, Iranu, Tunezji, Turcji i UAE.

> W 2013 r. produkty olejowe marki LOTOS trafiły do 59 krajów.

Sprzedaż produktów olejowych (tony)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Wszystkie wyroby produkowane w LOTOS Oil opatrzone są informacjami o potencjalnych zagrożeniach, jakie niesie produkt w odniesieniu do zdrowia człowieka i środowiska.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług LOTOS Oil wymaganych przez wewnętrzne procedury

Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi **Treści, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo)**	Dla produktów niebezpiecznych podaje się kod rejestracji danej substancji niebezpiecznej. Umożliwia to dotarcie do informacji opisujących oddziaływanie ekologiczne i zdrowotne produktów, jak np. ich kancerogenność, wpływ na rozrodczość, bioakumulacje itp. Nie podaje się pochodzenia handlowego tzn. dostawcy danego komponentu.
Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi	Informacje o bezpiecznym stosowaniu produktu i postępowaniu w przypadku produktów niebezpiecznych są zawarte w karcie bezpieczeństwa. Ponadto etykiety produktów konfekcjonowanych zawierają symbole określające charakter zagrożeń, jakie produkt może powodować. Karty bezpieczeństwa dostępne są na stronie internetowej LOTOS Oil.
Utylizacja produktów i ich wpływ na środowisko i społeczeństwo	Oleje smarne podlegają Ustawie o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej z dnia 11 maja 2001 r. oraz związanymi z nią rozporządzeniami i są z ich mocy po okresie eksploatacji zbierane i kierowane do utylizacji w ilościach wymaganych ustawą.
Polityka produktowa	Polityka produktowa LOTOS Oil obejmuje wprowadzanie produktów odpowiadających wyższym wymaganiom w zakresie ochrony środowiska i zdrowia. Przykładem jest wprowadzenie w ostatnich trzech latach plastyfikatorów QUANTILUS T50 i QUANTILUS 60, dla których spełnione są i potwierdzone badaniami niezależnych laboratoriów wymagania co do poziomu mutagenności i zawartości kancerogenów. Innym przykładem jest modernizowanie, np. linii olejów silnikowych zgodnie z wymaganiami specyfikacji ACEA narzucającymi zgodność z systemami oczyszczania spalin (ang. After Treatment) w samochodach osobowych i ciężarowych. Około 22% produktów olejowych jest specjalnie oznakowanych.

Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług LOTOS Oil na zdrowie i bezpieczeństwo

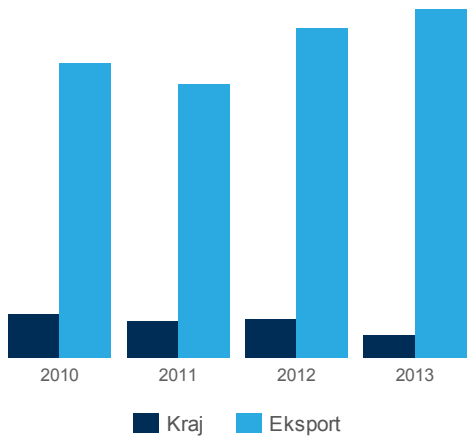
- ✔ Koncepcja rozwoju produktu
- ✔ Badania i rozwój
- ✔ Certyfikacja
- ✔ Produkcja i wytwarzanie
- ✔ Marketing i promocja
- ✔ Dystrybucja zapasów i zaopatrzenie
- ✔ Użytkowanie i serwis
- ✔ Usunięcie, ponowne użycie lub recykling

W 2013 r. w LOTOS Oil nie odnotowano żadnego incydentu niedostosowania do obowiązujących regulacji, przepisów i kodeksów w zakresie wpływu produktu na zdrowie. Podobnie nie doszło do niezgodności z regulacjami oraz dobrowolnymi kodeksami dotyczącymi oznakowania i informacji o produktach. Na LOTOS Oil nie zostały nałożone żadne sankcje wynikłe na skutek niezastosowania się do praw czy regulacji, dotyczących świadczenia i korzystania z usług i produktów spółki.

Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego

Rok 2013 przyniósł 1% wzrost sprzedaży ciężkiego oleju opałowego, który obok oleju napędowego i benzyny jest jednym z głównych produktów sprzedawanych przez Grupę Kapitałową LOTOS. Wzrost wolumenu spowodowany był zwiększoną o 6% sprzedażą eksportową, która realizowana była głównie do międzynarodowych firm tradingowych. Głównymi odbiorcami produktu na krajowym rynku były firmy z sektora energetycznego.

Sprzedaż ciężkiego oleju opałowego (tony)

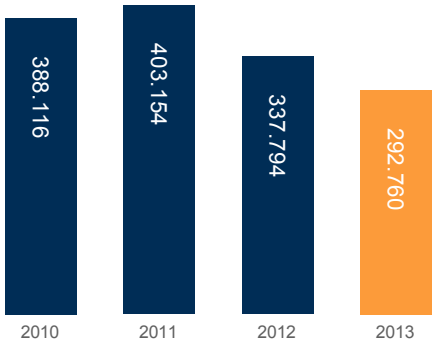

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Sprzedaż oleju napędowego do celów opałowych

Z uwagi na krajowy trend spadkowy w zużyciu lekkiego oleju opałowego, związany z rosnącą popularnością substytucyjnych paliw grzewczych, sprzedaż tego paliwa spadła w stosunku do 2012 r. o 13% i wyniosła 293 tys. ton.

Sprzedaż oleju napędowego do celów opałowych (tony)

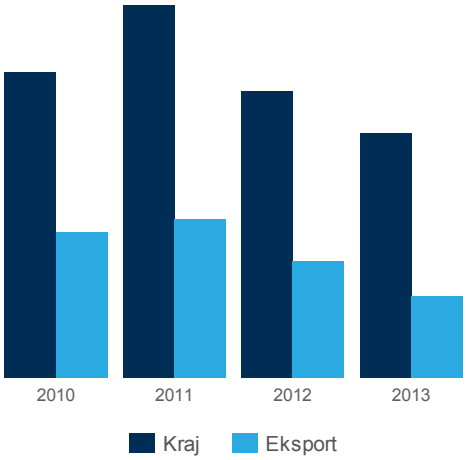

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Sprzedaż asfaltów

W stosunku do 2012 r. całkowita sprzedaż asfaltów spadła w 2013 r. o 19%. Spadek ten spowodowany był pogorszeniem sytuacji finansowej firm z branży budowlanej, a także kryzysem ekonomicznym w krajach Unii Europejskiej i związanym z nim ograniczeniem inwestycji infrastrukturalnych. Największy udział w sprzedaży w 2013 r., podobnie jak w latach poprzednich, miały asfalty drogowe (ok. 80%). Grupa Kapitałowa LOTOS sprzedawała także asfalty modyfikowane i przemysłowe. Sprzedaż eksportowa w całości dotyczyła asfaltów drogowych (90%) oraz modyfikowanych (10%) i realizowana była głównie na rynek europejski, a głównymi odbiorcami była Szwecja, Wielka Brytania, Niemcy, Szwajcaria, Litwa, Rumunia i Republika Czeska. W Niemczech spółka odnotowała rekordową sprzedaż. Natomiast w Rumuni został otwarty pierwszy terminal zagraniczny, który umocni pozycję LOTOS Asfalt na tym rynku poprzez zdecydowanie lepszą logistykę oraz wymierny efekt ekonomiczny.

Sprzedaż asfaltów (tony)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

LOTOS Asfalt wytwarza materiały budowlane, do których zalicza się grupy produktowe takie jak: asfalty drogowe, asfalty modyfikowane, emulsje asfaltowe i materiały hydroizolacyjne (do czerwca 2013 r.). Dla każdego wyrobu wchodzącego w skład danej grupy produktowej niezbędne jest podanie przez producenta informacji towarzyszącej wyrobowi. Obowiązek przekazywania informacji towarzyszących produktowi dotyczy ponad 98% sprzedawanych przez spółkę wyrobów.

Dodatkową informacją towarzyszącą wyrobom asfaltowym, mimo że asfaltów naftowych nie zalicza się do substancji niebezpiecznych, są Karty informacji o substancji lub składnikach mieszaniny, dla której nie jest wymagana Karta charakterystyki. W dokumentach zawarte są informacje na temat substancji wchodzących w skład wyrobu oraz najnowsze rekomendacje związane z bezpiecznym postępowaniem z wyrobem.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług LOTOS Asfalt wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ✔ Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi
- ✔ Treści, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo
- ✔ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ✔ Utylizacja produktów i ich wpływ na środowisko i społeczeństwo

Ocena wpływu wyrobu na zdrowie i bezpieczeństwo jest prowadzona w LOTOS Asfalt praktycznie na wszystkich etapach cyklu życia produktu. Identyfikacja dla wyrobu danego aspektu powoduje, iż przeprowadzane są działania mające na celu całkowitą eliminację lub minimalizację potencjalnych zagrożeń mogących mieć wypływ na środowisko i bezpieczeństwo człowieka.

Asfalty z grupy wyrobów przeznaczonych dla drogownictwa (> 95% produkcji) podlegają ocenie zgodności, której wynik stanowi zapewnienie dla konsumenta, że produkt posiada odpowiednie właściwości użytkowe i spełnia wymagania budowlane. Produkty LOTOS Asfalt posiadają Deklaracje właściwości użytkowych.

Aby zapewnić bezpieczeństwo stosowania produktów, objęliśmy działaniami podnoszącymi bezpieczeństwo także procesy transportu i dystrybucji. Funkcjonują instrukcje oraz materiały filmowe dotyczące bezpiecznej pracy z asfaltami w trakcie ich załadunku, transportu i rozładunku. Prowadzimy także weryfikację spełnienia standardów bezpieczeństwa LOTOS Asfalt przez dostawców usług transportowych.

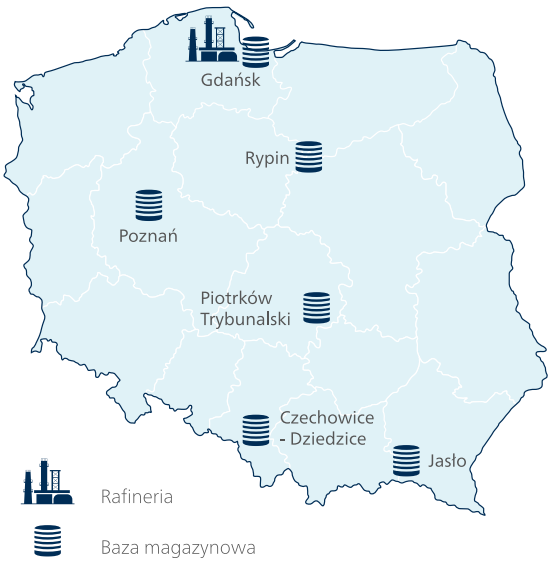
Etapy cyklu życia produktu, na których ocenia się wpływ produktów i usług LOTOS Asfalt na zdrowie i bezpieczeństwo

- ✔ Koncepcja rozwoju produktu
- ✔ Badania i rozwój
- ✔ Certyfikacja
- ✔ Produkcja i wytwarzanie
- ✔ Marketing i promocja
- ✔ Dystrybucja zapasów i zaopatrzenie
- ✔ Użytkowanie i serwis

W 2013 r. spółka LOTOS Asfalt nie odnotowała żadnych przypadków niezgodności w odniesieniu do regulacji lub przepisów w zakresie wpływu produktów na zdrowie oraz oznakowania i informacji o produktach i usługach. Nie zanotowano także istotnych przypadków związanych z nałożeniem kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług.

Logistyka

Systematycznie dostosowujemy działania logistyczne do wymogów handlowych oraz tworzymy efektywny, satysfakcjonujący klientów system dystrybucji, przy jednoczesnym ograniczaniu kosztów. Celem tych działań jest tworzenie optymalnie funkcjonującego łańcucha logistycznego w zmieniającym się środowisku wewnętrznym i zewnętrznym.

W celu zwiększenia efektywności funkcjonowania własnych aktywów logistycznych w 2013 r. rozpoczęliśmy konsolidację baz paliw w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS. W pierwszym etapie dokonaliśmy reorganizacji spółek południowych i zmiany profilu ich działalności, a co za tym idzie nazw spółek na LOTOS Terminale i LOTOS Infrastruktura. Kolejny etap zakończył się przeniesieniem własności baz paliw w Rypinie i Piotrkowie

Trybunalskim do LOTOS Terminale. Rozpoczęliśmy również prace budowlane związane z kompleksową modernizacją bazy paliw w Poznaniu należącej do Grupy LOTOS. Zakończenie procesu konsolidacji planujemy w 2014 r.

W 2013 r. kontynuowaliśmy prace nad uruchomieniem pełnej automatyzacji i centralizacji obsługi kierowców w bazach własnych. Wdrożyliśmy samoobsługowy system odbioru paliw transportem autocysternowym w terminalu w Gdańsku. W kolejnych lokalizacjach system będzie uruchamiany sukcesywnie w 2014 r. Wprowadzenie jednolitych rozwiązań pozwoli na standaryzację pracy, ujednolicenie interfejsów wymiany danych oraz raportowania procesów związanych z wydaniem produktów w bazach paliw grupy kapitałowej.

W obszarze logistyki wtórnej rozpoczęliśmy realizację dostaw paliwa JET A-1 do Portu Lotniczego w Warszawie. Uruchomiliśmy również dostawy paliw motorowych do klientów hipermarketowych.

Kontynuowaliśmy prace związane z przygotowaniem do budowy terminala przeładunkowego produktów naftowych na Martwej Wiśle w Gdańsku. Ma on na celu umożliwienie przeładunków komponentów i produktów do 5 tys. ton w eksporcie i imporcie na własnym nabrzeżu koncernu.

Transport kolejowy

Istotnym elementem naszego bezpieczeństwa produkcyjnego jest ekspedycja produktów transportem kolejowym z rafinerii w Gdańsku. O kompleksową realizację logistyki kolejowej dla całej grupy kapitałowej dba LOTOS Kolej. Spółka zapewnia ekonomiczny, sprawny i bezpieczny transport kolejowy na terenie całego kraju, a dzięki mocno rozwiniętej działalności spedycyjnej organizuje również ekspedycję towarów transportem kolejowym w Unii Europejskiej. LOTOS Kolej świadczy usługi:

- zarządzania bocznicami kolejowymi i ich obsługi;
- przewozu kolejowego rzeczy;
- utrzymania infrastruktury kolejowej i taboru kolejowego;
- ekologicznego czyszczenie cystern kolejowych.

LOTOS Kolej jest liderem pod względem stosowania nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Wprowadza i stale udoskonala wykorzystywane systemy informatyczne optymalizujące procesy logistyczne. Całość prac załadunkowych i rozładunkowych kontrolowana jest poprzez System Logistyki Kolejowej, co zapewnia sprawne zarządzanie przewozami. Pociągi są monitorowane w czasie rzeczywistym w powiązaniu z Systemem Ewidencji Pracy Eksploatacyjnej z PKP Polskie Linie Kolejowe.

> Wszystkie lokomotywy LOTOS Kolej są wyposażone w mobilne systemy informatyczne pozwalające na przesyłanie danych eksploatacyjnych i dokumentów pociągowych z dowolnego miejsca w sieci PKP, co jest pionierskim rozwiązaniem w kraju. Stosowane rozwiązania są wysoko oceniane przez klientów, gdyż pozwalają na bieżąco uzyskać rzetelną informację o statusie zleconej usługi.

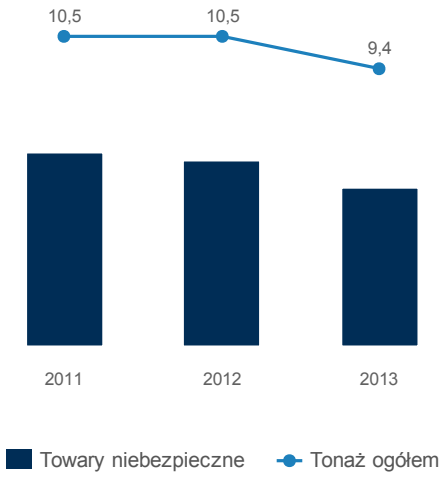
Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom technologicznym, jak również innowacyjnej logistyce kolejowej spółka świadczy usługi przewozów całopociągowych, jak również przewozy pojedynczych wagonów, co buduje wysoką pozycję konkurencyjną.

LOTOS Kolej należy do ścisłej czołówki pod względem wykorzystywania najnowocześniejszych lokomotyw w kraju, co wpływa na zwiększenie efektywności przewozów i jest gwarancją jakości świadczonych usług.

> Na koniec 2013 r. nowoczesne lokomotywy stanowiły 28% taboru trakcyjnego spółki, co zapewniło jej stabilne miejsce w gronie podmiotów posiadających jeden z najnowocześniejszych parków lokomotyw w Polsce.

Stały rozwój spółki spowodował, iż obecnie LOTOS Kolej ma potencjał pozwalający w pełni zabezpieczyć potrzeby przewozowe spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS i w coraz większym stopniu świadczyć usługi przewozowe dla podmiotów zewnętrznych.

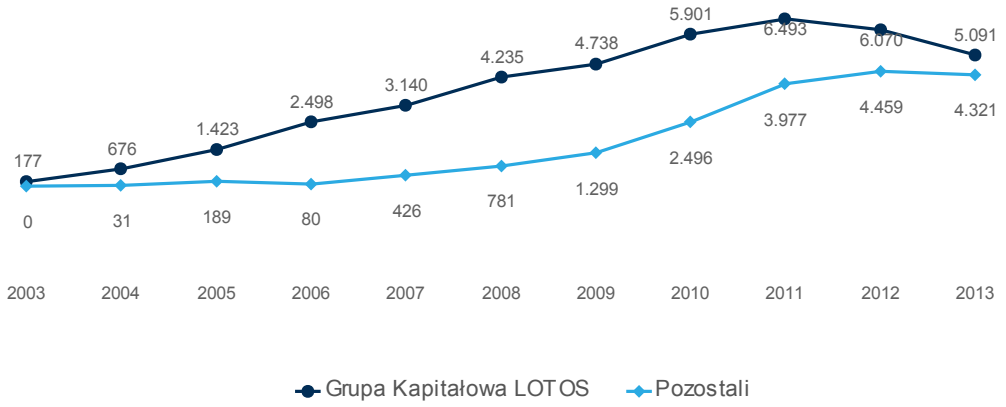
Tonaż przewiezionych produktów (mln ton)

W 2013 r. LOTOS Kolej przewiozła ponad 9,4 mln ton, z czego na potrzeby kontrahentów spoza Grupy Kapitałowej LOTOS 4,3 mln ton.

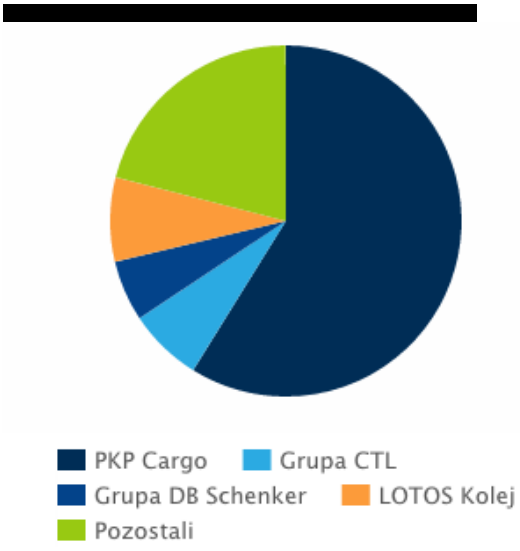
LOTOS Kolej należy do czołowych przewoźników kolejowych w Polsce, a liczony pracą przewozową udział w krajowym rynku na poziomie 7,76% plasuje ją na drugim miejscu.

Wzrost wielkości przewozów kolejowych realizowanych przez LOTOS Kolej w czasie dekady (tys. ton)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

Udział LOTOS Kolej w krajowym rynku przewozów towarowych w 2013 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne Grupy Kapitałowej LOTOS.

LOTOS Kolej, jako przewoźnik kolejowy specjalizuje się w przewozie towarów niebezpiecznych [(1)]. Nadawca towaru niebezpiecznego jest zobowiązany do oznakowania wagonu. Polega ono m.in. na umieszczeniu tablicy identyfikacyjnej z numerem zagrożenia i numerem identyfikacyjnym towaru na każdej ścianie bocznej oraz oznakowaniu wagonu nalepkami ostrzegawczymi odpowiednimi dla danego towaru. Obowiązek ten dotyczy również przewozu próżnych, nieczyszczonych wagonów i kontenerów po materiałach niebezpiecznych oraz wagonów przewożących odpady niebezpieczne.

(1) Towary niebezpieczne są to materiały i przedmioty, które ze względu na właściwości fizyczne, chemiczne lub biologiczne stwarzają potencjalne zagrożenie bezpieczeństwa w przypadku niewłaściwego obchodzenia się z nimi w czasie całego procesu przewozowego lub, w przypadku zaistnienia awarii lub wypadku, mogące powodować śmierć, zagrożenie zdrowia, zniszczenie środowiska naturalnego lub dóbr materialnych.

W 2013 r. – podobnie jak w latach poprzednich - LOTOS Kolej nie odnotowała przypadków nieprawidłowego lub wadliwego oznakowania przesyłek z towarem niebezpiecznym ani nałożenia kar wynikłych z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi wadliwego oznakowania takich przesyłek.

Zakres dostępnych informacji dotyczących usług LOTOS Kolej wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ✔ Pozyskiwanie składników danej usługi
- ✔ Treść, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko lub społeczeństwo
- ✔ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ✔ Utylizacja produktów i ich wpływ na środowisko i społeczeństwo

Etapy cyklu użytkowania, w których usprawniany jest wpływ produktów LOTOS Kolej na zdrowie i bezpieczeństwo

- ✔ Koncepcja rozwoju produktu
- ✔ Certyfikacja
- ✔ Produkcja i wytwarzanie
- ✔ Marketing i promocja
- ✔ Dystrybucja zapasów i zaopatrzenie
- ✔ Użytkowanie i serwis
- ✔ Usunięcie, ponowne użycie lub recykling

W 2013 r. z udziałem pracowników LOTOS Kolej i eksploatowanego taboru miało miejsce 17 wypadków (wobec 13 w 2012 r.) oraz jeden incydent (wobec 5 w 2012 r.)[(2)]. Z winy pracowników spółki doszło – podobnie jak rok wcześniej - do jednego wypadku. Zmniejszenie liczby odnotowanych zdarzeń potwierdza nasze stałe dążenie do poprawy bezpieczeństwa i jakości świadczonych usług.

[(2)] Według klasyfikacji wynikającej z Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 30 kwietnia 2007 r.

Logistyka morska

Logistyka morska jest ważnym elementem w łańcuchu logistycznym Grupy Kapitałowej LOTOS. Połączenie rurociągami produktowymi rafinerii w Gdańsku z bazą przeładunkową paliw płynnych w Porcie Północnym pozwala osiągać znaczące korzyści dzięki obniżeniu kosztów transportu. Transport morski stanowi główną drogę wysyłek eksportowanych produktów naftowych oraz istotną część dostaw surowców i komponentów do produkcji.

> Rok 2013 był dla koncernu rekordowy zarówno pod względem wolumenu przeładowanego w portach morskich, jak też liczby obsłużonych zbiornikowców, która po raz pierwszy w historii Grupy LOTOS przekroczyła 300 jednostek.

Baza Przeładunkowa Paliw Płynnych, należąca do Naftoportu, stwarza możliwości przeładunku zbiornikowców o zanurzeniu do 15 m i możliwość załadunku do 150 tys. ton ropy lub produktów naftowych. Dzięki temu efektywnie eksportujemy nadwyżki produkcyjne, lokując je głównie na rynkach krajów skandynawskich, północno-zachodniej Europy oraz krajów nadbałtyckich. Bezpośrednie połączenie z portem ułatwia także organizację i prowadzenie uzupełniającego importu dodatkowego wsadu w postaci półproduktów do dalszego pogłębionego przerobu w gdańskiej rafinerii, a także komponentów paliwowych. Nadmorska lokalizacja pozwala nam szybko i elastycznie reagować na zmieniającą się sytuację rynkową. Poza bazą Naftoportu korzystamy także z usług Morskiego Terminalu Masowego w Gdyni i Siarkopolu w Gdańsku, gdzie obsługiwane są ładunki o mniejszym tonażu.

> Położenie rafinerii Grupy LOTOS w pobliżu morskiego terminala przeładunkowego ropy naftowej pozwala na dywersyfikację dostaw surowca, umożliwia dostawy ropy naftowej pochodzącej z własnych złóż na Bałtyku i na Litwie, a w przyszłości również z Morza Północnego.

Konsekwentnie dążymy do przejmowania w dostawach morskich gestii transportowej, czyli kontrolowania transportu na jak najdłuższym odcinku łańcucha dostaw, od frachtowania statków po formalną obsługę transportu morskiego. Zapewnia to większą kontrolę i usprawnia proces planowania przeładunków w portach morskich, pozwalając minimalizować przypadki przestoju statków i optymalizować związane z tym koszty.

Eksport produktów naftowych

> W 2013 r. Grupa LOTOS wyeksportowała 2 806 tys. ton produktów naftowych o wartości 7 445 mln zł.

Dynamika przychodów ze sprzedaży eksportowej w stosunku do roku poprzedniego wyniosła -5,1%, do czego przyczynił się w głównej mierze spadek marż rafineryjnych w Europie. Mimo przeprowadzonego w 2013 r. postoju remontowego rafinerii w Gdańsku wolumen sprzedaży eksportowej wzrósł o 2,6%.

Kluczowymi rynkami zbytu dla produktów eksportowanych przez Grupę LOTOS były kraje północnej i zachodniej Europy.

Benzyna surowa	>	zintegrowane koncerny naftowe i petrochemiczne w Holandii, Niemczech i Belgii.
Benzyna motorowa	>	hub naftowy w Rotterdamie, Szwecja i Wielka Brytania.
Paliwo lotnicze	>	Szwecja, Republika Czeska, Finlandia, Dania i Szwajcaria.
Olej napędowy	>	Niemcy, Holandia, Wielkiej Brytania i Francja.
Ciężki olej opałowy	>	bazy magazynowe globalnych firm tradingowych w Estonii, Danii i Holandii, z przeznaczeniem na reeksport poza Europę.

Istotnie, bo o 25% względem 2012 r. wzrosła sprzedaż eksportowa oleju napędowego. Największy wolumen przypadł na eksport ciężkiego oleju opałowego, który w 2013 r. przekroczył milion ton.

Wzrosło znaczenie sprzedaży eksportowej drogą lądową. Jej wartość wzrosła w 2013 r. o prawie 17% w stosunku do roku poprzedniego, chociaż nadal eksport lądowy stanowi niewiele ponad 3% całości sprzedaży eksportowej Spółki. Klientami w eksporcie były głównie międzynarodowe pionowo zintegrowane koncerny naftowe i domy tradingowe. Sprzedaż do żadnego z odbiorców nie przekroczyła 5% przychodów ze sprzedaży ogółem.

Stacje paliw LOTOS

W 2013 r. kontynuowaliśmy rozbudowę sieci stacji paliw LOTOS poprzez włączenia nowych obiektów do sieci stacji własnych oraz do sieci franczyzowej. W segmencie ekonomicznym dynamicznie rozwijaliśmy koncept stacji LOTOS Optima. W konsekwencji podjętych w latach ubiegłych decyzji, rok 2013 był kolejnym okresem ograniczania sprzedaży detalicznej poprzez sieć stacji patronackich.

Liczba stacji paliw marki LOTOS i LOTOS Optima na koniec 2013 r.

LOTOS **Segment premium**	142 stacje własne 14 stacje MOP 115 stacje franczyzowe 17 stacji patronackich
LOTOS Optima **Segment ekonomiczny**	100 stacji własnych 51 stacji franczyzowych

W celu rozwoju sieci stacji własnych pozyskujemy nieruchomości, dla których najistotniejszym kryterium doboru lokalizacji jest wielkość potencjału sprzedażowego. W 2013 r. do sieci stacji własnych włączyliśmy 34 obiekty, w tym 3 stacje MOP (Miejsca Obsługi Podróżnych). Sieć stacji franczyzowych powiększyła się tym czasie o 11 obiektów.

Istotnym obszarem działania sieci LOTOS jest sprzedaż pozapaliwowa. W 2013 r. kontynuowaliśmy rozwój kącików gastronomicznych Cafe Punkt, w których poszerzyliśmy ofertę gastronomiczną i produktową. Jednym z kluczowych projektów uruchomionych w 2013 r. i kontynuowanych w 2014 r. jest program standaryzacji, którego celem jest ujednolicenie wizerunku sieci LOTOS.

Do innych dokonań w segmencie sieci stacji paliw w 2013 r. zaliczamy:

- działania promujące aktywność sprzedażową,
- optymalizację marży uzyskiwanej ze sprzedaży produktów w sklepie,
- ulepszenie oferty kawowej na stacjach m.in. poprzez:
  - wprowadzenie nowych kawiarek w ponad 100 stacjach,
  - zastosowanie specjalnej mieszanki świeżo mielonej kawy wyłącznie dla sieci LOTOS oraz zwiększenie pojemności kawy do 300 ml,
- wdrożenie programu poprawy efektywności finansowej stacji.

Spółka LOTOS Paliwa wprowadza do obrotu gotowe paliwa spełniające wymagania jakościowe określone w normach branżowych i przepisach prawa. W tym celu prowadzimy systematyczny monitoring jakości paliw w sieci stacji pod kątem spełnienia wymagań jakościowych. Każda stacja działająca w sieci LOTOS jest kontrolowana raz w roku w zakresie wszystkich gatunków paliw.

W zakresie sprzedaży paliw na stacjach własnych LOTOS Paliwa ustala standardy i prowadzi nadzór nad ich realizacją przez Zarządzających stacjami. Proces uregulowany jest na podstawie umów i procedur postępowania, które są systematycznie poddawane doskonaleniu. W ramach ustalonych standardów w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa nadzorowane i poddawane ocenie na zgodność z nimi są m.in:

- dostawy paliw,
- nadzór nad infrastrukturą paliwową stacji,
- postępowanie w przypadku wypadków i awarii,
- zasady bezpieczeństwa w zakresie obsługi klienta i sprzedaży paliw,
- zarządzanie środowiskowe zgodne z normą PN-EN ISO 14001:2005,
- zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy zgodne z normą PN-N-18001:2004.

Działalność LOTOS Paliwa w zakresie sprzedaży detalicznej produktów na własnych stacjach paliw, prowadzona przez zarządzających tymi stacjami, ma istotny związek z bezpieczeństwem pracujących tam osób oraz klientów. Stacje paliw są obiektami handlowymi, na których z racji ich specyfiki występuje ryzyko działań agresywnie zachowujących się osób nie będących klientami stacji. Zdarzenia tego typu mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo fizyczne pracowników stacji. W 2013 r. odnotowano 11 tego typu zdarzeń.

Przywiązujemy szczególną wagę do bezpieczeństwa pracowników i klientów naszych stacji. Podejmujemy i doskonalimy szereg działań prewencyjnych i profilaktycznych w zakresie technicznym, organizacyjnym i pracowniczym, mających zapobiegać niebezpiecznym zdarzeniom, w tym:

w zakresie technicznym - zabezpieczenie stacji paliw poprzez:

- odpowiednie oświetlenie terenu stacji,
- stosowanie monitoringu z wykorzystaniem systemów kamer,
- zabezpieczenia techniczne wejść i przejść w budynkach,
- urządzenia do alarmowania;

w zakresie organizacyjnym:

- wdrażanie i udoskonalanie odpowiednich procedur oraz instrukcji postępowania dla zarządzających i pracowników stacji stosownie do rodzajów występujących zagrożeń,
- wdrażanie i udoskonalanie procedur ochrony fizycznej stacji,
- zatrudnienie wykwalifikowanych firm zajmujących się ochroną fizyczną obiektów i mienia,
- analizowanie zdarzeń, które już wystąpiły na stacjach i podejmowanie odpowiednich działań zapobiegawczych.

W 2013 r. zweryfikowaliśmy procedury ochrony obiektów i mienia oraz współpracy z firmami zajmujących się ich ochroną fizyczną.

w zakresie pracowniczym:

- przekazywanie dla zarządzających stacjami odpowiednich instrukcji dotyczących postępowania na wypadek zagrożeń związanych z niebezpiecznymi sytuacjami, instrukcji zapobiegania tym zagrożeniom,
- szkolenie zarządzających i załogi na nowych stacjach paliw.W 2013 r. przeszkolono z procedur bezpieczeństwa załogę na kilkudziesięciu nowych stacjach paliw. W 2013 r. przeszkolono z procedur bezpieczeństwa załogę na kilkudziesięciu nowych stacjach paliw.

W 2013 r. nie stwierdzono wpływu naszych produktów i świadczonych usług na pogorszenie stanu zdrowia pracowników LOTOS Paliwa. Zarządzający stacjami paliw, jako pracodawcy są zobowiązani przepisami prawa do monitorowania środowiska pracy na stacjach paliw oraz kierowania pracowników na wymagane badania lekarskie.

W sprzedaży detalicznej, na życzenie klienta, udostępniane są informacje dotyczące charakterystyki wszystkich sprzedawanych paliw w postaci Karty charakterystyki substancji niebezpiecznej. Dla towarów sprzedawanych na stacjach ajenci stacji są zobowiązani do udostępniania analogicznych Kart substancji niebezpiecznych na żądanie klienta w zakresie towarów dostępnych w sklepach na stacjach paliw.

Zakres dostępnych informacji dotyczących produktów i usług LOTOS Paliwa wymaganych przez wewnętrzne procedury

- ✔ Pozyskiwanie składników danego produktu lub usługi
- ✔ Treści, szczególnie w odniesieniu do substancji, które mogą mieć wpływ na środowisko i społeczeństwo
- ✔ Bezpieczeństwo korzystania z produktu lub usługi
- ✔ Utylizacja produktów i ich wpływ na środowisko i społeczeństwo

W 2013 r. spółka LOTOS Paliwa nie stwierdziła przypadków niedostosowania się do regulacji i dobrowolnych kodeksów dotyczących oznakowania i informacji o paliwach. Nie zostały także nałożone na spółkę istotne kary z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostawy i użytkowania produktów i usług.

Wyzwania w perspektywie realizacji strategii do 2015 r.

Zgodnie ze strategią biznesową w handlu paliwami naszym celem kluczowym jest dalsze umacnianie pozycji rynkowej poprzez:

- utrzymanie 30% udziału w krajowym rynku paliw,
- sprzedaż przewyższającą o 15% potencjał produkcyjny paliw w rafinerii Grupy LOTOS,
- uzyskanie 10% udziału w krajowym rynku detalicznym poprzez zrównoważony rozwój sieci stacji oraz intensyfikację sprzedaży w już istniejącej sieci.

W handlu olejami smarowymi celem kluczowym jest utrzymanie pozycji lidera na rynku krajowym.

W handlu pozostałymi produktami celem kluczowym jest optymalizacja efektu ekonomicznego poprzez wykorzystanie zasobów i uwarunkowań rynkowych.

Satysfakcja klientów

Zgodnie ze strategią społecznej odpowiedzialności biznesu, która wspiera skuteczną realizację naszej strategii biznesowej, kluczowym celem jest zbudowanie trwałych relacji z klientami - poprzez koncentrację na zrozumieniu ich potrzeb oraz zapewnieniu im wysokiej jakości i bezpieczeństwa produktów - mierzonych poziomem satysfakcji klientów ze współpracy ze spółkami segmentu handlowego Grupy Kapitałowej LOTOS.

Monitorowaniu postępów w tym zakresie służą regularnie przeprowadzane badania. Celem badania satysfakcji klientów Grupy Kapitałowej LOTOS jest poznanie poziomu ich zadowolenia ze współpracy z firmą. Zakres badania obejmuje m.in. takie obszary, jak:

- Czynniki wyboru dostawcy,
- Współpraca personelem, jego dostępność i kompetencje,
- Jakość i dostępność produktów,
- Czas reakcji na zapytania ofertowe,
- Poziom cen na tle innych firm,
- Wizerunek firmy.

Badania opinii i satysfakcji klientów Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółka	Częstotliwość badania (liczba / rok)	Segmenty klientów
Grupa LOTOS	1	B2B
LOTOS Asfalt	1	B2B – asfalt i ciężki olej opałowy
LOTOS Kolej	2	Grupa Kapitałowa LOTOS, firmy spedycyjne, odbiorcy bezpośredni
LOTOS Oil	1	B2B
LOTOS Paliwa	1	B2B, B2C – naprzemiennie w poszczególnych latach

W większości spółek segmentu handlowego badanie satysfakcji ma charakter wywiadu internetowego (CAWI). Analiza wyników satysfakcji opiera się na metodologii TRI*M. TRI*M Index to syntetyczna miara satysfakcji i lojalności klientów. To jednocześnie kluczowe narzędzie licencjonowanej metodologii firmy TNS Global. TRI*M indeks, w ujęciu matematycznym, to średnia ważona z odpowiedzi na cztery pytania. Pytania te zostały wyselekcjonowane przez TNS ponad 20 lat temu w toku badań ewaluacyjnych. Od tego czasu stosowane są niezmiennie w badaniach satysfakcji klientów na wielu rynkach, dzięki czemu TNS dysponuje jedną z największych baz benchmarków. Pytania wchodzące w skład TRI*M Index to:

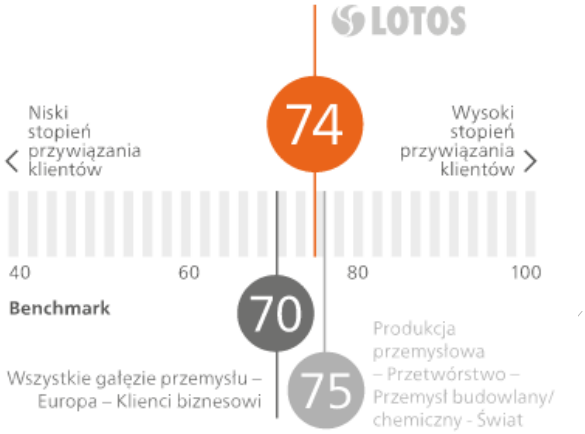
1. Ogólna ocena.
2. Prawdopodobieństwo polecenia.
3. Prawdopodobieństwo ponownego wyboru / skorzystania.
4. Przewaga konkurencyjna.

TRI*M Index jest wskaźnikiem mierzącym poziom retencji klientów. Im wyższa wartość Indeksu, tym bardziej klienci są przywiązani do marki i tym mniejsze zagrożenie, że przeniosą swój biznes do konkurencji.

Raport TNS Polska stanowi podsumowanie wyników badania satysfakcji klientów biznesowych ze współpracy z Grupą Kapitałową LOTOS. Na wynik złożyły się badania satysfakcji klientów biznesowych, zrealizowane w spółkach:

1. Grupa LOTOS,
2. LOTOS Asfalt,
3. LOTOS Oil,
4. LOTOS Paliwa.

Ocena zadowolenia ze współpracy klientów w 2013 r. – przeprowadzona na początku 2014 r. i wyrażona wartością TRI*M Index - kształtuje się na poziomie 74, co należy uznać za dobry wynik i co wskazuje na mocne przywiązanie klientów do marki. Badanie potwierdziło także wysoki poziom satysfakcji klientów biznesowych ze współpracy z Grupą Kapitałową LOTOS.

Spółki Grupy Kapitałowej LOTOS, w których przeprowadzono badania składające się na ogólny wynik satysfakcji klientów biznesowych:

1. **Grupa LOTOS** - ocena zadowolenia ze współpracy w 2013 r. wyrażona wartością TRI*M Index wskazuje na wzrost poziomu satysfakcji w porównaniu z poprzednim pomiarem.

Oceny nadawane poszczególnym wymiarom budującym TRI*M Index wskazują na wzrost ogólnego zadowolenia ze współpracy ze Spółką. W pozostałych wymiarach (rekomendacja, ponowny wybór i przewaga konkurencyjna) można uznać, że ocena klientów za 2013 r. jest na podobnym poziomie, co w 2012 r. Pozytywną informacją jest fakt, że nie odnotowano w tym pomiarze klientów nielojalnych i niezadowolonych ze współpracy.

2. **LOTOS Asfalt** prowadzi badanie opinii i satysfakcji klientów w obszarze dotyczącym obsługi klienta oraz dostarczanych produktów. Ocena zadowolenia ze współpracy w 2013 r. wyrażona wartością TRI*M Index wskazuje na wzrost poziomu satysfakcji w porównaniu z pomiarem z 2012 r.

Analizując średnie oceny nadawane poszczególnym wymiarom budującym TRI*M Index, można zauważyć, że klienci wykazują dużą skłonność do rekomendacji firmy innym, a także z dużym prawdopodobieństwem wybraliby ponownie LOTOS Asfalt na swojego dostawcę. Nisko oceniana jest natomiast przewaga konkurencyjna firmy. W porównaniu z poprzednim pomiarem zaobserwować można przesunięcia w strukturze klientów. Odbiorcy produktów spółki w większości zorientowani są na cenę, nie ma jednak już w ich gronie klientów zdecydowanie niezadowolonych i nielojalnych, którzy stanowili niemal 30% klientów w poprzednim pomiarze. Ankietowani ocenili spółkę jako godną zaufania, innowacyjną oraz dbającą o klientów. Bardzo pozytywnie została oceniona współpraca z przedstawicielami handlowymi i działem dystrybucji. Doceniono także terminowość dostaw.

3. **LOTOS Oil** prowadzi badania satysfakcji klientów w dwóch podstawowych obszarach aktywności spółki, tj. w kanale sprzedaży pośredniej, gdzie respondentami są Autoryzowani Dystrybutorzy Spółki i więksi odbiorcy produktów działający na zasadach Partnerów Handlowych oraz w kanale sprzedaży bezpośredniej wśród klientów końcowych z segmentu przemysł i motoryzacja, takich jak warsztaty samochodowe i serwisy autoryzowane, sklepy motoryzacyjne, firmy i zakłady przemysłowe reprezentujące różne gałęzie przemysłu.

Klienci najbardziej cenią działania LOTOS Oil, które zapewniają wysoki poziom świadczonych usług, a więc wysoką i niezmienną jakość oferowanych produktów oraz poprawną obsługę sprzedażną i posprzedażną. Jednym z ważniejszych elementów takich działań są możliwości korzystania z wartości dodanych oferowanych przez spółkę, takich jak programy wsparcia inwestycyjnego i wizualizacyjnego oraz świadczenie usług serwisu olejowego dla klientów z segmentu przemysłowego i motoryzacyjnego w zakresie doradztwa olejowego, analiz olejowych oraz kompleksowego monitoringu gospodarki olejowej.

4. **LOTOS Paliwa** prowadzi systematyczne badania pomiaru satysfakcji klienta zgodnie z procedurami Zintegrowanego Systemu Zarządzania oraz normą ISO 9001, której kluczową myślą jest orientacja na klienta. Na 2013 r. przypadło badanie opinii klientów instytucjonalnych. Ocena zadowolenia ze współpracy z LOTOS Paliwa w tym segmencie wyrażona wartością TRI*M Index wskazuje na wysoki poziom satysfakcji, co uznać można za dobry wynik, potwierdzający mocne przywiązanie klientów do marki.

Największe zadowolenie związane z aspektami funkcjonalnymi klienci instytucjonalni wykazują w zakresie dostępności paliwa i jasności informacji zawartych na fakturach, a także liczby i lokalizacji stacji oraz zgodności dostaw z zamówieniem. Klienci doceniają wysoki poziom współpracy ze spółką, przede wszystkim dzięki działaniom nakierowanym na postrzeganie LOTOSU jako firmy innowacyjnej, skoncentrowanej na potrzeby klientów i wyróżniającej się na tle konkurencji. Silną stroną jest wysoko oceniana kompleksowa oferta paliwowa oraz dbałość o ekologię i ochronę środowiska.

Dla **LOTOS Kolej** najwyższa jakość świadczonych usług przewozowych jest kluczowym elementem, mającym znaczenie dla dalszego rozwoju na rynku kolejowych przewozów towarowych w Polsce. Informacje o satysfakcji klienta pracownicy spółki uzyskują w głównej mierze podczas bezpośrednich kontaktów. Jako dodatkowy element monitoringu satysfakcji wprowadzono system oceny współpracy oparty na badaniach ankietowych, obejmujących takie obszary jak m.in.:

- Dotrzymywanie uzgodnionych terminów dostaw,
- Jakość taboru,
- Jakość i kompleksowość usług,
- Kontakt klienta z kadrą zarządzającą i z obsługą techniczną taboru,
- Poziom ceny za świadczone usługi, formy i terminy płatności, udzielanie rabatów,
- Reakcja na reklamacje,
- Wiarygodność spółki.

Ocena LOTOS Kolej

Okres	2013 r. (I półrocze)	2012 r. (I półrocze)	2011 r.
Średnia ocena (skala 2-5)	4,57	4,59	4,63
Próba	11 klientów	12 klientów	13 klientów

W 2013 r. najwyższą ocenę uzyskały:

- wiarygodność spółki (5,00),
- kontakt klienta z kadrą kierowniczą (4,90),
- jakość obsługi klienta (5,00).

Najniżej punktowane w porównaniu do lat ubiegłych były obszary: formy i terminy płatności, udzielanie rabatów (4,10), poziom cen za świadczone usługi na tle firm o podobnym profilu (4,00) i jakość taboru (4,13).

Analizując kształtowanie się ocen na przestrzeni lat 2011-2013 można stwierdzić, że LOTOS Kolej utrzymuje dobre wyniki w przeważającej większości badanych obszarów, szczególnie w zakresie oceny wiarygodności oraz jakości obsługi, co ma istotne znaczenie w budowaniu relacji z klientami.

Informacje uzyskiwane przez spółki na podstawie zbiorczych ocen z otrzymywanych badań wspomagają proces oceny funkcjonowania poszczególnych działów i wyznaczają kierunki dalszych działań zmierzających do osiągnięcia najwyższego stopnia satysfakcji partnerów biznesowych. Komentarze i uwagi klientów są każdorazowo weryfikowane, a w razie potwierdzenia uchybień wprowadzane są działania korygujące.

Wypowiedź Moniki Hinc

Prezes Forum Inicjowania Rozwoju „UP Foundation"

> Budujemy razem klimat współpracy na Pomorzu - to hasło przewodnie przedsięwzięcia pn. Forum Inicjowania Rozwoju. To jednocześnie zdanie, które dwa lata temu wypowiedział podczas konferencji z cyklu Akademia CSR Pan Paweł Olechnowicz, Prezes Zarządu Grupy LOTOS. To myśl, która stała się inspiracją do rozwoju tej wyjątkowej inicjatywy.

Monika Hinc
Prezes Forum Inicjowania Rozwoju „UP Foundation"

Budujemy razem klimat współpracy na Pomorzu - to hasło przewodnie przedsięwzięcia pn. Forum Inicjowania Rozwoju. To jednocześnie zdanie, które dwa lata temu wypowiedział podczas konferencji z cyklu Akademia CSR Pan Paweł Olechnowicz, Prezes Zarządu Grupy LOTOS. To myśl, która stała się inspiracją do rozwoju tej wyjątkowej inicjatywy.

Forum Inicjowania Rozwoju zakłada działania prowadzące do zrównoważonego rozwoju Pomorza, oparte na silnej współpracy międzysektorowej – biznesu, samorządu i organizacji pozarządowych. Rozwoju widzianego przez pryzmat społeczności lokalnych. Aktywność społeczna mieszkańców Pomorza jest bardzo wysoka. Czwarte miejsce w kraju pod względem liczby organizacji pozarządowych w stosunku do wielkości populacji stanowi ogromny potencjał. Wyzwaniem jest jednak systemowe podejście do realizacji wysokiej jakości usług dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrównywanie dysproporcji społecznych w obszarach kultury i edukacji, przeciwdziałanie owym wykluczeniom czy wspieranie lokalnych społeczności to wyzwania, które długo nie były utożsamiane z celami przedstawicieli biznesu.

FIR to praktyczne ujęcie współpracy. Korzyści dla każdej z reprezentowanych grup, a w konsekwencji budowanie jednej spójnej koalicji. Forum daje konkretne możliwości i gwarantuje równy dostęp do zasobów projektu - wymiany doświadczeń, wiedzy, jak i finansowania w ramach Funduszu Grantowego.

Nie byłoby to możliwe bez wsparcia i aktywnego udziału wszystkich Partnerów. Każdy z nich jest ważnym elementem całego przedsięwzięcia.

Jednocześnie należy podkreślić szczególną rolę wyjątkowego Partnera, jakim jest bez wątpienia Grupa LOTOS. Współpraca ze Spółką łączy w sobie elementy, na których powinno być zbudowane każde Partnerstwo międzysektorowe. Grupa LOTOS to profesjonalny Partner, zapewniający aktywne wsparcie merytoryczne i jakże istotne z punktu widzenia projektu – wsparcie finansowe. To Partner biorący czynny udział w pracach Rady Programowej Forum.

Grupa LOTOS, jako duże przedsiębiorstwo, to również Ambasador idei Forum, stanowiący sam w sobie przykład dla innych zarówno dużych, jak i mniejszych firm. Ambasador upowszechniający ideę współpracy międzysektorowej wśród przedstawicieli środowiska biznesowego na Pomorzu. Grupa LOTOS wspiera prowadzenie partnerskich programów międzysektorowych, dając przykład efektywnej współpracy biznesu z sektorem pozarządowym i samorządami na rzecz rozwoju lokalnych społeczności.

Taki Partner to gwarancja jakości i stabilności projektu. Dzięki takim Partnerom Forum ma szansę osiągać skutecznie założone cele i oczekiwane efekty. Dzięki takim Partnerom - budujemy razem klimat współpracy na Pomorzu.

Wpływ gospodarczy

Zgodnie z naszą strategią społecznej odpowiedzialności podejmujemy długofalowe i kompleksowe działania w ramach wszystkich obszarów swojego funkcjonowania, ze szczególnym uwzględnieniem systemowego podejścia do problemów występujących w gospodarczym otoczeniu firmy. Poprzez zawieranie umów oraz zlecanie robót firmom z województwa pomorskiego oraz z terenów powiatów na południu Polski, gdzie swoją działalność prowadzi część spółek grupy kapitałowej, mamy istotny wpływ na funkcjonowanie lokalnych społeczności, rozwój ekonomiczny regionu oraz wzrost jego dynamiki. Chcemy być ambasadorem regionu poprzez kulturę prowadzenia biznesu, m.in. terminowość regulacji zobowiązań, promowanie wzajemnych relacji z dostawcami przez dzielenie się dobrymi praktykami, wsparcie i rozpowszechnianie technologii inwestycyjnych.

> W 2013 r. uruchomiliśmy zakładkę „Dla dostawców" w serwisie www.lotos.pl. Jej celem jest propagowanie dobrych praktyk oraz zasad i wartości, którymi LOTOS kieruje się w relacjach z potencjalnymi i obecnymi dostawcami.

Zakładka podzielona jest na kilka działów. Przedstawione są tu zasady, jakimi kierujemy się przy współpracy z dostawcami. Razem z deklaracjami zamieszczonymi na stronie, ułatwiają one poznanie wymogów i oczekiwań, jakie stawiamy wobec siebie oraz wobec naszych obecnych i przyszłych dostawców, określając wartości, którymi kierujemy się w działalności. Istnieje tu również możliwość zapoznania się i pobrania standardowych umów najczęściej stosowanych podczas współpracy Grupy LOTOS z kontrahentami oraz Ogólnych Warunków Zawierania Umów. Opublikowana została również elektroniczna wersja Kodeksu etyki Grupy Kapitałowej LOTOS. Ponadto dostawcy mają możliwość zapoznania się z obowiązującą strategią CSR oraz ze stosowaną Polityką przeciwdziałania nadużyciom.

> Dla zwiększenia szybkości obrotu handlowego, dbałości o środowisko i obniżania ponoszonych kosztów zachęcamy dostawców do przesyłana faktur w postaci elektronicznej, ułatwiamy prawidłowe wypełnienie faktury przez dokładne wskazanie, jakie dane są niezbędne do przyjętego systemu rozliczeń. Szeroki i łatwy dostęp do danych i dokumentów pozwala uzyskać dostawcom potrzebne informacje. Rezultatem dzielenia się dobrymi praktykami jest umożliwienie nabycia nowej wiedzy, zwiększanie świadomości oraz przekazywanie niezbędnych w codziennym obrocie handlowym regulacji.

Mamy również świadomość, jak ważne są prawidłowe, uczciwe relacje biznesowe. Dlatego terminowo dokonujemy płatności na rzecz kontrahentów. Dbając również o koszty ponoszone na zakupy, szacujemy potencjał naszych dostawców i dokonujemy starań w zakresie właściwego oceniania kosztorysów zamówień. Poprzez dbałość w procesie zawierania umów mamy świadomość wykonywania pracy z poszanowaniem prawa, w tym przepisów dotyczących ponoszenia opłat publicznoprawnych i podatków. Oczekujemy tego od naszych partnerów handlowych, co ma odzwierciedlanie w naszych warunkach umów.

Stosowane dobre praktyki handlowe wpływają na świadomość naszych dostawców w obszarze BHP, p.poż, ochrony środowiska czy dbałości o łańcuch dostaw. W odpowiednich przypadkach dokładamy starań, aby nasi wykonawcy regulowali swoje zobowiązana w stosunku do podwykonawców. Ma to dla nas znaczenie handlowe, jak i wizerunkowe.

Poprzez wybór lokalnych dostawców mamy pośredni wpływ na wzrost zamożności społeczności lokalnych. Efektem tego jest wzrost zatrudnienia u dostawców w głównej lokalizacji firmy, zmniejszenie udziału szarej strefy na lokalnych rynkach, a do budżetu państwa wpływają większe sumy z tytułu podatków, co zapewnia kapitał dla inwestycji
w nowe przedsięwzięcia, również w regionie.

Wpływamy na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw poprzez:

- kooperacje i usługi podwykonawcze,
- polepszenie bytu materialnego mieszkańców województwa pomorskiego,
- wzrost wydatków na konsumpcję, w tym produktów luksusowych,
- transfer wiedzy i doświadczeń poprzez wizyty zagranicznych wykonawców, podwykonawców i konsultantów,
- wzrost nakładów ponoszonych na kształcenie kierunkowe.

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej LOTOS przy podejmowaniu decyzji o charakterze gospodarczym kierują się założeniami strategii społecznej odpowiedzialności, która zobowiązuje je do uwzględniania pośredniego wpływu, jaki wywierają na funkcjonowanie lokalnych społeczności oraz na rozwój ekonomiczny regionów. W sposób szczególny dotyczy to tych województw i powiatów, w których spełniamy rolę największego pracodawcy, co znajduje swoje odzwierciedlenie w naszym wpływie
na rynek pracy oraz szkolnictwie w zakresie kształcenia kierunkowego, związanego z potrzebami branży. Mamy tym samym wpływ także – poprzez skalę odprowadzanych podatków oraz dobór kontrahentów – na rozwój przedsiębiorczości i potencjał społeczności, w których prowadzimy działalność.

Ze względu na charakter prowadzonej działalności oraz specyfikę zakładów produkcyjnych opracowaliśmy ściśle określone procedury zakupowe. Regulują one obszar zarówno przeprowadzania procesu wyboru kontrahenta, jak i proces zawierania umów.
Uwarunkowania prawne, jak i proceduralne, w tym zasada równego traktowania podmiotów gospodarczych, powodują, że o wyborze dostawcy decyduje przede wszystkim profil prowadzonej działalności, potencjał wykonawczy, posiadana wiedza i doświadczenie, czas realizacji przedmiotu zamówienia oraz ceny oferowane przez dostawców. Zgodnie z prawem polskim preferencje w wyborze lokalnych dostawców, przez których rozumiemy kontrahentów mających siedzibę w województwach, w których zlokalizowane są spółki grupy kapitałowej, nie mogą mieć wprost zastosowania. Lokalni dostawcy, którzy przystępują do procesu wyboru kontrahenta oraz konkursów ofert, robią to na równi z innymi oferentami. Prowadzimy jednak stałą analizę rynku, w tym lokalnego, efektem czego jest stałe zapraszanie i wybieranie do współpracy lokalnych dostawców. Na podstawie wykonanej pracy dokonujemy ich oceny, dzięki czemu powstaje lista kwalifikowanych dostawców towarów i usług spełniających nasze wymagania.

W ramach wsparcia regionu oraz powiązania Grupy LOTOS z Pomorzem warunkiem zawarcia umowy na flotę samochodową jest konieczność posiadania przez wszystkie pojazdy koncernu gdańskich tablic rejestracyjnych. Następstwem takiego zapisu jest otwarcie przez kontrahenta biura w Gdańsku. Takie działanie nie tylko utrwala kojarzenie LOTOSU z rynkiem lokalnym, ale także zwiększa wpływ podatków do lokalnego budżetu gminy.

> Stosujemy najwyższe normy jakościowe i bezpieczeństwa. Dostawcom, również z lokalnego otoczenia, realizującym prace na terenie naszych instalacji produkcyjnych, przekazujemy opracowania standardów technicznych wykonywania robót, które precyzują technologię wykonawstwa. Pracownicy tych firm cyklicznie i obowiązkowo są szkoleni także z zakresu zasad bezpieczeństwa.

Nasi kontrahenci zapraszani są na spotkania, podczas których dowiadują się o standardach i wartościach, którymi się kierujemy. Przykładem takich działań były spotkania dotyczące ogłoszonego Kodeksu etyki Grupy Kapitałowej LOTOS, a także indywidualne spotkania z kontrahentami celem podtrzymywania dobrych relacji biznesowych. Spotkania te stanowią cenną platformę wymiany wiedzy i doświadczeń handlowych oraz doskonałą okazję do zaprezentowania rozwiązań obowiązujących w firmie.

> W celu umacniania relacji i dobrej współpracy z dostawcami oraz dla komunikacji obecnym i potencjalnym kontrahentom firmy zasad dokonywania wyboru kontrahentów opracowaliśmy obowiązujący od stycznia 2013 r. i przekazywany kontrahentom Kodeks etyki. Nawiązywanie i utrzymywanie transparentnych relacji przynosi wartość zarówno firmie, jak i dostawcom, co jest zgodne z wartościami etycznymi i społecznymi LOTOSU.

Z kontrahentami zawieramy umowy roczne i umowy ramowe, celem zakontraktowania realizacji usług w dłuższym okresie, bez konieczności ciągłego uzgadniania warunków współpracy. W ten sposób poznają oni zasady współpracy z dużymi koncernami, które mogą wykorzystać wewnątrz swojej organizacji i dalej przekazywać w prowadzonej przez siebie działalności biznesowej również na rynku lokalnym, podnosząc tym samym jakość świadczonych przez siebie usług. W sposób szczególny dotyczy to firm z segmentu małych i średnich. Daje to im okazję do zapoznania się z trendami panującymi na rynku, które w sposób naturalny są wdrażane w pierwszej kolejności w dużych organizacjach.

> W Grupie LOTOS kontraktacja towarów i usług obejmuje swym zakresem wszystkich dostawców, w tym lokalną gospodarkę obejmującą woj. pomorskie. Zakupy dokonane u lokalnych dostawców stanowiły w 2013 r. 27% ogółu zamówień. Zakupy od jednostek powiązanych z koncernem, czyli od spółek zależnych z Pomorza wyniosły 93% ogółu zamówień od podmiotów powiązanych.

W sprawie zakupu mediów energetycznych takich, jak energia elektryczna i gaz, podstawowym czynnikiem, który ma wpływ na wybór dostawców są korzystne warunki handlowe. Warto zwrócić uwagę, iż istotną kwotę stanowi tu zakup energii elektrycznej, w tym wypadku jest ona dostarczana w 100% poprzez spółkę Energa Obrót z lokalizacją w woj. pomorskim, zaś zakup gazu, związany ze spółką PGNiG obejmował w 100% woj. mazowieckie.

W 2013 r. działalność gospodarcza **LOTOS Asfalt** skoncentrowana była na produkcji i sprzedaży asfaltów, ciężkiego oleju opałowego, paliwa żeglugowego oraz materiałów hydroizolacyjnych. Handel tymi produktami realizowany jest na zasadzie B2B i ma pośredni wpływ na rozwój oraz poprawę sytuacji ekonomicznej kooperantów poprzez utrzymywanie z nimi stosunków gospodarczych. Działalność spółki ma także wpływ na stan zatrudnienia na terenach swojej aktywności. Wprowadza to ożywienie gospodarcze w rejonie Jasła, gdzie obok istniejącego od lat zakładu produkującego asfalty, od 2009 r. do czerwca 2013 r. funkcjonował Zakład Produkcji Materiałów Hydroizolacyjnych. W połowie 2013 r. zakład został sprzedany nowemu inwestorowi, który w planach ma jego dalszy rozwój i zwiększanie zatrudnienia.

Podobnie LOTOS Kolej stara się optymalizować procesy zakupowe m.in. poprzez korzystanie z dostawców lokalnych pochodzących w woj. pomorskiego. Nie zawsze jest to możliwe, ponieważ w przypadku zakupu części do lokomotyw, ze względu na zapisy gwarancyjne spółka zobowiązania jest do korzystania z dostawców wskazanych przez producenta taboru. Jednak za każdym razem w przypadku możliwości i zgody na zastosowanie zamiennika części lub materiału eksploatacyjnego, elementy te kupowane są na rynku lokalnym. W pozostałych przypadkach, mając do wyboru kontrahentów oferujących zbliżone warunki dostaw, wybierane są firmy lokalne, ponieważ poprzez takie działania budowany jest pozytywny wizerunek firmy wśród lokalnej społeczności.

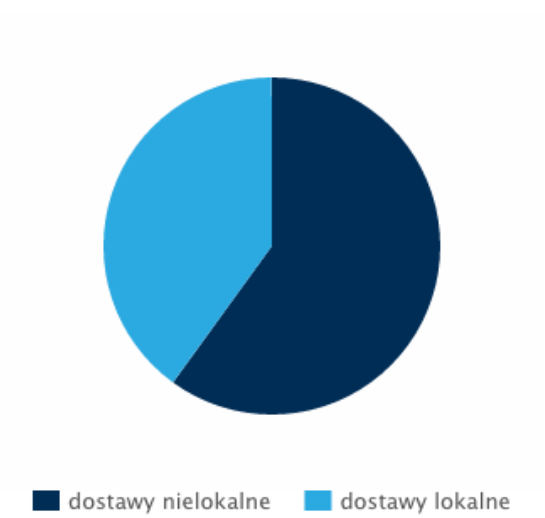
Z uwagi wagi na specyfikę prowadzonej działalności, **LOTOS Petrobaltic** nie kieruje się kryterium lokalności przy wyborze dostawców. Spółka podejmuje współpracę z kontrahentami zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. W 2013 r. dostawy towarów i usług realizowane przez kontrahentów mających siedzibę na terenie woj. pomorskiego stanowiły ok. 8% ogółu zamówień.

Także w przypadku **LOTOS Oil** dostawcą lokalnym dla spółki jest podmiot gospodarczy zarejestrowany na terytorium Polski. Wynika to ze specyfiki działalności, na potrzeby której realizowane są zakupy surowców (pakiety dodatków uszlachetniających i inne surowce potrzebne do produkcji środków smarowych, z wyłączeniem olejów bazowych), opakowania (materiały służące do konfekcji środków smarowych) i kosmetyki samochodowe oraz płyny eksploatacyjne do zastosowań w środkach transportu.

Zobowiązania z tytułu zakupów LOTOS Kolej w 2013 r. (%)

Struktura dostaw do LOTOS Oil w 2013 r. z wyłączeniem dostaw z Grupy LOTOS (%)

W przypadku remontów i prac serwisowych spółka skupia się przede wszystkim na pozyskiwaniu firm polskich. Od nich pochodzi 90% zakupów w tym zakresie. LOTOS Oil nie posiada własnego taboru, w związku z tym współpracuje z wieloma firmami, które świadczą usługi spedycyjno-transportowe. Ze względu na lokalizację oddziałów produkcyjnych i dystrybucyjnych spółki oraz na specyfikę dostaw i usług przyjęto, iż dostawcami usług spedycyjno-transportowych powinni być lokalni dostawcy usług. Jako definicję lokalnych

dostawców przyjęto te przedsiębiorstwa, które są zarejestrowane w Polsce. W tym rozumieniu 100% usług spedycyjno-transportowych dla LOTOS Oil realizowanych jest przez firmy lokalne. Spółka pośrednio uczestniczy w poprawie świadczonych usług transportowych przez lokalne firmy transportowe poprzez wprowadzanie procedur, którymi muszą się poddać przewoźnicy, a także ich podwykonawcy (np. rozszerzone kontrole czystości cystern, egzekwowanie znajomości języków obcych przez kierowców, bezwzględne przestrzeganie zasad BHP, poprawianie obiegu informacji dotyczących aktualnej pozycji przewożonego produktu).

Strategia **LOTOS Paliwa** zakłada zakup niemal 100% sprzedawanych paliw w Grupie LOTOS, z czego zdecydowana większość pochodzi z produkcji krajowej koncernu realizowanej w rafinerii w Gdańsku. Transport kolejowy paliw jest realizowany w całości przez LOTOS Kolej także z siedzibą w Gdańsku. Transport drogowy paliw jest w 100% wykonywany przez podmioty zewnętrzne. W przypadku transportu paliw na stacje sieci LOTOS współpraca jest podejmowana z dużymi podmiotami o zasięgu krajowym. W przypadku transportu paliw do odbiorców hurtowych LOTOS Paliwa współpracuje także z lokalnymi dostawcami usług transportowych z uwagi na ich znajomość regionu i lokalnych warunków przewozowych. Taka współpraca została podjęta w województwach: dolnośląskim, podkarpackim, pomorskim, zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim. We wszystkich tych przypadkach usługi realizowane są przez firmy pochodzące z tych terenów.

Kapitał społeczny

Kapitał społeczny LOTOSU

- Dobre, długoterminowe relacje w ramach oraz pomiędzy społecznościami i kluczowymi grupami interesariuszy.
- Zdolność współpracy i dzielenia się informacjami dla poprawy jakości funkcjonowania jednostek i wspólnot w otoczeniu organizacji.
- Licencja na prowadzenie działalności w regionach bezpośredniego oddziaływania organizacji.
- Dobra znajomość uwarunkowań, potrzeb i wyzwań społecznych występujących na terenach objętych prowadzoną działalnością oraz odpowiednie do nich adresowanie udzielanego wsparcia.
- Zaufanie społeczne zbudowane konsekwentnym zaangażowaniem w rozwój regionu.

Nasze cele w zakresie gospodarowania kapitałem społecznym:

- Silniejsza integracja z lokalną społecznością poprzez zwiększanie pozytywnego wkładu firmy w rozwój regionu i minimalizowanie negatywnych skutków naszej działalności.
- Poszanowanie kapitału społecznego i różnorodności, przestrzeganie praw człowieka, w tym swobody wypowiedzi i wolności zrzeszania się.
- Przyczynianie się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz poprawy jakości kapitału społecznego w regionie oddziaływania.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu oraz innym problemom społecznym w obszarach zgodnych z naszymi kompetencjami.
- Doskonalenie wielokierunkowej komunikacji z interesariuszami, w tym rozwijanie systemu konsultacji społecznych.

Kluczowe działania:

- Koncentracja działań społecznych w dziedzinach zgodnych z naszymi kompetencjami, tj. w obszarze bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zwłaszcza najmłodszych jego uczestników, wyrównywania szans społecznych uzdolnionej młodzieży z terenów o niższym potencjalne ekonomicznym oraz w zakresie ochrony środowiska i ekologii ze szczególnym uwzględnieniem bioróżnorodności Morza Bałtyckiego z uwagi na nadmorskie położenie naszej rafinerii.
- Dokonywanie systematycznej ewaluacji projektów realizowanych na rzecz lokalnych społeczności.
- Prowadzenie badań opinii, konsultacji społecznych oraz innych działań angażujących kluczowych interesariuszy w kształtowanie polityki firmy.
- Doskonalenie procesów zakupowych poprzez wprowadzanie klauzul społecznych, środowiskowych i etycznych do umów, stosowanie odpowiednich wymogów w postępowaniach ofertowych, kontrole i audity dostawców oraz upowszechnianie Kodeksu etyki Grupy Kapitałowej LOTOS.
- Prowadzenie szkoleń służb ochrony z zakresu praw człowieka.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w związku z prowadzonymi inwestycjami, z uwzględnieniem łańcucha dostaw.

Uzyskiwane wyniki:

Pozytywne oceny partnerów i beneficjentów uzyskiwane w procesach ewaluacji towarzyszących realizowanym projektom społecznym i środowiskowym

Niski poziom ryzyka społecznego związanego z relacjami z otoczeniem lokalnym firmy

Ograniczanie ryzka związanego z bezpieczeństwem procesowym w organizacji

Rosnąca liczba beneficjentów programów społecznych firmy

Rozwój badań realizowanych przez partnerów społecznych w zakresie zachowania bioróżnorodności Morza Bałtyckiego oraz ochrony walorów przyrodniczych terenów sąsiadujących z koncernem na Pomorzu

140 kontrahentów grupy kapitałowej zapoznanych z Kodeksem etyki i wymaganiami firmy w tym zakresie

Ponad 1,5 tys. godzin szkoleń na temat praw człowieka w grupie kapitałowej w roku

Wypowiedź Marcina Zachowicza

Dyrektora Biura Komunikacji, Rzecznika Prasowego Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze komunikowania zmian i dostępu do informacji

Jako osoba odpowiedzialna za realizację strategii CSR w obszarze komunikacji jestem przekonany, że bez zapewnienia dobrej komunikacji żadnej firmy nie można nazwać społecznie odpowiedzialną. Przedsiębiorstwo może realizować wiele projektów, mieć świetną wizję i cele, ale bez komunikacji ze swoimi kluczowymi interesariuszami nie odniesie sukcesu.

Jako osoba odpowiedzialna za realizację strategii CSR w obszarze komunikacji jestem przekonany, że bez zapewnienia dobrej komunikacji żadnej firmy nie można nazwać społecznie odpowiedzialną. Przedsiębiorstwo może realizować wiele projektów, mieć świetną wizję i cele, ale bez komunikacji ze swoimi kluczowymi interesariuszami nie odniesie sukcesu.

Marcin Zachowicz
Dyrektor Biura Komunikacji, Rzecznik Prasowy Grupy LOTOS,
Lider Strategii CSR w obszarze komunikowania zmian i dostępu do informacji

Dziś ten aspekt komunikacji jest w LOTOSIE rozwinięty na bardzo wysokim poziomie. Otoczenie firmy traktuje nas jako przewidywalnego, odpowiedzialnego uczestnika rynku. Interesariusze są dobrze poinformowani o naszych planach i osiąganych wynikach. Tym co stanowi nasze największe wyzwanie w najbliższych latach jest rozwój społecznej kultury komunikacji na drodze dialogu. Współcześnie wartość firmy buduje nie komunikacja jednostronna, lecz dialog i umiejętne wsłuchiwanie się w głos kluczowych dla naszej przyszłości grup społecznych. Jest to zgodne z polityką LOTOSU, który dysponuje odpowiednimi narzędziami i wypróbowanymi metodami dialogu i konsultacji.

Staramy się słuchać tego, co się dzieje dookoła firmy i w sposób adekwatny i szybki odpowiadać. Mam tu na myśli interesariuszy, którzy inwestują w nasze akcje i oceniają naszą działalność biznesową, ale również klientów, którzy odnoszą się do jakości produktów, czy obsługi na stacjach paliw sieci LOTOS. W naszej komunikacji z interesariuszami znajduje najlepsze potwierdzenie wartość społeczna firmy, jaką stanowi otwartość.

Naszym celem w zakresie społecznej odpowiedzialności jest prowadzić dialog z interesariuszami i rozwijać narzędzia komunikacji temu służące. Grupa Kapitałowa LOTOS jest złożoną organizacją międzynarodową, działającą w terytorialnym rozproszeniu. Dlatego dążymy do rozwoju komunikacji elektronicznej. W 2013 roku zaproponowaliśmy nową odsłonę naszego serwisu internetowego, w którym poza całkowicie nowym podejściem do zaprezentowania informacji m.in. o społecznych aspektach działalności firmy, wprowadziliśmy sekcje przeznaczone dla konkretnych grup interesariuszy. Pierwsza z nich poświęcona jest komunikacji z kandydatami do pracy, druga z dostawcami firmy. Oba rozwiązania zapewniają dostęp do informacji istotnych w kluczowych procesach – rekrutacji i zakupów – ułatwiając jednocześnie bezpośredni kontakt z odpowiednimi specjalistami LOTOSU.

W 2013 roku w serwisie intranetowym wprowadziliśmy nowy samoobsługowy portal HR dla pracowników, a w 2014 roku planujemy dalsze istotne zmiany na tej platformie. Coraz więcej ważnych informacji dla firmy i o firmie dostarczamy poprzez urządzenia mobilne, także dla naszych pracowników, dla których stanowi to znaczne wsparcie w realizacji zawodowych zadań.

Poza wielokierunkową i adekwatną do potrzeb informacyjnych komunikacją, bardzo dużą wagę przykładamy do odpowiedniej organizacji systemu i kultury komunikacji wewnętrznej, szczególnie w jej wymiarze bezpośrednim. Jest to zgodne z wartościami LOTOSU, które odnoszą się do współpracy, profesjonalizmu i odpowiedzialności. Dobrym przykładem tego podejścia jest nasze doskonalenie systemu konsultacji społecznych w procesie wdrażania kompleksowego Programu etycznego.

Pod koniec 2012 roku przeprowadziliśmy prekursorskie konsultacje projektu ważnego dla firmy dokumentu, jaki stanowi Kodeks etyki. Do konsultacji zaprosiliśmy wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. W 2013 roku natomiast poddaliśmy konsultacjom kwestię modelu wyłonienia Rzecznika ds. etyki oraz oceniliśmy obecny poziom rozwoju kultury etycznej w organizacji. Także w 2013 roku zrealizowaliśmy kolejną już edycję programu komunikacji wewnętrznej Rozmawiamy o LOTOSIE, tym razem poświęconego strategicznemu projektowi firmy Efektywność i Rozwój. Mimo że udział pracowników w tych spotkaniach z Zarządem jest dobrowolny, to z roku na rok odnotowujemy wysoką frekwencję. W 2013 roku w spotkaniach uczestniczyło ponad 3,2 tys. pracowników, czyli o prawie 15% więcej niż w poprzedniej edycji. Podczas Rozmawiamy o LOTOSIE pracownicy zadali nam 400 pytań, na które odpowiedzieliśmy, a zwrot ankiet ewaluacyjnych odnotowaliśmy na poziomie 90%.

Działania te potwierdzają, że dialog i porozumienie są wpisane w kulturę organizacyjną LOTOSU i znacząco wpływają na budowę wartości firmy w długiej perspektywie.

Angażowanie interesariuszy

Znaczenie dla działalności Grupy Kapitałowej LOTOS ma utrzymywanie dobrych relacji z trzema grupami interesariuszy. Wyłoniliśmy je w toku warsztatów strategicznych, w których uczestniczyli przedstawiciele wszystkich obszarów biznesowych firmy. Każda z nich jest przez nas uwzględniana w procesach decyzyjnych, w wyniku których wywieramy rzeczywisty lub potencjalny wpływ na ich przedstawicieli. Staramy się budować pozytywne relacje z nimi wszystkimi, mimo że skala i charakter tego wpływu oraz adresowanych wobec nas oczekiwań są różne.

Kluczowe grupy interesariuszy Grupy Kapitałowj LOTOS

Otoczenie wewnętrzne	Otoczenie społeczne	Otoczenie rynkowe
Pracownicy	Społeczności lokalne	Wykonawcy i podwykonawcy
Spółki grupy kapitałowej	Organizacje pozarządowe	Dostawcy
Organizacje związkowe	Jednostki samorządu terytorialnego	Odbiorcy i klienci
Rada Pracowników	Administracja rządowa	Partnerzy biznesowi
	Instytuty naukowo-badawcze i ośrodki edukacyjne	Firmy konkurencyjne
	Organizacje pracodawców	Organizacje branżowe i instytucje międzynarodowe
	Media	Organizacje kontrolne i monitorujące
	Środowisko przyrodnicze	Uczestnicy rynku kapitałowego

W celu odpowiedzialnego i zgodnego z oczekiwaniami budowania relacji z poszczególnymi grupami interesariuszy wykorzystujemy zróżnicowany zasób metod i narzędzi komunikacji.

Wybrane narzędzia i metody budowania w 2013 r. relacji z interesariuszami

Główne kategorie interesariuszy	Formy zarządzania relacjami
Pracownicy	Spotkania bezpośrednie, platforma intranetowa, kioski intranetowe, serwis mobilny, gazeta wewnętrzna, szkolenia, badania opinii, system konsultacji społecznych, relacje z zakładowymi organizacjami związkowymi i Radą Pracowników.
Społeczności lokalne	Programy i akcje społeczne, serwis internetowy, badania opinii, spotkania konsultacyjne z przedstawicielami społeczności.
Organizacje pozarządowe	Spotkania bezpośrednie, programy społeczne, serwis internetowy, raport roczny, badania opinii, spotkania konsultacyjne.
Uczestnicy rynku kapitałowego	Raporty bieżące i okresowe, raport roczny, spotkania bezpośrednie, konferencje, telekonferencje, webcast, serwis internetowy, Dzień analityka i inwestora.
Administracja publiczna	Raport roczny, lobbing, spotkania bezpośrednie, konferencje.
Klienci	Infolinia, serwis internetowy, informacje udostępniane poprzez produkty, kontakt bezpośredni, akcje społeczne poprzez program lojalnościowy, badania satysfakcji.

Dyskusja z interesariuszami, koncentrująca się wokół zagadnień związanych z naszym wpływem na społeczeństwo i środowisko, jest dla nas okazją do poprawy wyników. W 2013 r. stworzyliśmy możliwość spotkań z interesariuszami przy wykorzystaniu różnorodnych metod budowania relacji. Znalazły się wśród nich m.in.:

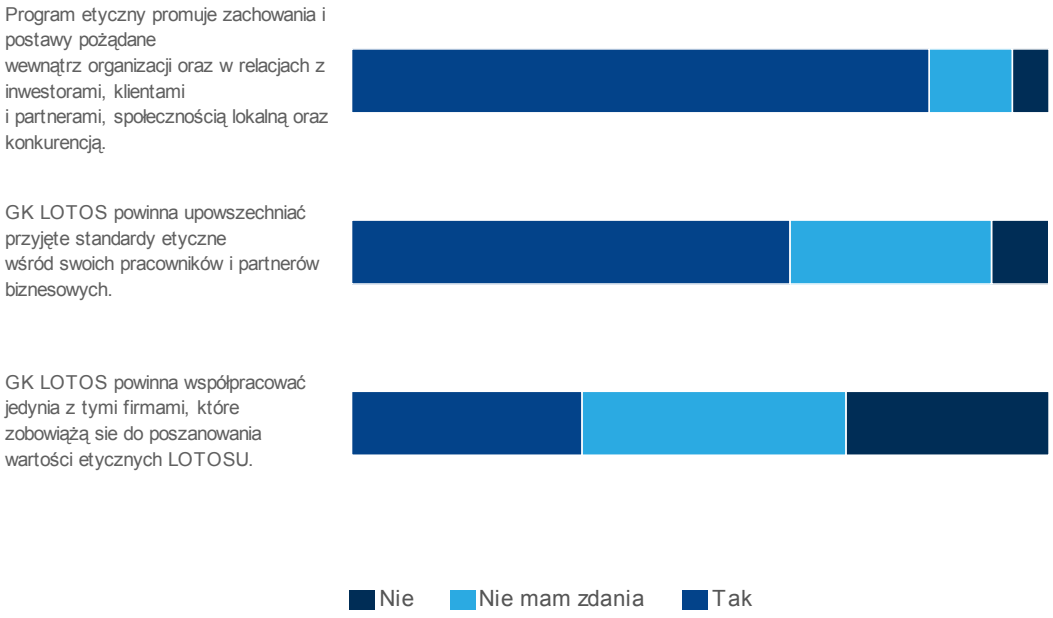
- konsultacje społeczne z pracownikami,
- konferencje ukierunkowane na propagowanie dobrych praktyk,
- wielokierunkowa komunikacja z uczestnikami rynku kapitałowego,
- badania opinii.

1. Konsultacje społeczne z pracownikami

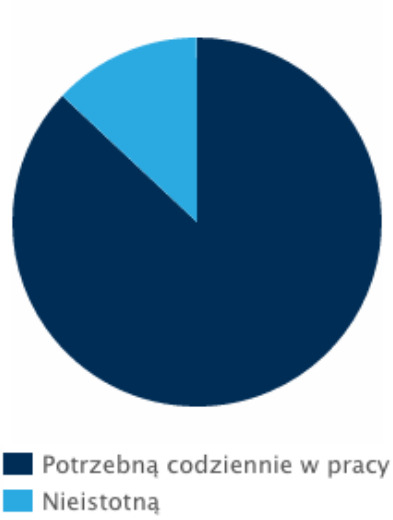
W 2013 r. wśród pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS przeprowadziliśmy konsultacje społeczne dotyczące kultury etycznej firmy oraz preferowanego modelu wyłonienia Rzecznika ds. etyki. Uczestniczyło w nich ponad pół tysiąca pracowników. Konsultacje odbyły się rok po wprowadzeniu przez nas Programu etycznego z jego kluczowym elementem, jaki stanowi Kodeks etyki.

Większość pracowników przyznała, iż Program etyczny przyczynia się do promowania zachowań i pożądanych postaw nie tylko wewnątrz organizacji, ale także w relacjach z interesariuszami zewnętrznymi. Większość osób uczestniczących w konsultacjach potwierdziła wysoką świadomość wagi etycznego postępowania w codziennej działalności biznesowej.

Otoczenie

Kulturę etyczną Grupy Kapitałowej LOTOS oceniam jako: (%)

2. Konferencje ukierunkowane na propagowanie dobrych praktyk

Uczestniczymy w projektach pozwalających na wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w dziedzinie społecznej odpowiedzialności z innymi przedsiębiorstwami i organizacjami pozarządowymi.

W 2013 r. już po raz drugi byliśmy współorganizatorem konferencji **„Rozwój odpowiedzialnego biznesu" w ramach Akademii CSR**, której honorowym patronem było Ministerstwo Skarbu Państwa. Projekt, zorganizowany wspólnie z dziennikiem Puls Biznesu, stanowi odpowiedź polskiego biznesu na potrzebę propagowania idei CSR, zwłaszcza wśród przedstawicieli małych i średnich firm. Współpraca administracji rządowej, biznesu oraz organizacji pozarządowych przy realizacji Akademii CSR przyczyniła się do wzmocnienia wartości merytorycznej projektu. Podczas spotkania dobre praktyki CSR zaprezentowali przedstawiciele Grupy Kapitałowej LOTOS: Prezes Zarządu LOTOS Petrobaltic Zbigniew Paszkowicz omówił uwarunkowania środowiskowe i społeczne działalności poszukiwawczo-wydobywczej, Dyrektor ds. Komunikacji i CSR Jowita Twardowska przedstawiła programy społeczne, natomiast Dyrektor Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi Joanna Tyszka strategiczne podejście do kształtowania odpowiedzialnej polityki personalnej. W konferencji połączonej z warsztatami uczestniczyło 100 osób reprezentujących firmy, organizacje pozarządowe oraz ośrodki akademickie Pomorza.

Okazją do dzielenia się dobrymi praktykami była także doroczna konferencja Forum Inicjowania Rozwoju w Gdańsku, która zgromadziła 300 uczestników reprezentujących biznes, organizacje społeczne i administrację samorządową. Grupa LOTOS, jako aktywy uczestnik i partner Forum przedstawiła proces wypracowywania w swojej grupie kapitałowej strategii społecznej odpowiedzialności.

Oba wydarzenia były poddane ewaluacji ze strony ich uczestników, którzy wysoko ocenili nasz wkład w propagowanie idei CSR.

3. Komunikacja z uczestnikami rynku kapitałowego

Dbamy o to, by relacje z inwestorami budować i rozwijać w sposób partnerski, oparty na dialogu, satysfakcjonujący dla obu stron. Analizujemy i stopniowo wdrażamy nowe narzędzia komunikacji, stale doskonaląc treść i formę przekazu. Dążymy do prezentowania inwestorom precyzyjnego, rzetelnego i przejrzystego obrazu działalności Spółki, jej strategii i sytuacji finansowej, z zachowaniem reguł zaangażowania, dostępności i równego traktowania wszystkich inwestorów.

W celu przekazania informacji inwestorom wykorzystujemy wachlarz narzędzi relacji inwestorskich, m.in. instytucjonalnych, indywidualnych i przedstawicieli domów maklerskich, telekonferencje, spotkania one-on-one, dni otwarte dla analityków i inwestorów, uczestnictwo w RESPECT Index.

W 2013 r. Zarząd Spółki brał udział w spotkaniach z inwestorami i utrzymywaniu regularnych kontaktów z uczestnikami rynku kapitałowego. Każdorazowo publikacji raportu okresowego z wynikami Grupy Kapitałowej LOTOS towarzyszyły spotkania powynikowe analityków finansowych z Wiceprezesem Zarządu, Dyrektorem ds. Ekonomiczno-Finansowych Mariuszem Machajewskim.

27 listopada 2013 r. w Gdańsku odbył się Międzynarodowy Dzień Rynków Kapitałowych *(ang. International Capital Markets Day)*, którego tematem wiodącym była realizacja strategii Grupy Kapitałowej LOTOS.

Dbając o akcjonariuszy indywidualnych, współpracujemy ze Stowarzyszeniem Inwestorów Indywidualnych. W 2013 r. uczestniczyliśmy w skierowanej do inwestorów indywidualnych konferencji Wall Street 17 dorocznie organizowanej przez Stowarzyszenie w Karpaczu.

Dla uczestników rynku, interesariuszy Spółki przeznaczony jest internetowy serwis relacji inwestorskich Grupy LOTOS (link), aktualizowany na bieżąco i dwujęzyczny (polski i angielski) - w celu zapewnienia równego dostępu do informacji inwestorom i analitykom spoza Polski. Serwis grupuje informacje i narzędzia w czterech blokach tematycznych:

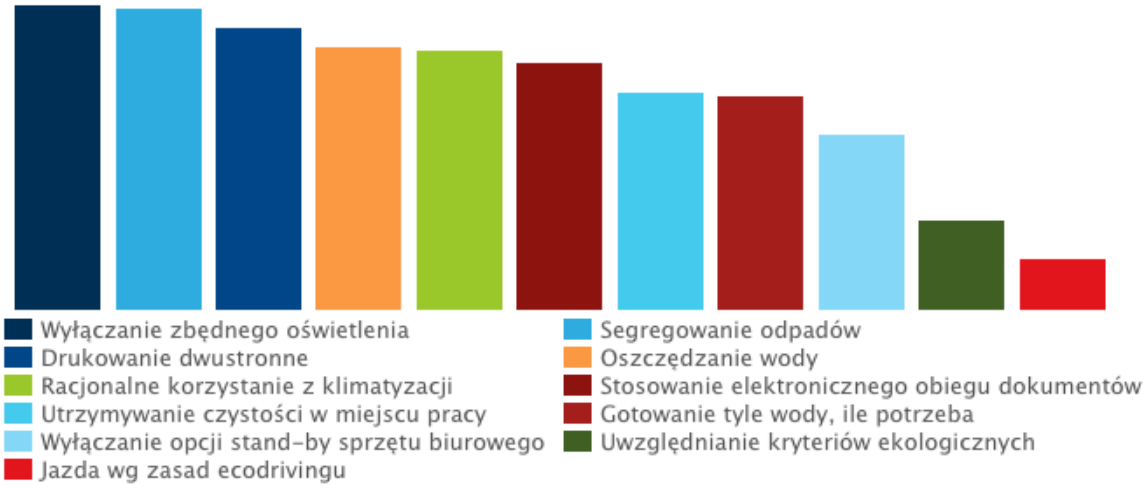
1. Spółka (link) - przedstawia grupę kapitałową, jej strategię, strukturę kapitału akcyjnego i społeczną odpowiedzialność biznesu.
2. Raporty i dane (link)- porządkują dane finansowe i pozafinansowe, a także raporty bieżące i okresowe grupy kapitałowej publikowane na GPW.
3. Strefa inwestora (link) – blok zawiera informacje na temat metod liczenia i aktualizowania kwartalnych wielkości modelowej marży rafineryjnej Grupy LOTOS, informacje nt. polityki i wypłat dywidendy przez Spółkę, przydatne dla inwestorów narzędzia (kalkulator, archiwum notowań akcji LOTOS), gromadzi w jednym miejscu pliki do pobrania, tj. raporty okresowe, prezentacje strategii i programów efektywnościowych, prospekt emisyjny. Inwestor znajdzie tu także listę analityków domów maklerskich wydających raporty analityczne o Spółce wraz z ich aktualnymi rekomendacjami dla papierów wartościowych LOTOS będących w obrocie na GPW. Harmonogram wydarzeń w Spółce (wyniki kwartalne, działalność WZ, dzień otwarty i inne istotne z punktu widzenia akcjonariuszy wydarzenia o potencjalnym wpływie na wycenę walorów) jest tu publikowany w zakładce „Kalendarz inwestora" (link).
4. Ład korporacyjny (link) – blok porządkuje dane z zakresu realizacji przez Grupę LOTOS dobrych praktyk spółek notowanych na GPW, zawiera też informacje o składzie i kompetencjach, zasadach działania Zarządu, Rady Nadzorczej i Walnego Zgromadzenia wraz z dokumentami, na podstawie których funkcjonują organy Spółki.

4. Badania opinii

Regularnie staramy się pozyskiwać opinie kluczowych interesariuszy w celu doskonalenia naszego podejścia do zarządzania aspektami społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju.

Jedno z takich działań w 2013 r. poświęciliśmy poznaniu podejścia naszych pracowników do ochrony środowiska i ekologii zarówno w miejscu pracy, jak i w życiu prywatnym.

Co Pan/i może zrobić/robi osobiście w związku z wykonywanymi obowiązkami służbowymi, aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko? (%)

Źródło: „Zielony barometr Grupy LOTOS" - raport z badania ankietowego opublikowany w styczniu 2014 r.

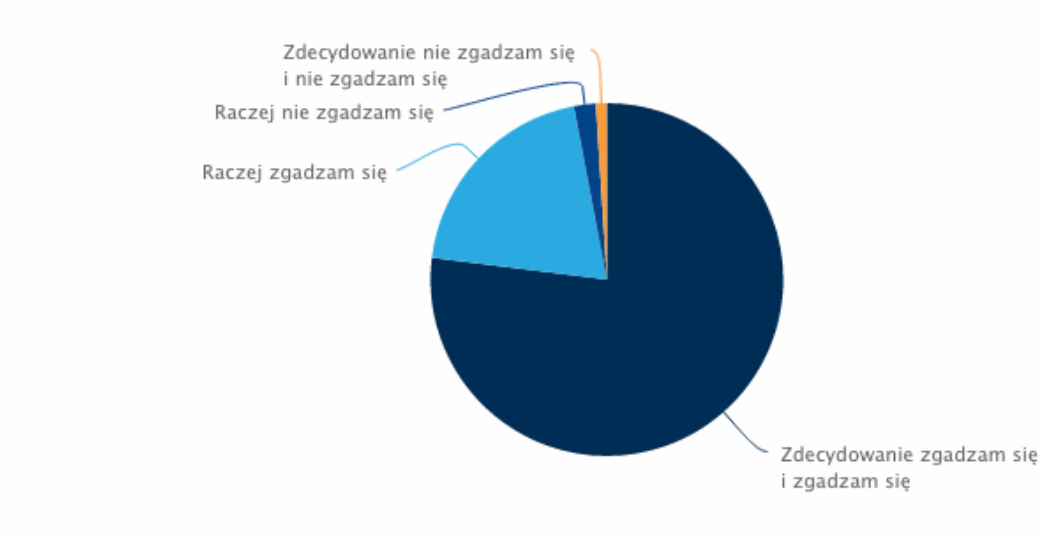
Wyniki badania zatytułowanego „Zielony barometr Grupy LOTOS" wykorzystamy m.in. do tego, by lepiej budować naszą politykę informacyjną na temat zagadnień środowiskowych i dostarczać pracownikom praktycznych wskazówek z dziedziny ekologii.

W 2013 r. zrealizowaliśmy także badanie opinii pracowników Grupy LOTOS, chcąc poznać ich poziom zaangażowania i satysfakcji.

Zapytaliśmy o opinię na temat 16 czynników wpływających na zaangażowanie – o to, co czyni pracę w Spółce wyjątkową, a co wymaga dalszych zmian, co motywuje, a co stanowi barierę, którą należałoby usunąć. Badanie było anonimowe, a lista pytań standardowa, zastosowana przez naszego konsultanta AON Hewitt w 600 przeprowadzonych dotąd podobnych badaniach opinii w Polsce.

Z badania wynika, że większość pracowników jest zadowolona z pracy w naszej firmie.

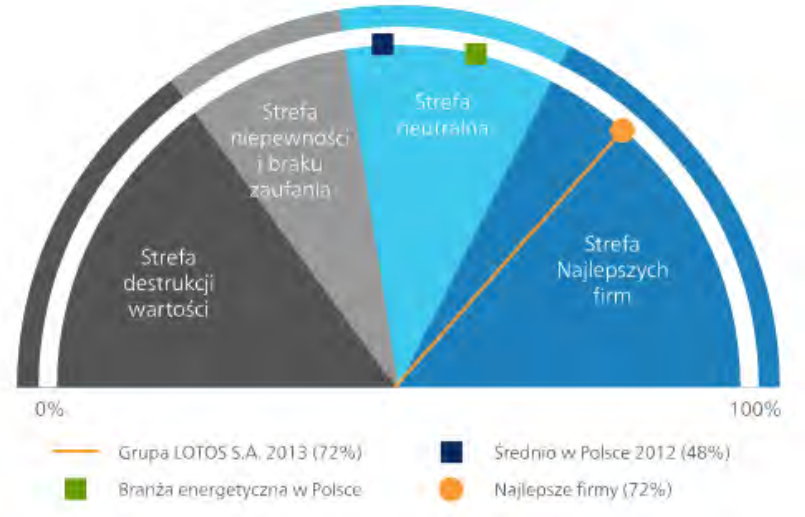
Jestem zadowolony z pracy w Grupie LOTOS (%)

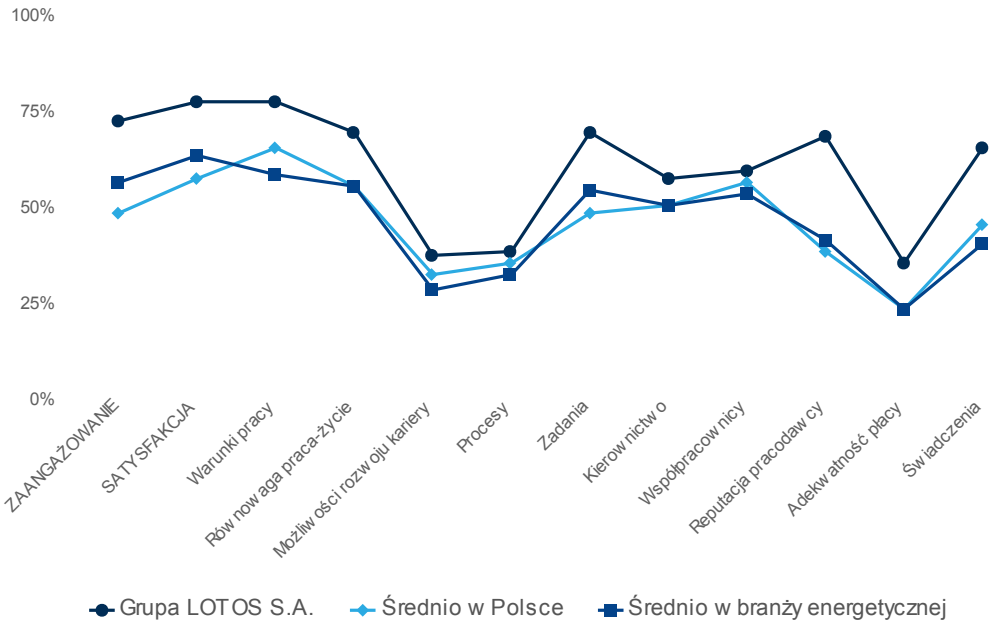
Wskaźnik zaangażowania w Grupie LOTOS wyniósł 72%. Tyle osób jednocześnie:

- mówi o zaletach pracy w Spółce oraz poleciłoby pracę tutaj swoim znajomym/rodzinom,
- pozostaje w firmie, rzadko myśląc o odejściu i mając przekonanie, że musiałyby zaistnieć bardzo poważne powody, aby takie odejście rozważać,
- działa, gdyż firma zachęca ich do wykonywania pracy jak najlepiej i odpowiednio motywuje do zadań wykraczających poza podstawowy zakres obowiązków.

To zdecydowanie więcej niż średnio w polskich firmach i średnio w branży energetycznej oraz podobnie jak w firmach osiągających najlepsze wyniki badania satysfakcji i zaangażowania.

100%

Wyniki badania pokazały, że większość z pracowników jest zadowolona ze swoich codziennych zadań, a otoczenie (warunki pracy, współpracownicy) sprzyjają zaangażowaniu. Odpowiedz wskazały także, jakie obszary pracy w firmie powinny ulec polepszeniu. Wyniki posłużą działaniom doskonalącym.

Skuteczna realizacja strategii społecznej odpowiedzialności wymaga od nas odpowiedzialnego zarządzania relacjami z naszymi partnerami społecznymi: organizacjami pozarządowymi, ekspertami różnych dziedzin, samorządem terytorialnym oraz lokalnymi społecznościami.

W celu osiągnięcia jak najbardziej efektywnego poziomu monitorowania strategii, opracowaliśmy szereg działań, które wdrażamy w każdym roku trwania procesu. W 2013 r. przeprowadziliśmy badanie ankietowe wśród wszystkich partnerów, z którymi realizowane są projekty społeczne, kulturalne, proekologiczne oraz realizowana jest współpraca dobroczynna w regionach prowadzonej przez nas działalności. Elektroniczna ankieta została wysłana do 50 partnerów społecznych i zawierała 13 pytań dotyczących oceny współpracy i komunikacji z Grupą LOTOS oraz oceny kierunku i skuteczności podejmowanych działań w ramach realizowanej strategii. W badaniu wzięło udział 37 podmiotów, a poziom komunikacji i współpraca z koncernem została oceniona bardzo wysoko.

Na pytanie: „Jak ocenia Pan/i poziom komunikacji i przepływ informacji w dotychczasowej współpracy z Grupą LOTOS?" ponad 65% ankietowanych odpowiedziało, iż jest on bardzo dobry, 27% oceniło wspólne relacje na poziomie dobrym. Na pytanie: „Jak ocenia Pan/i skuteczność podejmowanych przez Grupę LOTOS działań na rzecz niwelowania zdiagnozowanych potrzeb społecznych w obrębie działalności Państwa organizacji?" 59% ankietowanych oceniło efektywność i skuteczność podejmowanych działań bardzo dobrze, 28% ankietowanych odpowiedziało zaś dobrze. Ponad połowa respondentów na pytania dotyczące poprawy jakości współpracy z Grupą LOTOS odpowiadała, iż jest z niej bardzo zadowolona, 15% ankietowanych partnerów zgłosiło potrzebę poprawy oraz usprawnienia komunikacji w ramach realizowanych działań, co jest dla nas wyzwaniem w planowaniu kolejnych lat współpracy.

Członkostwo w organizacjach

Jesteśmy członkiem krajowych i międzynarodowych organizacji branżowych, biznesowych i specjalistycznych. Członkostwo w nich pozwala nam brać aktywny udział m.in. w realizowaniu polityki rządu oraz współtworzeniu unormowań prawnych w zakresie zagadnień dotyczących sektora energii, w tym zwłaszcza w zakresie rynku paliwowego.

Organizacje branżowe

Conservation of Clean Air and Water in Europe, CONCAWE

Jesteśmy członkiem organizacji od 2006 r. Stowarzyszenie zostało założone w 1963 r. przez czołowe firmy naftowe w celu przeprowadzania badań w dziedzinie ochrony środowiska, jakości paliw, powietrza, wody, biopaliw, zanieczyszczenia gleby, BHP i zarządzania produktem podczas przesyłu rurociągiem. Główne cele stowarzyszenia to uzyskanie jak najszerszych informacji naukowych, gospodarczych i technicznych w zakresie ochrony środowiska w odniesieniu do rafinacji ropy naftowej i dystrybucji produktów ropopochodnych.

W 2013 r. rozpoczął się proces łączenia CONCAWE z inną dużą europejską organizacją branżową – EUROPIA.

Polska Organizacja Przemysłu i Handlu Naftowego, POPiHN

Jesteśmy członkiem założycielem organizacji od 2003 r. Jednym z celów naszej działalności w ramach POPiHN jest zrównoważone kształtowanie konkurencyjnego rynku paliwowego w Polsce m.in. poprzez działania na rzecz zgodnych z prawem Unii Europejskiej zasad prowadzenia działalności gospodarczej oraz równych praw dla wszystkich uczestników krajowego rynku paliwowego. Realizujemy swoje cele poprzez inicjowanie, opiniowanie i wnoszenie uwag do projektów aktów prawnych polskich organów ustawodawczych oraz aktów prawnych implementujących rozwiązania UE. Dzięki członkostwu prezentujemy swoje stanowisko również wobec przedstawicieli parlamentu, rządu i innych organów administracji państwowej.

Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazownictwa, SITPNiG

Poprzez LOTOS Petrobaltic i LOTOS Terminale jesteśmy członkami wspierającymi. Stowarzyszenie służy przemysłowi naftowemu i gazowniczemu, działając na rzecz użyteczności społecznej przy realizacji zadań publicznych. Inspiruje przedsięwzięcia naukowo-techniczne i organizacyjne na rzecz gospodarki kraju, ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Dąży do podnoszenia kwalifikacji zawodowych swoich członków, krzewi wiedzę, kulturę techniczną i ekologiczną oraz popularyzuje tradycję przemysłu naftowego i gazowniczego.

Windsor Energy Group, WEG

Przystąpiliśmy do organizacji w 2009 r. Jest to niezależny think-tank z siedzibą w Londynie. Zajmuje się zagadnieniami związanymi z budowaniem międzynarodowego ładu i bezpieczeństwa w sektorze energii ze szczególną koncentracją na sektorze ropy naftowej i gazu oraz energii alternatywnej. W pracach uczestniczą byli politycy, ambasadorowie, którzy pełnili misje w krajach naftowych, doradcy rządów, prezesi wielkich firm prowadzących poszukiwania i wydobycie ropy i gazu. Nasz udział wspiera rozwój sektora energii w Europie oraz służy promowaniu stanowiska przedstawicieli sektora z Europy Środkowej na forum Unii Europejskiej.

Prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz jest członkiem Międzynarodowego Panelu Doradczego (International Advisory Panel) WEG.

/orld Petroleum Council – Polish National Committee

czestniczymy w Polskim Komitecie Sterującym organizacji, która jako jedyna reprezentuje wszystkie gałęzie sektora naftowego. Jej główną funkcją jest ułatwianie dialogu między zainteresowanymi stronami zarówno wewnętrznie w ramach sektora, jak i zewnętrznie w kluczowych kwestiach technicznych, społecznych, ochrony środowiska, zarządzania. Zrzesza 60 krajów członkowskich reprezentujących 95% produkcji i konsumpcji ropy i gazu.

Central Europe Energy Partners, CEEP

Jesteśmy członkiem założycielem stowarzyszenia wraz z Energą, Jastrzębską Spółką Węglową, Kulczyk Investments i PFAG. To międzynarodowa, regionalna organizacja o charakterze non-profit, zarejestrowana w 2010 r. w Belgii i posiadająca biura w Brukseli i Berlinie. Reprezentuje szeroko rozumiany sektor energii z Europy Centralnej (ropa, gaz ziemny, węgiel, energia elektryczna, odnawialne źródła energii, energia jądrowa, interkonektory). Statutowym celem jest działanie na rzecz wspierania integracji środkowoeuropejskiego sektora energii w ramach wspólnej polityki energii oraz bezpieczeństwa w sektorze energii UE. W tym zakresie współpracuje z międzynarodowymi think-tankami, jak Center for Strategic & International Studies (Waszyngton), Windsor Energy Group (Londyn), King's College (Londyn), Atlantic Council (Waszyngton) oraz takimi organizacjami, jak International Energy Agency (Paryż), Euracoal (Bruksela) czy EUROPIA (Bruksela). W skład stowarzyszenia wchodzą obecnie 22 podmioty z Polski, Litwy, Republiki Czeskiej, Słowacji, Węgier i Rumunii. Jednostki te zatrudniały na koniec 2013 r. ponad 300 tys. pracowników, a ich roczny obrót przekraczał 42 mld euro. Stowarzyszenie prowadzi zaawansowane rozmowy z potencjalnymi członkami z innych państw Europy Centralnej. Poprzez organizację bierzemy udział we wszystkich ważniejszych wydarzeniach, konsultacjach i przygotowywaniu materiałów eksperckich dotyczących sektora energii na forum Unii Europejskiej.

Prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz zajmuje stanowisko Przewodniczącego Rady Dyrektorów CEEP.

Organizacja Polskiego Przemysłu Poszukiwawczo-Wydobywczego (Polish Exploration and Production Industries Organisation)

Jesteśmy członkiem założycielem organizacji, skupiającej się głównie na zagadnieniach dotyczących gazu niekonwencjonalnego. W jej ramach prowadzone są konsultacje między branżą wydobycia węglowodorów, a rządem polskim dotyczące kształtu planowanych przepisów z zakresu opodatkowania wydobycia węglowodorów. Organizację założono w 2010 r.

Atlantic Council (Rada Atlantycka)

Jesteśmy członkiem organizacji od września 2013 r. Rada Atlantycka to amerykańska organizacja, która promuje konstruktywne przywództwo i zaangażowanie w międzynarodowe sprawy dotyczące sektora energii, środowiska, światowej gospodarki i ekonomii oraz współpracy transatlantyckiej. Rada poprzez wypracowane dokumenty, funkcjonujące programy, wspieranie idei, budowanie kontaktów i społeczności wspiera strategie transatlantyckie, których celem jest zapewnienie wzrostu bezpieczeństwa międzynarodowego i globalnego dobrobytu gospodarczego. Atlantic Council jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych think-tanków w Waszyngtonie, który nie tylko ma bogate doświadczenie w sprawach współpracy transatlantyckiej, ale jest znany przede wszystkim ze swojej skutecznej polityki przekonywania do swoich racji kluczowych decydentów. Nasze członkostwo poprzez udział w międzynarodowych konferencjach tematycznych oraz współpracę przy tworzeniu analiz regionalnych przyczyni się do budowy silnej pozycji marki LOTOS na rynku amerykańskim.

Organizacje biznesowe

Business Centre Club, BCC

Jesteśmy członkiem organizacji od 2000 r. Nasze działania koncentrują się na współpracy w zakresie inicjatyw, których celem jest rozwój polskiej gospodarki, zwiększenie liczby miejsc pracy i pomoc przedsiębiorcom. Wspieramy BCC w kreowaniu płaszczyzn komunikowania się poszczególnych grup społecznych w sprawach najważniejszych dla rozwoju Polski ze szczególnym uwzględnieniem propagowania idei odpowiedzialności społecznej firm.

European League for Economic Cooperation, ELEC – Liga Europejskiej Współpracy Gospodarczej - Sekcja Polska

Jesteśmy członkiem organizacji od 2002 r. To pozarządowa, międzynarodowa organizacja stawiająca sobie za cel popieranie ekonomicznej integracji, umacnianie tożsamości społeczno-kulturowej społeczeństw europejskich oraz działanie na rzecz zwiększania roli Europy na arenie międzynarodowej.

Prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz jest członkiem Zarządu ELEC – Sekcji Polskiej.

Gdański Klub Biznesu

Jesteśmy członkiem organizacji przedsiębiorców, właścicieli i szefów czołowych firm regionu pomorskiego od 2002 r. Misją stowarzyszenia jest aktywizowanie gospodarki we wszystkich aspektach, które dotykać mogą kondycji ekonomicznej swoich członków, jak również wzajemne wsparcie w projektach biznesowych, a także działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, infrastruktury, kultury, edukacji i ochrony zdrowia mieszkańców Pomorza.

Prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz jest członkiem Rady Klubu.

Klub Polskiej Rady Biznesu

Jesteśmy członkiem organizacji od 2005 r. Klub powstał z inicjatywy Polskiej Rady Biznesu – organizacji skupiającej elitę polskich przedsiębiorców – działającej na rzecz rozwoju polskiej gospodarki i konsolidacji środowiska biznesowego.

Polskie Forum Akademicko-Gospodarcze, PFAG

Jesteśmy członkiem organizacji od 2004 r. Jej celem jest działanie na rzecz intensyfikacji współpracy gospodarczo-akademickiej, wspieranie innowacyjności i gospodarki opartej na wiedzy. Stowarzyszenie powołano dla budowania ścisłej współpracy między środowiskiem akademickim i biznesem na rzecz innowacyjnych rozwiązań, wykorzystujących fundusze krajowe i unijne. Forum to platforma wymiany poglądów i tworzenia opinii w kluczowych dla Polski sprawach. Udział w pracach biorą przedstawiciele biznesu i wiodących uczelni kraju.

Prezes Zarządu Grupy LOTOS Paweł Olechnowicz jest prezesem Zarządu PFAG.

Stowarzyszenie Pomorskie w Unii Europejskiej

Jesteśmy członkiem stowarzyszenia od 2010 r. Celem działania jest wspieranie działań samorządu województwa pomorskiego, uczelni, instytucji oraz przedsiębiorstw na forum Unii Europejskiej.

Organizacje propagujące ideę społecznej odpowiedzialności biznesu

Forum Odpowiedzialnego Biznesu, FOB

Jesteśmy partnerem strategicznym organizacji od 2008 r. Jej misją jest upowszechnianie idei odpowiedzialnego biznesu jako standardu obowiązującego w Polsce w celu zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw, zadowolenia społecznego i poprawy stanu środowiska. Organizuje projekty wspierające rozwój CSR w Polsce oraz angażuje się w inicjatywy promujące ideę społecznej odpowiedzialności biznesu oraz zrównoważonego rozwoju.

United Nations Global Compact

Jesteśmy członkiem organizacji od 2009 r. To globalna inicjatywa ONZ, stanowiąca wezwanie skierowane do biznesu i organizacji społecznych, aby w swojej działalności kierowały się 10 podstawowymi zasadami z zakresu praw człowieka, praw pracowniczych, ochrony środowiska i przeciwdziałania korupcji. Organizacja wspiera także realizację generalnych celów ONZ, w tym Milenijnych Celów Rozwoju (MDGs). Do organizacji należy ponad 12 tys. przedsiębiorstw oraz organizacji pozarządowych ze 145 krajów świata.

Organizacje specjalistyczne

Pracodawcy RP

Jesteśmy członkiem organizacji od 2004 r. Jej celem jest działanie na rzecz wspólnych interesów środowiska biznesu, wspierające inicjatywy zmierzające do wzmocnienia roli polskich pracodawców. Poprzez opiniowanie projektów aktów prawnych podejmuje działania zmierzające do osiągnięcia wspólnych korzyści pracodawców i pracowników, wynikających z rozwoju gospodarczego, sprawiedliwych i stabilnych warunków zatrudnienia, bezpieczeństwa w pracy i ładu społecznego.

Polskie Stowarzyszenie Zarzadzania Kadrami, PSZK

Od 2014 r. jesteśmy członkiem strategicznym największego i najstarszego profesjonalnego stowarzyszenia skupionego na rozwoju i promocji najwyższych standardów zarządzania kapitałem ludzkim w przedsiębiorstwach i organizacjach działających w Polsce. Stowarzyszenie buduje członkowską sieć networkingową praktyków HRM, m.in. poprzez realizację ogólnopolskich konferencji, kampanii, programów oraz spotkań eksperckich związanych z rynkiem pracy i HRM.

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, SEG

Jesteśmy członkiem organizacji od 2006 r. Stowarzyszenie, jako reprezentant spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, służy środowisku emitentów wiedzą i doradztwem w zakresie regulacji rynku giełdowego oraz praw i powinności uczestniczących w nim spółek. Będąc organizacją ekspercką, dąży do szerzenia i wymiany wiedzy umożliwiającej rozwój rynku kapitałowego i nowoczesnej gospodarki rynkowej w Polsce. Integruje środowisko emitentów i promuje współdziałanie na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, PTE

Jesteśmy członkiem niezależnego, profesjonalnego, ogólnopolskiego stowarzyszenia ekonomistów zrzeszającego zarówno praktyków, jak i teoretyków. Do jego głównych celów należy popularyzowanie wiedzy ekonomicznej, działalność opiniotwórcza, podnoszenie kwalifikacji i integracja środowiska ekonomistów.

Klub Polskie Forum ISO 14000

Jesteśmy członkiem organizacji od 1997 r. Celem stowarzyszenia jest między innymi rozwijanie i promowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi i rozpowszechnianiu systemów zarządzania w dziedzinie ochrony środowiska, w tym przede wszystkim opartych na normie ISO 14001 i Rozporządzeniu EMAS. Organizacja prowadzi również działalność oświatową w zakresie ochrony środowiska i zarządzania środowiskowego, integruje środowiska zajmujące się zagadnieniami zarządzania środowiskowego, wspiera organizacje wprowadzające systemy zarządzania środowiskowego. Klub organizacją niezależną, działającą na zasadach dobrowolności.

Klub Polskie Forum ISO 9000

Jesteśmy członkiem organizacji od 1993 r. Organizacja zrzesza dostawców wyrobów i usług, zainteresowanych wdrażaniem, doskonaleniem i rozwojem systemów zarządzania oraz systemu oceny zgodności, na podstawie norm międzynarodowych ISO serii 9000, dotyczących systemów zarządzania jakością, innych dokumentów normatywnych dotyczących systemów organizacji i zarządzania oraz dyrektyw nowego podejścia. Klub jest organizacją niezależną, działającą na zasadach dobrowolności.

Stowarzyszenie Księgowych w Polsce

Jesteśmy członkiem stowarzyszenia skupiającego przedstawicieli środowiska zawodowego związanego z rachunkowością i finansami. Dąży do rozwijania rachunkowości i rewizji finansowej, by odzwierciedlały dokonujące się zmiany i spełniały wymogi globalnie uznawanych standardów.

Polska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa

Jesteśmy członkiem organizacji od 2001 r. Do zadań Izby, jako samorządu zawodowego należy reprezentowanie i ochrona interesów zawodowych członków, w szczególności występowanie z inicjatywą do władz ustawodawczych i wykonawczych w celu tworzenia właściwych warunków rozwoju budownictwa oraz roli i miejsca zawodu inżyniera w tym procesie, współdziałanie z innymi samorządami zawodowymi i naukowo-technicznymi działającymi w obszarze budownictwa.

Wypowiedź Jowity Twardowskiej

Dyrektor ds. Komunikacji i CSR Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze integracji z lokalnym otoczeniem

Realizacja strategii społecznej odpowiedzialności stanowi dla nas wsparcie w procesie osiągania celów wynikających ze strategii biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS. Na skuteczność i efektywność strategii społecznej odpowiedzialności wpływa kilka czynników. Kluczowe spośród nich to: zaangażowanie najwyższego kierownictwa firmy, powiązanie podejmowanych działań z celami strategicznymi całej organizacji, określenie miar sukcesu wraz z zapewnieniem mechanizmu ewaluacji działalności. LOTOS umiejętnie wdrożył wszystkie te elementy.

Jowita Twardowska
Dyrektor ds. Komunikacji i CSR Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR w obszarze integracji z lokalnym otoczeniem

Realizacja strategii społecznej odpowiedzialności stanowi dla nas wsparcie w procesie osiągania celów wynikających ze strategii biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS. Na skuteczność i efektywność strategii społecznej odpowiedzialności wpływa kilka czynników. Kluczowe spośród nich to: zaangażowanie najwyższego kierownictwa firmy, powiązanie podejmowanych działań z celami strategicznymi całej organizacji, określenie miar sukcesu wraz z zapewnieniem mechanizmu ewaluacji działalności. LOTOS umiejętnie wdrożył wszystkie te elementy.

Do wypracowania naszej aktualnej strategii społecznej odpowiedzialności na lata 2012-2015 doszło dzięki wdrożeniu mechanizmu angażującego bardzo szeroką reprezentację pracowników firmy, w tym najwyższej kadry kierowniczej, która od kilku lat uczestniczy w autorskiej inicjatywie Dzień z CSR. Jest to cykliczne wydarzenie integrujące osoby zarządzające wokół wspólnej dyskusji nad kierunkami rozwoju i możliwościami doskonalenia odpowiedzialności społecznej firmy.

Wiele uwagi poświęciliśmy także wnikliwej analizie oczekiwań i potrzeb zgłaszanych wobec firmy przez jej kluczowych interesariuszy. Dzięki dokonanemu przeglądowi efektów naszych dotychczasowych inicjatyw i praktyk w dziedzinie CSR oraz przeprowadzonej ocenie uwarunkowań działalności, wypracowaliśmy strategię działalności w tym obszarze do 2015 roku.

Perspektywa 2015 roku jest zbieżna z okresem obowiązywania obecnej strategii biznesowej Grupy Kapitałowej LOTOS. Wyznaczone w obu dokumentach cele wzajemnie się uzupełniają i wspierają, co zapewnia zrównoważony rozwój firmy i zwiększa jej wkład w poprawę jakości wielu procesów społecznych. Ma to szczególne znaczenie dla nas, jako największego pracodawcy w regionie pomorskim, ale także przedstawiciela branży naftowej, która jest zobowiązana do stosowania najwyższych standardów bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska.

Współistnienie perspektywy biznesowej i społecznej zagwarantowaliśmy poprzez wypracowanie szczegółowych planów operacyjnych oraz mierników celów w każdej z kluczowych dziedzin zapisanych w strategii społecznej odpowiedzialności. Za nadzór nad ich realizacją odpowiadają liderzy poszczególnych obszarów raportujący do Zarządu Grupy LOTOS.

Wewnętrzną sprawozdawczość osiąganych wyników zapewniliśmy poprzez opracowanie metody monitorowania postępów we wdrażaniu strategii CSR w kolejnych latach. Dołożyliśmy starań, by działanie to w możliwie najpełniejszym stopniu odpowiadało aktualnym potrzebom w zakresie biznesowego raportowania spółki. Mechanizmy społecznej odpowiedzialności dodatkowo podlegają ocenie dojrzałości na równi z innymi kluczowymi obszarami zarządzania. Należy jednak pamiętać także o tym, że i sama strategia CSR wspiera doskonalenie wielu praktyk w organizacji oraz przyczynia się do wzrostu

efektywności jej działania. Zastosowanie spójnych rozwiązań w tym zakresie wzmacnia skuteczność tych procesów i pozwala całościowo podejść do oceny uzyskiwanych wyników.

W obszarze strategii CSR odnoszącym się do integracji z lokalnym otoczeniem nie sposób nie zauważyć, że przez ostatnie 30 lat z firmy lokalnej staliśmy się istotnym podmiotem nie tylko na mapie Polski, ale i na arenie międzynarodowej. Jesteśmy pożądanym pracodawcą, kontrahentem i partnerem w biznesie dla wielu firm z naszego otoczenia. Cieszymy się dobrą reputacją wśród osób mieszkających w otoczeniu naszych zakładów. Jako duża firma jesteśmy płatnikiem podatków służących rozwojowi regionu. Zatrudniamy lokalne firmy do realizacji wielu zadań na naszą rzecz, co zapewnia im trwałe funkcjonowanie. Naszą integrację z lokalnym otoczeniem pojmujemy właśnie w taki sposób, że stanowimy pewną wartość nie tylko dla siebie samych, ale też dla tych wszystkich, którzy żyją wokół nas. Właśnie po to, żeby budować takie właściwe rozumienie prowadzenia naszej działalności, realizujemy wiele działań, które daleko wychodzą poza obowiązek. Staramy się pomagać tym, którzy w naszym otoczeniu tego potrzebują. W strategię społecznej odpowiedzialności wpisaliśmy zapobieganie wykluczeniom tych, którym się w życiu nie powiodło. Stale ograniczamy negatywny wpływ na środowisko oraz zwiększamy skalę pozytywnego oddziaływania na jakość życia w regionie. Wiele naszych inicjatyw stanowi przejaw zainteresowania i troski o lokalną społeczność. To jest dostrzegane i doceniane przez otoczenie firmy.

Warto podkreślić, że reputacja LOTOSU, jako firmy społecznie odpowiedzialnej, pozwala nam na budowanie trwałych relacji i długoterminowej współpracy opartej na zaufaniu i profesjonalizmie. Ma także znaczenie przy pozyskiwaniu najlepszych specjalistów na rynku, co przyczynia się do naszego stałego rozwoju z korzyścią dla kluczowych grup interesariuszy.

Wkład w społeczeństwo

Mieszkańcy terenów, w których zlokalizowane są nasze główne zakłady produkcyjne, bazy magazynowe i instalacje stanowią dla nas kluczowych adresatów programów współpracy. Są to społeczności lokalne z terenów województw: pomorskiego, śląskiego i podkarpackiego, gdzie prowadzi działalność kilka podmiotów naszej grupy kapitałowej, włącznie z rafinerią Grupy LOTOS w Gdańsku i największymi zakładami na południu należącymi do spółek LOTOS Terminale w Czechowicach-Dziedzicach i LOTOS Infrastruktura w Jaśle.

> Kluczowym celem strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS do 2015 r. w obszarze integracji z lokalnym otoczeniem jest zapewnienie jego przychylności oraz wzmocnienie reputacji przedsiębiorstwa społecznie zaangażowanego poprzez podejmowanie działań przyczyniających się do trwałego rozwiązywania istotnych dla niego problemów społecznych i środowiskowych.

Projekt nakierowany na zapobieganie i przezwyciężanie problemów występujących w regionie kraju, w którego rozwój wnosimy największy wkład, stanowi powołane pod koniec 2012 r. w Gdańsku **Forum Inicjowania Rozwoju (FIR)**. Jest to inicjatywa zrodzona z doświadczeń oraz zapotrzebowania przedstawicieli trzech sektorów: samorządu, biznesu i organizacji pozarządowych. Jego celem jest wpływanie na efektywny rozwój społeczny i gospodarczy regionu poprzez realizację projektów międzysektorowych.

> Idea Forum Inicjowania Rozwoju:
>
> - uczenie się współpracy międzysektorowej w działaniu;
> - możliwość wymiany dobrych praktyk;
> - stosowanie sprawdzonych strategii współpracy i aktywizacji;
> - możliwość budowania sieci nieformalnych kontaktów i aktywnego poszukiwania partnerów do współpracy.

Do najważniejszych efektów osiągniętych w ramach inicjatywy w 2013 r. zaliczamy:

- powstanie kilkunastu partnerstw skupiających około 20 podmiotów, które reprezentuje aktywna Rada Programowa zrzeszająca przedstawicieli organizacji pozarządowych, biznesu i instytucji publicznych,
- zorganizowanie w Gdańsku konferencji poświęconej współpracy międzysektorowej, która zgromadziła 300 uczestników z około 80 organizacji, firm i instytucji,
- przeprowadzenie w powiecie kościerskim pierwszej edycji warsztatów współpracy międzysektorowej,
- propagowanie działalności Forum podczas dwóch konferencji z cyklu *Akademia CSR. Rozwój odpowiedzialnego biznesu*, adresowanych do małych i średnich przedsiębiorstw w terenu Pomorza oraz Warmii i Mazur.

Wkładem Grupy LOTOS wniesionym w prace Forum jest nie tylko udział finansowy, ale również dzielenie się naszym doświadczeniem w zakresie inicjatyw infrastrukturalnych, edukacyjnych, środowiskowych i kulturalnych, od lat wspierających rozwój Pomorza. W 2014 r. planowane jest uruchomienie **Funduszu Grantowego - Forum Inicjowania Rozwoju**, którego celem będzie wsparcie realizacji konkretnych projektów rozwojowych.

W Grupie Kapitałowej LOTOS bardzo dużą wagę przywiązujemy do utrzymywania dobrych relacji z grupami interesariuszy, które z jakichkolwiek powodów są lub mogą być pod wpływem podejmowanych przez nas działań operacyjnych.

Dla wszystkich inwestycji infrastrukturalnych, przed udzieleniem pozwolenia na budowę, przeprowadzamy ocenę ich oddziaływania na środowisko. Prawo polskie wymaga, aby proces ten odbywał się z udziałem społeczeństwa – wyniki ocen oddziaływania na środowisko danego przedsięwzięcia podawane są do publicznej wiadomości, a każdy zainteresowany ma wgląd do przygotowywanej dokumentacji i w razie wątpliwości może wyrazić swój sprzeciw. Przy inwestycjach mogących zwiększyć nasze oddziaływanie na otoczenie w każdym przypadku przeprowadzamy spotkania ze społecznością lokalną.

Konsultacje społeczne

W 2013 r., w związku z planowaną budową kompleksu instalacji do pogłębionego przerobu ciężkich frakcji destylatów ropy naftowej w naszej rafinerii w Gdańsku, przeprowadziliśmy konsultacje społeczne. W ich ramach zorganizowaliśmy szereg spotkań z urzędami, przedstawicielami przemysłu oraz potencjalnie najbardziej zainteresowanymi – okolicznymi mieszkańcami. Podczas spotkań staraliśmy się udzielić jak najwięcej informacji dotyczących planowanej inwestycji oraz odpowiedzieć na wszystkie stawiane pytania. Konsultacjom towarzyszyła kampania informacyjna w prasie, radiu i telewizji. Uczestnicy konsultacji byli zainteresowani głównie stopniem oddziaływania inwestycji na otoczenie rafinerii oraz spodziewanymi korzyściami z budowy. Wśród analizowanych czynników oddziaływania na środowisko jedynym bezpośrednio zauważalnym będzie hałas, który może w jej trakcie nieznacznie wzrosnąć. Jednak z raportu oddziaływania na środowisko wynika, że zarówno dzienne, jak i nocne normy nie zostaną przekroczone. Kwestią, która w najbardziej zainteresowała mieszkańców, były możliwości powstania nowych miejsc pracy podczas samej inwestycji oraz po uruchomieniu nowych instalacji. Wskazano, iż sama budowa będzie wymagała zatrudnienia przez Grupę LOTOS 1-1,5 tys. pracowników, zaś na potrzeby powstających instalacji w rafinerii będziemy poszukiwali do pracy osób mogących objąć stanowiska aparatowych.

Spółka LOTOS Petrobaltic w 2013 r. przeprowadziła oceny oddziaływania na środowisko prac poszukiwawczych, rozpoznawczych i wydobywczych ze złóż ropy naftowej i gazu ziemnego dla rejonów swoich koncesji na polskim obszarze morskim.

Podobnie, jak Grupa LOTOS, także południowe spółki – LOTOS Biopaliwa, LOTOS Terminale oraz LOTOS Infrastruktura w 2013 r. kontynuowały aktywną współpracę z samorządami lokalnymi w zakresie zapobiegania i reagowania na awarie. Jako zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii, spółki przekazały burmistrzom miast, w których prowadzą działalność, informacje na temat środków bezpieczeństwa i sposobów postępowania w przypadku wystąpienia awarii, a ich przedstawiciele uczestniczyli w posiedzeniach Rad Miejskich.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że działalność operacyjna szczególnie rafinerii Grupy LOTOS, terenu manewrowego LOTOS Kolej oraz zakładów produkcyjnych LOTOS Oil, LOTOS Asfalt, LOTOS Biopaliwa i RCEkoenergia nie pozostaje bez wpływu na jakość życia lokalnych społeczności lokalnych. Należy zaznaczyć jednak, że działalność ta nie wywiera istotnego negatywnego wpływu środowiskowego na sąsiadów – wszystkie spółki dotrzymują dopuszczalnych standardów emisyjnych określonych w pozwoleniach środowiskowych.

Wydobycie ropy naftowej, przeprowadzane na Litwie przez LOTOS Geonafta, również nie powoduje potencjalnych ani realnych zagrożeń środowiskowych w stosunku do lokalnego otoczenia. Spółka prowadzi działalność od lat w tych samych miejscach, a w związku z tym, wpływ na środowisko zarówno aktualnych, jak i planowanych działań w tych lokalizacjach jest bardzo dobrze poznany. Jakość wszystkich komponentów środowiska – powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby – monitorowana jest we wszystkich miejscach, gdzie wydobywa się ropę naftową. Wyniki monitowania regularnie przekazywane są do organów kontrolnych, gdzie z ich treścią mogą zapoznawać się przedstawiciele lokalnych urzędów i społeczności.

Nie docierają do nas również informacje świadczące o nadmiernym zużywaniu zasobów naturalnych wokół naszych zakładów i ewentualnym, związanym z tym zagrożeniem dla społeczności lokalnych.

Kładziemy duży nacisk na identyfikację potencjalnych sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi i środowiska. W tym celu nasi pracownicy uczestniczą w specjalnych szkoleniach, a poprzez zapisy w instrukcjach stanowiskowych i technologicznych wdrażane są najlepsze praktyki inżynieryjne. Świadczy to o wysokiej kulturze bezpieczeństwa procesowego w organizacji. W 2013 r. jedynie w dwóch spółkach doszło do sytuacji zagrożenia procesowego.

W LOTOS Asfalt miały miejsce dwa incydenty, które stanowiły zagrożenia dla zdrowia. Zdarzenia wskazały obszary wymagające udoskonalenia. Zostały one przeanalizowane przez komisje awaryjne, wydano zalecenia poawaryjne i usprawniające. W **LOTOS Oil** doszło do jednego przypadku zagrożenia bezpieczeństwa procesowego stopnia pierwszego, w wyniku którego pracownik uległ wypadkowi. Odnotowano także 15 przypadków zagrożenia bezpieczeństwa procesowego stopnia drugiego. Ich identyfikacja pozwoliła na zabezpieczenie we wczesnej fazie przypadków mogących przekształcić się w zagrożenia stopnia pierwszego. Dla zachowania odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa procesowego tworzone są harmonogramy kontroli kluczowych urządzeń zapobiegających nieplanowanym emisjom substancji, w tym również materiałów nietoksycznych i niepalnych. Rejestrowane są także zdarzenia mogące potencjalnie wpływać na bezpieczeństwo procesowe. W **LOTOS Paliwa** zarejestrowano w 2013 r. kilka zdarzeń, które można zakwalifikować jako przypadki zagrożenia. W 13 sytuacjach dotyczyło to pożarów samochodów klientów na stacjach paliw, w jednej uszkodzenia dystrybutora LPG przez samochód klienta, w trzech pożarów obiektów sąsiadujących z stacją, i samego pawilonu stacji. W każdym przypadku działanie pracowników było prawidłowe i zgodne z obowiązującymi procedurami. Dokonano oceny sytuacji, zgłoszono zagrożenia odpowiednim osobom, wykonano zamknięcie i zabezpieczenie terenu stacji, w przypadkach, gdy było to konieczne, podjęto działania gaśnicze i wezwano odpowiednie służby do usunięcia zagrożenia i dodatkowo zabezpieczenia terenu stacji.

Wszystkie sytuacje niebezpieczne są analizowane przez zarządzających stacjami paliw, zgłaszane do służby BHP i ponownie analizowane pod kątem możliwości wystąpienia podobnych zdarzeń w przyszłości oraz potrzeby podejmowania działań zapobiegających w przyszłości.

Od lat wspieramy inicjatywy służące poprawie jakości życia społeczności, z którymi sąsiadujemy i z których wywodzą się nasi pracownicy. Zarówno system edukacji, jak i system zdrowotny w naszym otoczeniu są rozwinięte, jednak w sposób szczególny angażujemy się w te inicjatywy, które mogą wesprzeć naszych partnerów społecznych w zakresie dostępu do ważnego dla ich działalności profesjonalnego sprzętu medycznego. Wybór projektów jest zazwyczaj poprzedzony konsultacjami z władzami samorządowymi lub partnerami społecznymi.

W 2013 r. współpracowaliśmy z organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstwami społecznymi w zakresie zakupu materiałów reklamowych, a dochód ze sprzedaży gadżetów reklamowych wsparł działalność statutową tych podmiotów.

Wsparliśmy także szereg inicjatyw, które wpłynęły na rozwój infrastruktury i przyniosły pozytywne efekty członkom społeczności lokalnych w wielu sferach życia. Należy podkreślić, że Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Grupy LOTOS w czerwcu 2013 r. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto Spółki za 2012 r., przeznaczając 1.500 tys. zł na zasilenie Funduszu Celowego utworzonego z przeznaczeniem na finansowanie przez nas przedsięwzięć społecznych.

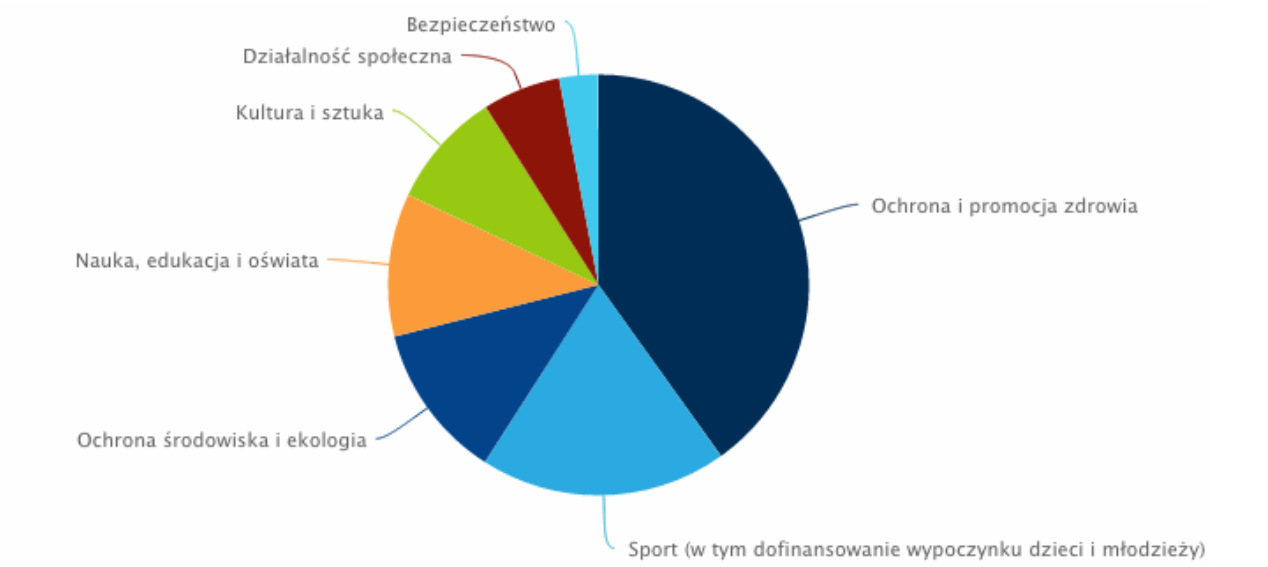
Przekazane w 2013 r. środki zostały zainwestowane m.in. w sprzęt medyczny dla instytucji zdrowia publicznego, sprzęt niezbędny do prowadzenia działań związanych z ochroną środowiska i ekologią, inwestycje mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców, działania związane z edukacją w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Inwestycje te były działaniami pro publico bono.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej LOTOS w 2013 r. w inicjatywy służące rozwojowi lokalnych społeczności

Lp.	Podmiot	Miejscowość	Cel wsparcia
1.	Gmina Miasta Gdańsk	Gdańsk	Dofinansowanie modernizacji placu zabaw.
2.	Stowarzyszenie Bank Otwartych Serc	Gdańsk	Dofinansowanie wyposażenia placu zabaw.
3.	Szkoła Podstawowa nr 11	Gdańsk	Zakup sprzętu dydaktycznego.
4.	Stowarzyszenie Wspierania Gdańskiej Gastroenterologii ENDOSIGMA	Gdańsk	Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego.
5.	Szpital Specjalistyczny w Jaśle	Jasło	Zakup sprzętu medycznego.
6.	Pomorskie Centrum Chorób Zakaźnych i Gruźlicy	Gdańsk	Zakup sprzętu medycznego.
7.	Uniwersyteckie Centrum Kliniczne	Gdańsk	Zakup sprzętu medycznego.
8.	Stowarzyszenie COR Kardiochirurgia	Gdańsk	Zakup sprzętu medycznego.
9.	Fundacja z Pompą – Pomóż Dzieciom z Białaczką	Gdańsk	Zakup sprzętu medycznego.
10.	Pomorskie Centrum Traumatologii im. M. Kopernika	Gdańsk	Zakup sprzętu medycznego.
11.	Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym RAZEM	Bielsko-Biała	Dofinansowanie wykonania infrastruktury dla osób niepełnosprawnych.
12.	Jesteśmy Razem Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły	Gdańsk	Zakup wyposażenia placu zabaw.
13.	Poszukiwawcze Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	Gdynia	Zakup sprzętu ratowniczego i szkoleniowego.
14.	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3	Gdynia	Dofinansowanie adaptacji sali dydaktycznej na gabinet chemiczny.
15.	Szkoła Podstawowa im. Obrońców Ziem Polskich	Cedry Wielkie	Zakup sprzętu dydaktycznego.
16.	Zespół Szkół Przemysłu Spożywczego i Chemicznego im. M. Skłodowskiej-Curie	Gdańsk	Zakup sprzętu dydaktycznego.
17.	Szkoła Podstawowa nr 61	Gdańsk	Zakup sprzętu dydaktycznego.
18.	Stowarzyszenie Przyjazne Pomorze	Gdańsk	Dofinansowanie remontu placówki oraz zakupu wyposażenia.
19.	Fundacja Agencja Regionalnego Monitoringu Aglomeracji Gdańskiej	Gdańsk	Dofinansowanie modernizacji i odtworzenia sieci monitoringu atmosfery.

20.	Stacja Ornitologiczna Muzeum i Instytut Zoologii PAN	Gdańsk	Dofinansowanie działań statutowych, w tym zakup materiałów dydaktycznych.
21.	Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego	Gdańsk	Dofinansowanie działań statutowych związanych z celami badawczymi.
22.	Grupa Badawcza Ptaków Wodnych KULING	Gdańsk	Dofinansowanie działań statutowych, w tym stworzenie infrastruktury dydaktycznej w Rezerwacie Mewia Łacha.
23.	Stowarzyszenie Przyjaciół Wyspy Sobieszewskiej	Gdańsk	Dofinansowanie zakupu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

Struktura wsparcia udzielonego przez Grupę LOTOS w 2013 r. w formie darowizn z podziałem na sfery życia (%)

W 2013 r. zrealizowaliśmy szereg działań służących rozwojowi lokalnych społeczności w bliskości zakładów Grupy Kapitałowej LOTOS. W większości mają one charakter programowy i są rozwijane od kilku lat. Dzięki temu, że są one zgodne z obszarami naszych kompetencji, wyznaczonymi w toku konsultacji z interesariuszami, mają szanse w sposób realny przyczynić się do poprawy sytuacji w ważnych dla lokalnych społeczności dziedzinach życia.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym (BRD)

Niski poziom bezpieczeństwa na polskich drogach, to od lat jeden z najważniejszych problemów społecznych w Polsce. Ze wstępnych danych Komendy Głównej Policji w 2013 r. na polskich drogach doszło do ok. 35,4 tys. wypadków, w których zginęło prawie 3,3 tys. osób, a niemal 43,5 tys. zostało rannych - w porównaniu z 2012 r. statystyki te spadły o kilka procent, ale nada wskazują na istnienie poważnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Oznacza to, że pomimo sukcesywnej poprawy bezpieczeństwa na polskich drogach, sytuacja na tle innych krajów Unii Europejskiej nadal jest bardzo niekorzystna. Wskaźnik zagrożenia Polaków (liczba ofiar śmiertelnych na 1 mln mieszkańców) jest prawie dwa razy wyższy niż średnia dla Unii. W 2013 r. na drogach Unii Europejskiej zginęło 28 tys. osób, z czego 13% to ofiary śmiertelne na polskich drogach, podczas gdy Polacy stanowią 8% obywateli Wspólnoty.

Wobec takiej skali zagrożenia działania edukacyjne powinny być podejmowane już od najmłodszych lat w szkołach podstawowych, gdyż to na tym etapie najskuteczniej kształtowane są poprawne postawy i zachowania.

W sposób priorytetowy traktujemy zaangażowanie w podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym (BRD). Specjalnie w tym celu powołaliśmy **Akademię Bezpieczeństwa LOTOS** - program ukierunkowany przede wszystkim na edukację dzieci i młodzieży. Do działań zrealizowanych w ramach Akademii w 2013 r. należy zaliczyć m.in. kolejną edycję programu „LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły" oraz konkurs plastyczny „Uwolnić odblaski" i inicjatywę „W drodze do prawa jazdy".

1. **„LOTOS - Bezpieczna droga do szkoły"** to społeczny program edukacyjno-prewencyjny realizowany we współpracy z Policją i ekspertami bezpieczeństwa ruchu drogowego, którego celem jest edukacja i propagowanie bezpiecznego zachowania na drodze i tym samym zapobieganie wypadkom drogowym z udziałem dzieci w wieku wczesnoszkolnym. Działanie ma na celu wychowywanie świadomych i bezpiecznych przyszłych dorosłych uczestników ruchu drogowego. Program skierowany jest do pierwszoklasistów szkół podstawowych i ma na celu zwrócenie ich uwagi na zagadnienia dotyczące bezpiecznego korzystania z dróg zarówno przez pieszych, jak i zmotoryzowanych, np. ich rodziców. W ramach programu prowadzone są zajęcia, podczas których omawia się zasady bezpiecznego poruszania się po drogach oraz rozpoznawania odpowiednich miejsc do zabawy. Uczestnicy zajęć otrzymują ufundowane przez nas elementy odblaskowe i specjalnie opracowane pakiety edukacyjne BRD. Działanie realizowane jest we współpracy przede wszystkim z

Komendą Wojewódzką Policji w Gdańsku, Miejską Komendą Policji w Bielsku-Białej oraz Jasielskim Klubem Motorowym i Ratownictwa Drogowego. Program realizowany jest na terenie funkcjonowania wybranych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. w woj. pomorskim oraz powiatach znajdujących się w bezpośrednim oddziaływaniu spółek LOTOS Terminale i LOTOS Infrastruktura. Pierwszą edycję programu zrealizowaliśmy w 1998 r. w Jaśle.

> W roku szkolnym 2013/2014 do pierwszoklasistów z woj. pomorskiego, powiatu jasielskiego i bielskiego trafiło 14 tys. odblasków i tyle samo pakietów edukacyjnych BRD. Łącznie przez ostatnie 8 lat przekazaliśmy 100 tys. odblasków i 80 tys. pakietów edukacyjnych.

2. Konkurs **„Uwolnić odblaski"** jest adresowany do uczniów klas pierwszych szkół podstawowych, szczególnie uczestników programu „Bezpieczna droga do szkoły". Działanie ma na celu zwrócenie dzieciom uwagi na zagrożenia, z jakimi mogą się spotkać w ruchu drogowym oraz służy wyrobieniu nawyku noszenia elementów odblaskowych, które zmniejszają ryzyko wypadków. Konkurs skierowany jest do dzieci ze szkół Pomorza oraz powiatów: bielskiego i jasielskiego. Partnerzy wspólnie namawiają rodziców, opiekunów i wychowawców, aby wyposażali dzieci w materiały odblaskowe. Każda z uczestniczących w konkursie szkół przesyła do dziesięciu prac plastycznych. Spośród nich wybierane są po trzy najlepsze w regionie. Zdobywcy pierwszych miejsc otrzymują rowery i osprzęt do bezpiecznej jazdy. Dodatkowo szkoły uczniów, którzy zwyciężyli, otrzymują mini-zestawy znaków drogowych oraz rowery z osprzętem. Nagrodą za drugie miejsca są zestawy rolek z osprzętem, natomiast zdobywcy trzecich miejsc otrzymują zestawy gier edukacyjnych.

> W 2013 r. do konkursu „Uwolnić odblaski" łącznie zgłoszono 712 prac z 124 szkół. Zdobywcami pierwszych miejsc okazali się uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. ks. dra Leona Heykego w Kościerzynie, Szkoły Podstawowej nr 26 w Bielsku-Białej i Społecznej Szkoły Podstawowej w Lipnicy Dolnej w gminie Brzyska. W latach 2010-2013 do udziału w konkursie zgłosiło się łącznie ponad 2 tys. uczniów.

3. Akcja **„W drodze do prawa jazdy"** to projekt, którego jesteśmy partnerem, realizowany przez Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku. Działanie ma na celu propagowanie zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych i tym samym przeciwdziałanie wypadkom z udziałem młodych kierowców. Głównym elementem są spotkania z młodzieżą wybranych szkół. W ramach każdego z nich odbywały się wykłady prowadzone przez policjanta w zakresie zasad bezpieczeństwa na drodze oraz wykłady na temat medycznych skutków wypadków drogowych i pomocy przedmedycznej prowadzone przez specjalistę ratownictwa medycznego. Po części teoretycznej odbywa się część praktyczna, która ma dodatkowo podnieść świadomości w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach, jako pieszy czy przyszły kierowca. Szczególny nacisk kładziony jest na takie zagrożenia jak brawura, nieużywanie pasów bezpieczeństwa i nadmierna prędkość.

> W akcji „W drodze do prawa jazdy" w latach 2012-2013 r. udział wzięło 600 uczniów z gdańskich szkół ponadpodstawowych.

4. Jesteśmy partnerem prowadzonego przez Wojewodę Pomorskiego konkursu **„Na drodze do bezpieczeństwa"**. Inicjatywa ma na celu wyłonienie najlepszych autorskich programów realizowanych w zakresie zwiększania bezpieczeństwa na terenie województwa w danym roku szkolnym. W konkursie biorą udział instytucje samorządowe, państwowe, pozarządowe i stowarzyszeniowe. Najlepsze projekty otrzymują dofinansowanie na ich realizację.
W 2013 r. dwie równorzędne główne nagrody przyznano Specjalnemu Ośrodkowi Szkolno-Wychowawczemu w Pucku i Stowarzyszeniu Bezpieczny Region Słupski. Wyróżnienie otrzymało Gimnazjum w Żukowie.

Wyrównywanie różnic społecznych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu

Jedną z naszych kluczowych wartości społecznych jest otwartość na przyszłość, stąd waga, jaką przykładamy do projektów ukierunkowanych na rozwój młodych ludzi, zwłaszcza wychowujących się w bezpośredniej bliskości naszych zakładów.

Program „Dobry Sąsiad"

Specjalnie do mieszkańców terenów sąsiadujących z Grupą LOTOS kierujemy program, którego strategicznym celem jest niwelowanie różnic społecznych, przeciwdziałanie wykluczeniu, aktywizacja i integracja lokalnych społeczności oraz wspomaganie edukacji najmłodszych. W ramach programu:

- angażujemy się w życie społeczności poprzez wspieranie festynów rodzinnych, imprez sportowych, dofinansowanie wyjazdów letnich i zimowych dla dzieci,
- wspieramy wybrane inwestycje władz samorządowych mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców dzielnic objętych programem,
- działamy na rzecz lepszego zrozumienia przez mieszkańców specyfiki naszej działalności i przekonania, że rafineria to zakład posiadający najnowocześniejsze zabezpieczenia ekologiczne,
- ograniczamy występowanie różnic społecznych poprzez wspieranie organizacji pożytku publicznego,
- angażujemy się w inicjatywy mające charakter trwały, przeznaczone dla mieszkańców dzielnic sąsiadujących z nami.

1. **Festyny, pikniki rodzinne i imprezy sportowe**

W 2013 r. w sąsiadującej z zakładem w Gdańsku dzielnicy Wyspa Sobieszewska zorganizowaliśmy rodzinny festyn pn. **Ekologiczny Dzień Dziecka**. Ekologiczna tematyka wydarzenia była związana z realizowanym od kilku lat w tej części Gdańska programem „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej". W wydarzeniu uczestniczyło ok. 1 tys. osób. Impreza oprócz szeregu zabaw dla najmłodszych, była bogata w zabawy edukacyjne dotyczące cennych przyrodniczo terenów znajdujących się w okolicy dzielnicy Sobieszewo (Rezerwat Przyrody „Mewia Łacha" i „Ptasi Raj"). Festyn odbył się na terenie Zespołu Specjalnego Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego nr 1 w Sobieszewie, a podopieczni placówki byli zaangażowani w prace organizacyjne. Wśród dorosłych uczestników wydarzenia przeprowadziliśmy badanie dotyczące oceny wydarzenia. Opinie na temat miejsca imprezy, jej organizacji i programu, jakości obsługi, ogólnego zadowolenia oraz jakości przekazywanych upominków były najwyższe w skali ocen (99% badanych).

> 85% ankietowanych odpowiedziało, że Grupa LOTOS dba o najbliższe otoczenie, a 83%, że wydarzenie odpowiada potrzebom i oczekiwaniom społecznym.

W ramach wspierania wydarzeń o charakterze sportowym oraz propagujących rekreację, byliśmy zaangażowani w **Bieg Wyspy Sobieszewskiej im. Wincentego Pola**, który odbył się w sąsiedztwie naszej rafinerii. W półmaratonie wzięło udział ponad 400 zawodników, którzy pokonywali nietypową trasę, przecinającą las, plażę i rekreacyjną trasę przeznaczoną dla biegaczy, rowerzystów oraz miłośników spacerów, która została zrealizowana w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Wyspy Sobieszewskiej – organizatorem półmaratonu i gospodarzem ścieżki.

2. **Dzień Otwarty w Grupie LOTOS**

W sierpniu 2013 r. zorganizowaliśmy „Dzień Otwarty", którego celem było umożliwienie zwiedzenia niedostępnej na co dzień rafinerii autokarami z przewodnikami - pracownikami Spółki, którzy opowiadali o działaniu instalacji, przebiegu procesów, zabezpieczeniach, jakich ścisłe przestrzega rafineria oraz odpowiadali na pytania uczestników.

> W ciągu pięciu godzin trwania imprezy 5 linii autokarowych zrealizowało 19 kursów na terenie rafinerii Grupy LOTOS, dając tym samym możliwość zwiedzenia zakładu blisko 900 osobom.

Do samej rafinerii zapewniliśmy bezpłatne linie autobusowe, które umożliwiały transport z dzielnic znajdujących się w sąsiedztwie Spółki. Wydarzenie obfitowało w wiele atrakcji dla osób w różnym wieku. Podczas pikniku odbył się pokaz współpracujących z nami służb mundurowych. Swoją działalność prezentowała także Grupa Badawcza Ptaków Wodnych KULING i Stacja Morska w Helu – partnerzy, z którymi realizujemy programy „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej" oraz „LOTOS pomaga bałtyckiej przyrodzie". W wydarzeniu wzięło udział ponad 2 tys. osób, wśród których przeprowadzono ankietę ewaluacyjną. Opinie uczestników pod względem organizacji, atrakcyjności programu, terminu oraz jakości obsługi były na bardzo wysokim poziomie (80% ankietowanych wyraziło pozytywne opinie na temat wydarzenia), a 87% respondentów odpowiedziało, iż „Dzień Otwarty w Grupie LOTOS" spełnił ich oczekiwania i chętnie ponownie wezmą udział w podobnym wydarzeniu organizowanym przez koncern.

3. **Pomoc potrzebującym**

W ramach programu „Dobry Sąsiad" współpracujemy z organizacjami pozarządowymi, które w naszym najbliższym sąsiedztwie działają na rzecz ludzi potrzebujących. Od 2013 r. wspieraliśmy działania na rzecz podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie na gdańskich Rudnikach, Stowarzyszenia Przyjazne Pomorze – organizacji prowadzącej społeczną bibliotekę w dzielnicy Gdańsk-Stogi, Fundacji Pomóż Sobie i Innym, Stowarzyszenia Pedagogów Praktyków oraz Parafii p.w. Matki Boskiej Bolesnej w Gdańsku. Ponad 100 podopiecznym tych organizacji dofinansowaliśmy m.in. letni i zimowy wypoczynek oraz doposażyliśmy sale, w których odbywają się zajęcia edukacyjne dla dzieci. Dodatkowo dla wychowanków tych placówek i dzieci z domów dziecka zorganizowaliśmy Mikołajki. Łącznie paczki świąteczne trafiły do 270 podopiecznych z 13 placówek wychowawczych i domów dziecka, w tym 9 z Gdańska i okolic, 2 z Jasła i 2 z Czechowic-Dziedzic.

Program „Skrzydła z Grupą LOTOS"

Odpowiedzialnie podchodzimy do działań ukierunkowanych na wyrównywanie szans uzdolnionych dzieci, zagrożonych wykluczeniem społecznym, pochodzących z regionów, w których prowadzi działalność Grupa Kapitałowa LOTOS. Było to możliwe m.in. dzięki naszemu uczestnictwu w latach 2010-2013 w gronie partnerów strategicznych programu „Skrzydła" realizowanego przez **Caritas Polska**. Objęliśmy pomocą 70 uczniów pochodzących z rodzin o niskim statusie materialnym z trzech regionów Polski w ramach programu „Skrzydła z Grupą LOTOS". „Skrzydła" to program długoterminowej pomocy skierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i liceów, którzy z powodu złej sytuacji materialnej w rodzinie wymagają pomocy. Program dał możliwość jej dopasowania do indywidualnych potrzeb ucznia. Skierowaliśmy swoje wsparcie do najbardziej potrzebujących dzieci ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pochodzących z terenu woj. pomorskiego, powiatu jasielskiego i gminy Czechowice-Dziedzice. Wsparcie miało formę tzw. „Skrzydeł na przyszłość", aby każde dziecko miało taką samą szansę w realizacji swoich planów i celów. Skrzydła pozytywnie wpłynęły na jego uczestników i pozwoliły na osiągnięcie założonych celów. Uczniowie objęci programem poprawili oceny z wielu przedmiotów nauczania, poprawili też zachowanie i są bardziej zaangażowani w zajęcia, pracę na rzecz szkoły oraz samorozwój.

Programy edukacji sportowej

Grupa LOTOS angażuje się również w projekty sportowo-społeczne, których celem jest wsparcie rozwoju sportowego dzieci i młodzieży oraz kształcenie kolejnych pokoleń sportowców, którzy będą w przyszłości zasilali lokalne drużyny czy kadry narodowe. Wychowanie przez sport jest również sposobem na popularyzację aktywnego spędzanie czasu wolnego, propagowania zasad „fair play" i zapobiegania patologiom.

> Nieprzerwanie od 10 lat realizujemy wspólnie z Polskim Związkiem Narciarskim unikalny na skalę kraju program edukacji sportowej - „Szukamy Następców Mistrza" w ramach Narodowego Programu Rozwoju Skoków Narciarskich. Głównym celem projektu jest wspieranie młodzieży trenującej skoki narciarskie oraz wyszukiwanie największych talentów w tej dyscyplinie.

Do końca 2013 r. ufundowaliśmy ponad 800 sztuk sprzętu narciarskiego (komplety nart z wiązaniami, kombinezony, buty skokowe i kaski) dla najzdolniejszych skoczków. Jednym ze stypendystów programu „Szukamy Następców Mistrza" jest dwukrotny złoty medalista Igrzysk Olimpijskich w Soczi, wielokrotny zwycięzca zawodów Pucharu Świata i Mistrz Polski, a jednocześnie Ambasador Programu – Kamil Stoch. Kolejni uzdolnienie skoczkowie to Jakub Wolny (indywidualny i drużynowy mistrz świata juniorów) oraz Klemens Murańka, Aleksander Zniszczoł i Krzysztof Biegun - drużynowi mistrzowie świata juniorów.

Kolejnym obszarem naszej aktywności jest współpraca z grupami młodzieżowymi trenującymi w **Akademii Piłkarskiej Lechii Gdańsk**. W 2012 r. wspólnie z Akademią zainaugurowaliśmy program **„Biało-zielona przyszłość z LOTOSEM"**. Docelowo działania obejmą 3 tys. dzieci z 13 ośrodków zamiejscowych Akademii zlokalizowanych na terenie Pomorza i obszarów do niego przyległych. Do końca 2013 r. w ramach programu otwartych zostało 10 ośrodków zamiejscowych, które wraz z głównym ośrodkiem w Gdańsku, szkolą łącznie 1,8 tys. dzieci w wieku 6-14 lat. W programie pracuje ok. 70 szkoleniowców, którzy realizują jednolity system szkolenia, wypracowany przez Akademię Piłkarską Lechia Gdańsk. Zawodnicy objęci są monitoringiem w ramach Młodzieżowej Bazy Danych, gdzie gromadzone są informacje o każdym uczestniku programu oraz o zespołach, które reprezentują w rozgrywkach.

Kontynuowaliśmy wsparcie szkolenia juniorskich drużyn koszykówki w **Gdyńskim Towarzystwie Koszykówki**. Trenuje tam łącznie ok. 300 wychowanków, którzy w 2013 r. zdobyli Mistrzostwo Polski w kategorii U-18. Wspieraliśmy także **Stowarzyszenie Gdański Klub Żużlowy Wybrzeże**, który szkoli dzieci i młodzież. Celem **Młodzieżowej Szkoły Żużlowej** jest wyszukiwanie talentów do pierwszej drużyny klubu GKS Wybrzeże. Wychowankiem klubu jest Krystian Pieszczek nazywany nadzieją gdańskiego speedway'a i zdobywca Brązowego Kasku w 2013 r. Ponadto byliśmy głównym sponsorem **Gdańskiego Klubu Żeglarskiego**, promującego sporty wodne wśród szerokiej rzeszy dzieci i młodzieży poprzez różne klasy żeglarstwa i windsurfingu.

Ochrona środowiska i ekologia

Nadbałtyckie położenie rafinerii Grupy LOTOS powoduje, że wiele podejmowanych działań dotyczy ochrony zasobów tego akwenu. Do naszych partnerów należą: **Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego (FRUG) i Stacja Morska Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego (SMIOUG) w Helu**, z którymi realizujemy projekty na rzecz ochrony walorów przyrodniczych Morza Bałtyckiego pod nazwą „LOTOS pomaga bałtyckiej przyrodzie". Innym programem, realizowanym w partnerstwie z Grupą Badawczą Ptaków Wodnych KULING, Stacją Ornitologiczną MIIZ PAN i Stowarzyszeniem Przyjaciół Wyspy Sobieszewskiej na cennych przyrodniczo terenach NATURA 2000, jest długofalowy projekt „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej".

Program „LOTOS pomaga bałtyckiej przyrodzie"

Z FRUG i Stacją Morską w Helu współpracujemy przy ochronie, badaniach oraz komunikacji na temat bioróżnorodności Morza Bałtyckiego. Stacja Morska prowadzi badania dotyczące biologii i ekologii ryb strefy przybrzeżnej Bałtyku oraz ssaków morskich i ich siedlisk. W 2013 r. byliśmy zaangażowani w działania mające pomóc w zahamowaniu procesu wymierania zagrożonych wyginięciem morświnów, jedynych waleni na stałe zamieszkujących Bałtyk.

Sprzęt zakupiony w ramach kilkuletniej już współpracy wykorzystano także do technicznego wsparcia statutowych badań Stacji Morskiej nad występowaniem morświnów, w ramach działania pod nazwą **„Biologiczne i ekologiczne badania organizmów oraz siedlisk morskich pod kątem wdrażania skuteczniejszych metod zarządzania ich zasobami i ochroną"**. Wsparcie skierowane na szkutnicze i techniczne udoskonalenia łodzi badawczej Zelint umożliwiają jej całoroczne wykorzystanie do eksploracji akwenu. Działania zaowocowały również zakupem na potrzeby testowania klatek do połowu dorszy (tzw. cod pots) bezpiecznych dla morświnów i fok oraz pozwalających na pozyskiwanie żywych ryb podczas połowu. Podczas kilkuletniej współpracy ze Spółką powstało przeszło 25 artykułów i prac naukowych oddających potencjał badawczy i naukowo-dydaktyczny pracowników Stacji.

Wsparcie koncernu dla projektu SAMBAH poprzez dofinansowanie wyposażenia oraz modernizację pływającej jednostki Zelint znacząco wspomogły badania nad obecnością, rozmieszczeniem oraz preferencjami siedliskowymi morświnów. SAMBAH to największy hydroakustyczny projekt monitoringowy dotyczący morświnów, którego badania swoim zasięgiem obejmują obszar rozciągający się od podwodnego grzbietu pomiędzy Darss i Limhamn w południowo-zachodnim Bałtyku do północnej granicy archipelagu Alandzkiego. Dane o zmianach w rozprzestrzenieniu i zagęszczeniu tych ssaków są niezbędne do identyfikacji rejonów najczęstszego ich występowania, preferencji siedliskowych oraz obszarów podwyższonego ryzyka dla tych zwierząt, wynikających z działalności człowieka.

Ważnym elementem projektu jest wypracowanie skutecznej metody badań nad morświnami w rejonie o ich niewielkim zagęszczeniu oraz szerzenie świadomości wśród społeczeństwa o istnieniu tego zagrożonego gatunku. Zdobyta wiedza ma również posłużyć opracowaniu i późniejszemu wdrożeniu najefektywniejszych metod monitoringu występowania tych rzadkich zwierząt. Środki otrzymane od Grupy LOTOS w ramach darowizny zostały wykorzystane na modernizację, doposażenie i zakup elementów aparatury badawczej. W efekcie jest możliwość zachowania ciągłości badań we wszystkich stacjach pomiarowych Stacji. Uzyskane dane zostaną poddane analizie, a wyniki opublikowane w 2014 r.

W 2013 r. przeprowadziliśmy szereg kampanii edukacyjnych na terenie Trójmiasta, informujących o zagrożeniach dla bioróżnorodności Morza Bałtyckiego. W ramach programu w Helu odbywają się **„Błękitne szkoły”** - spotkania dzieci i młodzieży z edukatorami szkolącymi w zakresie bioróżnorodności Bałtyku. W 2013 r. w zajęciach edukacyjnych wzięło udział 4,3 tys. uczniów. W fokarium, jednym z najważniejszych obiektów kompleksu Błękitnej Wioski odnotowano blisko 400 tys. frekwencję. W ciągu roku Stacja Morska i FRUG podczas licznych wydarzeń rozdystrybuowały 18 tys. materiałów o charakterze edukacyjno-informacyjnym. Jednym z ważniejszych wydarzeń w 2013 r. było otwarcie nowo wybudowanego **„Domu Morświna”**. Wyposażony w salę ekspozycyjną i stopniowo rozbudowywaną wystawę plenerową budynek służy akademickiej i szkolnej edukacji. Ma postać swoistego banku materiałów dotyczących występowania morświnów, źródeł informacji naukowej, a także materiałów popularnonaukowych propagujących wiedzę o tym gatunku.

W 2013 r. po raz kolejny zaangażowaliśmy się w **„Sprzątanie Świata”**, organizując akcję **„Posprzątaj z nami Bałtyk. Posprzątaj z nami świat”**. Do udziału w wydarzeniu na gdańskiej plaży zaproszono 700 uczestników z 70 szkół z Trójmiasta. Podczas wspólnego sprzątania, zgodnie z zasadami segregacji odpadów zebrano 18 tys. litrów śmieci, czyli trzy razy więcej niż w 2012 r. Akcję zainaugurowaliśmy uroczystym zasadzeniem drzewa im. „Miłośników Bałtyckiej Przyrody”, które odbyło się w ramach jubileuszowej, 20. akcji „Sprzątanie Świata - Polska”, do której zaprosiła nas Fundacja Nasza Ziemia. W sprzątaniu dna morza uczestniczyli płetwonurkowie spółki LOTOS Straż. Wydarzenie miało na celu rozbudzanie odpowiedzialności za otaczający świat, a przede wszystkim dbanie o czystość i ochronę Morza Bałtyckiego.

Program „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej”

W partnerstwie ze Stacją Ornitologiczną Muzeum i Instytutu Zoologii PAN, Grupą Badawczą Ptaków Wodnych KULING i Stowarzyszeniem Przyjaciół Wyspy Sobieszewskiej realizujemy program „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej”. Projekt zakłada kompleksowe działania na Wyspie Sobieszewskiej w zakresie zachowania naturalnych walorów środowiskowych na tym terenie oraz szeroką edukację ekologiczną. Efektem programu, który trwa od 2009 r. jest wybudowanie infrastruktury ochronnej, w tym stworzenie ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej w Rezerwacie „Mewia Łacha”. Specjalnie wytyczona trasa, przebiegająca z dala od terenów, gdzie znajdują się lęgowiska ptaków oraz chroniona roślinność, opatrzona tablicami edukacyjno-informacyjnymi, pozwala na zwiedzanie rezerwatu przez cały rok.

W ramach programu realizowana jest systematyczna edukacja ekologiczna mieszkańców i turystów. Grupa KULING, obok aktywnej edukacji ekologicznej podczas takich wydarzeń, jak „Bioróżnorodność – poznaj by zachować", „Bałtycki Festiwal Nauki" czy „Edupiknik", podczas stałego monitoringu Rezerwatu „Mewia Łacha" w 2013 r. odnotowała wejście 2,5 tys. osób, które zostały poinformowane o walorach przyrodniczych rezerwatu, gatunkach chronionych i miejscach ich występowania. KULING, jako gospodarz Rezerwatu Mewia Łacha, co roku przeprowadza badanie wśród mieszkańców Wyspy Sobieszewskiej na temat wiedzy o rezerwacie oraz znajdujących się tam chronionych gatunkach zwierząt. Poziom znajomości walorów przyrodniczych w rezerwacie jest bardzo wysoki - 94% respondentów odpowiedziało, iż słyszało i było w tym miejscu, a 63% słyszało i potrafiło wymienić działania, jakie są podejmowane na rzecz ochrony przyrody w ramach programu „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej".

Zaangażowanie w ochronę rezerwatu przynosi wymierne efekty w postaci m.in. udanych lęgów rybitw i innych gatunków ptaków wodnych. W 2013 r. liczba zaobrączkowanych piskląt rybitwy czubatej wynosiła 244, podczas gdy w 2012 r. 62. Również liczba gniazd rybitwy czubatej wzrosła niemal dwukrotnie, z 276 w 2012 r. 415 w 2013 r. Ważną działalnością w Rezerwacie „Mewia Łacha", dzięki której zwiększa się nasza wiedza o chronionych i zmniejszających swoją liczebność gatunkach ptaków, jest ich obrączkowanie. W 2013 r. odnotowano najwyższą zaobrączkowaną ilość gatunku sieweczki obrożnej – 196 ptaków, podczas gdy w 2012 r. było to 77. Od 2010 r., tj. od początku działań ochronnych w rezerwacie w ramach programu „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej" zaobrączkowano ponad 8,5 tys. gatunków ptaków.

We współpracy ze Stacją Ornitologiczną prowadzone są dla uczniów z gdańskich szkół bezpłatne wykłady. Zajęcia mają na celu m.in. zainteresowanie ekologią, ochroną przyrody i propagowanie Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000. Wykłady pod nazwą „Wyspa Sobieszewska a Obszar NATURA 2000. Ochrona ptaków i ich siedlisk" dotyczą nie tylko cennych przyrodniczo terenów, ale także biologii, ekologii oraz rozpoznawania wybranych gatunków ptaków ze zwróceniem uwagi na gatunki występujące na Wyspie Sobieszewskiej, w tym migrujące wzdłuż wybrzeży Bałtyku.

> W 2013 r. z oferty edukacyjnej programu „Chronimy NATURĘ na Wyspie Sobieszewskiej" na terenie Rezerwatu Przyrody „Mewia Łacha" skorzystało ponad 2,5 tys. osób. Zaś w zajęciach edukacyjnych, prowadzonych w Stacji Ornitologicznej MIIZ PAN wzięło udział prawie 2 tys. uczniów z 34 trójmiejskich szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Program Edukacji Morskiej

Wspierany przez nas program jest realizowany na zlecenie Prezydenta Miasta Gdańska przez Fundację Gdańską. Pomysłodawcą akcji jest Mateusz Kusznierewicz, Ambasador Miasta Gdańska ds. Morskich. Projekt, adresowany do młodych ludzi, polega na wzbogacaniu ich wiedzy z zakresu ekologii, żeglarstwa i morskiego dziedzictwa Gdańska oraz bezpieczeństwa na wodzie. Każdego roku wszyscy uczniowie klas pierwszych gdańskich gimnazjów (ok. 3,5 tys. osób) odbywają kilkugodzinne edukacyjne rejsy po Kanale Portowym i Zatoce Gdańskiej. Udział w rejsach jest bezpłatny. Nieodłącznym elementem Programu jest ogólnopolski konkurs ekologiczny, który 2013 r. zrealizowano pod hasłem „Nie lej wody!".

> Rok 2013 ogłoszony został przez Organizację Narodów Zjednoczonych Rokiem Współpracy w Dziedzinie Wody. W międzynarodową akcję postanowili włączyć się realizatorzy Programu Edukacji Morskiej w Gdańsku i to właśnie problemowi deficytu wody poświęcono zorganizowaną w 2013 r. edycję konkursu ekologicznego.

Do udziału w konkursie zaproszeni zostali uczniowie gimnazjów i liceów z całej Polski. Uczestnicy realizowali filmy krótkometrażowe, zachęcające do racjonalnego korzystania z zasobów wody – niemarnowania i niezanieczyszczania wody. W pierwszym etapie, spośród prawie 90 zgłoszonych prac, jurorzy wybrali dziesięć filmów. Finaliści walczyli o głosy internautów. Głosowanie zamknięto w Światowym Dniu Walki z Pustynnieniem i Suszą, 17 czerwca. Łącznie oddano prawie 12 tys. głosów, a największe uznanie widzów zyskał film „Apokalipsa", zrealizowany przez uczniów Publicznego Gimnazjum nr 2 im. Jana Pawła II w Świętej. Laureaci konkursu reprezentujący wyróżnione szkoły wypłynęli w wakacyjny rejs na pokładzie żaglowca Generał Zaruski, a w szkole zwycięskiej drużyny odbył się piknik żeglarski z udziałem Mateusza Kusznierewicza.

W 2013 r. 71 nauczycieli wzięło udział w ewaluacji programu, z czego aż 99% oceniło bardzo wysoko atrakcyjność projektu oraz odpowiedziało, iż powinien być on kontynuowany. 93% badanych wyraziło zdanie, że firmy komercyjne powinny angażować się w działania społeczne i ekologiczne.

> W latach 2010-2013 w kolejnych edycjach Programu Edukacji Morskiej w rejsach po Zatoce Gdańskiej wzięło udział ok. 14 tys. uczestników, którzy przepłynęli łącznie ponad 28 tys. mil morskich.

Innowacje społeczne

Festiwal E(x)plory

W 2013 r. Grupa LOTOS była mecenasem ogólnopolskiego Festiwalu E(x)plory, programu rozwijającego innowacje naukowe, kreatywność i ciekawość świata w atrakcyjny i nowoczesny sposób. Przedsięwzięcie popularyzuje osiągnięcia nauki wśród dzieci i młodzieży, odpowiadając jednocześnie na współczesne wyzwania związane z potrzebą rozwoju innowacji i zapewnieniem kadr w przyszłości. W ramach festiwalu odbyły się m.in.: konkurs dla młodych naukowców, targi i pokazy projektów technologicznych, warsztaty dla uczniów i nauczycieli oraz konferencje naukowe. Odbiorcami Festiwalu E(x)plory są uczniowie, studenci, nauczyciele i dyrektorzy szkół. W sumie prawie 12 tys. osób.

Program ENACTUS Poland

W roku akademickim 2013/2014 Grupa LOTOS rozpoczęła współpracę przy programie ENACTUS Poland. ENACTUS, wcześniej znany pod nazwą SIFE, jest międzynarodową organizacją, która zrzesza studentów, opiekunów naukowych i przedstawicieli biznesu. Studenci w ramach programu realizują projekty o charakterze biznesowym, wspierające rozwój społeczności lokalnych. Prowadzone przez nich działania odpowiadają na wyzwania ekonomiczne, ekologiczne i społeczne, a ich celem jest poprawa warunków oraz standardu życia grupy docelowej. Najlepsze projekty uczestniczą w polskim finale konkursu ENACTUS i mają szansę wystartować w światowych rozgrywkach. Studenci w prowadzonej przez siebie działalności sięgają po pomoc i radę opiekunów naukowych oraz menadżerów, reprezentantów biznesu, którzy pełnią role mentorów. W Polsce funkcjonuje obecnie 12 zespołów uczelnianych realizujących rocznie ok. 40 projektów. W 2013 r. w polskim konkursie uczestniczyło blisko 60 jurorów i 200 studentów.

W ramach współpracy z organizacją ENACTUS ogłosiliśmy w 2013 r. konkurs grantowy pod nazwą **„Odpowiedzialnie z LOTOSEM"**, skierowany do studentów zrzeszonych w ENACTUS Poland. Jego celem było wyłonienie najlepszych projektów realizowanych przez studentów polskich uczelni w zakresie CSR, które będą wpisywać się w założenia strategii społecznej odpowiedzialności Grupy Kapitałowej LOTOS i przynosić wymierne korzyści odbiorcom działań. Komisja konkursowa na początku 2014 r. wybrała projekt „Ekorywalizacja" złożony przez ENACTUS Uniwersytet Gdański (Koło Studenckie STRATEG) i postanowiła przyznać grant w wysokości 10 tys. zł na jego realizację. Temat w założeniu jest kontynuacją projektu SLOW

(Second Life of Waste) zrealizowanego w 2013 r. przez STRATEG. Polega on na organizacji kampanii edukacyjnej, której jednym z etapów jest zbieranie butelek PET m.in. w gdańskich szkołach, klubach fitness i w trakcie wydarzeń ekologicznych. W wyniku pilotażowej wersji projektu zebrano 25 tys. butelek PET, które przetworzono na 200 kołder. Kołdry zostały przekazane pomorskim noclegowniom. Projekt w 2014 r. zostanie rozszerzony o „Dzień z ekologią" skierowany do 30 gdańskich szkół i rozbudowany o kampanie informacyjne.

Prawa człowieka

W naszych relacjach społecznych i gospodarczych przykładamy wagę do kwestii praw człowieka. W spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS nie stosujemy w relacjach z kontrahentami formalnych, systemowych rozwiązań służących ich weryfikacji pod kątem przestrzegania praw człowieka. Powadzimy działalność handlową w otoczeniu, w którym obowiązuje system prawny regulujący kwestie praw człowieka. Utrzymujemy relacje tylko z kontrahentami, którzy działają legalnie i są zobowiązani do przestrzegania prawa, w tym również w zakresie praw człowieka. Jednak z uwagi na priorytetowe traktowanie przez Grupę LOTOS zagadnień z zakresu bezpieczeństwa pracy, ochrony p.poż. oraz bezpieczeństwa fizycznego w umowach zawieranych z dostawcami zamieszczamy obligatoryjne klauzule dotyczące przestrzegania przepisów dotyczących tych zagadnień.

> W Grupie LOTOS 100% umów z kontrahentami zawiera klauzule dotyczące zapewnienia bezpiecznych warunków pracy, a ich stosowanie podlega weryfikacji podczas prowadzonych przez nas auditów. W przypadku spółek handlowych dotyczy to większości istotnych umów. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w codziennej pracy naszych dostawców.

Stale także dodajemy w przygotowywanych przez firmę umowach i zapytaniach ofertowych nowe zapisy z zakresu praw człowieka oraz etyki. Ze względu na przykładanie dużej wagi do dbałości o etyczne postępowanie oraz transparentność procesów biznesowych w treści większości umów znajduje się odwołanie do strony www.odpowiedzialny.lotos.pl, gdzie opublikowany jest Kodeks etyki Grupy Kapitałowej LOTOS. Kodeks jest również wysyłany i przekazywany osobiście w wersji papierowej, kontrahentom z polski i z zagranicy. W związku z wdrażaniem idei odpowiedzialnego biznesu przy prowadzeniu postępowań wyboru kontrahenta Grupa LOTOS do zapytania ofertowego wprowadziła kolejne dwie klauzule etyczne, m.in. dotyczące poszanowania praw człowieka, przestrzegania praw pracowniczych oraz poszanowania środowiska naturalnego. Ponadto w zapytaniach ofertowych kierowanych do oferentów umieszczamy wymóg oświadczenia, że firmy składające oferty nie zalegają z uiszczeniem podatków ani opłat lub składek na ubezpieczenie społeczne.

Mimo że w 2013 r. zawarliśmy w Grupie LOTOS kilkanaście znaczących umów, to żadna z nich nie była skontrolowana pod względem praw człowieka.

W zakresie logistyki wtórnej w 2013 r. pracownicy LOTOS Paliwa przeprowadzili łącznie 901 kontroli dostaw paliw zrealizowanych przez przewoźników na naszą rzecz, w tym 611 kontroli przestrzegania przez kierowców m.in. przepisów bezpieczeństwa pracy, p.poż i ochrony środowiska. W ramach tych kontroli sprawdzono wyposażenie kierowców w ubrania ochronne, robocze, środki ochrony osobistej, dokumentację wymaganą przy przewozach towarów niebezpiecznych. W przypadkach naruszenia czasu pracy kierowców lub niezgodnego z wymaganiami ich wyposażenia w odzież i sprzęt ochronny – przewoźnicy zostali zobowiązani do natychmiastowego wykonania działań naprawczych.

W zakresie inwestycji budowlanych realizacja wymagań określonych w umowach z kontrahentami w ramach zabezpieczenia ruchu, przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy jest przez nas na bieżąco monitorowana w procesie realizacji inwestycji.

Dodatkowo 138 pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu ochrony osób i mienia zatrudnionych w spółce LOTOS Ochrona uczestniczy w wykładach na temat praw człowieka oraz w zajęciach z technik interwencji i użycia środków przymusu bezpośredniego. W comiesięcznych testach, jakie przechodzą, są poruszane zagadnienia z Kodeksu etyki Grupy Kapitałowej LOTOS. W 2013 r. 77% pracowników spółki uczestniczyło w wykładach poświęconych m.in. podstawowym prawom człowieka, ich rodzajom, Powszechnej deklaracji praw człowieka, Europejskiemu Trybunałowi Praw Człowieka, Karcie praw podstawowych oraz kwestiom łamania praw człowieka. Wymóg odbycia szkoleń dotyczy także organizacji zewnętrznych, które świadczą ochronę na naszą rzecz.

Problematyka praw człowieka jest omawiana także w trakcie zajęć przeznaczonych dla nowo zatrudnianych pracowników (tzw. szkolenia adaptacyjne) oraz podczas okresowych szkoleń z zakresu bezpieczeństwa i ochrony pracy.

Szkolenia na temat praw człowieka w 2013 r.

	Grupa Kapitałowa LOTOS [1]	Grupa LOTOS
Procent pracowników przeszkolonych w zakresie polityk i procedur organizacji dotyczących problematyki praw człowieka i ich stosowania w pracy	15,2%	19,1%
Całkowita liczba godzin szkoleniowych na temat praw człowieka	1.503	578

[1] Dane dla Grupy Kapitałowej LOTOS bez spółek zależnych LOTOS Petrobaltic.

Kapitał ludzki

Kapitał ludzki LOTOSU

- Wiedza, kompetencje, doświadczenie i motywacja pracowników do rozwoju organizacji.
- Wspólny, trwały system wartości u podstaw kultury organizacyjnej.
- Motywacja do poprawy i rozwoju procesów, produktów i usług, w tym umiejętności pracowników dotyczące przywództwa, zarządzania i współpracy.
- Wysoka kultura bezpieczeństwa.

Nasze cele w zakresie gospodarowania kapitałem ludzkim:

- Zapewnienie i rozwój wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej.
- Doskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.
- Stałe podnoszenie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej, pracowników i podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa pracy.

Kluczowe działania:

- Odpowiedzialna rekrutacja i zatrudnianie, szybka adaptacja do środowiska pracy.
- Doskonalenie systemów szkolenia i rozwoju pracowników.
- Tworzenie angażującego miejsca pracy.
- Rzetelna ocena i właściwe motywowanie pracowników.
- Przestrzeganie zasad etycznych w działalności.
- Upowszechnianie przyjętych wartości wśród pracowników stacji paliw LOTOS.
- Realizacja projektów poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia.
- Angażowanie kadry kierowniczej w propagowanie właściwych postaw BHP wśród pracowników.

Uzyskiwane wyniki:

Tytuł Najlepszego Pracodawcy 2013 r.

Skuteczność wewnętrznych programów rozwojowych potwierdzona awansowaniem 80% ich uczestników

Optymalizacja zatrudnienia poprzez stwarzanie warunków do najlepszego wykorzystania kompetencji i potencjału pracowników (w latach 2004-2013 ponad tysiąc osób zmieniło pracodawcę w ramach grupy kapitałowej)

Wysoki poziom zaangażowania pracowników (72%), przy 77% osiągających satysfakcję zawodową

Podnoszenie wpływu pracowników na bezpieczeństwo i ergonomię na własnym stanowisku pracy

Umacnianie kultury bezpieczeństwa w oparciu o wzrost zaangażowania kierownictwa w propagowanie właściwych postaw

Tytuł Lidera Zarządzania Zasobami Ludzkimi za wybitne osiągnięcia we wszystkich obszarach zarządzania zasobami ludzkimi

System wartości

W działalności kierujemy się nadrzędną zasadą poszanowania prawa oraz poczuciem odpowiedzialności za wpływ wywierany na otoczenie. Na system wartości społecznych LOTOSU składa się czystość, otwartość, innowacyjność i odpowiedzialność.

> Misją Grupy Kapitałowej LOTOS jest innowacyjny i zrównoważony rozwój w obszarze poszukiwań i wydobycia oraz przerobu węglowodorów, handlu produktami najwyższej jakości, zapewniający trwały wzrost wartości dla akcjonariuszy i osiąganie pełnej satysfakcji klienta, umożliwiający stałe doskonalenie i korzystanie z potencjału pracowników, realizowany w sposób odpowiedzialny wobec społeczeństwa, przyjazny dla środowiska i zgodny z polityką bezpieczeństwa energetycznego.

W 2013 r. ogłosiliśmy Kodeks etyki, w którym pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS dodatkowo zadeklarowali postępowanie zgodne z wartościami etycznymi.

PROGRAM ETYCZNY GRUPY KAPITAŁOWEJ LOTOS

Profesjonalizm

– dokładamy starań, aby podczas wykonywania swojej pracy w pełni wykorzystywać posiadaną wiedzę i kompetencje. Wartość organizacji budujemy przede wszystkim na profesjonalizmie naszych pracowników, z których każdy stawia sobie za cel bycie specjalistą w swojej dziedzinie. W realizacji powierzonych zadań kierujemy się najwyższą starannością i obiektywizmem, dążąc do stałego doskonalenia umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Transparentność

– transparentnie działamy i komunikujemy się w relacjach z pracownikami, czytelnie i zrozumiale określając ich uprawnienia i wymagania, a także uzasadniając podejmowane w stosunku do nich decyzje. Zapewniamy pracownikom dostęp do informacji niezbędnych dla prawidłowego realizowania powierzonych im zadań. Naszemu otoczeniu otwarcie przedstawiamy decyzje, działania i przesłanki, jakimi się kierujemy we wzajemnych relacjach, szczególnie z klientami, dostawcami, uczestnikami rynku kapitałowego i społecznością lokalną.

Szacunek

– wyraża się decyzjami i działaniami, które nie naruszają godności innych osób i podmiotów. Kierujemy się nim, budując relacje zarówno z pracownikami, jak i z partnerami biznesowymi i społecznymi. Szanujemy różnorodność i równość wszystkich współpracowników i przedstawicieli partnerów grupy kapitałowej bez względu na ich narodowość, rasę, płeć, wiek, stopień sprawności, religię, orientację polityczną i seksualną.

Współpraca

– charakteryzuje nasze podejście do kształtowania wzajemnych relacji w sposób zakładający maksymalizację korzyści po stronie grupy kapitałowej, przy jednoczesnym poszanowaniu i uwzględnianiu interesów drugiej strony. Podstawę współpracy stanowi otwarta komunikacja, zaufanie i skupienie na osiąganiu wspólnych celów. Odnosi się to do relacji ze współpracownikami, jak i podmiotami zewnętrznymi.

Jako firma społecznie odpowiedzialna, popieramy i stosujemy we wszystkich sferach swojej działalności zasady **United Nations Global Compact** – największej na świecie dobrowolnej inicjatywy obywatelstwa korporacyjnego.

Zasady UN Global Compact

1. Popieranie i przestrzeganie praw człowieka przyjętych przez społeczność międzynarodową.
2. Eliminowanie wszelkich przypadków łamania praw człowieka przez firmę.
3. Poszanowanie wolności stowarzyszania się.
4. Eliminowanie wszelkich form pracy przymusowej.
5. Popieranie zniesienia pracy dzieci.
6. Efektywne przeciwdziałanie dyskryminacji w sferze zatrudnienia.
7. Prewencyjne podejście do środowiska naturalnego.
8. Podejmowanie inicjatyw mających na celu promowanie postaw odpowiedzialności ekologicznej.
9. Stosowanie i rozpowszechnianie przyjaznych środowisku technologii.
10. Przeciwdziałanie korupcji we wszystkich formach, w tym wymuszeniom i łapówkarstwu.

Odpowiedzialny pracodawca

Wypowiedź Joanny Tyszka, Dyrektor Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR w obszarze inwestowania w zasoby ludzkie.

> Celem polityki personalnej Grupy Kapitałowej LOTOS w świetle strategii CSR na lata 2012-2015 jest zapewnienie i rozwój wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz doskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości. Pracownicy stanowią nasz kluczowy kapitał, dlatego rozwijamy ich kompetencje, budujemy zaangażowanie i stwarzamy okoliczności sprzyjające identyfikacji z wartościami decydującymi o kulturze organizacyjnej.

Joanna Tyszka
Dyrektor Biura Zarządzania Zasobami Ludzkimi Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR w obszarze inwestowania w zasoby ludzkie

Celem polityki personalnej Grupy Kapitałowej LOTOS w świetle strategii CSR na lata 2012-2015 jest zapewnienie i rozwój wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz doskonalenie kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości. Pracownicy stanowią nasz kluczowy kapitał, dlatego rozwijamy ich kompetencje, budujemy zaangażowanie i stwarzamy okoliczności sprzyjające identyfikacji z wartościami decydującymi o kulturze organizacyjnej.

Polityka personalna prowadzona jest w sposób kompleksowy i strategiczny. Przy jej realizacji kierujemy się zasadami dostępności dla pracowników, spójności wszystkich systemów i rozwiązań, elastyczności w stosunku do potrzeb biznesu, a przede wszystkim odpowiedzialności za efekty pracy. Prowadzone przez nas działania mają charakter długofalowy i opierają się na stałym stosowaniu i doskonaleniu dobrych praktyk w zakresie odpowiedzialnej rekrutacji i zatrudniania, ułatwiania adaptacji do środowiska pracy, tworzenia systemów podnoszenia kwalifikacji, oceny i motywowania pracowników, przestrzegania zasad etycznych i zasad bezpieczeństwa pracy.

Dążąc do zapewnienia obsady stanowisk zgodnie z potrzebami biznesowymi, dbamy o komunikację z kandydatami do pracy poprzez zapewnienie im dostępu do informacji m.in. w trakcie spotkań podczas targów pracy, współpracę z uczelniami wyższymi i technicznymi szkołami średnimi, organizację praktyk, staży i programów stypendialnych. Prowadzimy procesy rekrutacyjne w sposób transparentny i obiektywny, wykorzystując nowoczesne metody oceny potencjału kandydatów. Stwarzamy szanse awansu poziomego i pionowego, poprzez możliwość udziału w traktowanych priorytetowo procesach rekrutacji wewnętrznej.

Doskonalimy kulturę organizacyjną w oparciu o przyjęte wartości, nie tylko prezentując je w naszych programach i działaniach, ale także promując je w ramach szkoleń (w tym adaptacyjnych), podkreślając ich wagę i oceniając ich przestrzeganie w trakcie okresowych ocen pracowników, opisując je i promując poprzez przyjęty Kodeks etyki. Wywieramy pozytywny wpływ na praktyki zatrudnienia, motywowania i budowania kultury organizacyjnej poprzez przygotowywanie i sukcesywne wdrażanie optymalnych rozwiązań w całej Grupie Kapitałowej LOTOS.

W mijającym roku wdrożyliśmy w całej grupie kapitałowej system informatyczny SAP HCM. Usprawnia on proces zarządzania danymi pracowniczymi oraz ich raportowanie, ale również wychodzi naprzeciw potrzebom kadry kierowniczej i pracowników, ułatwiając im dostęp do informacji i korzystanie z narzędzi służących do obsługi spraw kadrowych poprzez portal samoobsługowy - Portal HR.

Wszystkie te systemowe i ciągłe działania potwierdzają, że dla LOTOSU pracownicy są największą wartością. Ich wysokie kompetencje oraz zaangażowanie są naszą siłą, a ich potencjał znajduje swoje odzwierciedlenie w innowacyjnym rozwoju firmy. Jesteśmy postrzegani jako solidny i ceniony pracodawca, propagujemy standardy społecznej odpowiedzialności, przestrzegamy zasad odnoszących się do każdej strefy życia społecznego, przeciwdziałamy dyskryminacji w sferze zatrudniania i awansów. Troska o rozwój zawodowy, doskonalenie wiedzy i umiejętności pracowników idzie w parze z dbałością o dobrą atmosferę i przyjazne relacje między ludźmi w miejscu pracy. Cenimy otwartą komunikację, umiejętność współpracy oraz partnerskie relacje między kadrą kierowniczą i pracownikami.

Potwierdzenie jakości naszych działań zyskaliśmy w ocenie dokonanej przez Kapitułę Konkursu Lider Zarządzania Zasobami Ludzkimi Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, która przyznała Grupie LOTOS w 2013 r. tytuł Lidera Zarządzania Zasobami Ludzkimi oraz Złotą Statuetkę za wybitne osiągnięcia we wszystkich obszarach zarządzania zasobami ludzkimi. Tytuł Najlepszego Pracodawcy 2013 r. zawdzięczamy także wynikom Badania satysfakcji i zaangażowania pracowników Spółki, przeprowadzonego zgodnie z metodyką Aon Hewitt. Większość naszych pracowników uważa, że Grupa LOTOS to jedno z najlepszych miejsc pracy dla osób o podobnych umiejętnościach i doświadczeniu zawodowym. Uzyskane wyniki znacznie wyróżniają naszą firmę na tle branży oraz innych dużych firm w Polsce.

Odpowiedzialny pracodawca

✓ - dane podlegały weryfikacji Zobacz pełen tekst Niezależnego Raportu Atestującego

Zatrudnienie w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS

Spółka	31.12.2011 r.	31.12.2012 r.	31.12.2013 r.
Grupa LOTOS	1.329	1.349	1.345 ✓
LOTOS Asfalt	301	254	202 ✓
LOTOS Terminale (1) wraz z spółkami zależnymi	236	236	245 ✓
LOTOS Gaz w likwidacji	1	1	1 ✓
LOTOS Infrastruktura (2)	74	75	75 ✓
LOTOS Kolej	717	812	833 ✓
LOTOS Lab	152	153	156 ✓
LOTOS Ochrona	160	161	162 ✓
LOTOS Oil	340	338	317 ✓
LOTOS Paliwa	263	270	272 ✓
LOTOS Park Technologiczny	1	1	1 ✓
LOTOS Petrobaltic wraz ze wszystkimi spółkami zależnymi	550	553	557 ✓
LOTOS Serwis	697	697	684 ✓
LOTOS Straż	88	89	89 ✓
LOTOS-Air BP (3)	11	26	44 ✓

(1) Przed 2013 r. LOTOS Czechowice.
(2) Przed 2013 r. LOTOS Jasło.
(3) Przed 2013 r. LOTOS Tank.

Pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS według rodzaju umowy o pracę w 2013 r. – mężczyźni

	Umowy czasowe		Umowy na czas nieokreślony	
Spółka	**pełnozatrudnieni**	**niepełnozatrudnieni**	**pełnozatrudnieni**	**niepełnozatrudnieni**
Grupa LOTOS	133 ✓	3 ✓	778 ✓	15 ✓
LOTOS Asfalt	15 ✓	0 ✓	146 ✓	0 ✓
LOTOS Kolej	204 ✓	9 ✓	539 ✓	0 ✓
LOTOS Oil	27 ✓	0 ✓	197 ✓	1 ✓
LOTOS Petrobaltic wraz z spółkami zależnymi LOTOS Geonafta, LOTOS Norge i Energobaltic	80	1	371	1
LOTOS Air BP	30 ✓	0 ✓	10 ✓	0 ✓

Pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS według rodzaju umowy o pracę w 2013 r. – kobiety

	Umowy czasowe		Umowy na czas nieokreślony	
Spółka	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni
Grupa LOTOS	71	0	344	1
LOTOS Asfalt	6	0	35	0
LOTOS Kolej	36	0	45	0
LOTOS Oil	11	0	81	0
LOTOS Petrobaltic wraz ze spółkami zależnymi LOTOS Geonafta, LOTOS Norge i Energobaltic	22	0	67	3
LOTOS Air BP	1	0	3	0

Nasze cele w zakresie polityki personalnej wynikające ze strategii biznesowej oraz strategii CSR założone na 2013 r. zostały zrealizowane.

Zapewniliśmy odpowiednią liczbę wysokokwalifikowanych pracowników niezbędnych dla skutecznej realizacji strategii biznesowej.

Wdrożony system *e-rekrutacji* zwiększył obiektywizm i efektywność procesów rekrutacyjnych w całej grupie kapitałowej poprzez szybką publikację ogłoszeń w kilku mediach jednocześnie, sprawne przeszukiwanie bazy kandydatów dzięki zastosowaniu elektronicznego formularza aplikacyjnego i wyszukiwarek, gromadzenie i wymianę informacji o kandydatach z zachowaniem najwyższych standardów bezpieczeństwa, śledzenie statystyk skuteczności ogłoszeń. Podjęte działania rekrutacyjne pozwoliły na zatrudnienie osób o wymaganych kwalifikacjach. W kolejnym kroku planujemy opublikowanie „Przewodnika rekrutera" dla osób odpowiedzialnych za koordynowanie procesów doboru pracowników w spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS i kierowników komórek organizacyjnych planujących zatrudnienie nowych pracowników. Ponadto, w ramach dzielenia się wiedzą i dobrymi praktykami, dotyczącymi prowadzenia procesu doboru pracowników, oceny kompetencji kandydatów w celu budowania efektywnych zespołów realizowane będą szkolenia wewnętrzne.

Kluczowe działania rozwojowe w 2013 r. koncentrowały się na realizacji Programu Sukcesji, przygotowanym w celu zapewnienia ciągłości zarządzania na kluczowych stanowiskach w Grupie Kapitałowej LOTOS, identyfikacji i rozwoju potencjału kierowniczego w spółce LOTOS Kolej (Program Akademia Menedżera) oraz rozwoju kluczowych pracowników poprzez coaching w spółce LOTOS Terminale. Obok działań szkoleniowo-rozwojowych realizowanych w ramach Akademii LOTOS nabywanie i poszerzanie wiedzy merytorycznej i podnoszenie kwalifikacji na zajmowanym stanowisku pracy odbywa się zgodnie z planami szkoleń dla każdej ze spółek na dany rok, które przygotowane są z uwzględnieniem zadań i celów rozwojowych pracowników uzgodnionych podczas oceny okresowej.

Szkolenia specjalistyczne oraz koszty nauki na studiach podyplomowych pracowników finansowane są przez firmę w 100%, ponadto dofinansowujemy w 50% koszty nauki pracowników w szkołach wyższych w ramach uzupełniania wykształcenia oraz w 50% dofinansowujemy naukę języków obcych, których znajomość wskazana jest na stanowisku pracy.

W pełni wykorzystujemy potencjał naszych pracowników. Zbudowaliśmy kulturę dzielenia się wiedzą i korzystamy z doświadczenia i eksperckiej wiedzy pracowników 50+, angażując ich w proces rozwoju współpracowników. Mają oni możliwość przekazania cennej wiedzy podczas szkolenia w ramach Programu adaptacyjnego, pełnią rolę opiekunów nowo zatrudnionych pracowników czy trenerów podczas szkoleń wewnętrznych.

W 2013 r. poszerzyliśmy program szkolenia adaptacyjnego o zagadnienia dotyczące społecznej odpowiedzialności biznesu oraz zagadnienia etyczne zapisane w Kodeksie etyki. Wdrożyliśmy Program adaptacyjny dla pracowników w kolejnych spółkach: LOTOS Lab, LOTOS Straż, LOTOS Asfalt, a planujemy jego wprowadzenie w LOTOS Paliwa, LOTOS-Air BP i LOTOS Ochrona z uwzględnieniem formuły e-learningowej.

Wysokie wyniki ostatniej oceny okresowej pracowników (SOOP), którą objęto większość pracowników spółek Grupy Kapitałowej LOTOS, wskazują efektywność narzędzi z zakresu rekrutacji, adaptacji, szkolenia i rozwoju oraz motywowania pracowników. Ocenie okresowej podlegają wszyscy pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę, którzy w terminie przeprowadzanej oceny mają co najmniej 6-miesieczny staż w danej komórce organizacyjnej. Osoba oceniająca musi również posiadać w terminie oceny co najmniej półroczny staż pracy na danym stanowisku.

> W spółkach grupy kapitałowej, w których wdrożono SOOP, ocenionych zostało w 2013 r. średnio ok. 91,8% zatrudnionych bez względu na płeć, czyli ok. 4,5 tys. pracowników (w Grupie LOTOS 94,6%).

Wskaźnik realizacji SOOP mieści się w założonym przedziale wartości 75–100%. W 2013 r. oceną objęci byli pracownicy Grupy LOTOS oraz spółek: LOTOS Paliwa, LOTOS Asfalt, LOTOS Oil, LOTOS Kolej, LOTOS Ochrona, LOTOS Straż, LOTOS Lab, LOTOS Serwis i LOTOS Petrobaltic. Wszystkie spółki Grupy Kapitałowej LOTOS od 2014 r. zostaną objęte nowym SOOP w systemie informatycznym SAP/HCM, a sam proces oceny będzie przebiegał elektronicznie w nowym Portalu HR.

Udoskonaliliśmy kulturę organizacyjną w oparciu o przyjęte wartości.

Nasze działania w tym zakresie koncentrowały się w 2013 r. m.in. na opracowaniu nowego systemu okresowych ocen pracowniczych promującego zachowania zgodne z pożądanymi dla firmy wartościami. Przygotowaliśmy wspólny dla całej Grupy Kapitałowej LOTOS *Model kompetencji* i powiązaną z nim *Mapę Stanowisk*. Model określa wymogi kompetencyjne dla wszystkich stanowisk funkcjonujących w ramach grupy kapitałowej,które stanowią kryteria oceny zatrudnionych pracowników oraz kryteria rekrutacji potencjalnych pracowników. Pierwsza ocena ok. 5 tys. pracowników według nowych, jednolitych zasad odbędzie się w 2014 r. i poprzedzona będzie warsztatami dla pracowników oceniających oraz spotkaniami informacyjnymi dla wszystkich ocenianych pracowników. Wdrożenie SOOP w całej grupie kapitałowej zapewni obiektywizm oraz porównywalność ocen, pozwoli na wyznaczanie i monitorowanie celów zawodowych oraz rozwojowych pracowników.

> W 2013 r. przeprowadziliśmy *Badanie zaangażowania i satysfakcji pracowników Grupy LOTOS*. Uzyskany wynik zaangażowania na poziomie 72% i satysfakcji w wysokości 77% uplasował nas w gronie Laureatów Konkursu organizowanego przez Aon Hewitt *Najlepsi Pracodawcy 2013 r*.

W 2014 r. obejmiemy badaniem wszystkie spółki grupy kapitałowej, zgodnie z przyjętą przez Grupę LOTOS metodą zapewniającą anonimowość danych, porównywalność wyników na tle organizacji oraz na tle innych przedsiębiorstw na polskim rynku.

Kluczowym czynnikiem dla każdej organizacji w drodze do osiągania stabilnych wyników biznesowych są zadowoleni i zaangażowani pracownicy. W badaniu zaangażowania i satysfakcji pracownicy najwyżej ocenili warunki pracy, czyli fakt, że ich miejsce pracy jest odpowiednio dostosowane do typu wykonywanych zadań. Ponadto cenią sobie możliwość zachowania równowagi między pracą i życiem osobistym, a powierzane im zadania zawodowe traktują jako interesujące, ciekawe i rozwijające. Doceniają również wsparcie przełożonych oraz dobrą atmosferę współpracy w zespołach.

Urlopy związane z narodzinami dziecka w Grupie LOTOS

	Osoby, które odeszły na urlop związany z narodzinami dziecka		Osoby, które wróciły z urlopu związanego z narodzinami dziecka		Osoby, których stosunek pracy uległ rozwiązaniu w okresie do roku od powrotu	
Rok	**kobiety**	**mężczyźni**	**kobiety**	**mężczyźni**	**kobiety**	**mężczyźni**
2011	14	-	13	-	2	-
2012	19	2	14	2	-	-
2013	22	0	17	0	0	0

System wynagrodzeń w Grupie Kapitałowej LOTOS zapewnia płacę adekwatną do zajmowanego stanowiska i zakresu zadań. Dodatkowo pracownicy otrzymują premię roczną uzależnioną od wyniku finansowego całej grupy kapitałowej. Osoby, które zrealizują wyznaczone im indywidualne cele i zadania w danym okresie mają szansę na kwartalną nagrodę motywacyjną. Najbardziej zaangażowani i wyróżniający się pracownicy są doceniani finansowo nagrodami przyznawanymi przez Dyrektora Generalnego. Staramy się oferować pracownikom atrakcyjne stawki wynagrodzenia zasadniczego, jednak musimy uwzględniać specyfikę naszego rynku pracy oraz wewnętrzne uwarunkowania działalności. W 2013 r. relacja średniego wynagrodzenia zasadniczego kobiet i mężczyzn w Grupie LOTOS wynosiła 130% z korzyścią dla mężczyzn.

Stosunek podstawowego oraz faktycznego wynagrodzenia kobiet i mężczyzn według zajmowanego stanowiska [stan na 31.12.2013 r.]

Kategoria zatrudnienia	Stosunek podstawowego wynagrodzenia mężczyzn do podstawowego wynagrodzenia kobiet [%]	Stosunek średniej płacy /faktycznego wynagrodzenia/ mężczyzn do średniej płacy kobiet [%]
Grupa LOTOS		
Kadra kierownicza wyższego szczebla	75	96
Kadra kierownicza niższego szczebla	108	124
Administracja	110	148
Produkcja	71	166
RAZEM	**110**	**130**
LOTOS Asfalt		
Kadra kierownicza wyższego szczebla	63	82
Kadra kierownicza niższego szczebla	102	119
Administracja	97	139
Produkcja	57	121
RAZEM	**71**	**121**

LOTOS Kolej		
Kadra kierownicza wyższego szczebla	117	123
Kadra kierownicza niższego szczebla	98	125
Administracja	105	128
Produkcja	100	162
RAZEM	**100**	**137**
LOTOS Oil		
Kadra kierownicza niższego szczebla	100	98
Administracja	136	121
Produkcja	91	150
RAZEM	**98**	**128**
LOTOS-Air BP		
Kadra kierownicza wyższego szczebla	96	89
Kadra kierownicza niższego szczebla	68	84
Administracja	148	113
RAZEM	**114**	**71**
LOTOS Petrobaltic		
Kadra kierownicza wyższego szczebla	89	139
Kadra kierownicza niższego szczebla	111	147
Administracja	131	147
RAZEM	**131**	**157**
LOTOS Geonafta		
Kadra kierownicza wyższego szczebla	91	144
Kadra kierownicza niższego szczebla	58	81
Administracja	123	112
Produkcja	51	108
RAZEM	**51**	**99**
LOTOS Norge		
Zarząd	100	0
Kadra kierownicza wyższego szczebla	90	0

Kadra kierownicza niższego szczebla	194	0
Administracja	0	0
Produkcja	0	0
RAZEM	**0**	
Energobaltic		
Produkcja	74	108
RAZEM	**92**	**133**

Grupa Kapitałowa LOTOS gwarantuje atrakcyjne środowisko pracy oraz możliwość rozwoju zawodowego i bogaty pakiet socjalny wszystkim pracownikom, niezależnie od płci i wieku. Zatrudnieni bez względu na to, czy pracują na czas określony, czy nieokreślony, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy korzystają z pakietu tych samych świadczeń dodatkowych, zagwarantowanych w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy pracowników Grupy LOTOS (ZUZP) i Regulaminie korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. W Grupie LOTOS 95,3% pracowników objętych jest ZUZP. Pozostała część pracowników należy do najwyższej kadry zarządczej, której zasady zatrudniania i wynagradzania ustala Zarząd z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa pracy. Wszystkie spółki wchodzące w skład grupy kapitałowej posiadają ZUZP lub regulaminy wynagradzania, których zapisy są tożsame z ZUZP Grupy LOTOS, a procent pracowników objętych postanowieniami tych dokumentów wynosi od 99,5% do 99,9%.

Każdy pracownik ma możliwość skorzystania z dodatkowej opieki medycznej niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej oraz z opieki stomatologicznej w ramach abonamentów opłacanych przez pracodawcę. Udzielane są urlopy macierzyńskie, urlopy ojcowskie, dodatkowe urlopy macierzyńskie zgodnie z przepisami prawa. Firma oferuje pomoc socjalną w postaci pożyczek, zapomóg, dofinansowania wypoczynku pracowników i ich dzieci. Dodatkowo pracownicy odchodzący na emeryturę lub rentę otrzymują odprawy emerytalno-rentowe na korzystniejszych warunkach niż stanowią przepisy Kodeksu pracy. Emeryci i renciści mają również możliwość korzystania z dodatkowej opieki medycznej niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej i opieki stomatologicznej na koszt byłego pracodawcy.

> Grupa Kapitałowa LOTOS umożliwia pracownikom wykupienie kart członkowskich do klubów sportowych w ramach Programu Benefit, dzięki czemu mogą taniej korzystać z obiektów i zajęć sportowych.

Pracownikom oferujemy także możliwość korzystania z programów emerytalnych. Obecnie 13 spółek grupy kapitałowej korzysta z programu grupowego ubezpieczenia na życie połączonego z funduszem kapitałowym, który został przygotowany w 2001 r. specjalnie dla Grupy Kapitałowej LOTOS. Fundusz jest w całości opłacany przez pracodawcę, a przystąpienie do niego jest dobrowolne i obejmuje wszystkich pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, którzy nie ukończyli 70. roku życia i mają zdolność ubezpieczeniową. Oszczędzanie na emeryturę w ramach III filaru jest istotnym elementem odpowiedzialnego planowania osobistej przyszłości finansowej, dlatego staramy się zabezpieczyć przyszłość naszych pracowników.

> Na koniec 2013 r. 79,7% pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS objętych było grupowym ubezpieczeniem, a w Grupie LOTOS 89,2% .

Dokonane wpłaty z tytułu ubezpieczenia pracowników z funduszem inwestycyjnym (III filar) w tys. zł

	2011	2012	2013
Grupa LOTOS	3.465	3.519	3.587
Grupa Kapitałowa LOTOS	10.339	11.182	11.261

Grupa Kapitałowa LOTOS zapewnia odpowiednie warunki do efektywnego rozwoju oraz praktycznego zastosowania nabywanej wiedzy i umiejętności wszystkich pracowników, przez cały czas trwania stosunku pracy. Cele i zadania określone w krótko i długoterminowych planach rozwojowych grupy kapitałowej znajdują odzwierciedlenie w planach rozwojowych ustalanych corocznie podczas oceny okresowej pracowników. Niezależnie od wieku i czasu przejścia na emeryturę, pracownicy mają możliwość uczestniczenia w zdobywaniu bądź poszerzaniu wiedzy i uprawnień zawodowych oraz umiejętności ogólnorozwojowych. Dla tych pracowników, którzy w okresie dwóch lat przed dniem nabycia uprawnień emerytalnych, podejmą decyzję o przejściu na emeryturę, istnieje możliwość zmiany umowy o pracę z zapisem wzrostu o 8,5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Ponadto, w związku z przejściem na emeryturę, pracownikom przysługuje jednorazowa odprawa pieniężna, której wysokość uzależniona jest od przepracowanego okresu. Odprawa może mieć wartość od jednomiesięcznego wynagrodzenia przy stażu pracy do 15 lat do 500% podstawy wymiaru po przepracowaniu 35 lat.

Od 30 lat działa Koło Emerytów i Rencistów, zrzeszające byłych pracowników Grupy Kapitałowej LOTOS. Wspierane jest finansowo przez Zarząd Grupy LOTOS, który przeznacza na jego działalność znaczne środki finansowe. Zarząd Koła organizuje wycieczki krajoznawcze zarówno w Polsce, jak w innych regionach Europy, podczas których emeryci nie tylko zwiedzają, ale też propagują zdrowy tryb życia. Co roku w okresie Świąt Bożego Narodzenia Zarząd Spółki spotyka się z ok. 600 emerytami, doceniając ich wkład w rozwój firmy.

W 2013 r. w ramach wywierania pozytywnego wpływu na praktyki zatrudnienia, motywowania, budowania kultury pracy opartej na przyjętych wartościach na stacjach paliw LOTOS realizowaliśmy działania wspierające proces rekrutacji, motywowania oraz budowania kultury pracy opartej na przyjętych wartościach. Opracowaliśmy profil optymalnego pracownika na stanowisku sprzedawcy oraz zarządzającego stacją paliw, który w połączeniu z wypracowanymi standardami przeprowadzania rozmów rekrutacyjnych oraz szkoleniami dla kierowników obszarów usprawnia proces oceny i wyboru przyszłych pracowników stacji paliw. Przygotowaliśmy przejrzystą informację jak ubiegać się o pracę na stacjach w serwisie internetowym LOTOS Paliwa. W celu zwiększenia motywacji pracowników na stacjach paliw przeprowadziliśmy w 2013 r. 15 konkursów zwiększających aktywność sprzedażową.

> Przeanalizowaliśmy zasady budowania kultury pracy z uwzględnieniem pożądanych wartości i opracowaliśmy program *Jeden dzień z życia stacji*. Każdy pracownik LOTOS Paliwa pracuje jeden dzień na stacji. Uczestniczy w obsłudze klienta, zachęca klientów do zakupu towarów w sklepie, uzupełnia towary, asystuje przy obsłudze dystrybutora, tym samym wykazuje istotność pracy wykonywanej na stacji. W programie uczestniczyło w 2013 r. ok. 200 pracowników spółki, którzy pomagali ukazać pracownikom stacji, że ich praca jest bardzo ważna, a LOTOS to firma, z którą mogą się identyfikować i być z niej dumni.

W 2014 r. planowana jest kontynuacja konkursów i programów motywacyjnych na stacjach paliw LOTOS, a na przełomie kolejnego roku realizacja szkoleń e-learningowych zwiększających profesjonalizm i motywację pracowników sieci stacji paliw.

Trwa ciągły proces budowania świadomości biznesowej kadry kierowniczej

grupy kapitałowej uwzględniający wagę czynników społecznych, środowiskowych oraz z dziedziny ładu korporacyjnego w działalności przedsiębiorstwa. Jego skuteczność potwierdza wynik oceny okresowej.

> W 2013 r. ponad 90% wszystkich ocenionych pracowników uzyskało dobre i bardzo dobre wyniki w zakresie kryterium uwzględniającego wagę czynników społecznych i ładu korporacyjnego, a wśród kadry kierowniczej było aż 96% ocen bardzo dobrych.

Naszą politykę szkoleniową wyróżniają działania rozwojowe prowadzone długofalowo i konsekwentnie, wspierane przez wybitne autorytety zasiadające w Radzie Naukowej Akademii LOTOS. Do grona tego należą: prof. Jerzy Hausner, prof. Witold Orłowski, prof. Janusz Rachoń, dr Mirosław Gronicki, prof. Wojciech Rybowski, dr Jan Szomburg i prof. Edmund Wittbrodt.

> W 2014 r. będziemy obchodzić dziesięciolecie Akademii LOTOS, projektu szkoleniowo-rozwojowego, którego celem jest tworzenie partnerskiego zespołu oraz budowanie Grupy Kapitałowej LOTOS jako nowoczesnej, sprawnej oraz konkurencyjnej organizacji.

Akademia LOTOS jest cenionym w świecie nauki i biznesu systemem kompleksowego rozwoju pracowników. W 2013 r. zrealizowaliśmy w jej ramach szereg projektów szkoleniowo-rozwojowych.

- **Program Sukcesji Grupy Kapitałowej LOTOS, który** gwarantuje realizację strategii biznesowej m.in. poprzez zapewnienie ciągłości procesu zarządzania na kluczowych stanowiskach, jasne definiowanie ścieżek awansu, zmniejszenie ryzyka doboru nieodpowiedniego kandydata do awansu.
- **Program rozwojowy „Akademia Menedżera w LOTOS Kolej"**, którego głównym celem jest zapewnienie realizacji strategii spółki poprzez przyśpieszenie rozwoju i utrzymanie kluczowych pracowników. Realizacja Programu pozwala na identyfikację i pełniejsze korzystanie z potencjału zatrudnionych osób, zwiększenie efektywności pracowników oraz motywacji do rozwoju kompetencji istotnych z punktu widzenia pracodawcy, lepsze przygotowanie pracowników do podejmowania kluczowych funkcji, zaspokojenie potrzeby awansu wśród pracowników.
- **Coaching w LOTOS Terminale** jako narzędzie rozwijania kompetencji ważnych z punktu widzenia funkcji pełnionych przez najwyższą kadrę kierowniczą. Podstawowym założeniem działań rozwojowych było wzmocnienie kompetencji kierowniczych wskazanych osób o wiedzę na temat siebie, swojej roli w organizacji, słabych i mocnych stron raz wypracowanie pod okiem coacha własnych rozwiązań i nowych strategii działania.
- **Szkolenia „Sytuacyjne Przywództwo Zespołowe"**. Dwudniowy licencjonowany warsztat mający na celu zwiększenie efektywności pracy zespołów pracowniczych poprzez rozwój kompetencji przywódczych kadry kierowniczej.
- **Wewnętrzne projekty szkoleniowe – Akademia LOTOS dzieli się wiedzą:**
  - szkolenia adaptacyjne, podczas których starsi stażem koledzy przekazują informacje dotyczące zasad funkcjonowania firmy, Kodeksu etyki, CSR, procesów, procedur oraz technologii przerobu ropy naftowej i produktów powstających w wyniku pracy rafinerii,
  - szkolenia podstawowe dla pracowników produkcji w ramach procesu certyfikowania wiedzy, gdzie trenerzy wewnętrzni dzielą się wiedzą z obszaru techniki i technologii, niezbędnej do pracy na stanowisku aparatowego,
  - wewnętrzne warsztaty wymiany wiedzy – zajęcia grupowe, dotyczące wybranych obszarów funkcjonowania firmy z wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia zawodowego pracowników 50+.

- **Kalendarz szkoleń – rozwój indywidualnych kompetencji pracowników** poprzez udział w szkoleniach, kursach i warsztatach obejmujących zagadnienia wynikające z analizy wyników okresowych ocen pracowników, planów rozwojowych pracowników w poszczególnych komórkach organizacyjnych oraz potrzeb rozwojowych firmy.

Wyzwania w perspektywie realizacji strategii do 2015 r.

W planach, oprócz kontynuacji dotychczasowych projektów szkoleniowo-rozwojowych, mamy:

- realizację II edycji Programu Mistrz w celu przygotowywania kolejnej grupy kadry rezerwowej w obszarze produkcji. Planowane jest przeprowadzenie badania Development Center mającego na celu zbadanie potencjału pracowników w obszarze kompetencji zdiagnozowanych jako istotne na stanowisku mistrza oraz realizacja 7-modułowego cyklu szkoleń miękkich;
- przygotowanie nowego programu rozwojowego skierowanego do pracowników z 3-5 letnim stażem pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS. Celem programu będzie przeciwdziałanie spadkowi zaangażowania i odejściom z firmy tej grupy pracowników. Program będzie uwzględniał wykorzystanie takich form stymulacji rozwoju, jak: projekty szkoleniowo-integracyjne, gry symulacyjne, job rotation oraz e-learning.
- wdrożenie programu dla trenerów wewnętrznych grupy kapitałowej w celu przygotowania wyselekcjonowanej grupy pracowników z unikalną wiedzą, cenną dla szerszego grona osób, chcących się nią dzielić i mających ku temu predyspozycje.

Perspektywy rozwoju do 2020 r.

Będziemy stale podejmować działania zmierzające do zapewnienia wykwalifikowanych pracowników, niezbędnych do skutecznej realizacji strategii biznesowej oraz doskonalenia kultury organizacyjnej w oparciu o przyjęte wartości.

Główne działania zaplanowane na najbliższe lata:

- Optymalizacja poziomu zatrudnienia w Grupie Kapitałowej LOTOS w związku z realizacją Programu Efektywność i Rozwój 2013-2015, wspomaganie procesów restrukturyzacji, alokacja pracowników w ramach kontynuacji job rotation.
- Budowanie wizerunku pracodawcy zapewniającego dostęp do najlepszych kandydatów oraz gwarantującego przyciąganie i zatrzymywanie najlepszych pracowników w firmie, w związku ze zmieniającą się sytuacją na rynku pracy. Aktywne działanie w ramach Koalicji na Rzecz Przyjaznej Rekrutacji, przestrzeganie Kodeksu Dobrych Praktyk, promowanie standardów rekrutacyjnych Grupy LOTOS na zewnątrz oraz ujednolicanie i podnoszenie standardów rekrutacyjnych wewnątrz Grupy Kapitałowej LOTOS, wdrożenie ,,Podręcznika rekrutera LOTOS'' oraz ,,Poradnika rekrutacyjnego dla menedżerów LOTOS'', rozwój e-rekrutacji, wykorzystywanie portali społecznościowych w komunikacji z otoczeniem.
- Wzmacnianie kultury zaangażowania poprzez prowadzenie regularnych badań opinii pracowników w celu rozpoznania ich postaw, monitorowania satysfakcji i zaangażowania dla stworzenia środowiska pracy sprzyjającego osiąganiu celów biznesowych. Promocja działań z zakresu HR wewnątrz grupy kapitałowej, doskonalenie komunikacji dotyczącej zasad awansowania, wynagradzania, motywowania pracowników i możliwości rozwoju. Budowanie świadomości biznesowej pracowników i kadry kierowniczej Grupy Kapitałowej LOTOS, uwzględniającej wagę czynników społecznych, środowiskowych oraz z dziedziny ładu korporacyjnego w działalności przedsiębiorstwa.
- Doskonalenie Systemu Okresowej Oceny Pracowników - narzędzia wykorzystywanego przez kadrę menadżerską i pracowników HR, opartego o ocenę kompetencji kluczowych, menadżerskich i funkcyjnych oraz stopnia realizacji celów zawodowych i rozwojowych.

- Rozwój Akademii LOTOS - podejmowane działania szkoleniowo-rozwojowe będą służyły podwyższaniu priorytetowych kompetencji pracowników, identyfikacji talentów w obszarach firmy wymagających wzmocnienia i doskonalenia, rozpowszechnianiu wiedzy eksperckiej. Szkolenia zamknięte, realizowane w ramach Kalendarza szkoleń Akademii LOTOS dla wszystkich pracowników grupy kapitałowej, będą dostosowane w zakresie tematyki do potrzeb rozwojowych poszczególnych segmentów organizacji. Propagowana będzie formuła e-learningowa w rozwoju pracowników w odpowiedzi na coraz większy odsetek wśród pracowników firmy osób pomiędzy 25-35 rokiem życia, które preferują wykorzystanie nowoczesnych narzędzi informatycznych. Upowszechnianie kultury dzielenia się wiedzą w organizacji stanie się istotnym elementem polityki szkoleniowej.
- Doskonalenie systemu motywacyjnego w zakresie wynagrodzeń i świadczeń dodatkowych. Utrzymanie pozycji lidera na pomorskim rynku pracy, monitoring rynku wynagrodzeń i udział w badaniach wynagrodzeń przeprowadzanych przez specjalistyczne firmy z zakresu doradztwa personalnego m.in. dotyczącego efektywności rafinerii, przeprowadzanego przez Solomon Associates.
- Rozwój systemu SAP HCM – rozwój funkcjonalności systemu wspomagającego zarządzanie obszarem HR w Grupie Kapitałowej LOTOS oraz Portalu HR – rozwiązania portalowego samoobsługi pracowniczej i menadżerskiej.

Prowadzone w najbliższych latach działania nakierowane będą na wzmacnianie strategicznej roli HR, umacnianie współpracy z kierownikami liniowymi, podkreślanie znaczenie kwestii HR w zarządzaniu oraz wskazywanie na możliwości osiągania przewagi konkurencyjnej w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi.

Pomocne dane

Pracownicy nowo zatrudnieni w 2013 r.

Grupa LOTOS	LOTOS Asfalt	LOTOS Kolej	LOTOS Oil	LOTOS-Air BP	LOTOS Paliwa	LOTOS Petrobaltic wraz ze spółkami zależnymi	LOTOS Geonafta, LOTOS Norge, Energobaltic
73	11	41	11	20	28		109

Pracownicy zatrudnieni i zwolnieni oraz wskaźnik fluktuacji w 2013 r.

	Grupa LOTOS		LOTOS Asfalt		LOTOS Kolej		LOTOS Oil		LOTOS-Air BP		LOTOS Paliwa	
	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]
Płeć												
Kobiety	48	3,57	19	9,41	13	1,56	11	3,47	3	6,82	23	8,46
Mężczyźni	101	7,51	56	27,72	50	6	35	11,04	18	40,91	25	9,19
Wiek												
<30 lat	31	2,3	9	4,46	14	1,68	5	1,58	8	18,18	11	4,04
30-50 lat	80	5,95	52	27,54	35	4,2	25	7,88	13	29,55	33	12,13
>50 lat	38	2,83	14	6,93	14	1,68	16	5,05	0	0	4	1,47
Razem	**149**	**11,08**	**75**	**37,13**	**63**	**7,56**	**46**	**14,51**	**21**	**47,73**	**48**	**17,65**

Pracownicy zatrudnieni i zwolnieni oraz wskaźnik fluktuacji w 2013 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS Petrobaltic

	LOTOS Petrobaltic		LOTOS Geonafta		LOTOS Norge		Energobaltic	
	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]	liczba	fluktuacja [%]
Płeć								
Kobiety	1		0		0		1	
Mężczyźni	50		2		1		0	
Wiek								
<30 lat	11		1		0		1	
30-50 lat	8		1		1		0	
>50 lat	32		0		0		0	
Razem	**51**				**1**		**1**	

Z uwagi na specyfikę działalności LOTOS Petrobaltic (wykonywanie pracy w ruchu ciągłym na platformach), w każdym roku pojawia się konieczność zatrudnienia osób z zewnątrz na czas zastępstw pracowników platform. Często występuje sytuacja, że dany pracownik zatrudniany jest kilkakrotnie na tych samych bądź różnych warunkach umowy o pracę. Jest to przyczyną wysokiego współczynnika fluktuacji w spółce.

Skład kadry pracowniczej w podziale na kategorie płci i wieku [stan na 31.12.2013 r.]

Wiek pracownika	Kategoria zatrudnienia	Liczba pracowników	Procent ogółu pracowników	Procent ogółu w kategorii wiekowej	Liczebność /kobiety/	Procent ogółu kobiet	Procent ogółu kobiet w kategorii wiekowej	Liczebność /mężczyźni/	Procent ogółu mężczyzn	Procent ogółu mężczyzn w kategorii wiekowej
Grupa LOTOS										
< 30 lat	**Administracja**	57	4,24	38,26	37	8,89	100	20	2,16	17,86
< 30 lat	**Produkcja**	92	6,84	61,74	0	0	0	92	9,9	82,14
< 30 lat	**ŁĄCZNIE**	149	11,08	100	37	8,89	100	112	12,06	100
30 - 50 lat	**Zarząd**	2	0,15	0,25	0	0	0	2	0,22	0,36
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	27	2,01	3,31	4	0,96	1,51	23	2,48	4,18
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	74	5,50	9,08	31	7,45	11,7	43	4,63	7,82
30 - 50 lat	**Administracja**	399	29,66	48,96	230	55,30	86,79	169	18,19	30,73
30 - 50 lat	**Produkcja**	313	23,37	38,40	0	0	0	313	33,68	56,91
30 - 50 lat	**ŁĄCZNIE**	815	60,59	100	265	63,71	100	550	59,20	100
> 50 lat	**Zarząd**	3	0,22	0,79	0	0	0	3	0,32	1,12

> 50 lat	Kadra kierownicza wyższego szczebla	15	1,12	3,94	3	0,72	2,63	12	1,29	4,49
> 50 lat	Kadra kierownicza niższego szczebla	47	3,49	12,34	11	2,64	9,65	36	3,88	13,48
> 50 lat	Administracja	174	12,94	45,67	99	23,80	86,84	75	8,07	28,09
> 50 lat	Produkcja	142	10,56	37,27	1	0,24	0,88	141	15,18	52,81
> 50 lat	ŁĄCZNIE	381	28,33	100	114	27,40	100	267	28,74	100
-	ŁĄCZNIE	1345	100	-	416	100	-	929	100	-

Wiek pracownika	Kategoria zatrudnienia	Liczba pracowników	Procent ogółu pracowników	Procent ogółu kategorii wiekowej	Liczebność kobiet	Procent ogółu kobiet	Procent ogółu kobiet kategorii wiekowej	Liczebność mężczyzn	Procent ogółu mężczyzn	Procent ogółu mężczyzn kategorii wiekowej
LOTOS Asfalt										
< 30 lat	Administracja	6	2,97	42,86	3	7,32	100	3	1,86	27,27
< 30 lat	Produkcja	8	3,96	57,14	0	0	0	8	4,97	72,73
< 30 lat	ŁĄCZNIE	14	100	100	3	7,32	100	11	6,83	100
30 - 50 lat	Zarząd	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30 - 50 lat	Kadra kierownicza wyższego szczebla	11	5,45	6,75	1	2,44	2,86	10	6,21	7,81
30 - 50 lat	Kadra kierownicza niższego szczebla	12	5,94	7,36	2	4,88	5,71	10	6,21	7,81
30 - 50 lat	Administracja	62	30,69	38,04	31	75,6	88,57	31	19,25	24,22
30 - 50 lat	Produkcja	78	38,61	47,85	1	2,44	2,86	77	47,84	60,16
30 - 50 lat	ŁĄCZNIE	163	80,69	100	35	85,36	100	128	79,51	100
> 50 lat	Zarząd	1	0,5	4	0	0	0	1	0,62	4,55
> 50 lat	Kadra kierownicza wyższego szczebla	2	0,99	8	0	0	0	2	1,24	9,09
> 50 lat	Kadra kierownicza niższego szczebla	2	0,99	8	0	0	0	2	1,24	9,09
> 50 lat	Administracja	5	2,48	20	3	7,32	100	2	1,24	9,09
> 50 lat	Produkcja	15	7,42	60	0	0	0	15	9,32	68,18
> 50 lat	ŁĄCZNIE	25	12,38	100	3	7,32	100	22	13,66	100
-	ŁĄCZNIE	202	100	-	41	100	-	161	100	-

Wiek pracownika	Kategoria zatrudnienia	Liczba pracowników	Procent ogółu pracowników	Procent ogółu w kategorii wiekowej	Liczebność /kobiety/	Procent ogółu kobiet	Procent ogółu kobiet w kategorii wiekowej	Liczebność /mężczyźni/	Procent ogółu mężczyzn	Procent ogółu mężczyzn w kategorii wiekowej
LOTOS Kolej										
< 30 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	1	0,12	1,05	0	0	0	1	0,13	1,39
< 30 lat	**Administracja**	14	1,68	14,74	9	11,11	39,13	5	0,66	6,94
< 30 lat	**Produkcja**	80	9,6	84,21	14	17,29	60,87	66	8,78	91,76
< 30 lat	**ŁĄCZNIE**	95	11,4	100	23	28,4	100	72	9,57	100
30 - 50 lat	**Zarząd**	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	2	0,24	0,41	1	1,23	2,13	1	0,13	0,22
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	17	2,04	3,45	5	6,17	10,64	12	1,60	2,69
30 - 50 lat	**Administracja**	45	5,40	9,13	19	23,46	40,43	26	3,46	5,83
30 - 50 lat	**Produkcja**	429	51,51	87,02	22	27,16	46,81	407	54,12	91,26
30 - 50 lat	**ŁĄCZNIE**	493	59,19	100	47	58,02	100	446	59,31	100
> 50 lat	**Zarząd**	1	0,12	0,41	0	0	0	1	0,13	0,43
> 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	4	0,48	1,63	1	1,23	9,09	3	0,40	1,28
> 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	9	1,08	3,67	1	1,23	9,09	8	1,06	3,42
> 50 lat	**Administracja**	26	3,12	10,61	5	6,18	45,45	21	2,79	8,97
> 50 lat	**Produkcja**	205	24,61	83,67	4	4,94	36,36	201	26,74	85,90
> 50 lat	**ŁĄCZNIE**	245	29,41	100	11	13,58	100	234	31,12	100
-	**ŁĄCZNIE**	833	100	-	81	100	-	752	100	-

Wiek pracownika	Kategoria zatrudnienia	Liczba pracowników	Procent ogółu pracowników	Procent ogółu w kategorii wiekowej	Liczebność /kobiety/	Procent ogółu kobiet	Procent ogółu kobiet w kategorii wiekowej	Liczebność /mężczyźni/	Procent ogółu mężczyzn	Procent ogółu mężczyzn w kategorii wiekowej
LOTOS Oil										
< 30 lat	**Administracja**	20	6,3	62,5	12	13,04	100	8	3,56	40
< 30 lat	**Produkcja**	12	3,79	37,5	0	0	0	12	5,33	60
< 30 lat	**ŁĄCZNIE**	32	10,09	100	12	13,04	100	20	8,89	100
30 - 50 lat	**Zarząd**	1	0,32	0,47	0	0	0	1	0,44	0,69
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	5	1,58	2,36	0	0	0	5	2,22	3,45
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	20	6,31	9,43	5	5,43	7,46	15	6,67	10,34
30 - 50 lat	**Administracja**	106	33,44	50	46	50	68,66	60	26,67	41,38
30 - 50 lat	**Produkcja**	80	25,23	37,74	16	17,4	23,88	64	28,44	44,14
30 - 50 lat	**ŁĄCZNIE**	212	66,88	100	67	72,83	100	145	64,44	100
> 50 lat	**Zarząd**	0	0	0	0	0	0	0	0	0
> 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	2	0,63	2,74	0	0	0	2	0,89	3,33
> 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	6	1,89	8,22	1	1,08	7,69	5	2,22	8,33
> 50 lat	**Administracja**	16	5,05	21,92	8	8,7	61,54	8	3,56	13,33
> 50 lat	**Produkcja**	49	15,46	67,12	4	4,35	30,77	45	20	75
> 50 lat	**ŁĄCZNIE**	73	23,03	100	13	14,13	100	60	26,67	100
-	**ŁĄCZNIE**	317	100	-	92	100	-	225	100	-

Wiek pracownika	Kategoria zatrudnienia	Liczba pracowników	Procent ogółu pracowników	Procent ogółu w kategorii wiekowej	Liczebność /kobiety/	Procent ogółu kobiet	Procent ogółu kobiet w kategorii wiekowej	Liczebność /mężczyźni/	Procent ogółu mężczyzn	Procent ogółu mężczyzn w kategorii wiekowej
LOTOS - Air BP										
< 30 lat	**Administracja**	1	2,27	9,09	1	25	100	0	0	0
< 30 lat	**Produkcja**	10	22,73	90,91	0	0	0	10	25	100
< 30 lat	**ŁĄCZNIE**	11	25	100	1	25	100%	10	25	100
30 - 50 lat	**Zarząd**	1	2,27	3,23	0	0	0	1	2,50	3,57
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	3	6,82	9,68	1	25	33,33	2	5	7,14
30 - 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	3	6,82	9,68	1	25	33,33	2	5	7,14
30 - 50 lat	**Administracja**	2	4,55	6,45	1	25	33,33	1	2,5	3,57
30 - 50 lat	**Produkcja**	22	50	70,97	0	0	0	22	55	78,57
30 - 50 lat	**ŁĄCZNIE**	31	70,46	100	3	75	100	28	70	100
> 50 lat	**Zarząd**	0	0	0	0	0	-	0	0	0
> 50 lat	**Kadra kierownicza wyższego szczebla**	0	0	0	0	0	-	0	0	0
> 50 lat	**Kadra kierownicza niższego szczebla**	1	2,27	50	0	0	-	1	2,50	50
> 50 lat	**Administracja**	0	0	0	0	0	-	0	0	0
> 50 lat	**Produkcja**	1	2,27	50	0	0	-	1	2,50	50
> 50 lat	**ŁĄCZNIE**	2	4,54	100	0	0	100	2	5	100
-	**ŁĄCZNIE**	44	100	-	0	100	-	40	100	-

Grupa Kapitałowa LOTOS zatrudnia wyższą kadrę menadżerską zgodnie z profilem i wymaganiami stanowiska. Osoby, którym powierzamy stanowiska kierownicze w najwyższym stopniu spełniają stawiane wymagania. Bardzo często wyższe stanowiska w firmie obejmują pracownicy w ramach awansu wewnętrznego.

W składzie wyższej kadry, w głównych lokalizacjach działalności Spółki 95,2% zatrudnionych pracowników rekrutuje się z lokalnej społeczności. Pomorze stanowi rynek lokalny także w przypadku LOTOS Kolej, w której 100% kadry kierowniczej wywodzi się ze społeczności regionu.

Przez główne lokalizacje dla działalności spółek należy rozumieć lokalizacje, w których liczba zatrudnionych pracowników stanowi istotny udział w całkowitym zatrudnieniu.

Dla LOTOS Asfalt i LOTOS Oil statusem lokalnego rynku pracy objęty jest teren powiatów, w których zlokalizowane są główne miejsca prowadzenia działalności oraz sąsiadujące miasta do 100 km. Obie spółki prowadziły w 2013 r. działalność w trzech lokalizacjach: Polska Południowa (Jasło, Czechowice) i Polska Północna (Gdańsk). W LOTOS Asfalt 100% kadry rekrutuje się z lokalnej społeczności z rejonu Jasła i Czechowic, zaś z Gdańska 82%. W LOTOS Oil we wszystkich lokalizacjach wskaźnik ten wynosi 100%. LOTOS

Paliwa, ze względu na specyficzny charakter działalności, zatrudnia osoby na stanowiskach kierowniczych w różnych miejscach Polski na podstawie aktualnego zapotrzebowania. W LOTOS Petrobaltic 40% wyższego kierownictwa pochodzi z Gdańska, w którym zlokalizowana jest siedziba spółki. Spółka LOTOS Geonafta rekrutuje kadrę z regionu, w którym prowadzi działalność, natomiast LOTOS Norge z uwagi na nierozpoczęcie działalności operacyjnej w 2013 r. nie wykazała za ten okres informacji. Spółka Energobaltic, której siedziba jest zlokalizowana we Władysławowie, nie prowadziła w minionym roku tego rodzaju analiz.

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w Grupie LOTOS do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w Grupie LOTOS /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LGrupie LOTOS /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w Grupie LOTOS /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie w Polsce	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013	2.715 zł	2.715 zł	3.000 zł	1.600 zł	170%	170%	188%
31.12.2012	2.500 zł	2.500 zł	3.000 zł	1.500 zł	167%	167%	200%
31.12.2011	2.400 zł	2.400 zł	3.000 zł	1.386 zł	173%	173%	216%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w LOTOS Kolej do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Kolej /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Kolej /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Kolej /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie w Polsce	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013	2.700 zł	2.700 zł	2.700 zł	1.600 zł	169%	169%	169%
31.12.2012	2.657 zł	2.700 zł	2.657 zł	1.500 zł	177%	180%	177%
31.12.2011	2.530 zł	2.700 zł	2.530 zł	1.386 zł	183%	195%	183%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w LOTOS Asfalt do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Asfalt /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Asfalt /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Asfalt /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie w Polsce	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013 Gdańsk	3.160 zł	3.400 zł	3.160 zł	1.600 zł	198%	213%	198%
31.12.2013 Czechowice-Dziedzice	2.960 zł	3.923 zł	2.960 zł	1.600 zł	185%	245%	185%
31.12.2013 Jasło	2.400 zł	4.060 zł	2.400 zł	1.600 zł	150%	245%	150%
31.12.2012 Gdańsk	2.800 zł	2.800 zł	3.000 zł	1.500 zł	187%	187%	200%

31.12.2012 Czechowice-Dziedzice	2.500 zł	3.763 zł	2.500 zł	1.500 zł	167%	251%	167%
31.12.2012 Jasło	1.976 zł	1.976 zł	2.000 zł	1.500 zł	132%	132%	133%
31.12.2011 Gdańsk	3.190 zł	3.500 zł	3.190 zł	1.386 zł	230%	253%	230%
31.12.2011 Czechowice-Dziedzice	2.750 zł	3.583 zł	2.750 zł	1.386 zł	198%	259%	198%
31.12.2011 Jasło	1.500 zł	1.568 zł	1.500 zł	1.386 zł	108%	113%	108%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w LOTOS Oil do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Oil /wszyscy/	**Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Oil /kobiety/**	**Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Oil /mężczyźni/**	**Najniższe wynagrodzenie w Polsce**	**Relacja /2/ do /5/**	**Relacja /3/ do /5/**	**Relacja /4/ do /5/**
31.12.2013 Gdańsk	2.700 zł	2.700 zł	3.030 zł	1.600 zł	169%	169%	189%
31.12.2013 Czechowice-Dziedzice	2.652 zł	2.906 zł	2.652 zł	1.600 zł	166%	182%	166%
31.12.2012 Gdańsk	2.760 zł	3.402 zł	2.760 zł	1.500 zł	184%	227%	184%
31.12.2012 Czechowice-Dziedzice	2.491 zł	2.745 zł	2.491 zł	1.500 zł	166%	183	166%
31.12.2012 Jasło	2.413 zł	3.247 zł	2.413 zł	1.500 zł	161%	216%	161%
31.12.2011 Gdańsk	2.732 zł	3.240 zł	2.372 zł	1.386 zł	197%	234%	197%
31.12.2011 Czechowice-Dziedzice	2.372 zł	2.614 zł	2.372 zł	1.386 zł	171%	189%	171%
31.12.2011 Jasło	2.298 zł	3.092 zł	2.298 zł	1.386 zł	166%	223%	166%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w LOTOS Paliwa do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Paliwa /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Paliwa /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Paliwa /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie w Polsce	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013	2.760 zł	2.760 zł	2.760 zł	1.600 zł	172,50%	172,50%	172,50%
31.12.2012	2.760 zł	2.760 zł	2.898 zł	1.500 zł	184%	184%	189%
31.12.2011	2.665 zł	2.665 zł	2.760 zł	1.386 zł	192%	192%	199%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w LOTOS Petrobaltic do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Petrobaltic /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Petrobaltic /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Petrobaltic /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie w Polsce	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013	3.064 zł	3.064 zł	4.000 zł	1.600 zł	192%	192%	250%
31.12.2012	3.000 zł	3.000 zł	3.500 zł	1.500 zł	200%	200%	233%
31.12.2011	2.500 zł	2.500 zł	2.500 zł	1.386 zł	180%	180%	180%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w LOTOS Geonafta do najniższego wynagrodzenia na Litwie:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Geonafta /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Geonafta /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w LOTOS Geonafta /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie na Litwie	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013	1.000 LTL	1.950 LTL	1.000 LTL	1.000 LTL	100%	195%	100%
31.12.2012	910 LTL	910 LTL	2.486 LTL	850 LTL	107%	107%	292%
31.12.2011	910 LTL	910 LTL	2.810 LTL	800 LTL	114%	114%	351%

Relacja najniższego wynagrodzenia zasadniczego w Energobaltic do najniższego wynagrodzenia w Polsce:

/1/	/2/	/3/	/4/	/5/	/6/	/7/	/8/
	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w Energobaltic /wszyscy/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w Energobaltic /kobiety/	Najniższe wynagrodzenie zasadnicze w Energobaltic /mężczyźni/	Najniższe wynagrodzenie w Polsce	Relacja /2/ do /5/	Relacja /3/ do /5/	Relacja /4/ do /5/
31.12.2013	3.585 zł	3.880 zł	3.585 zł	1.600 zł	243%	224%	242%
31.12.2012	3.465 zł	3.780 zł	3.465 zł	1.500 zł	231%	252%	231%
31.12.2011	3.300 zł	3.600 zł	3.300 zł	1.386 zł	238%	259%	238%

LOTOS Norge wskaźnik nie dotyczy. Według prawa norweskiego nie istnieje płaca minimalna. Dodatkowo

Wypowiedź Jarosława Jóźwiaka

Szefa Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze wzmacniania sfery zdrowia i bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo pracy od dawna jest podstawą wszelkich działań podejmowanych w Grupie Kapitałowej LOTOS. Nasi pracownicy wykonują zadania szczególnie niebezpieczne m.in. na terenie warsztatów, czynnych instalacji produkcyjnych, na platformach wydobywczych na morzu, w laboratoriach chemicznych czy na torowiskach kolejowych. W związku z tym traktujemy bezpieczeństwo pracy jako priorytet w swojej działalności, podejmując szereg działań zwłaszcza wykraczających poza wymagania prawne, ponadstandardowe, związane z najlepszymi światowymi praktykami. Potwierdzeniem ich skuteczności jest nagroda, jaką otrzymaliśmy od Głównego Inspektora Pracy w 2011 r. w ogólnopolskim konkursie „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej”.

Jarosław Jóźwiak
Szef Biura Bezpieczeństwa Pracy i Ochrony Zdrowia Grupy LOTOS,
Lider Strategii CSR w obszarze wzmacniania sfery zdrowia i bezpieczeństwa

Bezpieczeństwo pracy od dawna jest podstawą wszelkich działań podejmowanych w Grupie Kapitałowej LOTOS. Nasi pracownicy wykonują zadania szczególnie niebezpieczne m.in. na terenie warsztatów, czynnych instalacji produkcyjnych, na platformach wydobywczych na morzu, w laboratoriach chemicznych czy na torowiskach kolejowych. W związku z tym traktujemy bezpieczeństwo pracy jako priorytet w swojej działalności, podejmując szereg działań zwłaszcza wykraczających poza wymagania prawne, ponadstandardowe, związane z najlepszymi światowymi praktykami. Potwierdzeniem ich skuteczności jest nagroda, jaką otrzymaliśmy od Głównego Inspektora Pracy w 2011 r. w ogólnopolskim konkursie „Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej”.

Podstawą zapobiegania wypadkom w miejscu pracy jest świadomość istnienia zagrożeń. Jej zwiększenie może wpływać na wzrost bezpieczeństwa pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS. Ważne, aby pamiętali o tym nie tylko pracownicy na co dzień zajmujący się BHP, ale i wszystkie inne osoby wykonujące swoje codzienne zadania na terenie firmy.

Musimy pamiętać, że przedsiębiorstwo, które posiada wysoką kulturę bezpieczeństwa, charakteryzuje komunikacja oparta na wzajemnym zaufaniu. Zatem bezpieczeństwo w pracy nie opiera się tylko na zapewnieniu odpowiednich warunków pracy i rozwiązań chroniących przed zagrożeniami czy wypadkami, ale przede wszystkim na poprawie kultury bezpieczeństwa i odpowiedzialnym podejściu do zagadnień związanych z ochroną pracy i zdrowia przez wszystkich pracowników. Wysoka kultura bezpieczeństwa powinna być związana z poczuciem postrzegania ważności tej tematyki, ufności w skuteczność środków ochrony przed różnymi zagrożeniami oraz osobistej odpowiedzialności każdego pracownika za sprawy bezpieczeństwa, przejawiającej się w codziennej pracy.

Pracownicy służby BHP Grupy Kapitałowej LOTOS wiedzą, że bezpieczeństwo pracy to obszar do nieustannego doskonalenia, dlatego systematycznie podejmują działania, które mają na celu przeniesienie zasad i wytycznych BHP do świadomości zarówno pracowników, wykonawców, jak i naszych gości.

Wzrost wiedzy i świadomości osiągany jest dwutorowo. Pierwszy sposób oparty jest na działaniach nastawionych na edukację i zaangażowanie pracowników. Drugi skupia się natomiast na działaniach ukierunkowanych na kadrę kierowniczą wyższego, średniego i niższego szczebla, której obowiązkiem jest zapewnienie pracownikom bezpiecznych warunków pracy oraz zmotywowanie ich do wspólnego zaangażowania w budowanie kultury pracy.

LOTOS stara się wykorzystywać obie te ścieżki. Przykładami działań skierowanymi do pracowników mogą być: organizacja Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy, prowadzone akcje edukacyjne poświęcone temu, jak pracować bezpiecznie, czy dlaczego warto zgłaszać zauważane sytuacje niebezpieczne do swoich przełożonych. W przypadku kadry kierowniczej realizujemy szereg działań motywująco-aktywizujących, w tym szkolenia i spotkania mające na celu zwrócenie uwagi, jak ważnym elementem zarządzania jest obszar bezpieczeństwa pracy. Również dzięki ścisłej współpracy z wykonawcami oraz podejmowaniu szeregu działań Grupa Kapitałowa LOTOS w sposób bezpośredni, jak i pośredni wpływa na podnoszenie standardów bezpiecznej pracy swoich wykonawców i ich podwykonawców.

W 2013 roku w rafinerii Grupy LOTOS przeprowadzono remont „Wiosna 2013". Był to bardzo wymagający okres. Przygotowanie i realizacja remontu to niezwykle skomplikowane przedsięwzięcie logistyczne, techniczne i operacyjne. Ponad 2 tys. wykonawców na niewielkim terenie wykonywało wiele skomplikowanych prac przeglądowych, naprawczych, konserwacyjnych czy inwestycyjnych. Jednym z priorytetów tego przedsięwzięcia było bezpieczeństwo pracy. W oparciu o doświadczenia z poprzednich remontów, okresu budowy nowych instalacji, ale również z obserwacji wykonawców w okresie wykonywania codziennych prac remontowych na czynnych instalacjach powstały przeznaczone dla nich „Wytyczne BHP w Remoncie Wiosna 2013". Zawarliśmy w nich zapisy, które regulowały sposoby wykonywania prac w okresie tak szczególnym, jakim był remont. Często uszczegóławiały one zapisy istniejących procedur i zarządzeń, ale również uwzględniały nowe wymogi, które obowiązywały tylko w czasie remontu. Przykładem wymogu wprowadzonego na ten czas były m.in. cotygodniowe spotkania z kierownikami robót i przedstawicielami służby BHP poszczególnych wykonawców, podczas których omawialiśmy sytuacje i zdarzenia niebezpieczne z minionego tygodnia, aby przeciwdziałać podobnym zagrożeniom w przyszłości.

Czas poprzedzający postój remontowy był również okresem intensywnych spotkań z wykonawcami, szkoleń oraz opiniowania przedstawianych instrukcji wykonywania prac. Zwłaszcza tych prowadzonych wewnątrz przestrzeni zamkniętych, gdzie ryzyko wystąpienia zagrożeń było duże. Wszystkie wymienione działania oraz wiele innych prowadzono w trosce o bezpieczeństwo każdego pracownika. Służby BHP prowadziły kontrole w terenie oraz doradzały, jak wykonywać pracę w sposób bezpieczny. Dodatkowym wsparciem w zapewnieniu bezpieczeństwa były służby BHP wykonawców obecne podczas prowadzonych prac remontowych.

Chcemy dalej rozwijać u pracowników i wykonawców zainteresowanie problematyką BHP. Musimy też dostosowywać się do zmian w przepisach prawa. Pomysłów na ciekawe prezentowanie BHP nam nie brakuje. Oczywiście, mogą one być zrealizowane tylko w ramach naszej społecznej odpowiedzialności przy współpracy z wszystkimi pracownikami i dzięki ich zaangażowaniu. Nadal będziemy się starać, żeby pracownicy Grupy Kapitałowej LOTOS, wykonawcy oraz goście czuli się w naszym zakładzie bezpiecznie. Żeby pamiętali o swoim zdrowiu, uczestniczyli w podejmowanych przez nas inicjatywach, akcjach edukacyjnych i szkoleniach, by korzystali z konsultacji i doradztwa, a także zgłaszali nam swoje problemy związane ze sferą bezpieczeństwa, które zawsze staramy się rozwiązywać na bieżąco.

Bezpieczeństwo pracy

✓ - dane podlegały weryfikacji Zobacz pełen tekst Niezależnego Raportu Atestującego

W trosce o zapewnienie właściwych warunków pracy i zdrowia pracowników podejmujemy szeroko zakrojone działania mające na celu utrzymanie już osiągniętych wskaźników bezpieczeństwa, ciągłe podnoszenie ich poziomu oraz systematyczną poprawę istniejącego stanu.

Cele te realizujemy m.in. poprzez:

- zapewnienie właściwej organizacji środowiska pracy,
- systematyczne wykonywanie badań środowiskowych,
- stosowanie najlepszych możliwych zabezpieczeń procesowo-technicznych i zdrowotnych,
- doskonalenie systemu identyfikacji zagrożeń i szacowania ryzyka w układzie człowiek - maszyna - otoczenie,
- prowadzenie systematycznej działalności doradczo-nadzorczo- kontrolnej,
- organizowanie praktycznych szkoleń i warsztatów tematycznych podnoszących kwalifikacje zawodowe pracowników,
- podnoszenie świadomości i zaangażowania pracowników wpływające na wzrost kultury bezpieczeństwa pracy.

Od lat kierujemy się zasadą, że budowanie świadomości i zaangażowania zarówno kierownictwa, jak i pracowników, rozwijanie w nich kultury i poczucia bezpieczeństwa, kształtowanie właściwych postaw i zachowań w warunkach normalnej pracy oraz w sytuacjach kryzysowych, jest kluczowym czynnikiem wpływającym na maksymalizację efektów systemu bezpieczeństwa pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS.

Świadomość pracowników staramy się kształtować poprzez, m.in.:

- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji pracowników,
- popularyzację zagadnień bhp,
- zachęcanie do aktywnego współuczestnictwa w kreowaniu i wdrażaniu korporacyjnej polityki bezpieczeństwa pracy,
- doradztwo, wsparcie merytoryczne i partnerstwo.

W ramach strategii społecznej odpowiedzialności **podejmujemy inicjatywy ukierunkowane na współpracę z interesariuszami zewnętrznymi**. Do inicjatyw tych można zaliczyć m.in.:

- współpracę na rzecz bezpieczeństwa pracy w przemyśle naftowym i gazowym, zgodnie deklaracją podpisaną w Głównym Inspektoracie Pracy w 2011 r. przez Grupę LOTOS i inne przedsiębiorstwa z branży,
- wspólne, systematyczne ćwiczenia dotyczące reagowania na sytuacje kryzysowe (awarie) i ewakuację z jednostkami zewnętrznymi Państwowej Straży Pożarnej i Policji,
- wymianę doświadczeń BHP z przedstawicielami innych firm,
- współpracę z jednostkami naukowymi, np. poprzez projekt uczenia się ze zdarzeń mających miejsce w rafineriach Statoil i Grupy LOTOS,
- udział w konferencjach zewnętrznych jako prelegenci krzewiący kulturę bezpiecznej pracy i dzielący się swoimi doświadczeniami,
- udział w konkursach organizowanych przez instytucje takie jak Państwowa Inspekcja Pracy, Centralny Instytut Ochrony Pracy, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Służb BHP.

Przykładamy wagę do bezpieczeństwa gości i współpracujących wykonawców. W związku z realizacją wieloaspektowych inwestycji, tempem prowadzonych prac konstrukcyjno-montażowych oraz liczbą przebywających pracowników firm zewnętrznych, istnieje stała potrzeba podnoszenia świadomości pracowników w odniesieniu do zagadnień związanych z właściwym postępowaniem, bezpiecznym wykonywaniem prac i przestrzeganiem wewnętrznych wymogów BHP i p.poż. Służby BHP Grupy Kapitałowej LOTOS oraz przedstawicieli firm zewnętrznych sprawują nadzór nad trwającymi pracami remontowymi, konserwacyjnymi czy inwestycyjnymi. Nasi przedstawiciele są obecni na terenie prac, by służyć radą szczególnie osobom nadzorującym ich wykonywanie zarówno z ramienia Spółki, jak i wykonawców.

W umowach zawieranych z wykonawcami uwzględniamy klauzule nakazujące im respektowanie przepisów i zasad bezpiecznej pracy oraz wymagań i standardów obowiązujących na naszym terenie. Dzięki temu wykonawcy zobowiązują się do ochrony praw swoich pracowników, co stanowi wymóg realizacji umowy. Podczas prowadzonych systematycznie kontroli BHP lub auditów na terenie rafinerii weryfikuje się przestrzeganie przepisów BHP przez wykonawców, a tym samym respektowanie praw człowieka w relacji pracodawca – pracownik – Grupa Kapitałowa LOTOS. Działania te stanowią istotny element zarządzania ryzykiem. Każdorazowa weryfikacja w terenie tego, czy pracodawcy firm zewnętrznych przestrzegają praw pracowników, wpływa na dalsze losy naszej współpracy i ma swoje odzwierciedlenie w corocznej ocenie wykonawców, gdzie jednym z kluczowych elementów jest kryterium bezpieczeństwa pracy, ochrony zdrowia oraz poszanowania i przestrzegania praw człowieka.

Konieczność przestrzegania państwowych przepisów BHP oraz naszych wewnętrznych standardów realizacji prac na terenie zakładów Grupy Kapitałowej LOTOS wpływa na:

- zwiększenie szans na spełnienie wymagań prawnych przez pracodawców, którzy na terenie należącym do koncernu zobowiązani są do przestrzegania ponadnormatywnych standardów bezpiecznej pracy,
- konieczność zapewnienia przez firmy zewnętrzne wyposażenia swoich pracowników w niezbędne środki ochrony zbiorowej, indywidualnej, w tym odpowiedniej odzieży ochronnej, stosownej do zagrożeń istniejących na terenie rafinerii,
- współpracę wykonawców ze swoimi podwykonawcami, za których wykonawcy na naszym terenie są tak samo odpowiedzialni, jak za swoich pracowników,
- zwiększenie świadomości i umiejętności właściwego rozpoznawania zagrożeń oraz stosowania odpowiednich, bezpiecznych metod pracy, dzięki prowadzonym przez nas szkoleniom BHP, przekazywanym wykonawcom standardom bezpiecznej pracy czy prowadzonym ocenom w trakcie kontroli przestrzegania przyjętych zasad.

> Dzięki szansom, jakie stwarza nasza współpraca, po jej zakończeniu wykonawcy zyskują świadomych i zaangażowanych pracowników, którzy zachowują czujność w pracy oraz wykazują się zwiększoną dbałością o bezpieczne stanowisko pracy. Wynikiem współdziałania zapewniającego przekazywanie wymagań, wiedzy i dobrych praktyk jest zmniejszenie wypadkowości, występowania chorób zawodowych, absencji pracowniczej wśród firm wykonawczych, co w konsekwencji przynosi tym firmom dodatkowe, wymierne korzyści finansowe w postaci m.in. mniejszych składek na ubezpieczenie społeczne czy odszkodowania powypadkowe.

Grupa Kapitałowa LOTOS, jako firma społecznie odpowiedzialna, czerpie korzyści z inwestowania w BHP, wpływające na:

- poprawę warunków pracy,
- minimalizację wypadków przy pracy,
- obniżenie wartości wskaźników wypadkowości, w tym wskaźnika LTIF,
- zmniejszenie kosztów związanych z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi,
- eliminację czynników uciążliwych, szkodliwych i niebezpiecznych w środowisku pracy,
- eliminację zagrożeń i pojawiających się nieprawidłowości,
- zwiększenie świadomości i zaangażowania pracowników,
- podniesienie kwalifikacji i umiejętności pracowników,
- wzrost zadowolenia pracowników,
- zmniejszenie kosztów prowadzenia firmy i zakłóceń w pracy,
- zwiększenie zaufanie inwestorów i ubezpieczycieli,
- zwiększenie zaufania pracowników do pracodawcy,
- wzmocnienie wizerunku marki i jej wartości,
- wpływ na reputację firmy,
- zmniejszenie stopnia potencjalnego narażenia na karne lub cywilne procesy sądowe,
- możliwość porównywania się z liderami HSE w branży rafineryjnej.

> Zgodnie ze strategią biznesową oraz strategią społecznej odpowiedzialności bezpieczeństwo pracy i ochrona zdrowia pracowników własnych, jak i współpracujących należy do priorytetów Grupy Kapitałowej LOTOS. Szczególnie wysoka ranga jest nadawana działaniom mającym na celu utrzymywanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa, minimalizowanie występujących zagrożeń i obniżanie wypadkowości.

Istotnym wyzwaniem jest podnoszenie poziomu świadomości - szczególnie kadry kierowniczej średniego szczebla - wagi, jaką spełnia dawanie dowodów osobistego zaangażowania w przestrzeganie przyjętych norm i standardów w dziedzinie BHP wobec podległych pracowników, będących świadkami takiego postępowania. Wpłynięcie na podniesienie świadomości oraz zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników w poprawę tego stanu jest priorytetem, gdyż od tych czynników zależy także poziom wypadkowości w przedsiębiorstwie.

W związku z prowadzoną ścisłą współpracą z służbami BHP spółek Grupy Kapitałowej LOTOS corocznie wyznaczane są cele i zadania do realizacji, które ukierunkowane są na podniesienie bezpieczeństwa pracy, ujednolicenie wdrażanych standardów, wymianę doświadczeń i wiedzy specjalistów z branży bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia.

Kluczowym celem naszego podejścia jest podniesienie świadomości i poziomu zaangażowania kadry kierowniczej i pracowników wszystkich szczebli oraz podwykonawców w poprawę bezpieczeństwa.

W 2013 r. cel ten realizowaliśmy poprzez m.in.:

- wdrożenie systemu zadań kwartalnych dla spółek Grupy Kapitałowej LOTOS,
- dokonanie przeglądu stanu bezpieczeństwa pracy w działających w Polsce spółkach Grupy Kapitałowej LOTOS,
- prowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnych promujących bezpieczne warunki pracy i profilaktykę zdrowotną,
- przygotowanie podstaw do podjęcia decyzji przez Zarząd Spółki dotyczącej uwzględnienia kryterium BHP w ramach systemu okresowej oceny pracowniczej,
- opracowanie elektronicznej bazy monitoringu wypadków przy pracy i sytuacji niebezpiecznych zarejestrowanych w Grupie Kapitałowej LOTOS,

- opracowanie materiałów edukacyjnych dotyczących wypadków i zagrożeń mogących wystąpić w miejscu pracy,
- szkolenie dla kadry kierowniczej Grupy Kapitałowej LOTOS przypominające o odpowiedzialnościach i obowiązkach z zakresu BHP prowadzone przez wyspecjalizowany ośrodek szkoleniowy,
- szkolenia praktyczne dla pracowników w zakresie m.in. zasad obsługi defibrylatorów AED, gaszenia pożarów przy użyciu sprzętu gaśniczego oraz udzielania pierwszej pomocy, jak i właściwego reagowania na sytuacje kryzysowe.

Podejmujemy szereg ponadstandardowych inicjatyw, służących propagowaniu problematyki bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia oraz profilaktyce w sposób przystępny i angażujący pracowników. W 2013 r. zrealizowaliśmy m.in.:

- **IV Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy** połączony z przeprowadzeniem akcji zdrowotnej dotyczącej profilaktyki wzroku z możliwością poddania się pracowników badaniom w kierunku wykrycia chorób oczu, pomiarami parametrów medycznych wad wzroku z wykorzystaniem najnowocześniejszych aparatów okulistycznych wraz z konsultacją lekarską. Na podstawie przeprowadzonych badań powstał raport dotyczący stanu zdrowia pracowników w zakresie chorób oczu i profilaktyki wzroku.
- **Wyłonienie najbezpieczniejszego zakładu produkcyjnego Grupy LOTOS 2012 r., którym został Zakład Olejowy oraz najbezpieczniejszej spółki Grupy Kapitałowej LOTOS 2012 r., którą została spółka LOTOS Petrobaltic.**
- Akcję promującą zdrowie i bezpieczeństwo pracy w ramach **Kalendarza bezpiecznej pracy i promocji zdrowia**, gdzie poszczególne miesiące poświęcono innej akcji tematycznej. W tym celu zostały opublikowane broszury poświęcone problematyce chorób kręgosłupa, cukrzycy, wad wzroku i słuchu czy wirusowego zapalenia wątroby.
- **Szkolenie z bezpiecznej jazdy** dla pracowników, których praca wymaga częstych podróży służbowych w ramach zarządzania siecią stacji paliw LOTOS.
- **Przeprowadzenie identyfikacji zagrożeń i oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy**, czyli dokładne sprawdzenie i ocenienie, co w miejscu pracy może zaszkodzić lub wyrządzić krzywdę pracownikom. Dzięki systematycznej analizie zagrożeń na bieżąco weryfikujemy, czy zastosowano na danym stanowisku pracy wystarczające środki ograniczające lub eliminujące zagrożenia oraz określamy, co należy jeszcze zrobić, aby do tego doprowadzić.
- **Zapoznanie pracowników z zagrożeniami chemicznymi**, gdy w miejscu pracy pojawia się nowa substancja chemiczna. W systematycznie aktualizowanym elektronicznym wykazie przechowywane są Karty charakterystyki i informacje o produkcie zarówno dla produktów Spółki, jak również zakupywanych na potrzeby firmy. Tego typu rozwiązanie umożliwia niemal niezwłoczne dostarczenie niezbędnych informacji dotyczących substancji chemicznych pracownikom, którzy mają z nimi do czynienia podczas wykonywania obowiązków służbowych.
- **Wdrożenie pilotażowego systemu blokowania przepływu niebezpiecznych energii i znakowania blokad energii Lockout - Tagout (LOTO)** na wybranych instalacjach produkcyjnych Grupy LOTOS. System służby do zabezpieczenia urządzeń w trakcie prowadzonych prac przed przypadkowymi uruchomieniem przez nieupoważnione osoby i ma za zadanie chronić ludzi i otoczenie przed niekontrolowanym uwolnieniem energii z urządzeń instalacji produkcyjnych.

Corocznie monitorujemy stan zdrowia pracowników, zapewniając im jednocześnie, zgodnie z przepisami prawa, profilaktyczną opiekę medyczną. Kładziemy duży nacisk na działania profilaktyczne i informacyjne, prowadząc przedsięwzięcia edukacyjne, szkoleniowe oraz programy prewencyjne mające na celu minimalizację skutków chorób wśród pracowników firmy.

Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy

W Grupie LOTOS działa **Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP)**. Stanowi ona organ doradczy i opiniodawczy pracodawcy. Zgodnie z przepisami prawa pracy tworzą ją przedstawiciele pracodawcy i wybrani przez zakładowe organizacje związkowe przedstawiciele pracowników oraz lekarz medycyny pracy. Komisja dokonuje przeglądów warunków pracy, ocenia stan bezpieczeństwa pracy i wypowiada się na temat podejmowanych przez pracodawcę środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.

W 2013 r. w ramach prac Komisji BHP i prowadzonych konsultacji dokonano przeglądu warunków pracy w Zakładzie Produkcji Wodoru i Siarki Grupy LOTOS. Omawiano również tematy dotyczące m.in.:

- konsultacji zapisów kart oceny ryzyka zawodowego dla danych stanowisk pracy w Spółce,
- treści aktualizowanych procedur i zarządzeń wewnętrznych, m.in. wprowadzenia w życie zasad funkcjonowania Zespołu Ratowników Pierwszej Pomocy, Zasad tworzenia punktów aptecznych pierwszej pomocy czy Zasad postępowania przy wykonywaniu prac w oparciu o pisemne zezwolenia.

W obecnym stanie prawnym zarówno prawodawca krajowy, jak i europejski akceptuje wpływ pracowników na problematykę ochrony pracy wyłącznie w formie dialogu rozumianego, jako zorganizowana forma wymiany informacji i opinii. Jego realizacja następuje poprzez prowadzenie konsultacji z zakresu BHP. Zgodnie z treścią zarządzenia obowiązującego w Grupie LOTOS, pracodawca umożliwia pracownikom i ich przedstawicielom zapoznanie się ze sprawami z zakresu BHP będącymi przedmiotem konsultacji, podjęcie dyskusji oraz przedstawienie uwag i wniosków dotyczących przedmiotu konsultacji. Konsultacjom w Spółce podlegają takie działania, które wpływają na bezpieczeństwo pracowników i sprawy zgłaszane, jako wnioski dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zawodowych. Regulujemy ten obszar w drodze zarządzeń wewnętrznych, wydawanych procedur, poleceń i instrukcji. Wszystkie one podlegają przed wejściem w życie konsultacjom z pracownikami. Obecnie problematykę ochrony pracy w Grupie LOTOS obejmuje swym zakresem 8 zarządzeń i 15 procedur i instrukcji.

Poziom wypadkowości

W obu przyjętych do realizacji strategiach Grupy Kapitałowej LOTOS, tj. strategii biznesowej oraz strategii społecznej odpowiedzialności, jednym z mierników jest osiągnięcie wymaganych wartości wskaźnika wpadkowości LTIF. Wskaźnik ten obrazuje liczbę wypadków przy pracy przypadających na milion roboczogodzin przepracowanych przez pracowników przedsiębiorstwa. W 2013 r. wskaźnik wypadkowości LTIF dla Grupy Kapitałowej wyniósł 4,4. Zarejestrowaliśmy 39 zdarzeń wypadkowych, w tym 35 ze zwolnieniem lekarskim. Ok. 40% wszystkich zdarzeń wypadkowych w grupie kapitałowej w 2013 r. miało miejsce podczas pieszego poruszania się. Były to najczęściej potknięcia i poślizgnięcia.

Wypadków tych można byłoby uniknąć, gdyby pracownicy zachowali dostateczną ostrożność. Tego typu wypadki trudno jest eliminować i z wyjątkiem szeroko pojętego edukowania i uświadamiania pracowników pracodawca ma niewielkie możliwości ograniczania ich występowania. Z dodatkowej analizy przyczyn wypadkowości wynika, iż niecałe 60% stanowiły przyczyny bezpośrednio po stronie człowieka, a po ok. 20% przyczyny techniczne i organizacyjne.

Do głównych przyczyn zdarzeń wypadkowych w 2013 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS należy zaliczyć m.in.:

- nieprawidłowe zachowania pracowników mogące przejawiać się m.in. w związku z przechodzeniem/przejeżdżaniem w miejscach niedozwolonych, wejściem/wjazdem na obszar zagrożony bez upewnienia się czy nie ma niebezpieczeństwa;
- utrata równowagi lub niewłaściwa koncentracja uwagi na wykonywanych czynnościach zwłaszcza podczas przemieszczania się;
- niedostatecznie częste zgłaszanie nieprawidłowości, które mogą mieć miejsce w miejscu pracy. Skutkiem niezgłaszania sytuacji niebezpiecznych jest potencjalny brak możliwości eliminacji tych zagrożeń;
- rutyna lub pośpiech podczas wykonywanej pracy i obniżenie czujności w stosunku do mogących wystąpić zagrożeń w miejscu pracy;
- brak lub niewłaściwe zastosowanie przez pracownika środków ochrony zbiorowej i indywidualnej;
- niewłaściwa organizacja stanowiska pracy;
- niewłaściwa ogólna organizacja pracy;
- nietypowa budowa elementów technicznych, ukryte wady materiałowe użytkowanego do prac sprzętu.

Wypadki przy pracy

Grupa LOTOS	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba zatrudnionych [1]	1.318	1.323	1.344
Wypadki przy pracy, w tym:	5	13 [2]	12
kobiety	Brak danych [3]	2	1
mężczyźni	Brak danych [3]	11	11
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe) [4]**, w tym:**	168	253	302
kobiety	Brak danych [3]	28	11
mężczyźni	Brak danych [3]	225	291
Choroby zawodowe	Brak	Brak	Brak
Wskaźnik wypadkowości LTIF [5] **(na 1 mln przepracowanych godzin)**	2,1	4,3	4,5
Wskaźnik wypadkowości LDR [6] **(na 200 tys. przepracowanych godzin)**	0,42	0,9	0,9
Grupa Kapitałowa LOTOS [7]	**2011 r.**	**2012 r.**	**2013 r.**
Liczba zatrudnionych [1]	5.004	4.795	4.773
Wypadki przy pracy, w tym:	31	34	39 [8]
kobiety	Brak danych [3]	5	7
mężczyźni	Brak danych [3]	29	32
Absencja powypadkowa (dni kalendarzowe) [4]**, w tym:**	1.826	1.651 [9]	1.238
kobiety	Brak danych [3]	196	174
mężczyźni	Brak danych [3]	1.455	1.064

Choroby zawodowe	Brak	Brak	Brak
Wskaźnik wypadkowości LTIF [5] (na 1 mln przepracowanych godzin)	3,3	3,3	4,4
Wskaźnik wypadkowości LDR [6] (na 200 tys. przepracowanych godzin)	0,7	0,7	0,9

[1] Średnie zatrudnienie w roku dla spółek objętych raportowaniem wskaźników BHP.
[2] W tym 1 wypadek na równi z wypadkiem przy pracy.
[3] Dane pozyskiwane od 2012 r.
[4] Naliczanie utraconych dni rozpoczyna się z chwilą uzyskania zwolnienia lekarskiego przez poszkodowanego pracownika.
[5] Wskaźnik LTIF – liczba wypadków powodujących niezdolność do pracy x10^6/liczba roboczogodzin.
[6] Wskaźnik LDR – liczba wypadków powodujących niezdolność do pracy x2*10^5/liczba roboczogodzin.
[7] Spółki objęte raportowaniem wskaźników BHP: Grupa LOTOS, LOTOS Asfalt, LOTOS Kolej, LOTOS Lab, LOTOS Oil, LOTOS Serwis, LOTOS Straż, LOTOS-Air BP, LOTOS Ochrona, LOTOS Paliwa, LOTOS Infrastruktura, LOTOS Terminale, RCEkoenergia, LOTOS Biopaliwa, LOTOS Petrobaltic.
[8] W 2013 r. w Grupie Kapitałowej LOTOS odnotowano 39 wypadków przy pracy (w tym 5 wypadków na równi z wypadkami przy pracy), z czego 36 zakończonych zwolnieniem lekarskim.
[9] W tym 380 dni absencji, która była wynikiem wypadków z 2011 r.

W 2013 r. nie odnotowano w Grupie Kapitałowej LOTOS wypadków ciężkich, zbiorowych i śmiertelnych oraz potwierdzonych przypadków chorób zawodowych.

Wyzwania w perspektywie realizacji strategii do 2015 r.

- Wdrożenie systemu blokad Lockout-Tagout, podczas prowadzenia wytypowanych prac na terenie czynnych instalacji produkcyjnych Grupy LOTOS.
- Wdrożenie zasad kardynalnych BHP mających na celu budowanie właściwych postaw wśród pracowników i wykonawców.
- Modyfikacja systemu zezwoleń na prace z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, w ramach prowadzonych działań doskonalących.
- Promocja kultury bezpieczeństwa pracy poprzez organizację i zachęcenie pracowników do udziału w corocznym Dniu Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy.
- Organizacja warsztatów BHP dla pracowników administracyjno-biurowych.
- Wdrożenie systemu samokontroli stanowisk pracy w oparciu o tematyczne listy kontrolne.
- Doskonalenie elektronicznego narzędzia monitorowania systemu bezpieczeństwa pracy w Grupie Kapitałowej, tzw. Portal BHP.
- Modyfikacja programów ćwiczeń doskonalących w zakresie właściwego reagowania pracowników w przypadku wypadku przy pracy, ogłoszenia alarmu chemicznego, ewakuacji z budynków, ćwiczenie scenariuszy awaryjnych przy użyciu nowych środków pozoracji.
- Opracowanie metodyki wyliczania kosztów wypadków przy pracy w aspekcie przyczyn technicznych, organizacyjnych i ludzkich.

Perspektywy rozwoju do 2020 r.

- Aktualizacja wymagań i standardów BHP i p.poż. dla wykonawców.
- Benchmarking z zakresu najlepszych praktyk w obszarze bezpieczeństwa pracy.
- Kontynuowanie działań szkoleniowych i profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia, w tym wdrażanie nowych projektów edukacyjnych.
- Wdrożenie systemu szkoleń okresowych oraz szkoleń dodatkowych BHP dla pracowników w postaci e-learningu z zachowaniem ćwiczeń praktycznych.
- Wdrożenie programu uczenia się ze zdarzeń mających miejsce w Grupie LOTOS i na świecie.
- Współpraca z międzynarodowymi korporacjami i konsultantami HSE w obszarze wyznaczania i wdrażania najlepszych światowych praktyk bezpieczeństwa pracy.
- Ujednolicenie standardów bezpieczeństwa pracy w Grupie Kapitałowej LOTOS.
- Budowanie kultury bezpieczeństwa pracy w oparciu o zaangażowanie kadry kierowniczej i pracowników niższego szczebla, a także współpracujących z firmą wykonawców.

Kapitał intelektualny

Kapitał intelektualny LOTOSU

- Zasoby niematerialne związane z marką LOTOS.
- Zasoby niematerialne związane z reputacją LOTOSU.
- Zasoby niematerialne związane z markami produktowymi i znakami towarowymi.
- Zasoby niematerialne bazujące na wiedzy i kompetencjach pracowników.
- Systemy zarządzania, wewnętrzne procedury, polityki.
- Własność intelektualna.

Nasze cele w zakresie gospodarowania kapitałem intelektualnym:

- Wzrost wartości marki LOTOS.
- Wzrost świadomości marki LOTOS jako marki społecznie odpowiedzialnej.
- Zbudowanie u uczestników rynku kapitałowego świadomości, że LOTOS postrzega społeczną odpowiedzialność biznesu jako istotny element zarządzania koncernem.
- Stałe doskonalenie kompetencji pracowników.
- Udoskonalenie sposobu zarządzania poprzez dbałość o transparentność procesów biznesowych oraz zabezpieczanie organizacji przed ryzykiem niezgodności zagrażających jej funkcjonowaniu.

Kluczowe działania:

- Włączanie do działalności firmy rozwiązań i technologii tworzonych poza jej granicami – w formie zakupu patentów, licencji, know-how, współpracy z ośrodkami akademickimi oraz sojuszy strategicznych między przedsiębiorstwami.
- Innowacje produktowe, procesowe, marketingowe i organizacyjne.
- Kompleksowe programy rozwoju pracowników.
- Działalność badawczo-rozwojowa.
- Kompleksowa ocena dojrzałości organizacyjnej.

Dążymy do zrównoważonego rozwoju i profesjonalizacji wszystkich kluczowych rozwiązań organizacyjnych w ramach naszej działalności.

Uzyskiwane wyniki:

Wartość marki LOTOS przekraczająca miliard złotych

Wprowadzone innowacyjne rozwiązania technologiczne, produktowe i zarządcze przyczyniające się do ograniczania kosztów, skali negatywnego oddziaływania firmy na otoczenia, spełniania z wyprzedzeniem rygorystycznych wymogów prawnych, budowania zadowolenia klientów oraz optymalizowania procesów

Wysoko wykwalifikowani pracownicy przygotowani do wdrażania zaawansowanych technologii i stosowania najlepszych dostępnych praktyk operacyjnych. W Grupie LOTOS 57% pracowników ma wyższe wykształcenie, zaś 1% obronił doktorat

Własne patenty produktowe i technologiczne

Rosnący kapitał intelektualny regionów, w których firma długofalowo współpracuje z uczelniami wyższymi, którym przyznano 1,2 mln zł na stypendia naukowe i nagrody dla 234 studentów i doktorantów oraz szkołami średnimi, gdzie m.in. w ramach Jasielskiej Ligi Naukowej z LOTOSEM zgłoszono w 2013 r. 91 projektów badawczo-rozwojowych

Wypowiedź Anny Goliszewskiej

Dyrektora Biura Zarządzania Marką Grupy LOTOS, Lidera Strategii CSR w obszarze partnerstwa z otoczeniem rynkowym w celu uzyskania wzrostu świadomości marki LOTOS, jako marki społecznie odpowiedzialnej

We współczesnej gospodarce na wartość przedsiębiorstwa nie wpływają wyłącznie uzyskiwane wyniki, ale i sposób, w jaki jest ono postrzegane przez otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne. Dlatego podejście do społecznej odpowiedzialności biznesu staje się jedną z ważnych zmiennych w całościowej ocenie firmy, której wartość nawet w 50% może być zależna od jej aktywów niematerialnych. Wśród nich są aktywa, które podwyższają wycenę giełdową firmy - patenty, wzory użytkowe, know-how czy technologie, ale i takie, jak silna marka, szeroka baza klientów, dobre relacje z interesariuszami, różnego rodzaju strategiczne partnerstwa czy profesjonalne podejście do CSR. Jak się szacuje, wartość marek może stanowić obecnie nawet jedną trzecią całkowitego bogactwa światowego. Silna marka to cenny składnik majątku firmy, który odgrywa bardzo ważną rolę, jako źródło stałej przewagi i wzrostu jej wartości.

We współczesnej gospodarce na wartość przedsiębiorstwa nie wpływają wyłącznie uzyskiwane wyniki, ale i sposób, w jaki jest ono postrzegane przez otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne. Dlatego podejście do społecznej odpowiedzialności biznesu staje się jedną z ważnych zmiennych w całościowej ocenie firmy, której wartość nawet w 50% może być zależna od jej aktywów niematerialnych. Wśród nich są aktywa, które podwyższają wycenę giełdową firmy - patenty, wzory użytkowe, know-how czy technologie, ale i takie, jak silna marka, szeroka baza klientów, dobre relacje z interesariuszami, różnego rodzaju strategiczne partnerstwa czy profesjonalne podejście do CSR. Jak się szacuje, wartość marek może stanowić obecnie nawet jedną trzecią całkowitego bogactwa światowego. Silna marka to cenny składnik majątku firmy, który odgrywa bardzo ważną rolę, jako źródło stałej przewagi i wzrostu jej wartości.

Wyższą wartość swoim akcjonariuszom przynoszą firmy o silnych markach, ale także te, które są kojarzone z pozytywnie odbieranymi akcjami społecznymi, uczciwym traktowaniem pracowników i dobrą ofertą dla klientów. Odpowiedzialne działania CSR, umiejętne zarządzanie relacjami z klientami czy angażowanie się w programy społeczne może przynieść firmie wymierne korzyści, budując jej reputację i wizerunek. Umacnianie marki LOTOS, jako marki społecznie odpowiedzialnej jest jednym z naszych kluczowych działań, które pozycjonują koncern na rynku.

Staramy się każdy z obszarów działalności naszej grupy kapitałowej wspierać niezależnie od tego, czy są to projekty strategiczne, jak realizowany obecnie Program Efektywność i Rozwój 2013-2015 lub zakończony niedawno Program 10+ czy programy społeczne lub sportowe. Wykorzystujemy promocję marki do informowania o naszych programach społeczno-sportowych, takich jak np. Szukamy następców mistrza – LOTOS Cup w dziedzinie skoków narciarskich. Stosujemy przy tym strategię sponsora tytularnego, co dodatkowo wiąże markę z emocjami towarzyszącymi danej inicjatywie. Zrealizowana w 2013 roku kampania reklamowa, która wykorzystywała wizerunek kierowcy rajdowego Roberta Kubicy, podkreślała nasze zaangażowanie we wspieranie sportu, wzmacniając kojarzenie marki LOTOS z zachowaniami fair play. Równie konsekwentnie angażujemy się w promocje marek produktowych, opierając ich przekaz na skojarzeniach z obszarami, w których jako koncern naftowy mamy najwyższe kompetencje.

Anna Goliszewska
Dyrektor Biura Zarządzania Marką Grupy LOTOS, Lider Strategii CSR w obszarze partnerstwa z otoczeniem rynkowym w celu uzyskania wzrostu świadomości marki LOTOS, jako marki społecznie odpowiedzialnej

Wszystkie te efekty wizerunkowe mają swoje odzwierciedlenie w wymiernym wyniku finansowym, tj. wartości marki LOTOS. Na koniec 2013 roku, według rankingu dziennika Rzeczpospolita, jej wartość przekroczyła miliard złotych. To oznacza, że od 2007 roku dynamika wzrostu wartości marki wyniosła ponad 500%.

Ważnym miernikiem oceny kondycji marki jest opracowany przez nas autorski wskaźnik kapitału marki LOTOS, oparty na czterech najważniejszych aktywach:: świadomości marki, postawie i wiedzy o niej oraz jej wizerunku. W 2013 roku osiągnęliśmy 6% wzrost wskaźnika kapitału marki. W ramach monitorowania realizacji strategii CSR mierzymy także wskaźnik kapitału społecznego marki, analizujący trzy zmienne: postrzeganie LOTOSU, jako firmy dbającej o środowisko naturalne, firmy wspierającej kulturę i angażującej się w projekty społeczne które pokazują nasze zaangażowanie w dziedzinie społecznej odpowiedzialności. W 2013 roku zanotowaliśmy 30% wzrost tak mierzonego wskaźnika kapitału społecznego marki.

Nasze podejście do budowania wartości marki zostało w 2013 roku potwierdzone tytułem Business Superbrands 2013/2014 w 7. edycji programu, który wyłania najsilniejsze marki na polskim rynku. Grupa LOTOS otrzymała już po raz kolejny tę nagrodę w kategorii marek korporacyjnych.

Zasoby niematerialne

- dane podlegały weryfikacji Zobacz pełen tekst Niezależnego Raportu Atestującego

Marka

W strategii Grupy Kapitałowej LOTOS na lata 2011-2015 oraz kierunkach rozwoju do 2020 r. budowa wizerunku i silnej marki LOTOS jest jednym z istotnych elementów strategii zarządzania korporacją. Strategia marki korporacyjnej, zgodna ze strategią biznesową Grupy LOTOS, pełni nadrzędną rolę wobec strategii marek produktowych.

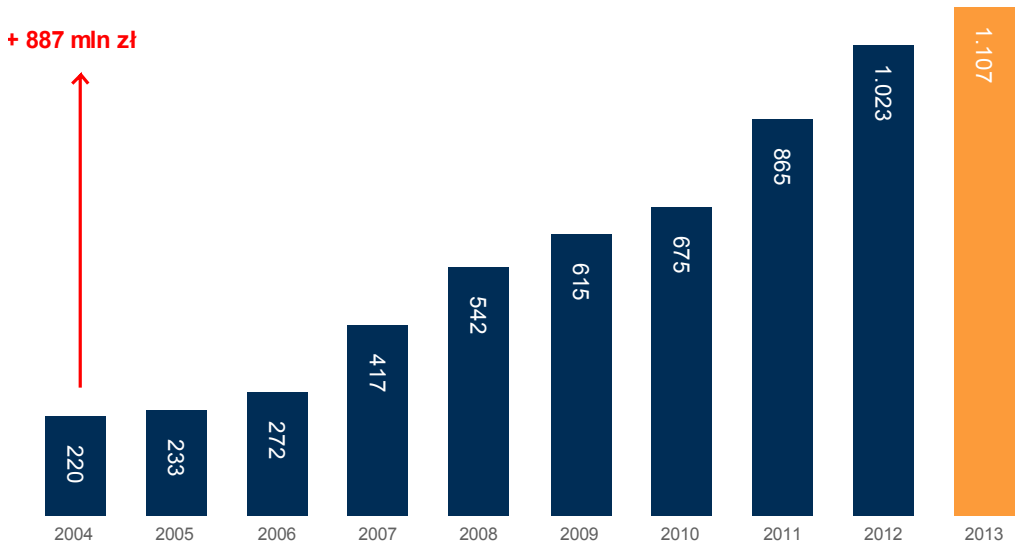
Naszym celem strategicznym jest wzrost wartości marki LOTOS poprzez budowę jej wizerunku jako:

- marki opartej na kluczowych wartościach: nowoczesności, rozwoju i partnerstwie,
- marki działającej w skali międzynarodowej,
- marki wysokiej jakości produktów,
- marki odpowiedzialnej społecznie.

Budowa wizerunku i siły marki LOTOS jest jednym z naszych priorytetów. Prowadzone działania mają na celu wzrost świadomości marki oraz pozycjonowanie Grupy LOTOS jako firmy profesjonalnie zarządzanej, stawiającej na jakość i innowacyjność, ekologię oraz bezpieczeństwo.

W 10. Rankingu Najcenniejszych Polskich Marek, opublikowanym w dzienniku Rzeczpospolita w 2013 r., wartość marki LOTOS wyceniono na 1.107,3 mln zł. Od 2004 r. i pierwszej edycji rankingu, jej wartość wzrosła o 887 mln zł. Marka LOTOS uplasowała się w minionym roku na 9. miejscu w rankingu 330 wycenionych marek. To efekt konsekwentnych działań i myślenia kategoriami budowy silnej marki oraz innowacyjnego, budującego trwałe relacje z konsumentami, podejścia w kreowaniu jej wizerunku.

Wartość marki LOTOS (mln zł)

Źródło: dziennik Rzeczpospolita, 12.2013 r.

W zarządzaniu całokształtem zagadnień związanych ze strategią marki korporacyjnej, marek produktowych, strategią promocji oraz budową wartości i pożądanego wizerunku marki LOTOS, w działalności reklamowej i promocyjnej, sponsoringu oraz prowadzeniu badań marketingowych w Grupie Kapitałowej LOTOS stosujemy zasady:

- przestrzegania obowiązujących przepisów,
- nieprzynoszenia szkody w sposób rozmyślny,
- ponoszenia odpowiedzialności za konsekwencje działalności,
- właściwego wykorzystania wykształcenia, przygotowania zawodowego i doświadczenia pracowników.

Wszystkie działania realizowane są bez używania treści dyskryminujących i kontrowersyjnych, mogących obrażać grupy społeczne lub nadużywać zaufanie odbiorców oraz bez negatywnych emocji. Zasady te stanowią uzupełnienie obowiązujących przepisów prawa, w tym Konstytucji RP i kodeksu cywilnego, ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, ustawy prawo prasowe, ustawy o radiofonii i telewizji, ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów, ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, ustawy o ochronie danych osobowych, ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy prawa własności przemysłowej.

W działaniach sponsoringowych przestrzegamy standardów określonych w dobrowolnych kodeksach postępowania opracowanych m.in. przez organizacje zrzeszające przedsiębiorców. Jako członek Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan stosujemy się w sponsoringu do zasad kanonu etycznego wyznaczonego przez tę organizację. Zawierane przez nas umowy o charakterze sponsoringowym są czytelne i zrozumiałe co do ich charakteru, określają precyzyjnie wszystkie zainteresowane podmioty oraz zobowiązania sponsorowane. Nie angażujemy się w wydarzenia, które mogłyby narazić na uszczerbek obiekty o znaczeniu historycznym lub artystycznym, jak również w wydarzenia, które mogłyby mieć negatywny wpływ na środowisko. Respektujemy wytyczne Kodeksu Sponsoringu Kultury będącego inicjatywą Narodowego Centrum Kultury, PKPP Lewiatan i GPW w Warszawie. Jakość naszej komunikacji z rynkiem podlega także normom postępowania określonym w Kodeksie etyki Grupy Kapitałowej LOTOS.

Korporacyjne zasady postępowania w komunikacji marketingowej obowiązują w Grupie LOTOS oraz w tych spółkach handlowych grupy kapitałowej, które z racji charakteru działalności kierują komunikację swoich produktów i usług do szerszych grup społeczeństwa. Spółki LOTOS Paliwa i LOTOS Oil, które odpowiadają za komunikację marek produktowych, wprowadziły dodatkowe uregulowania.

W spółce LOTOS Paliwa tworzenie przekazów marketingowych i standardy postępowania, w tym zasady komunikacji z klientami, regulują:

- Strategia pozycjonowania i komunikacji dla stacji paliw LOTOS i LOTOS Optima,
- Strategia pozycjonowania i komunikacji dla marki LOTOS Dynamic,
- Strategia sponsoringowa i obecności w sportach motorowych.

Działania spółek LOTOS Oil i LOTOS Paliwa dotyczące komunikacji marketingowej, z uwzględnieniem reklamy, promocji oraz sponsoringu są prowadzone zgodnie z dobrowolnie stosowanym Kodeksem Etyki Reklamy, opracowanym przez Radę Reklamy i Komisję Etyki Reklamy. LOTOS Asfalt i LOTOS Kolej ze względu na specyfikę rynków, na których działają, nie wdrożyły odrębnych procedur komunikacji marketingowej.

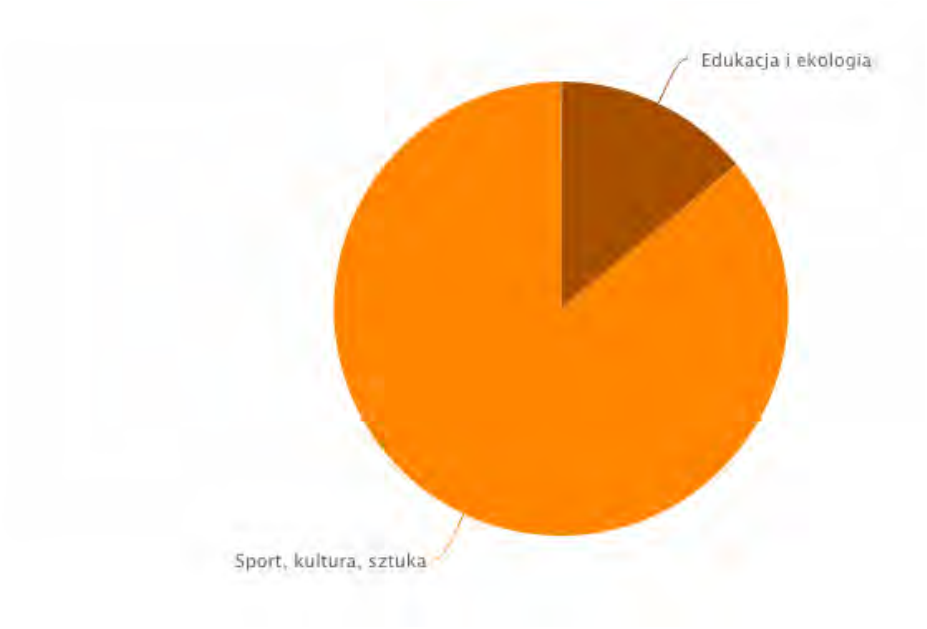
W 2013 r. w Grupie LOTOS oraz w spółkach handlowych: LOTOS Asfalt, LOTOS Kolej, LOTOS Oil i LOTOS Paliwa nie miały miejsca przypadki niezgodności działań promocyjnych i reklamowych z obowiązującym prawem oraz regulacjami i dobrowolnymi kodeksami regulującymi komunikację marketingową.

Sponsoring

Propagowanie i utrwalanie znajomości marek należących do spółek Grupy Kapitałowej LOTOS, zwiększanie stopnia ich rozpoznawalności, budowa pozytywnego wizerunku oraz wspieranie działań reklamowych służących wzrostowi sprzedaży produktów i usług należą do głównych celów naszej działalności sponsoringowej. Prowadzimy ją zgodnie z Planem działalności sponsoringowej zatwierdzanym każdego roku przez Radę Nadzorczą Spółki.

Jesteśmy głównym sponsorem klubów sportowych, wydarzeń sportowych, instytucji kultury oraz wydarzeń kulturalnych w regionach, w których funkcjonują spółki Grupy Kapitałowej LOTOS.

Dziedziny sponsorowane przez Grupę LOTOS w 2013 r. (liczba projektów)

Jednym z kryteriów wyboru działań sponsoringowych jest wymiar społeczny i ich znaczenie dla społeczności lokalnej oraz wpływ na promocję poszczególnych regionów kraju na arenie ogólnopolskiej czy międzynarodowej. W przypadku potencjalnego zaprzestania przez nas tego typu działalności może nastąpić zubożenie oferty kulturalnej oraz obniżenie potencjału aktywności sportowej młodych ludzi.

W 2013 r. byliśmy zaangażowani w sponsorowanie sportu kwalifikowanego. Do kluczowych dyscyplin sportu wspieranych przez nas należały: rajdy i wyścigi samochodowe, piłka nożna, narciarstwo, koszykówka, siatkówka i kolarstwo. Najwyższą efektywność wydatkowanych środków, mierzoną wartością zwrotów medialnych zanotowaliśmy w przypadku sportów zimowych (skoki i biegi narciarskie) oraz kolarstwa, piłki nożnej i rajdów samochodowych. Wartość uzyskanego zwrotu medialnego prawie siedmiokrotnie przekroczyła wartość nakładów na sponsoring sportu.

Od 10 lat jesteśmy Generalnym Sponsorem Polskiego Narciarstwa. W ramach współpracy z Polskim Związkiem Narciarskim (PZN) wspieramy skoczków narciarskich będących w kadrze A i młodzieżowej, zawodników i zawodniczki kadry A i młodzieżowej w biegach narciarskich oraz kadrę kombinacji norweskiej. Kamil Stoch, tegoroczny podwójny złoty medalista zimowych igrzysk w Soczi, trzynastokrotny zwycięzca zawodów Pucharu Świata, wielokrotny Mistrz Polski, jest jednocześnie pierwszym stypendystą realizowanego przez nas programu społecznego Szukamy Następców Mistrza. Od 2004 roku wspieramy Narodowy Program Rozwoju Skoków Narciarskich, realizowany wspólnie z PZN.

Grupa LOTOS od 2013 r. jest oficjalnym partnerem Roberta Kubicy, który znalazł się w stawce kierowców walczących o rajdowe mistrzostwo świata WRC i już w swoim pierwszym sezonie zdobył tytuł Mistrza Świata w kategorii WRC2. W 2013 r. Spółka była zaangażowana także w projekt LOTOS Rally Team. To zespół rajdowy reprezentowany w RSMP przez Kajetana Kajetanowicza i pilota Jarosława Barana - czterokrotnych Mistrzów Polski oraz przez Michała Kościuszko z pilotem Maciejem Szczepaniakiem w cyklu WRC. Promowana przez ten zespół marka paliw LOTOS Dynamic w sportach motorowych uwierzytelnia komunikowane korzyści: poprawę dynamiki i osiągów, lepsze wykorzystanie mocy samochodu. Działania wspierają wizerunek całej sieci stacji LOTOS i uwiarygodniają przekaz komunikacyjny stacji. W 2013 r. Grupa LOTOS była także sponsorem i partnerem technologicznym cyklu KIA LOTOS Race, wyścigowych mistrzostw Polski. Rozwiązanie to uwiarygadnia technologicznie i jakościowo produkty olejowe poprzez markę samochodu.

W 2013 r. Grupa LOTOS i Lechia Gdańsk podpisały kolejną trzyletnią umowę sponsoringową. Spółka jest głównym sponsorem grającego w ekstraklasie klubu piłkarskiego Lechia Gdańsk od 2010 r. W Trójmieście wspieramy też m.in. siatkarski zespół LOTOS Trefl Gdańsk oraz koszykarską drużynę Trefl Sopot.

Poza sponsoringiem sportu jesteśmy również zaangażowani w działania sponsoringowe w obszarze kultury. Cele aktywności prospołecznej w tej dziedzinie nakierowane są przede wszystkim na wzrost wartości przedsiębiorstwa poprzez promowanie potencjału intelektualnego i kulturowego regionów bliskich firmie. Najważniejsze działania w 2013 r. w zakresie sponsoringu kultury to współpraca w randze Partnera Strategicznego z Operą Bałtycką, sponsoring Festiwalu Solidarity of Arts, Festiwalu Szekspirowskiego, Siesta Festival, wydarzenia „CudaWianki – Lato zaczyna się w Gdyni" Festiwalu „Dwa Teatry", koncertu zespołu Bon Jovi oraz LOTOS Jazz Festival – Bielska Zadymka Jazzowa.

Marketing społecznie zaangażowany

Spółka LOTOS Paliwa w 2013 r. kontynuowała zapoczątkowaną w 2010 r. współpracę ze Stowarzyszeniem SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Każdy uczestnik programu lojalnościowego LOTOS Navigator, dostępnego na stacjach paliw LOTOS, mógł przekazać zgromadzone przez siebie punkty na rzecz osieroconych i opuszczonych dzieci, pozostających pod opieką Stowarzyszenia. Działanie jest zgodne z założeniami naszej strategii społecznej odpowiedzialności.

Środki zebrane z przekazanych przez klientów punktów są przeznaczane na pokrycie kosztów utrzymania, leczenia i edukacji dzieci. W 2013 r. w stałej ofercie nagród w programie Navigator można było odebrać także kubek SOS Wioski Dziecięce. Jeden odebrany kubek (250 pkt) to 2 zł na rzecz Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce opiekuje się dziećmi opuszczonymi, osieroconymi oraz zagrożonymi utratą opieki rodzicielskiej. Działa w Polsce od 29 lat i ma pod opieką 1.250 dzieci. Jest częścią międzynarodowej organizacji SOS-Kinderdorf International, obecnej w 132 krajach.

Wiedza i kompetencje pracowników

W celu jak najlepszego wykorzystania kapitału intelektualnego do budowy wartości firmy uważamy za niezbędne tworzenie systemowych rozwiązań umożliwiających pobudzanie innowacyjności pracowników. Ważne jest dla nas także dzielenie się posiadaną przez pracowników wiedzą podczas prac projektowych realizowanych na wskroś organizacji, w tym projektów zespołowych, w których mogą zastosować wiedzę z różnych obszarów firmy, a także pokazać nowe spojrzenie i pomysły na zadania dotychczas realizowane.

Dbamy o podnoszenie kwalifikacji pracowników, zapewniając im możliwość udziału w kursach, szkoleniach, studiach, sympozjach, konferencjach oraz nowo tworzonych i cyklicznych programach rozwojowych w ramach autorskiego projektu szkoleniowo-rozwojowego, jakim jest **Akademia LOTOS**.

Akademia LOTOS

Celem Akademii LOTOS jest wszechstronne rozwijanie kompetencji pracowników, identyfikowanie i rozwój talentów, rozpowszechnianie wiedzy eksperckiej oraz budowanie kultury sprzyjającej wzrostowi poziomu satysfakcji i zaangażowania pracowników.

W ramach działalności Akademii zbudowaliśmy kulturę dzielenia się wiedzą, opracowaliśmy program adaptacyjny, system certyfikowania szkoleń w obszarze produkcji i cykl szkoleniowy W drodze do doskonałości. Zaangażowaliśmy w procesy rozwoju doświadczonych pracowników w wieku 50+. Akademia inicjuje i prowadzi programy talentowe, skierowane do różnych grup pracowników, m.in. Program Lider, Program Mistrz, Akademia Menedżera, Program Rozwoju Kompetencji Zarządczych Pracowników Służb Technicznych oraz Program Sukcesji Grupy Kapitałowej LOTOS. Firma inwestuje w profesjonalny rozwój pracowników w zakresie pozyskiwania i wzmacniania wiedzy specjalistycznej oraz umiejętności interpersonalnych, komunikacyjnych, negocjacyjnych, zarządczych, informatycznych, językowych i in.

Kompleksowy system rozwoju pracowników przybliża Grupę LOTOS do miana Organizacji Uczącej się.

Średnia liczba godzin szkoleniowych rocznie na osobę według kategorii zatrudnienia w Grupie LOTOS

Kategoria zatrudnienia	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Kierownictwo wyższego szczebla	40,0	41,9	43,0
Kierownictwo niższego szczebla	38,0	42,8	43,7
Administracja	30,7	25,8	25,4
Produkcja	13,2	17,7	12,1

Średnia liczba godzin szkoleniowych w Grupie LOTOS według płci

Płeć	Rok	Liczba zatrudnionych	Liczba godzin szkoleń	Średnia liczba godzin szkoleń
Kobiety	2012	417	11.096	26,6
Mężczyźni	2012	932	21.936	23,5
Kobiety	2013	416	12.039	28,9
Mężczyźni	2013	929	17.811	19,2

Stosowane przez nas metody, techniki i narzędzia rozwoju pracowników, to przede wszystkim szerokie spektrum szkoleń otwartych i zamkniętych, specjalistycznych oraz związanych z umiejętnościami miękkimi, które realizujemy na podstawie planów rocznych w formie: konferencji, seminariów, warsztatów, sympozjów czy forów.

Wykorzystujemy nowoczesne techniki i technologie wpierające rozwój, takie jak gry symulacyjne, e-learning czy blended learning. Nie mniej istotnym narzędziem rozwoju pracowników są nasze autorskie programy rozwojowe skierowane do określonych grup pracowników, które przygotowujemy w ramach Akademii LOTOS. Z uwagi na to, że politykę szkoleniową firmy cechuje m.in. innymi szeroko rozumiana dostępność, grupami docelowymi są zarówno kadra kierownicza najwyższego i średniego szczebla, mistrzowie jak i koordynatorzy czy specjaliści.

> Stosujemy rozwiązania oparte na coachingu i mentoringu, przy czym ten ostatni głównie w obszarze pionu produkcji, gdzie pozyskiwanie wiedzy trwa najdłużej i wymaga wieloletniego doświadczenia. Coachami i mentorami są doświadczeni specjaliści ds. szkoleń operacyjnych, którzy poprzez bezpośredni kontakt, przekazują wiedzę młodszym kolegom zatrudnionym na stanowisku aparatowego.

Pracownikom nieobce też są warsztaty wymiany wiedzy, pozwalające na dzielenie się nią w różnych obszarach funkcjonalnych organizacji. Ponadto, przynajmniej dwa razy w roku, odbywają się seminaria skierowane do kadry kierowniczej, mające na celu zapoznanie z najnowszymi rozwiązaniami w obszarze zarządzania oraz w atrakcyjny sposób łączące teorię z praktyką.

Innowacyjny rozwój zapewniający stałe doskonalenie i wykorzystywanie potencjału intelektualnego i doświadczenia pracowników wpisany jest w misję Grupy LOTOS. Wynika to z przekonania, że innowacyjność odgrywa kluczową rolę w strategii biznesu ukierunkowanego na zrównoważony rozwój.

> Innowacyjne podejście LOTOSU przejawia się na kilku płaszczyznach:
>
> - Rozwój kapitału intelektualnego
> - Zastosowanie nowoczesnych technologii
> - Współpraca międzysektorowa i angażowanie interesariuszy

Jako firma operująca w branży wysokich technologii od lat współpracujemy z kluczowymi dla naszej gałęzi przemysłu ośrodkami akademickimi i badawczymi, co przyczynia się do powstania rozwiązań korzystnych zarówno dla nas i innych firm naszej branży, jak i środowiska naukowego.

Stypendysta LOTOS

Z wyższymi uczelniami współpracujemy m.in. w ramach programu Stypendysta LOTOS. Z uwagi na specyfikę naszej działalności i istotną rolę, jaką odgrywamy w budowaniu bezpieczeństwa energetycznego kraju, dzielimy się także wiedzą i doświadczeniem naszych pracowników ze studentami, dając tym samym wyraz troski o przyszłość kolejnych pokoleń specjalistów w branży.

Od roku akademickiego 2004/2005 współpracujemy z Politechniką Gdańską. Zapewniamy stypendia naukowe i praktyki zawodowe pod okiem specjalistów z branży oraz umożliwiamy pisanie prac magisterskich związanych z naszą działalnością, które są recenzowane przez specjalistów Spółki. W roku akademickim 2012/2013 przyznaliśmy 13 stypendiów najlepszym studentom z Wydziału Chemicznego, Wydziału Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki, Wydziału Elektrotechniki i Automatyki oraz Wydziału Mechanicznego oraz 2 nagrody za najlepsze prace magisterskie na Wydziale Chemicznym.

W roku akademickim 2007/2008 podobną współpracę stypendialną podjęliśmy z Akademią Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie. W roku akademickim 2012/2013 przyznaliśmy 5 stypendiów najlepszym studentom z Wydziału Geologii, Geofizyki i Ochrony Środowiska, Wydziału Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska, Wydziału Wiertnictwa, Nafty i Gazu oraz Wydziału Energetyki i Paliw. Ufundowaliśmy także dwie nagrody za najlepsze prace dyplomowe na Wydziale Wiertnictwa, Nafty i Gazu.

> Od początku realizacji programu Stypendysta LOTOS przeznaczyliśmy ok. 1,2 mln zł na stypendia naukowe i nagrody dla 234 studentów i doktorantów.

> Od początku realizacji programu Stypendysta LOTOS przeznaczyliśmy ok. 1,2 mln zł na stypendia naukowe i nagrody dla 234 studentów i doktorantów.

Elementem naszej współpracy z uczelniami są również bezpłatne praktyki oraz staże standardowe i wakacyjne. W ich trakcie studenci mogą pogłębiać wiedzę pod opieką patrona – specjalisty z danej dziedziny.

> W 2013 r. praktyki i staże odbyło w LOTOSIE łącznie 162 studentów, w tym 73 studentów Politechniki Gdańskiej i 16 studentów AGH w Krakowie. Dodatkowo w LOTOS Petrobaltic praktyki odbyło 20 studentów z wielu uczelni, którzy mieli okazję pozyskać doświadczenie zarówno na platformie wiertniczej, jak i w służbie utrzymania ruchu.

Po raz 11. uczestniczyliśmy w lokalnym projekcie wspomagającym studentów i absolwentów inicjowanym przez Prezydenta Miasta Gdańska pt. **Wakacyjny Staż**. Ufundowaliśmy dwumiesięczne staże zawodowe dla uczestników Programu Akademia Energii - projektu edukacyjnego zainicjowany przez Fundację 2065 im. Lesława A. Pagi, w którym udział biorą osoby pasjonujące się energetyką, które z tą branżą wiążą swoją przyszłość zawodową. Ponadto złożyliśmy swój akces w prestiżowym projekcie o zasięgu ogólnopolskim, organizowanym przez firmę PwC i Gazetę Wyborczą – **Grasz o staż**.

W 2013 r. LOTOS Petrobaltic był partnerem Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Technicznej DRILLING - OIL – GAS AGH zorganizowanej przez Fundację Wiertnictwo-Nafta-Gaz, Nauka i Tradycje. Dodatkowo w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki, którego byliśmy partnerem, LOTOS Petrobaltic przeprowadził działania informacyjno-edukacyjne na temat specyfiki działalności poszukiwawczo-wydobywczej.

Ponadto, w ramach współpracy z Zespołem Szkół Przemysłu Spożywczego i Chemicznego w Gdańsku, w 2013 r. ufundowaliśmy 7 stypendiów dla uczniów kształcących się w zawodach technik technologii chemicznej oraz technik analityk, którzy osiągnęli najlepsze wyniki w nauce i wykazali się aktywnością na rzecz szkoły. Przekazaliśmy nagrody w konkursie „Chemia wokół nas" oraz zorganizowaliśmy dla uczniów praktyki zawodowe.

W 2013 r. wspólnie z Urzędem Miasta Jasła rozpoczęliśmy także realizację projektu Jasielska Liga Naukowa z LOTOSEM. To wyjątkowy w skali kraju projekt edukacyjny, którego celem jest wyłonienie najzdolniejszych uczniów i umożliwienie im rozwijania swoich talentów.

> Do Jasielskiej Ligii Naukowej z LOTOSEM przystąpiło w 2013 r. 299 uczniów z 9 jasielskich szkół podstawowych i 4 gimnazjów, którzy zgłosili w sumie 91 projektów badawczych.

Dzięki Lidze, uczniowie samodzielnie poszukują odpowiedzi na postawione wcześniej pytania, poprzez szereg działań naukowo-badawczych prowadzonych pod kierunkiem nauczycieli, a ich prace ocenia zespół ekspertów i autorytetów naukowych.

Systemy zarządzania

Zintegrowany System Zarządzania zmienia się dynamicznie w zależności od potrzeb, zapewniając jednocześnie wsparcie realizacji strategii Grupy Kapitałowej LOTOS. Od momentu, gdy w latach 90. zaczęliśmy wdrażać pierwsze systemy zarządzania do dnia dzisiejszego - dobrze zaprojektowane i spójne procesy zarządcze i operacyjne tworzą fundamenty naszej działalności biznesowej, przechodząc jednocześnie poważne transformacje.

Co roku pojawiają się nowe potrzeby w zakresie systemów zarządzania. Niezmiennie dbamy o to, aby wypracowane zasady były jednorodne, a wdrożenie systemów skuteczne, przynosząc organizacji wymierne korzyści ekonomiczne. Usprawniając procesy i wprowadzając do nich zmiany, dążymy do uzyskania efektów synergii w obszarze całej Grupy Kapitałowej LOTOS.

Zintegrowany System Zarządzania
Dla klienta - jakość produktów i usług
Dla otoczenia - troska o środowisko
Dla pracowników - bezpieczeństwo pracy

Systemy zarządzania w Grupie Kapitałowej LOTOS
Stan na 31.12.2013 r.

Nazwa spółki	Wdrożone systemy zarządzania
Grupa LOTOS	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone wymagania systemu zarządzania energią według normy ISO 50001, wymagania Publikacji Standaryzacyjnej dotyczącej Zapewnienia Jakości AQAP 2110 oraz wymagania Wewnętrznego Systemu Kontroli obrotem materiałami o znaczeniu strategicznym zgodne z normą PN-N-19001.
LOTOS Asfalt	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożony i certyfikowany system Zakładowej Kontroli Produkcji.
LOTOS Kolej	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001, System Zarządzania Bezpieczeństwem Przewozów Kolejowych (SMS) zgodny z dyrektywą 2004/49/WE oraz przepisami krajowymi, System Zarządzania Utrzymaniem (MMS) zgodny z dyrektywą 2004/49/WE i rozporządzeniem (UE) nr 445/2011, system jakości w spawalnictwie zgodny z normą EN 15085-2 oraz certyfikowane utrzymanie wagonów towarowych wg wymagań VPI.
LOTOS Lab	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji zgodna z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005.
LOTOS Ochrona	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Oil	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001 oraz Publikacją Standaryzacyjną dotyczącą Zapewnienia Jakości AQAP 2110. Ponadto wdrożono wymagania ISO 14001 i PN-N-18001.
LOTOS Petrobaltic	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone systemy ISM Code (na zgodność z Kodeksem Zarządzania Bezpieczną Eksploatacją Statków i Zapobiegania Zanieczyszczeniom) oraz ISPS Code (System Ochrony Statku i Obiektu Portowego).
LOTOS Serwis	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001. Wdrożone i certyfikowane wymagania systemu jakości w spawalnictwie zgodne z normą PN-EN ISO 3834-2:2007.
LOTOS Straż	Wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.
LOTOS Terminale	Wdrożony Zintegrowany System Zarządzania zgodny z normami: ISO 9001, ISO 14001, PN-N-18001.

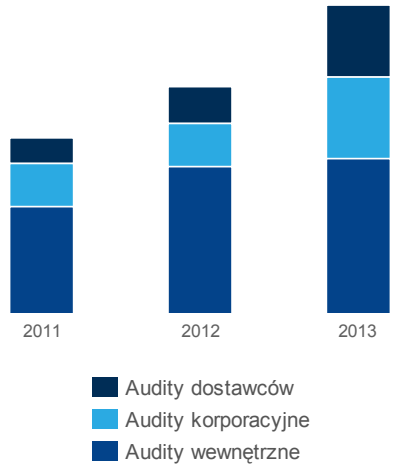
LOTOS Paliwa	Wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością zgodny z normą ISO 9001. Ponadto wdrożono wymagania ISO 14001 i PN-N-18001.
LOTOS Infrastruktura	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.
LOTOS-Air BP Polska	Spółka obecnie wdraża wymagania Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

Źródło: Opracowanie własne Grupy LOTOS.

Audity Zintegrowanego Systemu Zarządzania stanowią cenną i obiektywną informację zwrotną na temat oceny funkcjonowania poszczególnych obszarów w organizacji.

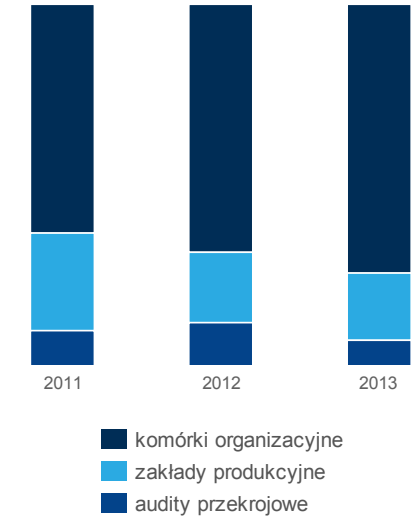
> W latach 2011-2013 w Grupie LOTOS przeprowadziliśmy blisko 200 auditów wewnętrznych, korporacyjnych oraz dostawców.

Audity w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne Grupy LOTOS.

Struktura auditów wewnętrznych w latach 2011-2013

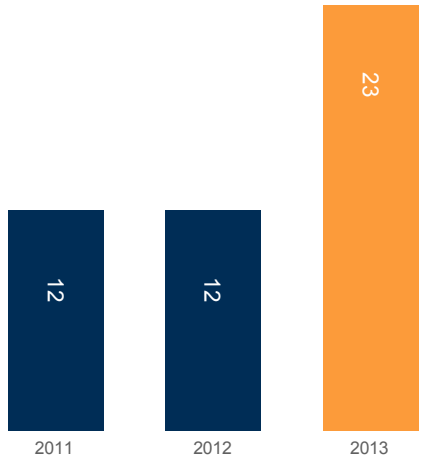

Źródło: Opracowanie własne Grupy LOTOS.

Wyniki auditów wewnętrznych dostarczają informacji zarówno o pozytywnych aspektach naszego systemu, jak również o obszarach, które wymagają doskonalenia. Kierownictwo posiada dzięki temu wiedzę służącą do podejmowania działań korygujących, zapobiegawczych lub korekcyjnych.

Ocena stopnia wdrożenia wymagań i standardów korporacyjnych realizowana jest podczas prowadzonych w spółkach zależnych Grupy LOTOS auditów korporacyjnych. W 2013 r. przeprowadziliśmy dodatkowo audity dotyczące oceny stopnia spełnienia wymagań w obszarze bezpieczeństwa danych osobowych.

Audity korporacyjne w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne Grupy LOTOS.

W wielu obszarach, w wyniku przeprowadzonych auditów, działania doskonalące prowadzone były w dłuższej perspektywie i wymagały zaangażowania osób z różnych komórek organizacyjnych, co jest dowodem na to, że jesteśmy organizacją, dla której otrzymywane informacje są podstawą do uczenia się.

Dostosowujemy nasz program auditów do zmieniających się uwarunkowań funkcjonowania grupy kapitałowej i do zgłaszanych potrzeb.

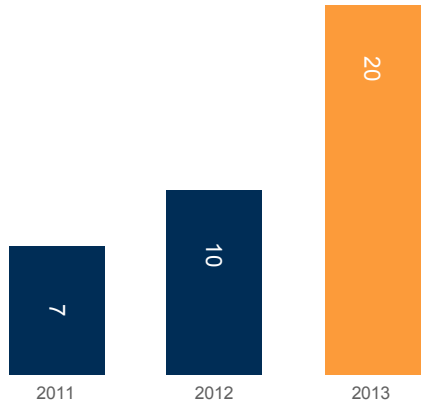
Dokonujemy standaryzacji kompetencji auditorów poprzez szkolenia w ramach Szkoły Auditora, jak również ćwiczenia praktyczne „w trakcie auditu" oraz zdobywanie doświadczeń w ramach wymiany auditorów pomiędzy spółkami.

Wymagania stawiane kontrahentom

Audity dostawców dostarczają informacji o stopniu spełnienia wymagań jakościowych, jak również bardzo istotnych dla nas wymagań z zakresu bezpieczeństwa pracy i środowiska. Dzięki nim mamy m.in. potwierdzenie, że prace na terenie Grupy LOTOS prowadzone są bezpiecznie, jak również wskazujemy obszary, w których należy wprowadzić usprawnienia.

Mając świadomość, że spełnienie naszych wymagań wymaga dużego zaangażowania ze strony dostawcy, w naszej ocenie z auditu przedstawiamy kontrahentom rzetelną, szczegółową informację dotyczącą badanych obszarów.

Audity dostawców w latach 2011-2013

Źródło: Opracowanie własne Grupy LOTOS.

Główne zmiany w systemach i strukturach zarządzania procesami w 2013 r.

System zarządzania ryzykiem korporacyjnym *(ang. Enterprise Risk Management, ERM)*

W Grupie Kapitałowej LOTOS funkcjonuje system zarządzania ryzykiem korporacyjnym, który wspomaga bezpieczną i skuteczną realizację celów strategicznych i operacyjnych organizacji. Działania podejmowane w 2013 r. w ramach systemu ERM miały na celu zminimalizowanie zidentyfikowanych ryzyk oraz udoskonalenie funkcjonowania samego systemu i prowadzonego procesu zarządzania ryzykiem. (Więcej informacji)

Zarządzanie procesami

W 2013 r. rozpoczęliśmy komunikowanie wewnątrz organizacji wyników monitorowania procesów, poprzez przeznaczony do tego celu portal procesowy. Dzięki niemu prowadzona jest bezpośrednia komunikacja na temat wdrożenia różnorodnych zadań wynikających m.in. z przeglądu Zintegrowanego Systemu Zarządzania, czy też bieżącej działalności operacyjnej. Zakończyliśmy również wdrażanie jednego z projektów usprawniających działania w łańcuchu dostaw.

Zarządzanie projektami

W 2013 r. przy wdrażaniu zarządzania projektowego w Grupie Kapitałowej LOTOS kierowaliśmy się potrzebą zapewnienia sprawnej realizacji projektów w obszarze całej grupy kapitałowej, skutecznej kontroli postępu prac i osiągnięcia założonych efektów w projektach prowadzonych według określonych korporacyjnych zasad oraz zapewnienia właściwego raportowania w tym zakresie. Rozpoczęliśmy również wdrażanie narzędzia informatycznego wspierającego zarządzanie projektowe w całej grupie kapitałowej.

System zarządzania energią *(ang. Energy Management System, EnMS)*

W 2013 r. zakończyliśmy proces wdrażania systemu zarządzania energią według wymagań normy ISO 50001, którego celem jest wprowadzenie jednolitego standardu postępowania w odniesieniu do działań zmierzających do podnoszenia efektywności energetycznej Grupy LOTOS poprzez:

- usystematyzowane i ustandaryzowane podejście do zarządzania energią (we wszystkich jej postaciach) w różnych obszarach działalności,
- identyfikację znaczących aspektów energetycznych w odniesieniu do działalności Grupy LOTOS,
- dokumentowanie podejmowanych zadań cząstkowych w obszarach objętych systemem EnMS,
- identyfikację działań modernizacyjno-rozwojowych związanych z efektywnością energetyczną.

Rozwój w perspektywie 2015 r.

Naszym celem nadrzędnym - w obliczu dużej złożoności procesów, projektów i poszczególnych zadań, jakie w szybko zmieniającym się otoczeniu musimy realizować - jest zapewnienie skutecznej i efektywnej komunikacji w ramach Grupy Kapitałowej LOTOS.

Zadanie to będziemy realizować m.in. poprzez wdrażanie zaawansowanych narzędzi informatycznych, odpowiadających potrzebom organizacji i przyjaznych dla użytkowników. Wśród założonych planów jest m.in.:

- doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem korporacyjnym (ERM) m.in. poprzez rozwój Portalu ERM pod kątem pojawiających się potrzeb wynikających z rosnącej dojrzałości systemu ERM;
- w zakresie systemu zarządzania energią: realizacja potrzeb szkoleniowych i rozwijanie ogólnie pojętej świadomości energetycznej pracowników Grupy LOTOS oraz wzbogacanie kompetencji auditorskich pracowników grupy kapitałowej. Rok 2014 będzie pierwszym okresem funkcjonowania nowych uregulowań wewnętrznych dotyczących zasad systemu zarządzania energią w Spółce oraz pierwszym rokiem jego doskonalenia w oparciu o cyklicznie pozyskiwane wnioski z monitorowania procesów produkcyjnych, auditów oraz potrzeb zgłaszanych przez uczestników procesów związanych z efektywnością energetyczną;
- utrzymanie i doskonalenie systemu zarządzania projektami, wdrożenie narzędzia informatycznego do wspomagania zarządzania projektami w grupie kapitałowej oraz doskonalenie kompetencji pracowników zaangażowanych w proces zarządzania i realizacji projektów;
- bieżące identyfikowanie procesów wymagających usprawnienia i prowadzenie niezbędnych działań w tym zakresie oraz rozwój zarządzania procesowego w oparciu o najlepsze światowe praktyki. Planujemy również rozpocząć wdrażanie nowego kanału komunikacji z pracownikami w celu usprawnienia zgłaszania uwag na temat funkcjonowania poszczególnych obszarów oraz narzędzia do wizualizacji zbiorczych wyników monitorowania procesów, powiązanych z ryzykami oraz celami strategicznymi i operacyjnymi;
- wdrożenie efektywnego i przyjaznego dla użytkowników narzędzia informatycznego do obiegu dokumentów związanych z wewnętrznymi uregulowaniami.

Lata 2014-2015 będą dla nas okresem realizacji Programu Efektywność i Rozwój, którego powodzenie wspierane jest poprzez właściwie zaprojektowany i efektywny Zintegrowany System Zarządzania.

Dojrzałość organizacyjna

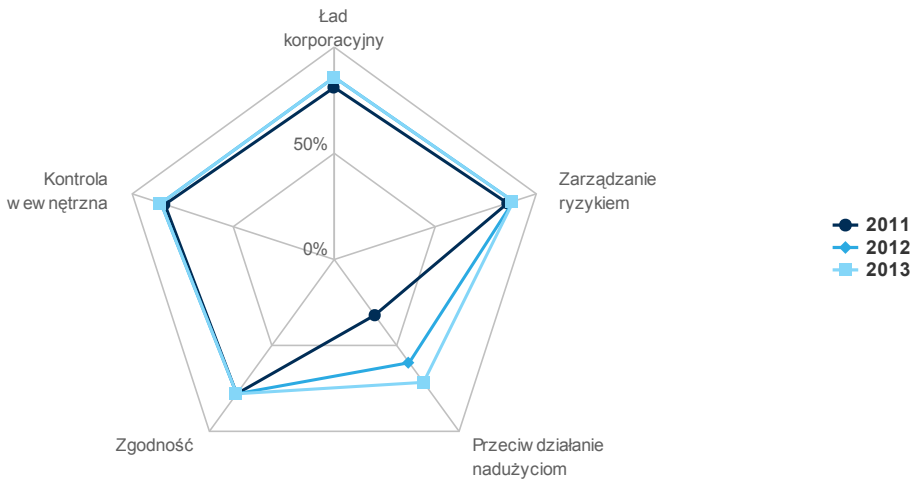
W Grupie LOTOS corocznie dokonujemy oceny dojrzałości organizacyjnej Spółki.

> Dojrzałość organizacyjna przedsiębiorstwa rozumiana jest jako osiągnięty przez daną organizację poziom profesjonalizacji kluczowych rozwiązań organizacyjnych, procesów i podejmowanych działań, a także ich zgodności z najlepszymi praktykami w obszarze funkcjonowania organizacji i zarządzania nią, które stanowią czynnik wpływający na możliwość odnoszenia sukcesów w zakresie ochrony i budowania wartości dla interesariuszy.

Dojrzałość organizacyjną kształtują systemy i tworzące je rozwiązania szczegółowe, które mają istotny wpływ na proces tworzenia wartości dla interesariuszy, są ważne w kontekście ochrony wartości firmy oraz mają duże znaczenie dla niezakłóconego, zgodnego z wymogami prawa, prowadzenia bieżącej działalności.

Kryteria te w największym stopniu spełniają funkcjonujące w Grupie LOTOS systemy: kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, zgodności *(compliance)*, przeciwdziałania nadużyciom oraz ładu korporacyjnego.

Dojrzałość organizacyjna Grupy LOTOS

> Dążymy do zrównoważonego rozwoju i profesjonalizacji wszystkich kluczowych rozwiązań organizacyjnych w ramach naszej działalności.

Wyniki oceny dojrzałości organizacyjnej Grupy LOTOS za 2013 r.

- **W ramach systemu kontroli** wewnętrznej zostały ustanowione najważniejsze rozwiązania organizacyjno-procesowe, składające się na ramy tego systemu. Zdefiniowane i funkcjonujące procesy cechuje duży poziom dojrzałości, który przejawia się zaprojektowaniem mechanizmów kontrolnych w sposób adekwatny do celów procesu. Kluczowe rozwiązania kontrolne zostały ustanowione w sposób formalny, zaprojektowano ich funkcjonowanie w ramach wdrożonych w Spółce regulacji wewnętrznych. Przyjęte rozwiązania kontrolne funkcjonują sprawnie i ukierunkowane są na zabezpieczenie wartości oraz zapewnienie uporządkowanego i efektywnego prowadzenia działalności, zgodnie z celami organizacji.

- **W ramach systemu zarządzania ryzykiem** ustanowiono kluczowe rozwiązania ważne dla prawidłowego funkcjonowania systemu, które stanowią ważny czynnik dla zapewnienia realizacji jego podstawowego celu, jakim jest wspieranie procesu zarządzania Spółką i kreowania wartości dodanej. Dla poprawnego funkcjonowania systemu zakomunikowano Politykę zarządzania ryzykiem korporacyjnym, wyznaczono uczestników procesu zarządzania ryzykiem, w tym właścicieli ryzyk, koordynatora oraz Komitet zarządzania ryzykiem korporacyjnym. Szczegóły określiła procedura wskazująca na sposób funkcjonowania i podejmowania działań w ramach systemu.

- **W ramach systemu zapewnienia zgodności** *(compliance)* podejmowane są aktywne działania skierowane na zapewnienie zgodności realizowanych działań i ustanowionych regulacji wewnętrznych z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Spółka dba o zapewnienie zgodności faktycznie podejmowanych działań z wymaganiami zdefiniowanymi w funkcjonujących w organizacji regulacjach wewnętrznych.

- **W ramach systemu przeciwdziałania nadużyciom** kontynuowano systemowe podejście polegające na kompleksowych i uporządkowanych działaniach w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć i kreowania etycznej kultury organizacji. Funkcjonują rozwiązania ograniczające możliwość występowania nadużyć zarówno o charakterze zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Organizacja buduje wiedzę dotyczącą tematyki nadużyć związanych z jej działalnością, rozwija systemowe podejście w zakresie identyfikacji i monitorowania rozwiązań służących zapobieganiu i wykrywaniu nadużyć. Sukcesywne budowanie kultury etycznej poprzez systematyczne podnoszenie świadomości oczekiwanych postaw w pełni wspiera i wpływa na rozwój systemu przeciwdziałania nadużyciom. Osiągnięcie oczekiwanych efektów wymaga czasu i konsekwentnego realizowania przyjętych założeń.

- **W ramach ładu korporacyjnego** ustanowiono większość kluczowych rozwiązań zarówno dotyczących relacji pomiędzy organami Spółki, jak i o charakterze wewnętrznym (związanych z podejściem do zarządzania organizacją i jej zasobami), które odpowiadają formułowanym w tym zakresie standardom i stosowanym w praktyce dobrym praktykom. Rozwiązania przyjęte w zakresie funkcjonowania organów Spółki i ich wzajemnych relacji odpowiadają, co do zasady, wymogom zdefiniowanym w Dobrych Praktykach Spółek Notowanych na GPW.

Uzyskana całościowa ocena dojrzałości organizacyjnej wskazuje, że jesteśmy organizacją ukierunkowaną na profesjonalizację podejmowanych działań oraz przyjmowanie rozwiązań stanowiących dobre praktyki w zakresie funkcjonowania organizacji i zarządzania nią. Podejmujemy wysiłki ukierunkowane na ochronę wartości Spółki, co przejawia się znacznym rozbudowaniem rozwiązań składających się na system kontroli wewnętrznej i ład korporacyjny oraz wdrożeniem systemu przeciwdziałania nadużyciom. Kładziemy nacisk na zapewnienie funkcjonowania w sposób niezakłócony i zgodny z prawem.